

**Vergadering
gemeenteraad Den Haag
gehouden op
donderdag 22 mei 2025
(Geopend te 13.30 uur)**

Voorzitter: de burgemeester, mr. J.H.C. van Zanen

Griffier: drs. C.G.C.M. Blankwaard-Rombouts

Agenda

A. Vaststelling agenda

Agendapunten B en C worden gezamenlijk besproken

- B. Voorstel van het presidium inzake ontheffing vereiste van ingezetenschap van de gemeente Den Haag (RIS322230)
- C. Voorstel van het presidium inzake bepaling tijdsbesteding en benoeming wethouder (RIS322231)
- D. Verslag van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven van de voorgedragen wethouder
- E. Stemming en uitslag stemming
- F. Beëdiging benoemde wethouder

Schorsing

- G. Stad in de raad
- H. Vaststelling van de wijze van afdoening van ingekomen stukken
- I. Vaststelling van de besluitenlijst
  - I.1 Voorstel van het college inzake Zienswijzeprocedure Bedrijvenschap Harnaschpolder voor de begrotingswijziging 2025, de begroting 2026, en de jaarstukken 2024 t.k.n (RIS322057)
  - I.2 Voorstel van het college inzake Zienswijzeprocedure ontwerpbegroting 2026-2029 IPP Haaglanden en jaarrekening 2024 ter kennisname (RIS322074)
  - I.3 Voorstel van het college inzake verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning uitbouw Jan van Nassaustraat 23 (RIS322090)
- J. Datumbepaling initiatiefvoorstellen
  - J.1 Hart voor Den Haag: Den Haag hoofdstad van Nederland (RIS322252)
  - J.2 SP: Geen sloop zonder hoop: verplicht draagvlak óók bij beëindiging van de huur (RIS322262)

Beraadslaging over

- K. Tweede gewijzigd initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Van Napels aan de Noordzee naar Singapore achter de duinen (RIS319200)
- L. Gewijzigd initiatiefvoorstel VVD: Kom naar Kijkduin! (RIS319474)
- M. Voorstel van het college inzake het Actieprogramma mensenhandel 2025-2028 (RIS320843)
- N. Voorstel van het college inzake Toekomstbestendig Bouwen (RIS321843)
- O. Voorstel van het college inzake Verduurzamen stadsdeelkantoor Haagse Hout (RIS322081)

Agendapunten P en Q worden gezamenlijk besproken

- P. Voorstel van het college inzake Kadernota subsidiebeleid Den Haag 2025 (RIS321508)
- Q. Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Algemene subsidieverordening Den Haag 2020 (RIS321509)
- R. Tweede gewijzigd initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Investeren in het Worldforum (RIS319709)

Afronding debat commissie

- S. Vaststelling voorontwerp autoluwe Prinsestraat e.o. en eenrichtingsverkeer Prinsessewal (RIS321310)
- T. Reissector vecht reclameverbod aan
- U. Commissiebrief inzake Evaluatie pilot doneerrekjes (RIS319650)
- V. Raadsmededeling inzake Programma laagdrempelig voorlichten en vaccineren (RIS321725)
- W. Beantwoording raadsadressen inzake Opvang voormalig Hagacomplex Sportlaan
- X. Debat over Verkeersveiligheid
- Y. Afvaldebat
- Z. Debat over Duurzaamheid
- AA. Situatie Palestina en genocidaal geweld
- AB. Commissiebrief inzake 60-plussers met een bijstandsuitkering (RIS321181) (niet aan de orde geweest)

Stemmingen (incl. gestaakte stemmen raad 8 mei)

De **voorzitter**. Ingevolge het Reglement van orde open ik de vergadering.

Presentielijst

Aanwezig zijn 43 leden: Ahraui (PvdA), Arp (SP), Assad (D66), Van Basten Batenburg (VVD), Bom (Hart voor Den Haag), Bos (GL), Van den Bos (PvdD), Butt (GroenLinks), Celik (DENK) De Vuyst (GroenLinks), Van Doorn (D66), Dubbelaar (Hart voor Den Haag), Dumoulin (VVD), Van Esch (D66), Etalle (FVD), Faïd (HSP), Gerritsen (PvdD), Van den Goorbergh (Hart voor Den Haag), Groenewold (D66), De Groot (CDA), Guernaoui (Hart voor Den Haag), Hofstra (VVD), Holman (PvdA), Kaptheijns (PVV), Klokkenburg-Reedeker (CU/SGP), Mahmood (DENK), Martinez van Andel (Hart voor Den Haag), Martini (Hart voor Den Haag), Meinesz (Hart voor Den Haag), Mekers (D66), De Mos (Hart voor Den Haag), Mostert (D66), Noorlander (D66), Partiman (CDA), Peeck (VVD), De Ridder (VVD), Sewtahal (Hart voor Den Haag), Sluijs (Hart voor Den Haag), Smit (PvdD), Thepass (GL), Uduba (VVD), Verdonk (Hart voor Den Haag), Verduin (D66)

Afwezig: Baboeram (GL), Bingöl (Hart voor Den Haag)

De **voorzitter**. Aangezien het vereiste aantal leden aanwezig is, kan de vergadering voortgang vinden.

Hartelijk welkom bij de gemeenteraadsvergadering van donderdag 22 mei 2025. Welkom aan u, welkom aan de mensen op de publieke tribune en welkom aan de mensen die thuis genieten van wat wij vanmiddag met elkaar bespreken en daar later op de dag over besluiten.

De heer Van Esch, lid van de gemeenteraad, heeft aangegeven alleen bij het begin van de vergadering en vanavond bij de stemmingen aanwezig te zullen zijn. De heer Mekers zal iets later in de vergadering aanwezig zijn. Mevrouw Baboeram is afwezig. De wethouders Van Asten en Bruines zullen vandaag op een paar momenten afwezig zijn.

Dan de vergaderafspraken. We vergaderen via de voorzitter; dat ben ik of de heer Sluijs. Als u wilt praten, doet u dat vooral buiten. U mag alleen praten als u het woord heeft gekregen. Natuurlijk mag het debat stevig op de inhoud, maar niet gericht op de persoon. Het gaat echt om de zaak.

Voor de sprekers geldt dat zij hun bijdragen leveren volgens de afspraken die we hebben. U spreekt maximaal drie minuten. U spreekt raadsleden of collegeleden niet bij hun voornaam aan. Ook is het niet toegestaan namen van ambtenaren te noemen. We hebben ook vastgelegd dat u niet vanaf de publieke tribune mag laten blijken of u het ergens mee eens bent of niet mee eens bent.

Alle stemmingen zijn aan het eind van de vergadering, waarna er gelegenheid is voor het afleggen van stemverklaringen. Ik heb met de fractievoorzitters afgesproken om de vergadering, inclusief de stemmingen, uiterlijk om 00.00 uur - maar ik hoop eerder - af te sluiten.

Aan de orde is:

A. Vaststelling agenda.

De **voorzitter**. Dan stel ik de vraag der vragen: kunt u instemmen met de agenda?

Yousef Assad (D66). Voorzitter. Wij willen graag het verzoek doen om agendapunt AB, over 60-plussers in de bijstand, door te schuiven naar de volgende raad.

De **voorzitter**. Het verzoek is om de behandeling van de commissiebrief inzake 60-plussers met een bijstandsuitkering te verplaatsen naar 12 juni. Dat is akkoord.

De agenda wordt aldus gewijzigd vastgesteld.

Aan de orde is:

B. Voorstel van het presidium inzake ontheffing vereiste van ingezetenschap van de gemeente Den Haag (RIS322230).

C. Voorstel van het presidium inzake bepaling tijdsbesteding en benoeming wethouder (RIS322231).

De beraadslaging wordt geopend.

Richard de Mos (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Hart voor Den Haag is tegen de benoeming van de heer Engberts tot wethouder van onze mooie stad. Dat is niet omdat wij de heer Engberts geen fijne man vinden, want dat vinden we hem namelijk wel. Zo heb ik tijdens een kop koffie met hem mogen ervaren. Maar we zijn tegen de benoeming, omdat wij vier inhoudelijke, deels zelfs principiële bezwaren hebben. Alvast ter geruststelling voor de moeder van de heer Engberts, de 83-jarige mevrouw Engberts: ik laat de toekomstige wethouder, tenminste als de raad dat beslist, echt wel heel. Maar dan onze inhoudelijke en deels zelfs principiële bezwaren.

Ten eerste is onze fractie van mening dat het huidige college maar met zeven wethouders verder moet. Over nog geen tien maanden zijn er al verkiezingen. Rekening houdend met alle recessen die nog komen, is die periode in feite nog korter. Wat gaat de heer Engberts in zo'n korte periode nog voor de stad betekenen? Bovendien brengt zijn benoeming voor de stad hoge kosten met zich mee. Denk aan salarissen, ook van een bestuursadviseur, en het wachtgeld. Al dat geld kan in onze mooie stad beter worden besteed.

Ten tweede vinden wij dat een wethouder van Den Haag natuurlijk ook in onze mooie stad moet wonen. Waarom kiest de PvdA-fractie ervoor een raadslid uit Rotterdam voor te dragen als wethouder in Den Haag? En waarom weigert de heer Engberts naar Den Haag te verhuizen? Het kan niet zo zijn dat een Haagse wethouder in Rotterdam woont. In het geval de heer Engberts vandaag zal worden benoemd tot wethouder, roep ik hem hierbij op als de wiedeweerga naar Den Haag te verhuizen, via een motie met als dictum: spreekt uit dat de heer Engberts zich zo spoedig mogelijk in Den Haag dient te vestigen.

Ten derde heeft de heer Engberts geen ervaring als wethouder, geen bestuurservaring. Onze fractie is van oordeel dat zeker de wethouder met Den Haag Zuidwest in de portefeuille moet beschikken over de nodige relevante bestuurservaring. Een wethouder zonder die ervaring doet geen recht aan de enorme opgaven waar Zuidwest zich voor gesteld ziet.

Ten vierde en tot slot vinden wij dat het überhaupt niet aan de PvdA-fractie is om een kandidaat-wethouder voor te dragen. Ik stuurde daar al eerder een brief over aan het presidium. Onze fractie is van mening dat, nu er sprake is van een minderheidscoalitie en er toch zo nodig een achtste wethouder moet komen, er een open en transparante procedure had moeten zijn waarbij ook andere

partijen een kandidaat hadden kunnen voordragen. Dat een splinterpartij met slechts twee zetels nu het alleenrecht krijgt op een voordracht, vinden wij stuitend. Maar gelukkig kan de stad zich hierover binnen tien maanden uitspreken. Op naar 18 maart.

De **voorzitter**. Door de heer De Mos wordt de volgende motie (B.1 HvDH) ingediend:

Motie B.1 HvDH Haagse wethouder moet wonen in Den Haag

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van Voorstel van het presidium inzake ontheffing vereiste van ingezetenschap van de gemeente Den Haag en Voorstel van het presidium inzake bepaling tijdsbesteding en benoeming wethouder.

Constaterende, dat:

- de heer Engberts niet van plan is in Den Haag te gaan wonen.

Overwegende, dat:

- een wethouder van Den Haag woonachtig zou moeten zijn in Den Haag.

Spreekt uit dat:

- de heer Engberts zich zo spoedig mogelijk in Den Haag dient te vestigen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. Den Haag staat voor enorme uitdagingen, waar we ook met volle kracht komend jaar mee aan de slag moeten, als stad, als raad en als college: het bouwen van betaalbare woningen en de aanpak van slecht verhuurderschap om de wooncrisis te bestrijden, de wijkaanpak in Zuidwest en in andere wijken, het in goede banen leiden van arbeidsmigratie, het tegengaan van leegstand met de verordening en rust in het welzijnswerk. Daarom dragen wij vandaag een kandidaat-wethouder voor die hier voor de volle honderd procent mee aan de slag wil, die zijn tanden kan vastbijten in grote en uitdagende dossiers, samen met bewoners in de stad, samen met onze raad en samen met het college: verbindend, aanspreekbaar en met een luisterend oor. Daarom hoop ik op uw steun bij de stemmingen en bij de benoeming straks.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. De stad heeft bestuurders nodig. Die bestuurders moeten er zijn voor de hele stad, en daar staat de VVD voor. Die bestuurders moeten resultaten boeken in samenwerking met ons als hele raad, zeker in deze minderheidscoalitie, en ook in samenwerking met de hele stad, zand en veen en alles wat daartussen zit. De Haagse VVD heeft een hele prettige kennismaking gehad met de heer Engberts. Wij zullen straks ook voor zijn benoeming stemmen. Wij hopen dat hij met de hele stad gaat zorgen voor goede resultaten in de komende tien maanden. Wij zullen hem op die resultaten beoordelen, zoals we dat ook doen bij de rest van het college.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voorzitter. We zijn blij dat er op korte termijn een zeer geschikte opvolger is gevonden voor de heer Balster en dat dat Co Engberts is geworden. Co Engberts brengt ruime ervaring met de lokale politiek, uit een stad die bijna net zo leuk is als Den Haag, en heeft daar ook laten zien dat hij een echte verbinder is. In verschillende functies heeft hij zich intensief beziggehouden met sociale vraagstukken zoals armoedebestrijding en woningbouw, en ook leegstand trok onze aandacht. We kijken ernaar uit om het komende jaar samen te werken. We hebben ook met hem kennisgemaakt. Voor mij was dat een hernieuwde kennismaking. Ik kijk er enorm naar uit om samen met Co verder te bouwen aan deze stad.

Kavish Partiman (CDA). Voorzitter. Ik kan het kort houden. Ik kan me aansluiten bij de mooie woorden die al zijn gesproken door de collega's van de PvdA en GroenLinks. Ook onze fractie heeft

het volste vertrouwen dat de heer Engberts hier mooi werk zal verrichten, samen met onze raad en samen met deze stad. Ook onze fractie heeft een heel fijne kennismaking met hem gehad. We zien uit naar een fijne samenwerking.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. De SP ziet geen reden om te twijfelen aan de wenselijkheid om de ontstane wethoudersvacature in te vullen of om te twijfelen aan de geschiktheid van de kandidaat. Ik vond het ook een heel prettig kennismakingsgesprek met de heer Engberts.

Er is slechts een ding waar wij wel wat mee in onze maag zaten: de gevraagde ontheffing voor de kandidaat-wethouder om niet in Den Haag te hoeven wonen. In de bijna zes jaar dat ik hier in deze raad zit, heb ik aardig wat collegeleden zien komen en gaan. Toch is dit de eerste keer dat ik als raadslid over deze ontheffing moet stemmen. Dat is wat de SP betreft een goed teken, want dat laat zien dat de mores in onze stad is dat collegeleden ook inwoner zijn van onze stad, dit in tegenstelling tot in sommige andere gemeenten waar echt behoorlijk royaal met deze ontheffing wordt gestrooid. Hoewel je soms de bijzondere situatie hebt dat er hals-over-kop een waarnemend burgemeester van buitenaf moet worden gezocht, hebben we het vandaag niet over een vacature voor een interimwethouder. De positie van de heer Engberts is straks, als de raad het hem gunt, gelijkwaardig aan die van alle andere wethouders in het college. Zijn besluiten en keuzes kunnen de komende maand even bepalend zijn voor onze inwoners als die van de collega's met een langere staat van dienst. Sterker nog, de ervaring leert juist dat wethouders Volkshuisvesting aan de wieg kunnen staan van besluiten die soms tot gevolg hebben dat tientallen tot wel honderden inwoners van onze stad hun vertrouwde huis moeten verlaten.

Samenvattend. Hoewel wij uit pragmatisch en praktisch oogpunt alle begrip hebben voor het verzoek van de heer Engberts om niet te hoeven verhuizen, riep dit bij ons wel meer principiële vragen op. De SP hoopt in ieder geval dat het uitgangspunt dat collegeleden niet alleen kiezen voor de functie maar geworteld zijn of bereid zijn om te wortelen in onze stad ook de komende raadstermijnen ferm overeind blijft staan. Overigens stemmen wij over de ontheffing. Ik snap niet zo goed waarom er dan ook nog een motie over dit onderwerp moet worden ingediend. Dat lijkt me vrij overbodig, dus dat is bij dezen ook meteen een stemverklaring over de motie.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We stemmen over de twee voorstellen en de motie. De heer Bingöl is ook afwezig.

In stemming komt motie B.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 12 tegen 29 stemmen.

In stemming komt het voorstel van het presidium inzake ontheffing vereiste van ingezetenschap van de gemeente Den Haag.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 28 tegen 13 stemmen.

In stemming komt het voorstel van het presidium inzake bepaling tijdsbesteding en benoeming wethouder.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 29 tegen 12 stemmen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is:

D. Verslag van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven van de voorgedragen wethouder.

De **voorzitter**. Ik geef het woord aan de voorzitter van de commissie, de heer Martinez van Andel.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. De commissie uit de raad van de gemeente Den Haag, in wier handen werden gesteld de geloofsbrieven van de voorgedragen wethouder de heer C. Engberts, stelt vast dat de voorgedragen persoon benoembaar is tot wethouder van de gemeente Den Haag.

De **voorzitter**. Dank u wel.

Aan de orde is:

E. Stemming en uitslag stemming.

De **voorzitter**. Het stembureau bestaat uit de leden Dubbelaar, tevens voorzitter, Van Doorn en Gerritsen.

De vergadering wordt van 13.55 uur tot 14.04 uur geschorst.

De **voorzitter**. Ik geef het woord aan de voorzitter van het stembureau, de heer Dubbelaar.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Aan de stemming voor de benoeming van een wethouder van de gemeente Den Haag hebben 41 leden deelgenomen. Met 29 geldig uitgebrachte stemmen is benoemd de heer Engberts.

Aan de orde is:

F. Beëdiging benoemde wethouder.

De **voorzitter**. Meneer Engberts, fijn dat u er bent, met uw moeder begrijp ik en anderen. Bent u bereid de benoeming te aanvaarden?

De heer **Engberts**. Ja.

De **voorzitter**. Gefeliciteerd. Ik ga u nu beëdigen.

De tekst van de eed luidt: 'Ik zweer dat ik, om tot wethouder benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als wethouder naar eer en geweten zal vervullen.'

De heer **Engberts**. 'Zo waarlijk helpe mij God almachtig!'

De **voorzitter**. Gefeliciteerd en veel succes.

(Applaus)

De vergadering wordt van 14.07 uur tot 14.24 uur geschorst.

De **voorzitter**. Voor de fijnproevers deel ik even mee dat wethouder Engberts zojuist de gedragscode heeft getekend.

Aan de orde is:

G. Stad in de raad.

De **voorzitter**. We hebben zeventien sprekers. U heeft allemaal drie minuten. Kijk vooral op de klok, want na drie minuten is het echt over. Dan moet u echt stoppen. Er is één spreker over het voorstel Toekomstbestendig Bouwen.

De heer **Van Oorschot** (N). Mijn naam is Arnim van Oorschot. Van de inspraak heeft de wethouder al een eerste exemplaar gehad; dan kan hij meelesen. Het gaat over natuurinclusief bouwen. Wij willen een stad waarin de natuur kan binnendringen tot op de binnentuinen. Daarom hameren wij sedert jaar en dag op het belang van natuurinclusief bouwen, zeker waar het grootschalige projecten betreft. Het is een stap vooruit dat het puntenstelsel natuurinclusief bouwen is aangepast. Ik beperk mij tot het natuuraspect, het behoud van de biodiversiteit en het groen.

Een verbetering is dat niet alleen het puntenstelsel verder is uitgewerkt, maar zeker ook dat de processtappen zijn omschreven en voorgeschreven in de ontwerpfase. Daarin worden meegenomen aanwezige diersoorten en waardevolle groenstructuren: hoe kunnen ze worden versterkt? Laat groene daken aansluiten op de stedelijke groene hoofdstructuur. Maak ze niet te hoog. Zorg voor voldoende zon en voorkom windhinder. Het gaat ons er hierbij vooral om het overleg tussen de bouwers en de overheid te bevorderen.

Daarnaast is het puntenstelsel wel gedetailleerd, maar het kan zeker verbeterd worden. Ik noem een paar voorbeelden. De verbinding met de stedelijke groene hoofdstructuur. In de processtappen wordt aandacht besteed aan verbinding, de versterking van de stedelijke groene hoofdstructuur. Dat is heel goed, maar hoe wordt het geïmplementeerd? Levert het voldoende punten op?

Ten tweede. De hoogte van groene daken is tot 50 meter. Dat is te hoog, vinden we, want insecten, vooral bijen, vliegen niet zo hoog. Ze komen tot groene daken van 15 tot maximaal 25 meter. En vogels zoals de zwarte roodstaart, de huismus en de scholekster nestelen of foerageren nooit boven de 20 meter. Daarom zou het beter zijn het aantal punten voor groene daken hoger te maken.

Schaduw. Voor de planten is het juist niet goed dat groene daken te veel in de schaduw van gebouwen staan. Een schaduwinstallatie levert wel punten op, maar bomen zijn veel beter.

De **voorzitter**. Dank u wel. De tijd is om. Er zijn vier sprekers over het voorontwerp autoluwe Prinsestraat en omgeving en eenrichtingsverkeer Prinsessewal.

De heer **Smeele** (S). Goedemiddag. Ik ben een bewoner van de Toussaintkade en ik spreek namens de bewoners en de ondernemers van de Toussaintkade.

Geachte raadsleden. We hebben het vandaag over het plan Centrum-Noord, wat in de basis een mooi plan is. Maar uit een enquête waarvan de uitkomsten van 60 bewoners en ondernemers van de Toussaintkade in het bezit zijn van de gemeente, blijkt dat er een groot aantal bezwaren is. De rijrichting aanpassen op de Prinsessewal en het autoluw maken van de Prinsestraat kunnen wij prima volgen. Het onnodig verwijderen van de helft van de parkeerplaatsen, circa 35 stuks, aan de Prinsessewal met als doel vergroenen pal naast de Paleistuin, de meest groene plek van het centrum, is niet uit te leggen.

Om tot dit plan te kunnen komen heeft er in opdracht van de gemeente een parkeerdrukmeting plaatsgevonden, waarbij uitgegaan is van een parkeerafstand van 800 meter, waar uitgegaan had moeten worden van 500 meter. Hierdoor geeft de uitkomst van die meting een positiever beeld dan de werkelijke parkeerdruk. Verder zijn de tellingen uitgevoerd om drie uur in de nacht, wat voor een woonwijk passend kan zijn, echter niet voor de binnenstad, waar parkeerplaatsen de hele dag in gebruik zijn, maar juist niet om drie uur 's nachts, als de horeca dicht is en de bezoekers naar huis zijn. Een telling op een ander tijdstip, bijvoorbeeld om vier uur in de middag, zal een volstrekt ander beeld geven, namelijk een parkeerdruk hoger dan 90%.

Voorts is het plan gedragen door de BIZ Hofkwartier. Er is in het geheel niet geluisterd naar de aangedragen bezwaren van de bewoners van Kortenbos en het Zeeheldenkwartier en met name de bedrijven en de bewoners van de Toussaintkade, die nu al dagelijks grote moeite hebben om een parkeerplek in de buurt te vinden. Daarnaast zijn de bewoners en ondernemers van de Toussaintkade door de voorgestelde nieuwe rijrichting op de Prinsessewal bang dat het aanzienlijk drukker zal worden op de Toussaintkade met voornamelijk leveranciers en vrachtwagens voor de horeca en de winkeliers in de Prinsestraat. Dit zal zeker een toename van de verkeersoverlast en een verhoging van de CO₂-uitstoot met zich meebrengen.

Beste raad. Vriendelijk wil ik u verzoeken om dit plan nog eens goed tegen het licht te houden en gedegen participatie toe te passen teneinde te voorkomen dat de parkeerdruk in het Zeeheldenkwartier nog verder wordt verhoogd alsook om de negatieve gevolgen van het wijzigen van de rijrichting op de Prinsessewal te voorkomen.

Mevrouw **Kruik** (S). Goedemiddag. Ik ben hier namens de bewonersorganisatie Zeeheldenkwartier 'De Groene Eland'. Wij geven een reactie op het verkeersplan Prinsestraat en Prinsessewal.

Als bewonersorganisatie Zeeheldenkwartier staan wij volledig achter de uitgangspunten van het plan: het weren van auto's uit de Prinsestraat of het inrichten als fietsstraat, en het instellen van eenrichtingsverkeer voor auto's op de Prinsessewal. We maken ons echter wel zorgen over de gevolgen voor de Elandstraat. Eenrichtingsverkeer op de Prinsessewal leidt tot meer doorgaand verkeer door deze al drukke en smalle straat en verergert de situatie op de complexe kruising met de Vondelstraat en de Zoutmanstraat. Dit is in strijd met het uitgangspunt van het project Centrum-Noord: het verminderen van doorgaand verkeer in woonwijken. Deze zorgen hebben wij al eerder kenbaar gemaakt.

Daarnaast zijn wij fel tegen het schrappen van 34 tot 35 parkeerplaatsen aan de waterkant van de Prinsessewal. De parkeerdruk in onze wijk is hoog. Op veel momenten is het voor bewoners bijna onmogelijk om binnen 500 meter, conform de parkeernorm voor vooroorlogse wijken, een plek te vinden. Wij steunen daarom het bezwaar van de bewoners van de Toussaintkade. Voor de proef pleiten wij voor het invoeren van eenrichtingsverkeer met alleen verkeersborden, zonder direct parkeerplaatsen op te heffen. Als uit de proef blijkt dat de plekken toch niet nodig zijn, kan schrappen later overwogen worden.

Tot slot vinden wij het voorgestelde wegprofiel niet veilig. Wij stellen een breed, volledig gescheiden tweerichtingsfietspad aan de zijde van de Paleistuin voor, dat ook toegankelijk is voor hulpdiensten en het Koninklijk Huis. Zo kunnen de parkeerplaatsen aan de waterkant gewoon behouden blijven en veilig worden gebruikt. We hebben illustraties toegevoegd met de voorgestelde alternatieve wegprofielen en vergeleken met het voorstel van de gemeente.

Na afloop van de proef willen we als bewonersorganisatie Zeeheldenkwartier graag actief betrokken worden bij de evaluatie van de veranderingen, omdat de bewoners in onze wijk de gevolgen van deze veranderingen het meest gaan merken.

De heer **Lina** (S). Ik spreek vooral namens mijzelf. Het is een prachtig plan wat voorligt. Alleen bewoners en ondernemers mogen nog rijden en parkeren in hun eigen wijk rondom de Prinsestraat. Anderen moeten eromheen en een parkeerplekje even verderop zoeken. Dat wil ik ook voor mijn wijk, het Zeeheldenkwartier. Verkeersinrichting volgens het gemeentelijke beleid, de Netwerkstrategie 2040. Ik neem aan dat die strategie ook voor onze wijk geldt. Dan wordt onze wijk ook autoluw, met prioriteit en veiligheid voor voetgangers en fietsen, en geen doorgaande wegen door deze wijk. Maar helaas: het plan herinrichting Prinsessewal en Prinsestraat zorgt er nu voor dat het tegendeel wordt bereikt in mijn wijk. We hebben al heel veel last van autoverkeer van buiten de wijk, van bezoekers van het overtal aan coffeeshops, van de Albert Heijn XL, van de horeca en de winkels, en toenemend doorgaand verkeer vanaf de Mauritskade. De verkeersproblemen en parkeerproblemen van de Prinsestraat en de Prinsessewal krijgt mijn wijk er nu gratis bij. Volgens gemeentelijke berekeningen - ik heb het niet zelf berekend; zie de zienswijze - betekent de wijziging een toename van 25% van het autoverkeer op de Elandstraat in de wijk. Dat zijn 730.000 extra autobewegingen per jaar. Dat zijn uw berekeningen.

Kortom, het plan is prachtig voor bewoners en ondernemers van de Prinsestraat. Maar het kan toch niet zo zijn dat je uit het oog verliest dat je als gemeente ook in het Zeeheldenkwartier die

autoluwe stad wil bereiken en dat je de problemen van de Prinsestraat simpelweg verschuift naar het Zeeheldenkwartier, ook een woonwijk met winkels, terraspleinen en restaurants. Het plan is dus onvolledig. Er ontbreken concrete maatregelen om verkeerstoename, de vervuiling door verkeer en de parkeerdruk in het Zeeheldenkwartier juist naar beneden te brengen - het doel van de gemeente - en de veiligheid van fietsers en voetgangers te vergroten. Daarmee sluit het voorgenomen herinrichtingsplan niet aan bij het eigen beleid van de gemeente. Het is er zelfs mee in strijd. Ik kan mij niet voorstellen dat u het plan in deze vorm zal steunen.

Ik ben zeker niet tegen het plan, maar wel in deze beperkte vorm. Ik vraag u dan ook om het agendapunt aan te houden en dit te laten aanvullen met concrete maatregelen om de verkeers- en parkeertoename in het Zeeheldenkwartier te voorkomen, zodat uw eigen verkeers- en parkeerbeleid geloofwaardig blijft. U kunt ervan overtuigd zijn dat de bewoners van het Zeeheldenkwartier daar graag over meedenken.

De heer **Winkler** (S). Voorzitter. Ik ben Bas Winkler, bewoner en ondernemer in het Hofkwartier. Ik vervul tevens verschillende functies. Ik ben bestuurslid van Stichting Binnenstad Management Den Haag, voorzitter van Binnenstad in Bedrijf en sinds anderhalf jaar opnieuw voorzitter van BIZ Hofkwartier. In deze laatste functie sta ik u nu te woord. Momenteel woon ik en heb ik mijn bedrijf in de Oude Molstraat, maar ik ben zestien jaar werkzaam geweest in de Prinsestraat en heb er kortstondig gewoond.

Nogmaals houd ik de raad voor ogen dat het initiatief om de Prinsestraat autoluw te maken komt van de BIZ. Dit initiatief heeft de BIZ opgezet nadat wij een enquête hebben gehouden, per mail en fysiek, onder de bijdrageplichtigen. 80% koos voor een autoluwe Prinsestraat. Vier jaar lang hebben vertegenwoordigers van belangenorganisaties, waaronder die van het Zeeheldenkwartier, op vrijwillige basis hun eigen tijd geïnvesteerd om met ambtenaren in technische sessies naar alle opties te kijken en is er vervolgens naar bewoners en ondernemers veel gecommuniceerd met onder andere goed bezochte informatieavonden.

Ik heb altijd veel respect gehad voor de raad, waar mensen zich inzetten voor de stad voor een beperkte vergoeding. In deze casus mis ik het gevoel dat dit respect wederzijds zou zijn voor de vrijwillige bestuurders van BIZ'en, ondernemersverenigingen en bewonersverenigingen. Het is uitstekend dat raadsleden eigen onderzoek doen in het gebied. Maar als het initiatief ontstaan is vanuit de BIZ, waarom heeft geen van de partijen contact opgenomen met de BIZ? Waar ik geen begrip voor heb, is dat dit project al vier jaar loopt en nu pas, net voor de implementatie van de eerste fase, een jaar voor de verkiezingen, de raadsleden besluiten onderzoek te doen in het gebied om vervolgens voorstellen te doen om plannen te wijzigen; voorstellen die in die vier jaar bij de technische sessies allang voorbij zijn gekomen, gewogen zijn en niet uitvoerbaar of praktisch bleken, waarin nooit een van de raadsleden aanwezig was. Kwetsend is het om te horen dat er generiek gesteld wordt dat besturen van BIZ'en geen contact of feeling zouden hebben met hun achterban, van mensen die mij niet kennen en nooit het gesprek zijn aangegaan.

Inbreuken op de openbare ruimte zijn altijd complex. Er is nooit een eenvoudige oplossing, omdat zoveel met elkaar verweven is en altijd iemands belang wordt geschaad. Al meer dan twintig jaar is het probleem van de Prinsestraat dat 90% van het autoverkeer door de Prinsestraat doorgaand is met geen oog voor retail of horeca. De weg is eigenlijk te smal, 3,5 meter, voor auto's en fietsers van twee kanten. Met drempels en een 30 kilometerzone proberen elektrische fietsen in te halen, zeker als een auto gaat laden en lossen. Dit inhalen zet zich dan veelal voort op de stoep. Dit is een winkelgebied onwaardig, gevaarlijk voor bewoners, bezoekers, klanten en gasten.

Ik ervaar dat het belang van de bewoners van de Toussaintkade over het tijdelijk verlies van parkeerplaatsen aan de Prinsessewal nu zwaarder gewogen wordt dan het al twintig jaar genegeerde belang van de ondernemers en bewoners van de Prinsestraat en Pieterstraat, waar de leefbaarheid, ook economisch, onder druk staat door de drukte in de openbare ruimte. Als in de laatste fase, een jaar voor de verkiezingen, er om wijzingen in de plannen worden gevraagd, krijg ik het gevoel dat hier nu niet het belang van de wijk of stad wordt gediend, maar dat er politiek wordt bedreven. Dus sta ik hier nu weer, laat ik mijn echte werk uit mijn handen vallen om de raad nogmaals op te roepen ervoor te zorgen dat alles positief ingezet wordt om dit plan te laten slagen en wij zo snel mogelijk naar fase 2 kunnen gaan, waarbij de parkeerplaatsen aan de Prinsessewal weer terug kunnen komen.

De **voorzitter**. Dan zijn er elf insprekers over het agendapunt Situatie Palestina en genocidaal geweld.

Mevrouw **Van der Spek** (AA). Goedemiddag allemaal. Den Haag, de internationale stad van vrede en recht. Ik voelde altijd een bepaalde trots als ik aan mijn buitenlandse vrienden vertelde dat ik uit Den Haag kwam. Deze vrienden kenden Den Haag ook altijd als zijnde de stad van vrede en recht, juist ook mijn vrienden in Colombia, Zuid-Sudan en Somalië, waar ik de afgelopen jaren als humanitaire hulpverlener werkte. Maar trots ben ik niet meer. Want wat betekent het nog om in de internationale stad van vrede en recht te wonen, als er dagelijks Palestijnse burgers op gruwelijke wijze vermoord worden in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever? Als er ondertussen al tien weken geen hulpgoederen Gaza in komen? Als humanitaire hulpverleners en journalisten vermoord worden? En als dat allemaal stilzwijgend gedoogd en ondersteund wordt door het Nederlandse kabinet, vanuit hun kantoor in, nogmaals, de internationale stad van vrede en recht?

Ik weet dat het buitenlandbeleid gemaakt wordt door het nationale kabinet. Maar als zelfs het kabinet de ogen sluit voor de beelden uit Gaza, die dagelijks onze social media overstromen, als zelfs het kabinet de ogen sluit voor het feit dat het Internationaal Gerechtshof de term 'genocide' hanteert voor de huidige situatie in Palestina en als zelfs het kabinet de ogen sluit voor het feit dat meer dan 100.000 mensen, waaronder ik, afgelopen zondag een symbolische rode lijn trokken door Den Haag, dan is het hoog tijd dat de gemeente Den Haag pal voor de mensenrechten gaat staan.

Als de gemeente echt serieus genomen wil worden als zijnde stad van vrede en recht, dan moet de gemeente zich uitspreken tegen deze genocide. Geef het goede voorbeeld en zet druk op de nationale politiek om daarmee ook het kabinet te bewegen tot actie tegen de genocide. Dan zal ik ook weer vol trots kunnen vertellen dat ik uit Den Haag kom, de stad van vrede en recht.

Mevrouw **Eijpe** (AA). Goedemiddag, voorzitter en raad. Mijn naam is Angélique Eijpe. Ik ben inwoner van Den Haag, voormalig diplomate en moeder van drie zonen met een Gazaans-Palestijnse vader. In 2023 nam ik ontslag bij Buitenlandse Zaken, nadat ik daar ik 21 jaar had gewerkt, uit protest tegen de manier waarop onze regering de extreme Israëlische mensenrechtenschendingen en expliciete genocidale intenties in Gaza als 'zelfverdediging' bleef presenteren en zelfs ondersteunen. Voor mijn kinderen, mijn Nederlands-Haagse Palestijns-Gazaanse kinderen, is de situatie in Gaza geen ver-van-hun-bedshow. In 2014 verloren zij hun oma, drie ooms en hun 12-jarige neefje Shabaan als gevolg van een Israëliisch bombardement. Sinds oktober 2023 kwamen daar nog eens 29 familieleden bij. De laatste, ons neefje Wadija, net voor oktober 2023 afgestudeerd als apotheker, werd op 28 april vermoord door een Israëlische droneaanval. Ik heb een foto meegenomen uit 2005: twee kleine jongens spelend voor een IKEA-speeltent die ik hier bij IKEA Delft had gekocht. Deze twee kinderen, Wadija en Shabaan, zijn dus nu allebei gedood. Mijn zonen groeien hier op in wat wij noemen de stad van vrede en recht. Maar die woorden zijn leeg als we blijven samenwerken met de daders van deze vernietiging. Daarom roep ik u op tot het volgende.

Ten eerste: beëindig alle directe en indirecte samenwerkingen met Israëlische bedrijven en instellingen, zeker omdat het gaat om samenwerking op het gebied van cybersecurity, security en dronetechnologie. U kan u voorstellen hoe met name dat laatste mij heel diep raakt. Ik deelde al een inventarisatie met de griffier die deze samenwerkingen in kaart brengt.

Ten tweede: spreek de regering aan op haar verantwoordelijkheid onder het internationaal recht en de genocideconventie, zoals uw collega's in Utrecht en Amsterdam al deden.

Red de geloofwaardigheid van deze stad, in de ogen van de wereld, in de ogen van uw inwoners en bovenal in de ogen van onze kinderen en in het bijzonder, sta ik mezelf toe, in de ogen van mijn kinderen.

Mevrouw **Van Roemburg** (AA). Geachte voorzitter en leden van de gemeenteraad. Dank u wel voor de gelegenheid u toe te spreken. Mijn naam is Rebekka van Roemburg en ik woon sinds 2012 in deze mooie stad. Net als Angélique werkte ik vroeger bij het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Afgelopen zondag kleurde Den Haag rood. Meer dan 100.000 mensen, van alle leeftijden, etniciteiten en religies en uit alle hoeken van het land, trokken samen de rode lijn die onze regering weigert te trekken ten aanzien van de regering van Israël. Een Israëlische regering die schaamteloos en nu ook openlijk bezig is genocide te bedrijven op de Palestijnen. Het was ontroerend en hartverwarmend om eindelijk, eindelijk met zo velen te zijn. We feliciteerden elkaar met de massale

opkomst, maar tegelijkertijd rouwden we en voelden we ons machteloos. Want we wisten ook: vandaag heeft Israël zijn grondoffensief in de reeds grotendeels verwoeste Gazastrook nog verder uitgebreid.

Op dezelfde dag dat Den Haag rood kleurde, deed Gaza dat ook maar dan met bloed. Alleen al op die dag werden 144 mensen vermoord. En elke dag worden de kolonisten op de Westoever actief ondersteund door het Israëlische leger. Ze verdrijven Palestijnen uit hun huizen en pikken hun land in. Als u de Oscarwinnende film *No Other Land* nog niet gezien heeft, ga die zien! Nee, dat is niet gemakkelijk, maar wel noodzakelijk.

We kwamen met z'n allen de straat op in de hoop de Nederlandse regering ervan te kunnen overtuigen de Israëlische oorlogsmisdaden te veroordelen en te bestraffen. De regering wilde zondag niet reageren. In plaats daarvan koos minister-president Schoof ervoor een videoboodschap te sturen ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van het CIDI, de lobbyorganisatie van de Israëlische regering. Dat was niets minder dan een klap in het gezicht van die 100.000 mensen.

Als inwoner van Den Haag - velen hebben het al gezegd - was ik altijd trots op het motto dat hier zo prachtig op de vloer staat: stad van vrede en recht. Maar wat mij betreft klinken die woorden steeds holler. U als gemeenteraad kunt er niets aan doen dat onze regering vooralsnog nog steeds aan de verkeerde kant van de geschiedenis staat. Maar u kunt wel het motto van onze mooie stad recht doen door u duidelijk uit te spreken.

Voor de minstens 62.000 mensen, onder wie 17.000 kinderen, die al vermoord zijn sinds oktober 2023 en voor de velen die onder het puin liggen en wiens dood niet officieel is bevestigd, is het al te laat. Deze mensen hadden, net als de Israëlische slachtoffers en gijzelaars van Hamas, namen, dromen en een toekomst. Wij mogen niet weggijken terwijl nog vele anderen worden vermoord. Nooit meer is nu.

Mevrouw **Klomp** (AA). Goedemiddag. Mijn naam is Marije Klomp. Ik ben islamoloog-arabist, ook voormalig diplomaat, waaronder in het Midden-Oosten, en op dit moment rijksambtenaar bij RVO.

Geacht college. Al meer dan zeventien maanden sta ik met ambtenaren en oud-diplomaten op dichte deuren te bonzen voor het ministerie van Buitenlandse Zaken tegen het falende Israëlbeleid. Petities worden niet in ontvangst genomen en gesprekken geweigerd of eindeloos uitgesteld. Zelfs de rode lijn die 100.000 Nederlanders afgelopen zondag door uw stad trokken, gleed van premier Schoof en minister Veldkamp af: geen reactie en zeker geen actie. Burgemeester Halsema verwoordt goed wat dat lakende overheidsbeleid ten aanzien van Israël doet met de spanningen in haar stad Amsterdam: het groeiend antisemitisme, de groeiende islamofobie, bevolkingsgroepen die zich niet meer thuis voelen bij elkaar of in Nederland. Ze hekelt de inmenging van de Israëlische regering in binnenlands-politieke aangelegenheden en roept het kabinet op de genocide in Gaza te stoppen, noodhulp af te dwingen en de Israëlische regering te veroordelen.

Als het nationaal beleid faalt, mag het lokale bestuur daarover aan de bel trekken, móét het lokale bestuur daarover aan de bel trekken. Ik dring er daarom bij Den Haag op aan om het voorbeeld van Amsterdam en andere steden te volgen. De reputatie van Den Haag als stad van vrede en recht, nogmaals, geeft u die morele verplichting nu de mensenrechten en het internationaal oorlogsrecht in het geding zijn.

Den Haag heeft een vriendschappelijke stedenband met Nazareth. Die band is bedoeld om van elkaar te leren en elkaar te ondersteunen. Nazareth is niet zomaar een stad. Het is een Israëlische stad met een overwegend Palestijnse bevolking. Nazareth is ook een pelgrimsoord voor christenen. Om die reden bleef de stad in 1947 gespaard van omvolking oftewel de verdrijving van Palestijnen van hun land door de Israëlische regering. De stedenband met Den Haag wordt anno 2025 zwaar getest nu er genocide plaatsvindt op de Palestijnse bevolking. Hoe reikt u, Den Haag, Nazareth de hand? Bent u zich voldoende bewust van de verantwoordelijkheid van de gemeente in deze gruwelijke oorlog? Via kennisuitwisseling, handelsrelaties, investeringen en het bieden van een spreekgestoelte aan allerhande aanhangers van de Israëlische genocidale regimes draagt Den Haag bij aan de instandhouding van deze oorlog. Ik vraag u, namens de inwoners van Nazareth ter verdediging van de reputatie van Den Haag als stad van vrede en recht en in naam van de vele bezorgde en verscheurde inwoners van Den Haag, zolang deze genocide plaatsvindt en hulpgoederen in onvoldoende mate de Gazastrook bereiken ...

De **voorzitter**. Dank u wel. De tijd is om.

Mevrouw **Groenendyk** (A). Voorzitter. Mijn naam is Heleen Groenendyk. Ik kom uit Leiden en ik ben hier op persoonlijke titel.

Er is iets waar ik Geert Wilders gelijk in moet geven. Ik ben in diepe verwarring. Ik ben in diepe verwarring over de situatie in Gaza, het genocidale geweld dat daar plaatsvindt, en bovenal over de houding van onze regering daartegenover. Het begin van deze verwarring in mij, over wat wij als mens elkaar aan kunnen doen, is ontstaan toen ik op 11-jarige leeftijd door een klasgenoot in de schoolbibliotheek op een foto in een boek werd gewezen. Het was een foto van een grote berg opeengestapelde naakte lijken, waarschijnlijk genomen in Auschwitz. Deze foto staat mij nog steeds zeer helder voor de geest. Hoe onwetend was ik geweest! Natuurlijk wist ik op die leeftijd al iets over de Tweede Wereldoorlog en wat daar had plaatsgevonden, maar gezien had ik het niet. Het echte besef van deze verschrikkelijke waarheid kwam pas met het beeld. Gelukkig was er naast de foto ook een narratief dat mij geruststelde. Het narratief van 'dit nooit meer'. Maar nu dit narratief uit elkaar gespat is, en naast de genocide in Gaza, ook het morele failliet van Nederland zich voor mijn ogen voltrekt, kan ik mij niet meer vasthouden aan ook maar enig narratief wat mij uit de verwarring zou kunnen helpen.

In mijn optiek staat humanitaire hulp los van de discussie wie welke rol in een conflict speelt, wie de aanstichter is, wie de geweldpleger, enzovoort. En ja, deze motie is in de Tweede Kamer aangenomen, maar niet voltallig en vele andere om dit geweld te stoppen niet. Dit is uiteraard niet genoeg om het tij voor Gaza nog te keren. Ik weet dat het nu gebeurt en u weet het ook, dat de slotfase zich nu voltrekt, en in Gaza weten ze dat ook. Vandaag zag ik een video op mijn tijdlijn: From Gaza with love. Een laatste afscheidsgroet uit Gaza. Omdat wij toestonden, omdat wij blijven toestaan.

Het is de hoogste tijd dat Den Haag, juist Den Haag, stelling neemt tegen de Nederlandse steun aan systematische schendingen van het internationale recht en het Genocideverdrag. Ik wil de burgemeester en de wethouders oproepen verantwoordelijkheid te nemen om 'internationale stad van vrede en recht' niet slechts een reclameleus te laten zijn, mooi om mee te pronken op vlaggen langs de weg, om die internationale hoven niet te laten verworden tot musea waar ooit belangrijke dingen gebeurden en om voor de Grondwet op te komen en voor onze gedeelde menselijkheid. Want wie tegen de mensheid stemt, stemt tegen zichzelf. Ik wil u vragen om de laatste seconden van mijn spreektijd met mij in gedachten bij de mensen in Gaza te zijn die nu sterven.

Mevrouw **Bekkers** (AA). Goedemiddag, geachte voorzitter, geacht college en geachte raadsleden. Vrede en recht: sinds september 2012 staat deze spreuk onder het stadswapen van Den Haag, goedgekeurd door de Hoge Raad van Adel na tweeënhalf jaar onderzoek. Het was de eerste keer sinds 1948 dat een stad in Nederland weer een wapenspreuk kreeg. Deze woorden passen bij de internationale uitstraling van onze stad. Voormalig burgemeester en VVD-prominent Jozias van Aartsen heeft zich hier persoonlijk hard voor gemaakt.

Diezelfde oud-minister Van Aartsen riep onlangs samen met voormalige collega's het kabinet op om Israël harder te veroordelen voor het genocidale oorlogsgeweld in Gaza, een duidelijke oproep. Ik hoop dat juist de VVD-leden in deze zaal dat er harte nemen, maar niet alleen zij. Want 'stad van vrede en recht' is geen loze kreet. Het is een belofte, een morele standaard, en die verplicht, niet alleen richting de juridische instellingen die hier zetelen, maar juist richting de inwoners van onze stad.

Het oorlogsgeweld in Gaza slaat dagelijks diepe wonden, ook hier. De straten kleurden rood op zondag met de grootste demonstratie deze eeuw, onder andere georganiseerd door ngo's met sterke Haagse wortels, onder andere Oxfam Novib en Save the Children. Meer dan 100.000 mensen, jong en oud, waren geëmotioneerd maar ook eensgezind. Ik zag ook enkele collegeleden. Den Haag kan trots zijn op deze waardige manifestatie voor Gaza.

Ik heb me in de afgelopen maanden vaak verdrietig en machteloos gevoeld. Niks rechtvaardigt de aanvallen op burgers op 7 oktober door Hamas. Dat wil ik onderstrepen. Maar de nietsontziende reactie van Israël op het Palestijnse volk, het gehele volk, tart iedere verbeelding. Voor het eerst in jaren heb ik gehuild voor mijn beeldscherm toen ik een jongen van een jaar of 10 de menselijke resten van zijn moeder bijeen zag rapen in een witte lijkwade. De beelden van levenloze kleine kinderen onder het puin, een dokter die volschiet als hij vertelt hoe hij de benen bij kinderen moet amputeren zonder anesthesie en het gebruik van honger als wapen; het raakt me diep. Gaza overtreft alle

oorlogsstatistieken qua burgerslachtoffers in korte tijd. En mijn regering blijft de agressor van deze oorlogsmisdaden politiek en economisch steunen.

U bent als burgemeester en als college de gezichten van een stad die zich voorstelt als hoeder van internationale gerechtigheid. Die waarde staat op het spel. Zwijgen is niet neutraal. Zwijgen helpt de onderdrukker. Ik vraag u om positie te kiezen en vrede en recht te waarborgen.

Mevrouw **Van Bree** (AA). Geachte voorzitter, geachte gemeenteraad. Ik sta hier als trotse inwoner van onze mooie stad van vrede en recht. Wanneer ik met mijn kinderen langs het Internationaal Strafhof of het Vredespaleis fiets, probeer ik uit te leggen waar Den Haag voor staat. Maar hoe leg ik uit dat er een arrestatiebevel ligt tegen Netanyahu voor misdaden tegen de menselijkheid en genocide, terwijl onze regering zwijgt? Dat we CIDI feliciteren, maar geen sancties treffen? Een onderzoek aanvragen bij de EU, terwijl voor tienduizenden kinderen dat allang te laat is? Als er nu geen actie komt, zullen nog veel meer levens verloren gaan. Afgelopen zondag liep ik met mijn kinderen en 100.000 anderen door Den Haag. Mijn zoontje zei: '100.000 mensen hier, mama - net zoveel als er in Gaza zijn vermoord'.

Den Haag, kunnen we als gemeente opstaan? Onze naam eer aandoen? Staan voor vrede en recht, juist nu? De rapporten van de VN en internationale genocide-experts serieus nemen? Kan ik mijn kinderen blijven vertellen dat het internationaal recht ertoe doet? Dat Den Haag staat voor rechtvaardigheid, voor álle kinderen, ook die in Gaza? Kunnen wij als stad onze stem laten horen, om geloofwaardig te blijven als gastheer van de internationale rechtsorde? Want zwijgen maakt medeplichtig, en passiviteit holt onze geloofwaardigheid uit.

Daarom het volgende, in uw taal. Overwegende dat Den Haag zich profileert als stad van vrede en recht; constaterende dat internationaal erkende experts spreken van genocide in Gaza en dat Nederland tot nu toe geen sancties heeft getroffen; verzoekt de raad zich als stad uit te spreken voor internationale rechtsorde en op te roepen tot sancties tegen Israël zolang het internationaal recht wordt geschonden, en gaat over tot wat door moet gaan voor de orde van de dag maar toch intussen geen orde meer kan heten.

Mevrouw **Gelderblom** (AA). Dag, lieve medebestuurders van Den Haag. Jullie weten wie ik ben. Ik hou nog altijd van mijn stad, de stad van vrede en recht. Ik sta hier namens een nieuwe stichting die heet Vrouwen voor vrede Den Haag.

Wij in Den Haag hebben een opdracht. Wij vrouwen - het valt mij op dat er tot nu toe vooral vrouwen spreken - hebben een opdracht. Er is een VN-resolutie 1325, in 2000 met algemene stemmen aangenomen, die zegt: vrouwen dienen 50% van de aanwezigen te zijn bij vredesonderhandelingen. Waar zijn die vredesonderhandelingen? Weet u het? Ik niet. Ik hoor alleen maar mensen: tégen, tégen, tégen. En wat zeggen mijn Palestijnse vrienden: alsjeblieft, hou daarmee op, het helpt ons niet. Wees alsjeblieft voor de positieve plannen. Wij hebben ze. Ik wil ze u graag een keer voorleggen namens mijn Palestijnse en Israëlische vredesvriendinnen van daar. Den Haag kan daarbij een rol spelen. Een van de dingen die men daar zegt, is: hou op met blaming and shaming, het helpt ons niet. En wat ik hoor, ook hier weer vandaag, is niet 'hoe komen we bij die vrede', maar is weer een rijtje blaming and shaming en het helpt niet. Het helpt de Joden niet die voor vrede zijn. Het helpt de Palestijnse kinderen niet die honger hebben.

Er zijn concrete plannen en ik wil ze u graag in een commissievergadering vertellen. Het zijn de plannen die men ons daar biedt en ze vragen daar: alsjeblieft, steun ze hier. Die plannen zijn er. Het zijn de plannen van de Palestijnse vrouwen die van Nazareth samen met de Israëlische vrouwen een stad van vrede willen maken. Die mogelijkheden zijn er. Waarom steunt Den Haag, stad van vrede en recht, niet zo'n voorstel? Dan doe je iets positiefs. En u weet, ik ben altijd, ook al waren we politieke tegenstanders zogenaamd, van het overleg: praten met elkaar, kijken hoe die vrede bereikbaar is. Wij hebben ze van onze vrienden daar maar ook uit Canada, uit België en uit Frankrijk, waar president Macron vóór vrede is en waar EU-vertegenwoordiger Kallas gezegd heeft dat er geld is beschikbaar voor vredesplannen.

Lieve mensen. Ik heb het woord 'vrede' hier vandaag weer bijna niet gehoord. Stop daarmee. Heb het over vrede alsjeblieft.

De **voorzitter**. De tijd is voorbij. Dank u wel.

De heer **Shapiro** (AA). Voorzitter. Ik weet niet wat ik nog kan toevoegen aan wat er al is gezegd. Ik heb vanochtend bij de NOS gelezen dat er vanochtend 90 trucks met hulpgoederen Gaza binnen zijn gelaten. Ik heb niets gelezen over het feit dat voorafgaand aan de huidige genocide en de jongste elf weken lang durende blokkade er 500 trucks per dag nodig waren om de basisbehoeftes van de bevolking in Gaza te bezorgen. Ik heb de afgelopen anderhalf jaar geluisterd naar de verhalen van artsen, onder andere Amerikaanse artsen, die in Gaza medische zorg hebben gegeven aan kinderen: een kind per dag dat door het hoofd of door de borst is geschoten. Ik heb geluisterd naar het verhaal van mevrouw Eijpe zojuist over haar eigen familie. Ik heb video's gezien. Wat willen we nog meer?

De zorgen leven niet alleen bij mij. Ze leven niet alleen bij de mensen die vandaag komen inspreken. Ze leven bij mijn Joodse gemeenschap, die zich al jaren uitspreekt voor de Palestijnse zaak, voor de vrijheid van Palestina. Het leeft bij de Palestijnse diaspora in Den Haag. De zorgen leven bij studenten die blijven demonstreren. En de zorgen leven bij de grootmoeder die toevallig voorbijloopt terwijl diezelfde studenten bewusteloos worden geslagen door Haagse politieagenten; de grootmoeder die tegen antigenodicedemonstranten zegt dat ze gewoon door moeten gaan. Ik weet echt niet meer wat ik kan toevoegen.

Vandaag wil ik uw raad eigenlijk iets heel simpels vragen. Laat zien dat u ook deze zorgen deelt. Laat zien dat u de zorgen die in de stad leven ook deelt, dat u daarmee iets doet en dat er niet niks gebeurt met de woorden die we vandaag inspreken en die op straat zijn gesproken. Laat zien dat u met iets bezig bent, dat de woorden 'vrede en recht' daadwerkelijk iets betekenen en dat het niet gewoon een loze belofte is.

Mevrouw **Van der Veeke** (AA). Geachte voorzitter. Dank voor deze gelegenheid iets te doen met mijn alsmaar toenemende gevoel van onmacht. Als moeder van een zoontje van 1, als vriendin, als dochter en als zus, op zoveel manieren en op zoveel momenten ben ik boos, teleurgesteld, verdrietig en misselijk geweest, en dat zal ook gelden voor sommigen van jullie, nu er al negentien maanden dagelijks mensen willens en wetens vermoord en uitgehongerd worden, Gaza wordt vernietigd en de Palestijnen worden verdreven. Iedere keer dacht ik: dit kan niet kwaadaardiger. En iedere keer had ik ongelijk. Nu, nu er allang geen enkele twijfel meer bestaat over de intentie van de regering-Netanyahu, is het tijd om al het mogelijke te doen. Om u op te roepen uw medemenselijkheid te voelen. Om echt te voelen, zich in te beelden wat het is om opgesloten te zitten. Om uw kinderen geen eten te kunnen geven. En om dag in dag uit doodsbang te zijn en te vrezen voor uw leven en dat van iedereen van wie u houdt. Ik voel het.

Nu u dit heeft proberen te voelen of nu u dit wellicht gevoeld heeft, hoop ik vurig dat u uw verantwoordelijkheid wilt nemen en dat u het kabinet oproept zich uit te spreken, om alles te doen wat binnen zijn macht ligt om een einde te maken aan deze verschrikkelijke ontmenselijking. Het is vandaag al vaak gezegd: Den Haag is de stad van vrede en recht. Daar ben ik trots op, maar dat moeten we blijven verdienen. Nu blijven zwijgen is instemmen, want nooit meer is nu.

De **voorzitter**. Dat was het agendapunt Stad in de raad. Dank voor al uw bijdragen.

Aan de orde is:

H. Vaststelling van de wijze van afdoening van ingekomen stukken.

De raad heeft hieromtrent beslist zoals hierna bij elk nummer is aangegeven.

Raadsadressen

Nr.	Afzender en onderwerp	Voorstel afdoening	Kopie antwoord
1	Belanghebbende d.d. 2 mei 2025 inzake Debat rellen en overlast Scheveningen (10893655)	In handen van het college van B en W	commissie Bestuur

2	Commissie Loosduinen d.d. 2 mei 2025 inzake Gelijke behandeling verhuurders Haagse woningmarkt (10893682)	In handen van het college van B en W	Commissie Ruimte
3	Belanghebbende d.d. 5 mei 2025 inzake Overlast bomen deel Zilvermewuwaan, verzoek vervanging bomen (10893772)	In handen van het college van B en W	Commissie Leefomgeving
4	Belanghebbende d.d. 6 mei 2025 inzake Oproep doorbreek impasse rond Weigeliaplein (10894690)	In handen van het college van B en W	Commissie Ruimte
5	Belanghebbende d.d. 3 mei 2025 inzake Verzoek teruggave hotelregeling (10894853)	In handen van het college van B en W	Commissie Samenleving
6	Vereniging van Strandexploitanten en Vereniging van Boulevardondernemers Scheveningen d.d. 8 mei 2025 inzake Ongeregeldheden Scheveningen (10894904)	In handen van het college van B en W	Commissie Bestuur
7	Wijkorganisatie Het Oude Centrum d.d. 7 mei 2025 inzake Reactie op RIS321985 Verbeter leefbaarheid rondom Doubletstraat (10897302)	In handen van het college van B en W	Commissie Bestuur
8	Belanghebbende d.d. 13 mei 2025 inzake Geluidsoverlast overvliegende vliegtuigen richting Schiphol (10897463)	In handen van het college van B en W	Commissie Leefomgeving

Ter kennisnemingen

Nr.	Afzender en onderwerp	Voorstel afdoening
1	MRDH d.d. 29 april 2025 inzake Aanbieding voorlopige jaarstukken MRDH 2024 (10893435)	Voor kennisgeving aannemen
2	Commissie Loosduinen d.d. 22 april 2025 inzake Herinrichting van de Burgemeesterbuurt (10894761)	Voor kennisgeving aannemen
3	Belanghebbende d.d. 7 mei 2025 inzake Herinrichting Prinsessewal (10894777)	Voor kennisgeving aannemen
4	Belanghebbende d.d. 2 mei 2025 inzake Geweld Boulevard Scheveningen (10894811)	Voor kennisgeving aannemen
5	Belanghebbende d.d. 7 mei 2025 inzake Pleidooi Raadsvergadering 22 mei 2025 herinrichting Prinsessewal (10895024)	Voor kennisgeving aannemen
6	Belanghebbende d.d. 7 mei 2025 inzake Voorontwerp autoluwe Prinsestraat eo en eenrichtingsverkeer Prinsessewal (10895171)	Voor kennisgeving aannemen
7	Belanghebbende d.d. 9 mei 2025 inzake Afsluiting Schoeplaan (10896764)	Voor kennisgeving aannemen
8	Wijkberaden Laakhavens en Laak Centraal en BOLF d.d. 10 mei 2025 inzake Reactie op bericht Omroep West d.d. 6 april 2025 inzake woningen Bezuidenhout West (10896784)	Voor kennisgeving aannemen
9.	Wijkorganisatie Het Oude Centrum d.d. 7 mei 2025 inzake reactie op raadsbrief en adviesrapport pilots raamsekswerk (10897256)	Voor kennisgeving aannemen

Aan de orde is:

I. Vaststelling van de besluitenlijst.

- I.1 Voorstel van het college inzake Zienswijzeprocedure Bedrijvenschap Harnaschpolder voor de begrotingswijziging 2025, de begroting 2026, en de jaarstukken 2024 t.k.n (RIS322057)

- I.2 Voorstel van het college inzake Zienswijzeprocedure ontwerpbegroting 2026-2029 IPP Haaglanden en jaarrekening 2024 ter kennisname (RIS322074)
- I.3 Voorstel van het college inzake verzoek om bindend advies voor omgevingsvergunning uitbouw Jan van Nassaustraart 23 (RIS322090)

Deze voorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Hart voor Den Haag wenst geacht te worden tegen voorstel I.1 te hebben gestemd.

De **voorzitter**. De fractie van Hart voor Den Haag wordt op haar verzoek aantekening verleend dat zij geacht wenst te worden te hebben gestemd tegen voorstel I.1.

Aan de orde is:

J. Datumbepaling initiatiefvoorstellen.

J.1. Initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Den Haag hoofdstad van Nederland (RIS322252).

J.2. Initiatiefvoorstel SP: Geen sloop zonder hoop: verplicht draagvlak óók bij beëindiging van de huur (RIS322262).

De **voorzitter**. Namens het college kan ik u melden dat een reactie van het college uiterlijk verwacht mag worden aan het einde van het derde kwartaal van 2025 voor beide initiatiefvoorstellen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik wil het college vriendelijk vragen of het voorstel dat is ingediend op J.1 niet gewoon voor het zomerreces kan. Het is niet zo heel complex. Het lijkt me dat dit het college toch moet lukken.

De **voorzitter**. Dat moet lukken.

Aan de orde is:

K. Tweede gewijzigd initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Van Napels aan de Noordzee naar Singapore achter de duinen (RIS319200).

De **voorzitter**. De initiatiefnemer, de heer Martinez van Andel, komt naast mij zitten en geeft een korte toelichting op het voorstel. Kort en bondig, dat zijn de beste voorstellen.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Kort, ik ga mijn best doen, maar ik heb drie pagina's tekst. Ik zal er dus wat sneller doorheen lopen.

Ongebruikelijk, maar toch ga ik beginnen met een vraag aan u: kampt Den Haag met een afvalprobleem, ja of nee? Dit is de overvaltechniek. Die wordt vaak gebruikt in de journalistiek, meestal om iemand klem te zetten, direct de confrontatie aan te gaan en iemand voor het blok te zetten. Laten we deze gedachte even vasthouden en er later op terugkomen.

Vandaag ligt voor u het initiatiefvoorstel met de opvallende titel Van Napels aan de Noordzee naar Singapore achter de duinen. Die titel behoeft enige toelichting, want wat was er in Napels, ook wel Napoli, aan de hand en hoe verhoudt dat zich tot onze stad Den Haag? Er werd veel vuilnis op straat achtergelaten en illegaal gestort. Er was politiek wanbeheer. Lokale overheden werden beschuldigd van wanbeheer, incompetentie en een gebrek aan daadkracht, want beleidsmaatregelen om het probleem op te lossen werden vaak slecht uitgevoerd of gewoonweg uitgesteld. Er waren

protesten van bewoners in verband met de enorme vervuiling in hun leefomgeving en vrees voor gezondheidsrisico's. Tot zover de gelijkenis met Den Haag.

De Europese Unie dreigde zelfs met boetes vanwege schending van milieuregels. De toenmalige Italiaanse premier wijlen Silvio Berlusconi kwam met een noodplan, waardoor het afval eindelijk snel werd opgehaald en het vertrouwen in de politiek weer begon toe te nemen. Berlusconi realiseerde zich namelijk ook wat het negatieve imago met de stad Napoli deed, want het stempel van vuile en chaotische stad schrikte toeristen en touroperators af. De stad werd gemeden en horeca, hotels en andere sectoren afhankelijk van toerisme leden inkomstenverlies. Die kant willen wij met Den Haag niet op.

Dan kom ik nu bij de tweede stad, Singapore. Wat gebeurde er in Singapore? Daar hebben ze een zerotolerancebeleid, wat betekent dat boetes op het illegaal dumpen van afval kunnen oplopen tot maar liefst € 1.300 plus het verplicht straatvegen in een felgekleurd hesje. Gevolg: een brandschone stad, en dat is wat Hart voor Den Haag in Den Haag ook wil. Is Singapore daar uniek in, hoor ik u denken. Nee, zeker niet. Andere steden zijn Zürich, waar boetes enorm kunnen oplopen en afvalcontroleurs de overtreders traceren, Wenen met boetes tot € 2.000 voor het dumpen van grofvuil op straat, Tokio met boetes tot € 1.200 voor het dumpen van illegaal afval, San Francisco met boetes tot \$ 1.000, Milaan met boetes tot € 500 en legioenen handhavers die controleren op illegale afvaldumpingen, en zo zijn er nog meer voorbeelden te noemen.

Het antwoord is: ja, Den Haag kampt met een afvalprobleem. Een afvalprobleem dat in plaats van af te nemen met de dag erger wordt. Wijken als de Schilderswijk, Rustenburg-Oostbroek, Transvaal, Laak, Centrum, Moerwijk, Morgenstond en ga zo maar door gaan eronder gebukt. De puinhopen die je daar aantreft, zijn met geen pen te beschrijven. Wat zou het daarom mooi zijn geweest als ik nu had kunnen zeggen dat er achter mij op het grote scherm een filmpje klaarstond om ook de mensen in wijken waar het over het algemeen gezien redelijk op orde is - Vogelwijk, Marlot, delen van Benoordenhout - te kunnen laten zien hoe het in andere delen van de stad toegaat. Helaas, het kan niet.

Het initiatiefvoorstel van Hart voor Den Haag pleit voor een harde aanpak en had ook als titel kunnen hebben: wie niet luisteren wil, moet maar voelen. Want dat is de rode draad in ons voorstel. Overtreed jij de regels, vervuil jij de stad, dan ben je erbij. Afval dumpen op straat pikken wij niet. Hele inboedels op straat gooien tolereren wij niet meer. Afvalzakken naast in plaats van in de containers wordt hier niet meer geaccepteerd.

Den Haag is het zat, net als al die inwoners van de wijken die ik noemde, die 's morgens als zij de deur uit stappen om hun werkdag te beginnen geconfronteerd worden met een met opengescheurde vuilniszakken bezaaide leefomgeving, met stank, meeuwen en ratten, en dat soms dagenlang aaneen. Want Den Haag geeft de bewoners aan dat het soms drie werkdagen kan duren voordat hun afvalmelding überhaupt in behandeling wordt genomen. Dat kan niet langer. Wij spreken mensen, gisteren nog in Escamp een dame die al zeker 50 jaar in de Stede woont en die aangaf: als dit niet verandert, zal ik helaas serieus in overweging nemen de stad te verlaten. Een vrouw liet mij haar noodkreten aan de verantwoordelijk wethouder liet lezen en de algemene, in haar bewoording nietszeggende reactie daarop. Mensen verliezen de moed en de hoop dat het probleem opgelost gaat worden.

Daarom is de tijd van praten, het positieve gesprek, de citroengeur op de ORAC's in de hoop dat mensen wél hun afval in de containers gooien, de wijkchallenges en de afvalzakkenbingo wat Hart voor Den Haag betreft voorbij. Er moet gehandhaafd gaan worden. Zichtbaar op straat aanwezig zijn, mensen op de bon slingeren zodra zij de regels overtreden, hoge boetes uitdelen, verhuurders aansprakelijk stellen, malafide uitzendbureaus aanpakken, deur aan deur controleren op overbewoning en dat keihard aanpakken. We gaan onderzoeken of we bij excessen naar Amsterdams en Rotterdams voorbeeld mensen in heropvoeddorpen kunnen plaatsen, in de hoop dat zij weer op het rechte pad gekregen kunnen worden.

Handhavers dienen te worden uitgerust met een pinapparaat, zodat afvalovertreders direct hun boete kunnen voldoen. Het is een lichtpuntje dat we begin deze maand konden lezen dat het college bereid is dit te gaan onderzoeken. Wij kijken reikhalzend uit naar de resultaten daarvan.

Wij zijn het de mensen in onze stad verplicht ervoor te zorgen dat er een mentaliteitsomslag komt in Den Haag, want Den Haag pikt het niet langer dat de stad vervuild wordt. Doet u dat wel, dan

zijn de consequenties voor u: een boete en meteen betalen, de overvaltechniek waar ik mee begon. De goeden mogen namelijk niet onder de kwaden lijden.

Is er dan helemaal geen ruimte voor positiviteit? Jazeker wel. In de eerste plaats wil ik namens de hele fractie van Hart voor Den Haag veel waardering en respect uitspreken voor de mannen en vrouwen van de HMS, die dagelijks hun stinkende best doen in hun pogingen onze stad schoon te houden, maar ook voor hen is het dweilen met de kraan open. Veel waardering en respect ook voor de mannen en vrouwen van het Veeg- en Straatbedrijf, onze oranje helden, en al die andere helden die wel hun steentje bijdragen om de stad schoon te houden: ORAC-adoptanten en bewoners als Manna Kloosterman uit Laak of Wim van Stam uit Mariahoeve die, hoewel ze soms de wanhoop nabij zijn, dag in dag uit meldingen doen bij de gemeente en troep bij de ondergrondse containers opruimen.

De **voorzitter**. Hoever bent u nu, meneer Van Andel?

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Ik ben bijna klaar, nog twee minuten.

Deze en al die andere Haagse helden moeten wij koesteren en belonen. Dat willen wij in de vorm van compensatie op hun afvalstoffenheffing, niet meer dan terecht wat Hart voor Den Haag betreft. Ook is er ruimte voor ludieks, zoals het plaatsen van peukenverzamelaars waar mensen hun stem kunnen uitbrengen op thema's, bijvoorbeeld: wie moet wat u betreft de verkiezingen winnen? Links Partij van de Arbeid, rechts Hart voor Den Haag, en dan mag u raden welke kant het eerst vol is.

Dit is namelijk het meest illustrerende voorbeeld van het falende huidige beleid. Bij de ingangen van dit stadhuis hingen voorheen asbakken. Daar konden mensen hun peuken in kwijt, maar op enig moment is er besloten die asbakken helemaal weg te halen en stickers met de positieve boodschap op te hangen: rook hier liever niet. Gevolg, een zee aan sigarettenpeuken op de grond en in het riool. Kortom, wees duidelijk, want daar hebben de mensen behoefte aan: hier niet roken, punt.

Afsluitend. Iedere ORAC - dat zijn ondergrondse restafvalcontainers, voor de mensen die de term niet kennen - krijgt een tuintje om het aantal bijplaatsingen terug te dringen. Het fleurt de boel ook nog eens op en het vergroent de stad.

Kortom, mouwen opstropen, afvalovertreders keihard aanpakken, afvalhelden belonen, niet prullen maar poetsen. Op naar een schoon Den Haag! Dank u wel.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Martinez van Andel. We gaan het er een keer over hebben hoelang we dit toestaan, maar voorlopig kan ik niet ingrijpen.

De beraadslaging wordt geopend.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Vandaag bespreken we het tweede gewijzigd initiatiefvoorstel van Hart voor Den Haag Van Napels aan de Noordzee naar Singapore achter de duinen. Om te beginnen wil de PVV haar waardering uitspreken voor dit initiatiefvoorstel, niet alleen voor de tijd en de energie die erin is gestoken, maar ook omdat we de strekking ondersteunen. De leefbaarheid in veel Haagse straten wordt ondermijnd door afvalhufters. Niet voor niets heeft de PVV in haar verkiezingsprogramma staan dat we de camerainzet tegen afvaldumpers willen en de inzet van boa's om zwerfafval te voorkomen met zware boetes. Deze zaken komen ook terug in het initiatiefvoorstel, dus dat is helemaal goed.

Het deed ons deugd om te lezen dat gemeenten volgens minister Van Weel een last onder dwangsom kunnen opleggen en alle vrijheid om de hoogte van het bedrag te bepalen. Met het bedrag van € 1.000 dat in het initiatief wordt voorgesteld, kan onze fractie prima leven. Dat geldt overigens voor de meeste van de 33 voorliggende deelbesluiten. We zullen dan ook voor het initiatiefvoorstel stemmen.

Adeel Mahmood (DENK). Voorzitter, heel kort. Afval in onze stad is een groot probleem. Dat moeten we aanpakken. Daar zijn we natuurlijk al mee bezig, al heel veel jaren. Gaat het snel genoeg? Nee, ik vind van niet. Moet er meer gebeuren? Jazeker.

Wij zullen tegen het initiatiefvoorstel stemmen. We hebben wat mij betreft ook te lang daarbij stilgestaan in de commissie. Het is een voorstel dat ook de menselijke waardigheid raakt, en dat doet ons pijn. We gaan geen Ooievaarspassen afpakken van gezinnen die het moeilijk hebben.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Dank aan de heer Martinez van Andel voor zijn initiatiefvoorstel. Maar zoals onze fractievertegenwoordiger Van Wijngaarden al aangaf in de commissievergadering, hebben wij op een aantal punten fundamentele bezwaren. Het ontnemen van woonrechten, het opzetten van zogenaamde 'tuigdorpen' en het afstraffen van arbeidsmigranten als oplossing voor het afvalprobleem zijn voor de SP buiten alle proporties. De SP heeft in het verleden wel altijd gepleit voor buurtconciërges als ogen en oren van de wijk die een volwaardig salaris zouden moeten verdienen. Ik haalde dat vanochtend ook al aan bij het Kindervragenuur. Daarin staan wij aan dezelfde kant als de indiener. Helaas zijn hier in het verleden al meerdere voorstellen van de SP over ingediend die het niet hebben gehaald. Die hebben helaas nog niet tot uitbreiding van het aantal buurtconciërges geleid. Wij zullen hier bij de behandeling van de jaarrekening en de begroting de komende tijd zeker weer de aandacht op vestigen.

Noud Dumoulin (VVD). Voorzitter. Vanuit de VVD ook dank aan de indiener. Wij zien ook inderdaad het probleem met veel afval op straat en vinden dat het college gas moet geven, maar dit voorstel gaat daar niet aan bijdragen. Heel veel is juridisch niet haalbaar en de financiële onderbouwing is minimaal. Wij vinden het jammer, want er zijn wel oplossingen nodig. Maar dan moet wel duidelijk zijn hoe we die gaan betalen en hoe die binnen de kaders van de wet vallen. Daarom zullen wij het initiatiefvoorstel niet steunen.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. In de commissie is door collega Van Vliet al duidelijk gemaakt waarom de ChristenUnie/SGP dit initiatiefvoorstel niet steunt. Want hoezeer we een schone stad belangrijk vinden en handhaving op fout geplaatst afval toejuichen, kunnen we niet akkoord gaan, allereerst vanwege het ontbreken van een fatsoenlijke financiële onderbouwing maar ook vanwege diverse acties zoals het uit huis zetten van mensen of het opzetten van, in de woorden van de heer Martinez van Andel, 'tuigdorpen'. De gewijzigde versie brengt geen verandering in hoe mijn fractie zal stemmen.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Dit debat is een vervolg op de bespreking die we in de commissie Leefomgeving hebben gehad, waar wij 30 concrete voorstellen hebben gedaan om Den Haag schoner te maken. Stevig, ja. Soms juridisch op het randje, dat klopt. Maar met één helder doel: eindelijk grip krijgen op het groeiende afvalprobleem. En wat kregen we terug? Geen inhoudelijke steun, maar cynisme. Er werd zelfs gesuggereerd dat er bij Hart voor Den Haag geen slimme mensen zouden zijn die de plannen juridisch zouden kunnen toetsen. De Partij voor de Dieren vond dat het allemaal bestaand beleid was, terwijl iedereen met eigen ogen kan zien dat er op straat helemaal niets verandert.

Wat mij vooral stoort, is dat de meeste partijen niet één idee hebben ingebracht om het plan beter te maken. Het was alleen maar afbreken, niet opbouwen, terwijl we toch meerdere raadsconferenties hebben gehad om juist samen te werken en elkaar te versterken. Maar sommigen lijken vooral bezig met het behouden van hun eigen positie in plaats van het oplossen van de echte problemen.

Terwijl zij traineren en ridiculiseren verloedert de stad. Het vuil stapelt zich op, het aantal ratten neemt toe. Het is tijd dat we kiezen: politiek comfort of verantwoordelijkheid nemen. Deze stad verdient beter.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Voorzitter. Het college kan het kort houden. Er zijn aan het college geen vragen gesteld. We hebben een debat in de commissie gehad en het college heeft op alle dictumpunten schriftelijk gereageerd. De rode draad door die appreciatie is dat veel van de voorstellen juridisch niet haalbaar zijn, moeilijk uitvoerbaar zijn en soms ook in lijn zijn met de manier waarop het college naar de stad kijkt.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Er zijn geen vragen gesteld. Dank aan de PVV voor de steun en dank voor de opmerkingen. Wij zullen het plan ongewijzigd ter stemming brengen vanavond.

De **voorzitter**. Dank u wel, meneer Martinez van Andel, voor uw initiatief.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

L. Gewijzigd initiatiefvoorstel VVD: Kom naar Kijkduin! (RIS319474).

De **voorzitter**. Het woord is aan de initiatiefnemer, mevrouw Van Basten Batenburg, voor een korte toelichting.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Een korte toelichting, voorzitter. Ik heb net een mooi precedent gezien, dus ik voel me vrij.

We hebben een mooi debat gehad in de commissie. Daarvoor wil ik alle leden die daarbij waren danken. We hebben in die commissie ook drie sprekers gehoord. Die zeiden eigenlijk in koor: wij hebben de gemeente echt nodig om wat te maken van Kijkduin. Kijkduin is een toeristische kern, en die heeft wat liefde en aandacht nodig om op te bloeien, om eigenlijk te kunnen worden wat wij als stadsbestuur ook hebben gezegd dat we willen dat Kijkduin wordt. Die aandacht krijgt de binnenstad wel, inclusief een financiële bijdrage. En die aandacht krijgt ook Scheveningen met een financiële bijdrage. Na dit jaar is de financiële bijdrage voor Kijkduin er niet meer. In de preadvisering van het college is juist heel nadrukkelijk naar voren gebracht dat precies de organisatie die nu die steun wel krijgt van de gemeente, nodig is om die aandacht te kunnen gaan geven aan Kijkduin.

Op basis van de inbreng van de commissie, op basis ook van de inbrengen vanuit de stad en het preadvies van het college, hebben wij het voorstel iets aangepast. Wij hebben geprobeerd tegemoet te komen aan de opmerkingen van de commissie en we hebben ook goed naar het preadvies gekeken. We hebben daarbij een aantal zaken aangepast die u allemaal heeft kunnen zien de afgelopen dagen. Belangrijk daarbij is natuurlijk de dekking, die wij hebben veranderd naar aanleiding van de opmerkingen die zijn gemaakt. Ik hoop dat de raad daar met positiviteit naar kijkt en dat we vandaag samen de opdracht aan het college kunnen geven om ook het komende jaar, samen met Kijkduin, met de bewoners en met de ondernemers, te werken aan een bloeiend Kijkduin: niet een Kijkduin dat lijkt op Scheveningen, maar juist een Kijkduin - ik kijk specifiek meneer Smit aan - waar ook ruimte is voor rust, tot jezelf komen en dat prachtige stille strand, dus passend bij het mooie karakter van die familiebadplaats.

De **voorzitter**. Dank u wel, mevrouw Van Basten Batenburg. Zo kan het ook.

De beraadslaging wordt geopend.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Vandaag bespreken we het gewijzigd initiatiefvoorstel Kom naar Kijkduin van de VVD. Onze fractie wil om te beginnen de VVD danken voor de energie die in dit voorstel is gestoken. Het is een sympathiek voorstel. Kijkend naar de tien genoemde punten kan de PVV deze in mindere of meerdere mate wel ondersteunen. Een feestelijke openingsmaand. Een feestje van de laatste bouwplaats. Het streven is om de leukste badplaats van Nederland te worden. Dat is allemaal mooi. Maar kijken we naar wat er onlangs in Scheveningen is gebeurd en naar de problemen die daar al vele jaren spelen, moeten we wel beseffen dat we de gezelligheid met hand en tand moeten verdedigen tegen straatuig. Dat element met betrekking tot veiligheid mist de PVV een beetje in het voorstel, al begrijpen we de positieve insteek.

De initiatiefnemers geven aan dat er momenteel al heerlijk kan worden gespeeld in Kijkduin. Echter, zij willen dat er nog meer kan gebeuren, zowel buiten als binnen. Gedacht moet worden aan speelplekken bij het winkelcentrum rond de boulevard. Ik kan me voorstellen dat andere doelgroepen niet zitten te wachten op continu geschreeuw van kinderen. Hopelijk wordt daar ook rekening mee gehouden.

Het is goed om te zien dat de initiatiefnemers in de gewijzigde versie meer invulling hebben gegeven aan de financiën. Onze fractie heeft geen moeite met de kleine bedragen die uit bestaande potjes worden gehaald. Onze fractie zal dan ook voor het initiatiefvoorstel stemmen.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Dank aan de indiener voor dit initiatiefvoorstel. Ook wij hopen dat de ondernemers en bewoners van Kijkduin de lange periode van onbereikbaarheid en economische schade snel achter zich kunnen laten. Tijdens de commissievergadering heeft onze fractie echter gezegd ook wel wat kritisch naar het voorstel te kijken. We konden ook wel de lijn volgen in het oordeel van het college.

Het voorstel legt de focus op Kijkduin als toeristische trekpleister, onder andere door stadspromotie en meer evenementen te faciliteren. Een belangrijk onderdeel van het voorstel is dan ook een bijdrage van een ton aan de Stichting Marketing Kijkduin. Zeker als het gaat om het faciliteren van nieuwe trekkers zou het bewonersperspectief wat de SP betreft ook van meet af aan daarin mee moeten worden genomen, aangezien zij ook de consequenties zullen ervaren, bijvoorbeeld qua mobiliteit. We hebben de indiener horen spreken in de commissie dat er een bewoner zitting neemt in de stichting, maar dat zien wij toch niet als precies hetzelfde als volwaardige bewonersparticipatie. Verder ben ik heel benieuwd naar de visie van het college op de financiële paragraaf die is toegevoegd.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Dank aan de VVD voor dit voorstel. In de commissie was mijn fractie op een paar punten kritisch. Inhoudelijk zien wij een heel aantal goede punten, maar een deugdelijke dekking ontbrak nog en ook de rol en betrokkenheid van bewoners. Wat mijn fractie betreft is de gewijzigde versie een goede verbetering, maar we zouden nog terughoudend willen zijn met het oormerken van geld voor een specifieke stichting. Daarom heb ik een amendement geschreven om dictumpunt IV te wijzigen: IV. Een bedrag ter hoogte van € 100.000 beschikbaar te stellen ten behoeve van activiteiten in Kijkduin in 2026 waarbij zowel de Stichting Marketing Kijkduin, bewoners als ondernemers betrokken worden, en dit te financieren uit de projectreserve Stedelijke Ontwikkeling Economie.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg wordt het volgende amendement (L.A CU/SGP) voorgesteld:

Amendement L.A CU/SGP geldt voor activiteiten Kijkduin

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Gewijzigd Initiatiefvoorstel VVD Kom naar Kijkduin! (RIS319474),

Besluit dictumpunt IV als volgt te wijzigen:

- IV. Een **bedrag** ~~bijdrage te doen aan de Stichting Marketing Kijkduin~~ ter hoogte van € 100.000 **beschikbaar te stellen** ~~aan~~ ten behoeve van activiteiten **in Kijkduin** in 2026 **waarbij zowel de Stichting Marketing Kijkduin, bewoners als ondernemers betrokken worden, en dit** te financieren uit de projectreserve Stedelijke Ontwikkeling Economie.

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Allereerst complimenten aan de VVD voor het initiatiefvoorstel. Het is belangrijk dat Kijkduin op de kaart gezet wordt. Alle initiatieven daartoe zijn meegenomen.

In het kader daarvan willen we bij dit agendapunt graag een motie indienen die ziet op het feit dat een aantal horecazaken wacht op het vergunningstraject. Bezoekers van de boulevard hebben op dit moment slechts keuze uit een handvol horecazaken. Er is een gering aanbod, ook door de trage besluitvorming van de gemeente. Vele ruimtes zijn inmiddels verhuurd, maar ondernemers kunnen nog niet aan de slag omdat vergunningsprocedures te lang duren. Er zijn een aantal horecazaken, bijvoorbeeld in de panden aan Zeekant 39 en Zeekant 33 en 35, die nog steeds wachten op een

officiële vergunning. Wij zijn van mening dat een algemene ontheffing voor deze ondernemers die wachten op een officiële vergunning goed zou zijn voor de badplaats Kijkduin: meer reuring, meer positiviteit, alles wat de VVD met het voorstel beoogt. Daarom dienen we een motie in met als dictum: verzoekt het college nog voor Hemelvaart te zorgen voor deze algemene ontheffing, zodat deze ondernemers, die veelal slachtoffer zijn van een verbouwing die veel langer heeft geduurd dan gepland, vast wat geld terug kunnen verdienen en bezoekers Kijkduin beter weten te gaan vinden. De motie is medeondertekend door Richard de Mos.

De **voorzitter**. Door de heer Sluijs, daartoe gesteund door de heer De Mos, wordt de volgende motie (L.1 HvDH) ingediend:

Motie L.1 HvDH Algehele ontheffing ondernemers Kijkduin

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van Gewijzigd initiatiefvoorstel VVD: Kom naar Kijkduin!

Constaterende, dat:

- bezoekers van de boulevard bij Kijkduin op dit moment slechts de keuze hebben uit een handvol horecazaken;
- het geringe aanbod komt door de trage besluitvorming bij de gemeente (vele ruimtes zijn inmiddels verhuurd, maar ondernemers kunnen nog niet aan de slag doordat vergunningsprocedures te lang duren);
- bijvoorbeeld de horecazaken die in de panden aan Zeekant 39 en Zeekant 33, 35 komen, nog steeds wachten op hun officiële vergunning;
- deze ondernemers graag, inclusief het schenken van alcohol, open willen.

Van mening, dat:

- een algehele ontheffing voor ondernemers die wachten op hun officiële vergunning goed zou zijn voor de badplaats Kijkduin (meer reuring, meer positiviteit).

Verzoekt het college:

- nog voor Hemelvaart te zorgen voor deze algemene ontheffing, zodat deze ondernemers, die veelal slachtoffer zijn van een verbouwing die veel langer heeft geduurd dan gepland, vast wat geld terugverdienen en bezoekers Kijkduin beter weten te gaan vinden.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Van Asten** (D66). Voorzitter. Allereerst dank ik iedereen die mij beterschap heeft gewenst in de afgelopen week, toen ik mijn leeftijd langzaam begon te voelen, denk ik dan maar, en even uitgevallen was met mijn rug. Ik dank collega Barker voor het overnemen van die commissie. En excuus aan iedereen die stukken had voorbereid voor de commissies van vorige week, want ik had gelijk in één keer vier dagdelen commissies. Die werden dus grotendeels of zowat allemaal geschrapt. Dat gaan we samen inhalen, gezellig, maar nogmaals dank voor de beterschapswensen.

Dank ook aan de VVD voor het initiatiefvoorstel over Kijkduin. Het is heel goed om deze mooie badplaats in het zonnetje te zetten, zeker ook op een structurele manier, want die verdient nog wel wat aandacht. Ik kom er zelf ook regelmatig op wandeltochten of hardlooptochten langs. Het ligt er prachtig bij. Het is alleen nog zo leeg aan de boulevard. Die verdient natuurlijk een mooie invulling, zodat het ook daar weer net zo gezellig is als vroeger.

Daarvoor is een initiatiefvoorstel ingediend. Ik weet nog dat toen wij als college dit initiatiefvoorstel in eerste instantie behandelden, wij een beetje ermee in onze maag zaten. Het zijn natuurlijk heel veel over het algemeen zeer sympathieke, leuke ideeën, waarvan je denkt: hoe komt dit nou samen in één voorstel? Je denkt: is het nou in één keer af te keuren als college of juist te

omarmen? Juist door de diversiteit aan ideeën hebben we toch een negatief advies gegeven. Daar zitten wat inhoudelijke punten bij, bijvoorbeeld: communiceer over gratis parkeren. Op zich doen we dat als college natuurlijk niet daarover, maar wel over goede bereikbaarheid. Dat delen we dan natuurlijk wel weer met de indiener.

Eén aanspreekpunt voor Kijkduin. Als we daar een nieuwe ambtenaar voor zouden moeten aantrekken, kost dat ook geld terwijl we juist mensen op het stadsdeel hebben lopen of mensen die zich nog vol met de bouw bezighouden. Die mensen zijn goed te vinden.

De binnenspeeltuin of de attractie. Die is uit deze versie gehaald, maar wel blijft dat we hiermee nog iets van een buitenspeeltuin moeten regelen. En ja, een buitenspeeltuin op Kijkduin ligt aan zee. Ik zie nog steeds, met wat voor weertype dan ook, toch echt kleine kinderen met emmertjes, schepjes en laarzen richting de zee gaan en uiteindelijk ook weer terugkomen. Hoe koud of hoe slecht het weer ook is, ze hebben dan wel een ijsje, want dat hoort bij een dagje strand. Als dadelijk de speelboot er ook weer is, dan is er voldoende te beleven.

Het zijn dat soort zaken die het lastig maken. Ik wil hier echt positief naar kijken en met zo veel mogelijk ideeën echt aan de slag gaan, ook los van dit initiatiefvoorstel. Ik wil ze daarmee niet van de indiener afpakken - begrijp me niet verkeerd - maar zeker uitvoeren en dat gezamenlijke doel bereiken.

Los van die punten ga ik naar de dekking, want dat is toch een vrij heikel punt. Er zitten twee punten in. Dictumpunt III luidt nu: 'De extra kosten voor sporttoestellen te financieren vanuit het programma Sport'. De officiële reactie daarop is: 'Na indiening van dit initiatiefvoorstel heeft de raad de programmabegroting 2025 vastgesteld'. Er zijn toen geen middelen gereserveerd. Wij werken vraaggericht op het gebied van sporten en bewegen in de openbare ruimte. Ik ben blij dat hier geen actieve leisure wordt genoemd. Er was een bootcampvoorziening - dat dan wel - aanwezig op het strand van Kijkduin, maar deze werd dan weer niet goed gebruikt. Samen met de gebruikers van het strand van Kijkduin willen we inventariseren welke sport- en/of beweegtoestellen wel passen op Kijkduin. Dit past binnen het huidige sportbeleid. Een eenmalige investering kan deels worden bekostigd vanuit het programma Sport. De structurele lasten voor het onderhoud door het stadsdeel komen daar dan nog bij. Daarnaast is het beleid dat de douches, die ook werden opgenomen, aanwezig zijn bij elke strandafslag, dus die worden ook op Kijkduin gerealiseerd.

Dictumpunt IV gaat over de bijdrage aan de Stichting Marketing Kijkduin van een ton. U heeft als raad het budgetrecht, dus u kunt besluiten middelen te herschikken. Alleen vraagt een reallocatie van middelen binnen een programma wel een integrale afweging, zodat duidelijk wordt wat dit betekent voor andere bestedingsdoelen vanuit het programma. Wellicht is dan dit initiatiefvoorstel op één onderwerp, terwijl we natuurlijk ook werken naar de voorjaarsnota en de begroting, niet het meest geschikte moment. De dekkingsbron hiervan is namelijk ook al bestemd voor onder andere de uitbreiding van de universiteit - die zit hierin - en het programma voor betaalbare bedrijfsruimte, dus niet voor het toerisme op Kijkduin bevorderen, hoe nobel dat doel dan ook is. Vandaar dat wat ons betreft die dekkingsbron daarvoor niet geschikt is.

Voor zaken zoals reguliere promotie-inzet werken we ook via The Hague & Partners. We willen ook gaan kijken hoe we goed kunnen samenwerken met de stichting om te zorgen dat Kijkduin op de been blijft de komende tijd. We verwachten ook veel van partners, onder andere van FRED, de eigenaar van het hele gebeuren daar. Die heeft natuurlijk een groot belang, en daarom ook een grote verantwoordelijkheid, om te zorgen dat mensen naar Kijkduin komen. Ik denk dat het belangrijk is om een groot deel van deze middelen daaruit te halen. En ook andere partners op Kijkduin zouden hier wel bij kunnen varen. Het vakantiepark is er daar een van. Maar die vraag ligt ook bij de stichting. Uiteraard kunnen er evenementensubsidies worden aangevraagd voor bijvoorbeeld een openingsfeest et cetera.

Resumerend. Wij blijven bij het negatieve oordeel op het initiatiefvoorstel op basis hiervan, maar wij ondersteunen zeker de inzet van de indiener, de VVD, om ervoor te zorgen dat Kijkduin echt de aandacht krijgt die het verdient en dat waar er kansen liggen die in het initiatiefvoorstel staan, we die verder kunnen gaan uitwerken. Dat over het initiatiefvoorstel.

Voor het amendement geldt hetzelfde: het valt onder de algemene paraplu. Dat is de reden waarom wij het ontraden, want het heeft nog steeds dezelfde dekkingsbron. Het is verder aan uw raad om te zien of dit een verbetering of verslechtering van het voorstel is.

Dan heb ik nog een motie, ingediend door Hart voor Den Haag, over enkele horecazaken die in afwachting zijn van een officiële vergunning voor het schenken van alcohol. Ik heb dat nagevraagd. Ten eerste: wat in de motie staat, kan niet op basis van de wet. Zo'n algemene ontheffing is echt niet mogelijk. Ik zou dus willen vragen om de motie in te trekken. We kunnen dadelijk nog alle artikelen erbij doen, zodat u zich daarvan kunt vergewissen. Het belangrijkste is dat ik op basis hiervan - het is mij eerder ter ore gekomen - even heb gekeken hoe het staat met die vergunningen. Het wordt waarschijnlijk heel lastig om het voor Hemelvaart te regelen. Op 9 mei is alle laatste informatie door de aanvragers ingediend en nu worden ze beoordeeld. We hebben ze op een soort versnelde procedure gezet om er echt zo snel mogelijk naar te kijken. Als het via een reguliere procedure van dertien weken gaat, dan zijn we over het seizoen heen. Wij zien ook wel in dat dat niet wenselijk is, dus wij willen daar heel hard aan gaan werken. Wat deze motie vraagt, kan niet. Maar we stemmen pas vanavond, dus ik wil graag even kijken hoe dat erin zit.

Dat was het voor het college.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. Dank aan alle collega's voor hun inbrengen over het voorstel. Ik begin bij de PVV. De PVV mist de veiligheid. Dit voorstel ziet niet op alles wat er geregeld moet worden op Kijkduin, maar natuurlijk deel ik dat veiligheid een voorwaarde is. Want als het niet veilig is, willen mensen zeker niet naar het gebied toe komen.

Dan het geschreeuw van kinderen. Daar kijk ik misschien wat anders naar. Het is wel een familiebadplaats. We hebben als raad sinds jaar en dag gezegd dat we dat ook willen. Daar hoort af en toe wat geluid bij. Ik denk dat er nog steeds plekjes te vinden zullen zijn waar meneer Kaptheijns rustig zijn eigen stekje kan vinden waar hij minder last heeft van anderen.

Dan de SP. Het bewonersperspectief is binnen de Stichting Marketing Kijkduin geborgd, omdat er een bewoner in zit. Natuurlijk vinden wij als VVD ook dat als er zaken georganiseerd worden, er goede bewonersparticipatie nodig is. Volgens mij zit dat heel sterk in de uitvoering. Wat mij betreft legt dit voorstel dat geen strobreed in de weg.

Dan de ChristenUnie/SGP. Heel veel dank voor het amendement. Ik kan me de overwegingen in het amendement goed voorstellen, dus ik kan dan ook van harte het oordeel aan de raad laten en er aan mijn eigen fractie een positief advies over geven.

Ik zou nog wel het volgende richting het college willen zeggen. De opmerkingen van het college over de dekking gehoord hebbende, zou het ons als raad wel heel ernstig beperken. Het betekent dat wij op één moment in het jaar, alleen tijdens de begrotingsbehandeling, iets van financiële sturing kunnen geven. Op het moment dat wij een motie indienen en het college daar een dekking in ziet staan of het verzoek ziet staan om het mee te nemen bij de begroting, moeten we een dekking hebben; dan moeten we een dekking aanwijzen. Bij de begroting heeft het college al een integrale afweging gemaakt. Wij hebben geen sturingsmogelijkheden meer. Ik wil dan ook alle collega's vragen om daar heel goed over na te denken, los van de stem over het voorstel. Als de collega's het op inhoud niet eens zijn met dit voorstel, dan begrijp ik de afweging. Maar alstublieft, denk goed na. Wij hebben als raad het recht om wijzigingen aan te brengen in de begroting. Dit gaat om kleine bedragen binnen hele grote begrotingsposten. Als daar problemen door zouden zijn ontstaan, dan had ik dat graag gehoord. Maar ik heb niet gehoord van het college dat er iets misgaat. Als dat wel zo is, zal ik de eerste zijn om bij de voorjaarsnota of de begroting voorstellen te doen om die aan te passen. Ik vind het wel heel belangrijk dat wij ons als raad hier niet te klein maken.

Verder vind ik het heel grappig dat het college de voorstellen wat divers vond. Het is toch leuk om dat een keer te horen als VVD.

Ik hoorde het college ook zeggen dat één aanspreekpunt niet nodig is. Ik weet niet of de wethouder de inspraak heeft teruggekeken. Mensen uit het gebied van Kijkduin zeggen: we weten niet waar we moeten zijn, we worden van het kastje naar de muur gestuurd en daardoor loopt alles zo traag, zo langzaam, zo moeilijk, zo stroperig. Ik begrijp de blik van de wethouder wel een beetje, die dan denkt: nou ja, dat is het ook niet allemaal. We hebben hele welwillende mensen. Dat weet en zie ik ook. Maar ik heb ook ervaren, bijvoorbeeld bij de grote wijzigingen op Scheveningen, op de Noordboulevard, dat het kan helpen als er een vooruitgeschoven post is die vaak in het gebied is en waarvan je weet: als we het tegen die persoon zeggen, dan wordt het opgepakt. Die trekt zijn collega's aan het jasje in plaats van dat hij zegt: hier is een e-mailadres, probeer het bij mijn collega. Dat bedoelen wij met dat aanspreekpunt. Het is niet iemand met een nieuwe baan. Het is vooral iemand die

zich een klein beetje eigenaar voelt namens de gemeente. Wij hopen dat dat kan helpen om de komende jaren Kijkduin in het positieve licht te zetten.

Ik zou ook nog graag op een punt van de wethouder willen reageren. Hij zei iets over de speelgelegenheden. Eigenlijk heb ik dat aangepast op basis van het preadvies van het college. Daar stond letterlijk in: 'Ondernemers geven aan ideeën te hebben voor meer beschutte speelgelegenheden voor kinderen. Ook hierin zal het college graag samenwerken met de Stichting Marketing Kijkduin'. Ik probeerde daar juist wat aan tegemoet te komen door niet in te zetten op een indoorvoorziening, maar op iets wat het college al leek te omarmen. Dat was dus onze inzet. Wij denken dat daar wel ruimte voor is en ik heb ook concrete ideeën gehoord. Hoe mooi zou het zijn als het een regenspeeltuin is met bootjes in het water? Daar zijn mooie ideeën over in deze raad.

Tot slot zei de wethouder iets over samenwerking met de stichting die hij graag wil voortzetten. Dat kan niet als we dit initiatiefvoorstel niet aannemen, want dan is er geen stichting meer na dit jaar.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Voorzitter: de heer Sluijs.

Aan de orde is:

M. Voorstel van het college inzake het Actieprogramma mensenhandel 2025-2028 (RIS320843).

De beraadslaging wordt geopend.

Marije Mostert (D66). Voorzitter. Iedereen moet de vrijheid hebben om eigen keuzes te maken. Het is onacceptabel dat mensen onder dwang van bijvoorbeeld geweld, afpersing of misleiding worden gedwongen criminele activiteiten te ondernemen, seks te hebben of onder erbarmelijke omstandigheden andere werkzaamheden uit te voeren. We hebben hier een mooi debat over gevoerd in de commissie. D66 is blij met de toezeggingen van het college als het gaat over de fenomenanalyse van de uitzendbranche, het inzichtelijk maken van de financiële middelen voor het programma veiligheid en het inzichtelijk maken van de wet- en regelgeving die de aanpak van mensenhandel bemoeilijkt.

Het punt waar ik vandaag in het bijzonder aandacht voor vraag, is criminele uitbuiting onder jongeren. We zien hierin dat ouderschap en slachtofferschap vaak door elkaar heen lopen, en dat maakt de aanpak heel complex. In het bijzonder de aanpak onder jonge meiden verdient extra focus. Meiden worden minder snel als dader geïdentificeerd terwijl zij een groter risico lopen om zowel slachtoffer als dader te worden. Dat betekent dat jonge meisjes uit beeld blijven terwijl zij in zeer benarde situaties zitten, risico lopen op ernstige problematiek zoals verslaving, excessief geweld en soms het volledig verdwijnen van de aardbol, en dat is verschrikkelijk. Daarom dient D66 de volgende motie in. Ik begrijp van de voorzitter: het dictum, niet de hele motie. Ik heb goed opgelet vorige keer. Wij roepen het college op om in kaart te brengen welke vormen van specifiek meidenwerk er momenteel in Den Haag zijn; dit naast de aanbevelingen uit het rapport van Radar Advies te leggen en waar nodig het meidenwerk uit te breiden of aan te passen, en de uitkomsten te delen met de raad. Deze is medeondertekend door Fatima Faïd van de Haagse Stadspartij en Rachid Guernaoui van Hart voor Den Haag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Mostert, daartoe gesteund door mevrouw Faïd en de heer Guernaoui, wordt de volgende motie (M.1 D66) ingediend:

Motie M.1 D66 Voorkom dat meiden ook dader worden

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het debat over het Actieprogramma Mensenhandel 2025-2028 (RIS320843).

Constaterende dat:

- het aantal jonge meiden dat verdacht is van een misdrijf in 2022 met 42 % is gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor;
- het aantal daders onder jongens slechts met 3% gestegen is.

Overwegende dat:

- meiden vaak niet herkend worden als dader, omdat zij meestal een andere rol vervullen (meer faciliterend en minder in het oog springend);
- meiden andersoortige delicten plegen, zoals vermogensdelicten;
- meiden minder in beeld zijn bij de politie als dader;
- meiden minder goed bereikt worden met preventieve maatregelen, zoals jongerenwerk.

Van oordeel dat:

- we er alles aan moeten doen om te voorkomen dat meiden dader worden en dat specifiek meidenwerk hier een belangrijke bijdrage aan kan leveren.

Roept het college op:

- in kaart te brengen welke vormen van specifiek meidenwerk er momenteel in Den Haag zijn;
- dit naast de aanbevelingen uit het rapport van Radar Advies te leggen en waar nodig het meidenwerk uit te breiden en/of aan te passen;
- de uitkomsten te delen met de raad.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter. Laat ik ermee beginnen dat het goed is om te zien dat het collegevak weer goed gevuld is en dat er weer een sociaaldemocraat in hun midden te vinden is. Hij hoort het niet, maar hij zal het later vast nog een keer horen.

In de commissie heeft mijn fractie al haar steun uitgesproken voor dit actieplan. Tegelijkertijd vragen wij ook aandacht voor de positie van ongedocumenteerden in onze stad, die steeds nijpender aan het worden is. Ongedocumenteerde mensen zijn extra kwetsbaar om slachtoffer te worden van mensenhandel en uitbuiting, omdat zij vaak niet om hulp durven te vragen uit angst voor de gevolgen. Een wandeling door de stad levert al snel de meest schrijnende verhalen op, want de angst voor gevolgen kan ervoor zorgen dat slachtoffers geen uitweg meer zien en vast blijven zitten in erbarmelijke omstandigheden. Mijn fractie kan en wil dat niet accepteren en verwacht dan ook meer van het college om de drempels weg te nemen en om opvang en zorg toegankelijker te maken voor deze kwetsbare groep. Vandaar ook de motie Geen dichte deur voor slachtoffers zonder papieren, met als dictum: verzoekt het college te borgen dat ongedocumenteerde slachtoffers van mensenhandel in Den Haag laagdrempelig toegang hebben tot opvang, zorg en nazorg, en hierover jaarlijks te rapporteren; in overleg met de politie te bevorderen dat signalering bij deze doelgroep met de nodige zorgvuldigheid en menselijke maat gebeurt, zonder automatisch direct het vreemdelingentoezicht toe te passen; het Actieprogramma mensenhandel 2025-2028 aan te vullen met een aparte, uitgewerkte paragraaf over de aanpak voor ongedocumenteerde slachtoffers, en de raad hierover in Q3 2025 te informeren. De motie wordt mede ingediend door collega Butt van GroenLinks.

Daarnaast vindt mijn fractie het een gemiste kans dat we in dit voorstel ...

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik heb toch een vraagje over de motie over het aanvullen van een raadsvoorstel waar we vandaag over gaan stemmen. Hoe ziet de PvdA dat voor zich?

Samir Ahraoui (PvdA). Mijn volgende motie vraagt om samen met alle randgemeenten een actieprogramma op te stellen met concrete maatregelen waar we met z'n allen achter kunnen gaan staan. Ik denk dat het een mooie kans is om dan ook meteen dit onderwerp daarin mee te nemen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). De eerste motie moet ik eigenlijk zo begrijpen dat die extra paragraaf in dat nieuwe actieprogramma moet komen en niet in het raadsvoorstel van vandaag?

Samir Ahraoui (PvdA). Dat zou wel ideaal zijn. Ik vind überhaupt dat we een actieprogramma met alle gemeenten zouden moeten hebben, omdat al die actielijnen niet los van elkaar gezien zouden kunnen worden.

Mijn volgende motie is daarmee al een beetje aangekondigd. We gaan samenwerken met heel veel partners, maar niet zoals dat bijvoorbeeld is vormgegeven in de regio Rotterdam, waar dertien gemeenten de handen ineen hebben geslagen om tot gezamenlijk beleid te komen. Het college heeft aangegeven dat er geen duidelijke reden is waarom we dat in Den Haag niet doen, terwijl veel acties uit dit plan echt regiogericht zijn. Vandaar de motie Mensenhandel stopt niet bij de gemeentegrens, met als dictum: verzoekt het college het initiatief te nemen tot het opzetten van structurele regionale samenwerking op het gebied van mensenhandel binnen de regio Haaglanden; daartoe in overleg te treden met buurgemeenten, de Veiligheidsregio Haaglanden en andere relevante bestuurlijke of maatschappelijke partners, en de raad uiterlijk in Q3 2025 te informeren over de voortgang. De motie wordt mede ingediend door de collega's Guernaoui van Hart voor Den Haag, Butt van GroenLinks, Mostert van D66 en Klokkenburg van de ChristenUnie/SGP.

De **voorzitter**. Door de heer Ahraoui, daartoe gesteund door de heer Guernaoui en mevrouw Butt, wordt de volgende motie (M.2 PvdA) ingediend:

Motie M.2 PvdA Mensenhandel stopt niet bij de gemeentegrens

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Actieprogramma Mensenhandel 2025-2028.

Overwegende, dat:

- regionale samenwerking de effectiviteit van signalering, preventie en hulpverlening bij mensenhandel kan vergroten;
- het bundelen van gemeentelijk beleid kan bijdragen aan consistente bescherming van slachtoffers en sterkere barrières tegen uitbuiting;
- een gezamenlijke, regionale aanpak ook de positie van netwerkpartners kan versterken en overlap kan voorkomen.

Constaterende, dat:

- mensenhandel vaak grensoverschrijdend is en zich niet beperkt tot de gemeentegrenzen van Den Haag;
- in de regio Rotterdam een Regionaal Beleid Mensenhandel bestaat waarin 13 gemeenten samenwerken;
- het Haagse actieprogramma veel samenwerking met regionale partners beschrijft, maar zelf lokaal is ingestoken;
- het college heeft aangegeven geen bezwaar te hebben tegen een regionale benadering, maar dit tot nu toe niet heeft opgezet.

Verzoekt het college:

- het initiatief te nemen tot het opzetten van structurele regionale samenwerking op het gebied van mensenhandel binnen de regio Haaglanden,

- daartoe in overleg te treden met buurgemeenten, de Veiligheidsregio Haaglanden en andere relevante bestuurlijke of maatschappelijke partners;
- de raad uiterlijk in Q3 2025 te informeren over de voortgang.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de heer Ahraui, daartoe gesteund door mevrouw Butt, wordt de volgende motie (M.3 PvdA) ingediend:

Motie M.3 PvdA Geen dichte deur voor slachtoffers zonder papieren

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het actieprogramma mensenhandel 2025-2028.

Overwegende, dat:

- mensenhandel bestreden moet worden, ongeacht de verblijfsstatus van het slachtoffer;
- veilige toegang tot zorg en opvang cruciaal is om slachtoffers in beeld te krijgen;
- signalering en zorgvuldigheid bij politie en hulpverleners essentieel zijn.

Constaterende, dat:

- ongedocumenteerde mensen een verhoogd risico lopen om slachtoffer te worden van mensenhandel;
- het ontbreken van een verblijfsstatus een drempel kan zijn om hulp of opvang te vragen uit angst voor handhaving op basis van de vreemdelingenwet;
- het college stelt dat zij recht hebben op opvang en zorg, maar geen inzicht heeft in de lokale capaciteit of toegankelijkheid.

Verzoekt het college:

- te borgen dat ongedocumenteerde slachtoffers van mensenhandel in Den Haag laagdrempelig toegang hebben tot opvang, zorg en nazorg, en hierover jaarlijks te rapporteren;
- in overleg met de politie te bevorderen dat signalering bij deze doelgroep met de nodige zorgvuldigheid en menselijke maat gebeurt, zonder automatisch direct het vreemdelingentoezicht toe te passen;
- het actieprogramma Mensenhandel 2025–2028 aan te vullen met een aparte, uitgewerkte paragraaf over de aanpak voor ongedocumenteerde slachtoffers;
- de raad hierover in Q3 2025 te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Elk jaar zijn er veel te veel mensen het slachtoffer van mensenhandel in onze stad. Dat is onacceptabel, en daarom is dit actieprogramma ook zo belangrijk. Daarom moeten er stappen gezet worden om seksuele criminaliteit en arbeidsuitbuiting terug te dringen, maar op het gebied van seksuele uitbuiting schiet het actieprogramma wat de ChristenUnie/SGP betreft nog tekort. Te vaak worden vrouwen en meisjes, mannen en jongens door mensenhandelaren gedwongen tot illegale prostitutie, waar ook hotelkamers voor worden gebruikt. In het actieprogramma erkent het college wel dat de hotelbranche een risicobranche is, maar de te nemen actie daarbij is nog te mager. Slechts twee themabijeenkomsten met de risicobranche is wat het college in de komende vier jaar wil doen om dit probleem aan te pakken, waarvan één met de hotelsector. Dat is veel en veel te weinig. Hotels moeten ook hun verantwoordelijkheid nemen, en een aantal hotels doet dat ook al. Maar als gemeente mogen we daar best een handje bij helpen, want voor seksuele uitbuiting is in Den Haag geen plaats.

Al in 2023 heeft mijn fractie de burgemeester gewezen op het belang van kennis van signalering bij hotelpersoneel, zodat seksuele uitbuiting herkend wordt en voorkomen en gestopt kan worden. Toen heb ik reeds een motie ingediend om het certificeringsprogramma No Room for Sex Trafficking van Defence for Children, het OM en het ministerie van Justitie en Veiligheid onder de aandacht te brengen bij de hotelbranche. Dit programma wordt gratis aangeboden en traint hotelpersoneel op het signaleren en melden van seksuele uitbuiting. In 2023 zegde de burgemeester toe dat de training in het actieprogramma zou terugkomen, maar dat is niet het geval. Daarom dien ik een amendement in, samen met de collega's Van Basten Batenburg van de VVD, Guernaoui van Hart voor Den Haag en Partiman van het CDA, om besluit dictumpunt IV als volgt te wijzigen: IV. vast te stellen het Actieprogramma mensenhandel Den Haag 2025-2028, met dien verstande dat in de bijlage op pagina 18 aan de alinea 'Themabijeenkomsten' de volgende tekst wordt toegevoegd: Daarom gaat de gemeente het gratis certificeringsprogramma No Room for Sex Trafficking, mede mogelijk gemaakt door het ministerie van Justitie en Veiligheid, actief onder de aandacht brengen van de Haagse hotelbranche. Ook wordt in 2025 in samenwerking met de hotelbranche onderzocht of het certificeringsprogramma verplicht gesteld kan worden voor hoteleigenaars.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door mevrouw Van Basten Batenburg, de heer Partiman en de heer Guernaoui, wordt het volgende amendement (M.A CU/SGP) voorgesteld:

Amendement M.A CU/SGP geen plaats voor seksuele uitbuiting in Den Haag

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Actieprogramma Mensenhandel 2025-2028 (RIS320843),

Besluit dictumpunt IV als volgt te wijzigen:

- IV. vast te stellen het Actieprogramma Mensenhandel Den Haag 2025-2028, **met dien verstande dat in de bijlage op pagina 18 aan de alinea 'Themabijeenkomsten' de volgende tekst wordt toegevoegd:**
Daarom gaat de gemeente het gratis certificeringsprogramma 'No Room for Sex Trafficking', mede mogelijk gemaakt door het ministerie van Justitie&Veiligheid, actief onder de aandacht brengen van de Haagse hotelbranche. Ook wordt in 2025 in samenwerking met de hotelbranche onderzocht of het certificeringsprogramma verplicht gesteld kan worden voor hoteleigenaars.

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Robin Smit (PvdD). Voorzitter. De Partij voor de Dieren is voorstander van het voorliggende voorstel over de aanpak mensenhandel, die in 2018 al is ingezet. In de commissie haalde onze fractie ook een punt aan uit de brief van de klankbordgroep (ex)sekswerkers. Dat ging over een voorstel om vanuit de sector zelf mee te werken aan het signaleren en herkennen van mensenhandel door trainingen die nu worden gegeven binnen de gemeentelijke teams en andere netwerkpartners zoals de politie over mensenhandel signaleren en melden ook aan te bieden aan sekswerkers. De burgemeester gaf in de commissie aan daar positief tegenover te staan en bereid te zijn om te kijken naar de mogelijkheden om sekswerkers diezelfde training te laten volgen. Onze fractie blijft deze actie van de burgemeester dan ook volgen.

De Partij voor de Dieren maakte ook een ander punt, een fundamenteel punt, in de commissie over de lobby richting het Rijk over de registratie van sekswerkers. Ook daarover citeer ik opnieuw uit de brief van de klankbordgroep. Het registreren van de gegevens van sekswerkers schiet zijn doel voorbij en is gevaarlijk voor de veiligheid van de sekswerkers. En registratie faciliteert eerder mensenhandel en misstanden. Ook is die lobby voor registratie tegenstrijdig met het vastgestelde gemeentelijke beleid uit 2022 om het stigma van sekswerkers te bestrijden. Daarom dient onze fractie samen met de Hart voor Den Haag het amendement Sekswork acceptatie in plaats van registratie in. Dit amendement schrapt twee passages in het Actieprogramma mensenhandel, waarin

lobbyactiviteiten als acties worden genoemd, bedoeld om sekswerkers te verplichten zich te registreren. Het verplicht registreren van persoonsgegevens werkt stigmatiserend en meerdere onderzoeken in landen waar dit al gebeurt laten een averechts effect zien op sekswerkers en de aanpak van mensenhandel, want het werkt dat juist meer in de hand.

De **voorzitter**. Door de heer Smit, daartoe gesteund door mevrouw Faïd, wordt het volgende amendement (M.B PvdD) voorgesteld:

Amendement M.B PvdD Sekswerk acceptatie in plaats van registratie

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het voorstel van het college inzake Actieprogramma Mensenhandel 2025-2028 (RIS320843).

Besluit dictumpunt IV als volgt te wijzigen:

- IV. vast te stellen het Actieprogramma Mensenhandel Den Haag 2025-2028, *met dien verstande dat in het Actieprogramma op pagina 11 en in de bijlage 1 van het actieprogramma op pagina 29 de volgende teksten worden geschrapt:*
  - *Daarnaast merken we dat goed zicht wordt bemoeilijkt doordat de wettelijke grondslag ontbreekt voor gemeentelijke toezichthouders om persoonsgegevens van sekswerkers te verwerken bij zachte signalen van mensenhandel. Dit blijven wij aankaarten bij het ministerie van Justitie en Veiligheid en de landelijke politiek.*
  - *Door middel van een lobby voor een wettelijke grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens van sekswerkers bij (zachte) signalen van mensenhandel*

Het amendement maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. De heer Etalle is de volgende op de sprekerslijst, namens Forum voor Democratie, maar hij is niet in de zaal aanwezig. Mevrouw Butt en mevrouw Van Basten Batenburg zien af van het woord.

De heer **Van Zanen**. Voorzitter. Dank u wel voor de bespreking nu en tijdens de commissie. Ik ga in een aantal moties. Motie M.1 van mevrouw Mostert van D66 over de jonge meiden zou ik willen omarmen, als ik kijk naar de oproep. We hebben er natuurlijk ook in de commissie over gesproken. We gaan het doen, dus dat lijkt me heel goed.

Dan de motie Geen dichte deur voor slachtoffers zonder papieren van de Partij van de Arbeid. Daar heb ik eigenlijk ook geen bezwaar tegen, maar ik snap wel de opmerking van mevrouw Van Basten Batenburg. Dat is de techniek; het is het derde dictum. We stellen 'm nu vast. Nou heb ik het volgende bedacht toen ik daar net zat. We hebben volgens mij in de commissie een evaluatie afgesproken; ik kijk ook even naar wethouder Vavier. Er komt sowieso weer een nieuwe rapportage. Is het niet denkbaar dat we daar dan een paragraaf in opnemen dat hiervan verslag wordt gedaan? Is dat een idee? Maar dan lees ik het ook zo, want we stellen nu wel het actieprogramma vast. Ik kijk ook naar mevrouw Van Basten Batenburg. Dan lijkt me deze motie prima, zeg ik namens het college.

Dan de andere motie van de Partij van de Arbeid. Daar hebben we het in de commissie ook over gehad. Ik was het zeer eens met de inbreng van de zijde van de Partij van de Arbeid dat dit eigenlijk regionaal moet, maar dat is ook zo. Ik realiseer me bij nader inzien dat het actieprogramma nogal lokaal lijkt te zijn ingestoken, maar dat is eigenlijk niet zo. Ik lees voor. Op dit moment bestaat er al een structurele regionale samenwerking op het gebied van mensenhandel binnen de Veiligheidsregio Den Haag, 27 gemeenten, vanuit het Regionaal Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid, het RSIV. Het RSIV maakt onderdeel uit van de Veiligheidscoalitie regio Den Haag en is een samenwerking van alle gemeenten, politie en OM. Mensenhandel is een van de kernthema's van het RSIV, en met inzet van een ketenregisseur mensenhandel voor heel de regio wordt ingezet op het

versterken van de regionale samenwerking en een zo effectief en efficiënt mogelijke aanpak. Dit gebeurt onder andere door een regionaal platform mensenhandel waar gemeenten samenkomen en een bestuurlijke mensenhandeltafel. Het helpt daarbij dat veel van de partners van de gemeente Den Haag in de aanpak van mensenhandel, zoals het HEIT, SHOP en de politie, al regionaal werken. Waar mogelijk - dat heb ik ook gezegd tijdens de commissie; ik wil het best nog even nagaan en er aandacht voor vragen - zullen we ook tijdens de looptijd van het actieprogramma buurgemeenten betrekken in het doorontwikkelen van het mensenhandelbeleid, beleidsmatig meer stimuleren en ook vormgeven.

Ik kan nou twee dingen doen. Ik kan zeggen: we doen het al, het is overbodig. Maar laten we in de geest van vandaag zeggen: weet u, er gebeurt al heel veel, maar laten we ... Ik vat deze motie zo op dat we de volgende keer als we het programma maken duidelijker maken dat het een regionaal gedragen verhaal is. Misschien kunt u 'm nu aanhouden, dan kan ik het bewijzen.

Samir Ahraoui (PvdA). Het is goed om deze toelichting van de burgemeester te krijgen. Ik dacht: ik pak even ook dat actieplan er opnieuw bij. Dan ga je ook al die verschillende actielijnen langs. Er staat dan vooral: gemeente, gemeente, gemeente, gemeente. Bij geen enkele actielijn staat duidelijk op welke punten er meer of minder met verschillende randgemeenten wordt samengewerkt. Ik denk dat het heel erg goed is om dat inzicht wel met elkaar te hebben, zodat je juist grensoverschrijdend kan kijken. Met dat in mijn achterhoofd zou ik de motie nu gewoon in stemming laten brengen.

De heer **Van Zanen**. Uitstekend. Als u het goedvindt, zie ik het als een oproep tot een verbeterslag.

Ten slotte het amendement van de heer Smit van de Partij voor de Dieren. Het volgen van die training is een toezegging; die bevestig ik hierbij. Ik weet dat de heer Smit en anderen mij en het college zullen volgen of dat dan gebeurt.

Dit amendement over de registratie van de persoonsgegevens wijs ik af. Ik wist dat het zou komen en we hebben het er ook in de commissie over gehad. Allereerst is de grondslag waarop wij lobbyen niet gericht op een algemene of verplichte registratie van persoonsgegevens van sekswerkers. Een grondslag voor de verwerking van de bijzondere persoonsgegevens van sekswerkers is van essentieel belang om de gemeentelijke taken op het gebied van regulering, toezicht en handhaving van de gehele seksbranche adequaat te kunnen uitvoeren. Door het verbod om de persoonsgegevens van sekswerkers te verwerken wordt de uitvoering van deze taken zeer ernstig bemoeilijkt. Gemeentelijke toezichthouders van het HEIT zien bijvoorbeeld geregeld 'zachte' signalen van mogelijke misstanden, waaronder mensenhandel. Zij kunnen deze nu niet verwerken en delen met de politie of hulpverlening. Hierdoor kunnen mogelijke slachtoffers van mensenhandel niet of niet tijdig worden geholpen. Om dus de gemeentelijke taken goed te kunnen uitvoeren en mensenhandel effectief te kunnen bestrijden, is die grondslag essentieel. Uiteraard wordt alleen gelobbyd voor een grondslag voor zover dat noodzakelijk is voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. Een algemene registratie van persoonsgegevens van sekswerkers is daarbij nooit een doel.

Ten slotte. Ik heb het ook in de commissie gezegd. Ik heb goed gehoord wat de heer Smit zei en wat er ook in de brief stond. Vanuit de sector wordt gezegd, wat meerdere branches zeggen: zullen we het zelf reguleren? Dat vindt de Partij voor de Dieren altijd een goed voorstel van de zijde van ondernemers en ik ook. Hè meneer Smit, zeg ik via de voorzitter. Natuurlijk staan mijn oren en ogen, en ook die van mijn medewerkers, open voor alternatieven. Maar zolang ik ze niet heb, heb ik een grondslag hard nodig, juist om mensenhandel te bestrijden.

Robin Smit (PvdD). Ik hoor de burgemeester zeggen dat de registratie geen doel is. Maar uiteindelijk is die registratie wel een onderdeel, dus uiteindelijk zijn de gegevens van sekswerkers een onderdeel van het registratieproces. De ervaringen in andere landen waar dit nu ook gebeurt omwille van de paraplu 'we pakken mensenhandel aan', zoals in Duitsland en in Oostenrijk, laten echt zien dat daardoor veel meer sekswerkers in het onvergonde circuit terecht zijn gekomen en dat het dus mensenhandel in de hand werkt. Ik zie dat als hele grote signalen dat we dit gewoon niet moeten doen. Ook als er wel mensenhandel speelt, ook bij zachte signalen, kan je te allen tijde dat soort misstanden melden bij de politie. Dat is gewoon een onderdeel. Je kan het gewoon melden bij Meld Misdaad Anoniem.

De heer **Van Zanen**. Ik ben het niet met u eens. Ik hoor heel goed wat u zegt. Ik weet ook dat het al een eindeloos lange discussie is. Het is helemaal niet de bedoeling om te stigmatiseren. Wat wij willen, is registreren, in de gaten houden, helpen, die meiden beschermen. Dat kunnen we niet als ik een blinddoek voor heb. Nogmaals, de registratie is geen doel op zich, maar het is wel nodig om gegevens te kunnen uitwisselen. Daarom ben ik voor een grondslag en dat blijf ik ook.

Robin Smit (PvdD). Maar ik snap het dan niet. In het vorige programma, het Actieprogramma mensenhandel 2020-2023, staat letterlijk de zin dat we in vergelijking met veel andere steden heel veel slachtoffers in beeld hebben. Dan denk ik: dan gaat het toch goed?

De heer **Van Zanen**. Nee, het gaat niet goed en niet goed genoeg. We hebben dit instrument nodig. Wij lobbyen hier al heel lang voor, ook in G4-verband, zeer specifiek en zeer genuanceerd. Dat blijf ik doen, want het is nodig.

De **voorzitter**. Meneer Smit, voor de derde maal.

Robin Smit (PvdD). Maar ik hoor de burgemeester niet reflecteren op ervaringen in steden waar ze dit systeem al tien jaar gebruiken. Meerdere onderzoeken laten zien dat de cijfers van de illegaliteit alleen maar toenemen.

De heer **Van Zanen**. Ik ben elk moment van de dag bereid om rapporten en dingen te laten inzien, maar ik blijf lobbyen voor de grondslag tot het tegendeel blijkt. Ik laat me graag overtuigen, maar ik ben er nu niet van overtuigd. Ik wil een grondslag hebben.

Hera Butt (GroenLinks). Als ik de burgemeester goed begrijp, dan is het niet de bedoeling om alle sekswerkers in Den Haag te gaan registreren. Klopt dat?

De heer **Van Zanen**. Ik weet niet of ik de vraag van mevrouw Butt kan beantwoorden. Ik weet niet wat ik dan nu zeg, want u zult ongetwijfeld een vervolgvraag hebben. Wat ik niet wil, is wat hier staat: dat er geen grondslag nodig is en dat er alternatieven zijn die zelfs beter zijn. Daar geloof ik niets van. Dat is me tot nu toe niet gebleken. Als ik niks kan bekijken en als er geen gegevens uitgewisseld kunnen worden door mensen van het HEIT, dan vind ik dat slecht, link en risicovol. Nogmaals. Ik zeg het heel graag voor de derde keer en ook nog voor de vierde keer. Als er alternatieven zijn die door de deskundigen net zo waardevol worden gevonden als de discussie over de grondslag, laat ik me graag overtuigen. Want het is geen principekwestie.

Hera Butt (GroenLinks). Mijn fractie staat natuurlijk ook aan de zijde van de burgemeester als het gaat om het aanpakken van misstanden. Maar mijn fractie heeft wel vraagtekens bij dit middel en dit idee. Bijvoorbeeld de Autoriteit Persoonsgegevens heeft zich eerder al uitgesproken over de registratie van sekswerkers. Daarbij is ook heel duidelijk de vrees geuit dat sekswerkers wellicht ondergronds gaan uit vrees voor registratie en verlies van privacy, waardoor mensen uiteindelijk uit beeld raken, ook bij instanties, en juist dan het slachtoffer worden van uitbuiting en andere misstanden, waaronder mensenhandel, waardoor dat zicht helemaal verdwijnt. Is de burgemeester vanwege dit advies van de Autoriteit Persoonsgegevens en de angst ook niet bang dat er nog meer mensen verdwijnen?

De heer **Van Zanen**. Ik weet wel dat de Autoriteit dit vindt. Daarom vechten wij als G4-burgemeesters al jarenlang, en ik ook vanuit die andere stad en ook met steden met een andere politieke samenstelling, om die grondslag wél te krijgen. Dat moet specifiek en op maat. Dat gaan we niet heel algemeen doen, maar ik heb 'm wel nodig en ik mag nu niks. U vraagt mij op te treden en ik mag niks. Dat vind ik niet verstandig. Nogmaals, ik hoor wat u zegt. De situatie nu is dat er ook heel veel illegaal, ondergronds gebeurt. Dan kan ik niks. Ik niet, maar de mensen die daar deskundig in zijn.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik heb de burgemeester in de commissie ook gevraagd om meer van dit soort barrières om goed te kunnen aanpakken wat aangepakt moet worden binnen de

verschillende soorten van mensenhandel in kaart te brengen en aan de raad te melden. Kan de burgemeester bevestigen dat dat komt en ook wanneer dat komt?

De heer **Van Zanen**. Ik wil dan ook graag bevestigen dat dit op de lijst komt zolang we die grondslag niet hebben. Dan zullen we het debat weer voeren. Ja, ik bevestig opnieuw dat wij bereid zijn ... Volgens mij was het een lijstje van dingen die zouden gebeuren. Een van de dingen was om barrières op te schrijven. Dat zullen we doen. Het is ook iets breder dan alleen dit onderwerp. Nou zitten ze niet op de bank, of wel? Wanneer komt dat ook weer, Pepijn? Voor het zomerreces nog? Kan dat voor het zomerreces? In september? Begin september dan.

De **voorzitter**. We hadden de afspraak dat we geen namen van ambtenaren noemen, maar de voornaam is eventjes tot daaraan toe. Die gaan we verder niet vinden.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Het gaat mij erom dat we het hebben voor het veiligheidsdebat. Ik denk dat dat een belangrijk moment is. Als dat zo is, dank!

De heer **Van Zanen**. Ja, dat moet dan.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Voorzitter. Aan mij de schone taak om het amendement van de ChristenUnie/SGP te appreciëren. Ik moet even wennen dat ik naar een andere hoek kijk voor mevrouw Klokkenburg. We hebben het punt van de certificering van No Room for Sex Trafficking besproken in het commissiedebat. In het commissiedebat heb ik ook toegezegd dat wij de certificering van No Room for Sex Trafficking zouden bespreken in de overleggen die wij voeren met de hotelbranche. Dat zijn natuurlijk niet alleen maar themabijeenkomsten, maar het is ook het brede hoteloverleg dat collega Bruines voert met de hotels. Dat maakt in ieder geval een deel van wat dit amendement aan het college vraagt overbodig.

Dan het deel van het amendement dat vraagt om te onderzoeken of het certificeringsprogramma verplicht gesteld kan worden. Daarover zou ik het volgende willen opmerken. Dit is wel een onderzoek naar een heel vergaande maatregel. Als je zo'n onderzoek gaat doen, moet je op voorhand bereid zijn om het uit te voeren. Anders heeft het geen zin om daar onderzoek naar te doen. We staan ook met het actieprogramma voor een integraal beleid waarin we alle verschillende vormen van uitbuiting meenemen en ook oog hebben voor de verschillende risicobranches. Een dergelijke specifieke verplichting zoals het amendement vraagt en straks, als de raad dit amendement aanneemt, in het actieplan staat, legt heel sterk de nadruk op één enkele branche en één vorm van uitbuiting, terwijl we met dit actieprogramma juist alle branches en elke vorm van uitbuiting serieus nemen, ook bijvoorbeeld arbeidsuitbuiting. Hotels moeten ook de signalen van andere vormen van uitbuiting leren kennen, want daarmee kunnen problemen zijn, ook in de hotelbranche. We willen dit specifieke punt niet aan de hele hotelbranche gaat opleggen, maar natuurlijk wel bespreken, zodat iedereen die eraan mee wil doen en inderdaad een risico vormt dat kan doen.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik vind het best een bijzonder antwoord, want het is juist iets wat heel specifiek is en wat ook echt slachtoffers kan voorkomen. Het zou hiermee niet mogen omdat het te specifiek is, terwijl je juist met alle andere maatregelen, die heel breed en integraal zouden zijn, misschien wel slachtoffers zou missen. Juist over dit programma, dat door het ministerie en Defence for Children is gemaakt, heeft de burgemeester twee jaar geleden gezegd dat het wordt opgenomen in het actieprogramma. Ik vind het dus bijzonder dat dat niet is gedaan, maar ook dat de wethouder hier nog eens zegt dat het niet wordt gedaan. Daar ben ik eigenlijk wel teleurgesteld over. Volgens mij kan dit programma juist slachtoffers voorkomen. Dat het college daar niet meer aan de slag wil, vind ik teleurstellend.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Nu interpreteert mevrouw Klokkenburg mijn woorden echt diametraal anders. Ik heb juist gezegd, en dat heb ik ook in het commissiedebat toegezegd, dat we de certificering van het programma ook zouden bespreken met de hotelbranche, dat we daarachter staan

en dat we het heel erg goed vinden. Maar het college wil het deel van het amendement ontraden dat vraagt om onderzoek naar het verplicht stellen aan de hele branche.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Volgens mij is er nog nooit een onderzoek geweest dat we dan ook per definitie moeten gaan uitvoeren. Er staat expliciet in dat het met de hotelbranche zelf moet gebeuren. Als zij daarachter zouden staan, dan zouden we dat als raad ook kunnen. Zouden er nou hele grote obstakels naar voren komen waardoor dat niet zo is, dan kunnen we natuurlijk ook gewoon zeggen dat we het toch niet gaan verplichten. Dus bij voorbaat een onderzoek niet doen omdat je de uitkomsten niet wil naleven, vind ik ook een bijzondere. Dan hebben we vandaag nog een bijzondere beraadslaging tegoe. Ik zou de wethouder dat toch nog willen meegeven om dit wel te gaan doen, juist ook in samenwerking met de hotelbranche, die daar overigens voor openstaat.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). We weten dat de hotelbranche daarvoor openstaat, en ook het college staat ervoor open. Ik heb in de commissievergadering toegezegd en herhaal ook hier weer dat we dit zullen bespreken met de hotelbranche. Maar op voorhand al benoemen dat we iets voor de hele branche verplicht willen stellen, gaat het college op dit moment te ver.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik begrijp het niet. Ik ben heel positief over het Actieprogramma mensenhandel en zal ook ervoor stemmen. Ik ben ook positief over dit amendement, want er wordt gezegd: breng het onder de aandacht. Daarmee ga je mensenhandel in hotels tegen. Dan zegt u: daar ben ik het mee eens. Nou, dan schrijven we het op deze manier op.

En dan dat onderzoek. Ik zeg niet dat we het daarna voor iedereen verplicht gaan stellen, want daar ben ik het ook nog helemaal niet mee eens. Maar ik vind wel dat we het moeten onderzoeken. Als uit dat onderzoek blijkt dat dit heel goed is en dat alle hotels het ermee eens zijn, dan zou het eventueel kunnen. Maar voor hetzelfde geld blijkt uit dat onderzoek dat we dit echt niet moeten doen. Dat zou ook een uitkomst kunnen zijn. Maar ik vind het wel belangrijk om dit soort mensenhandel aan te pakken. Daarom begrijp ik niet wat u van dit amendement vindt.

De **voorzitter**. Via de voorzitter.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Ik heb het idee dat ik dat zojuist ook heb toegelicht. Wij zijn hartstikke voorstander van dat certificeringsprogramma No Room for Sex Trafficking. Dat zullen we bespreken. Ik ben ook heel blij met de steun van de Hart voor Den Haagfractie voor ons actieprogramma, maar ik heb gezegd wat ik heb gezegd.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik begrijp wat u hebt gezegd, maar we hebben dit debat in de raad om nog eens toe te lichten wat u ervan vindt. U geeft antwoord, maar ik begrijp het niet. U bent het eens met het eerste onderdeel, dus dat is op zich een mooie aanvulling op een prachtig actieprogramma. Volgens mij zijn we het ook eens over het tweede onderdeel. U zegt: ik weet niet of we dat moeten gaan doen. Wij zeggen ook: we weten niet of we het moeten gaan doen. Het enige wat we vragen is om het te onderzoeken. U gaat sowieso met de hotelbranche om de tafel zitten. Praat met ze. Misschien is het een heel slecht idee. Misschien zitten ze erop te wachten. Misschien zijn er andere manieren, zonder verplichting maar met een soort intentieovereenkomst of afspraak. U kunt ook zeggen: we laten het aan de raad; op zich past dat. Dan hebben we daar een nog beter debat over en dan wordt het stuk nog beter. Daarom is mijn verzoek: misschien kunt u nog wat met uw antwoord doen.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Het gaat vooral om het generieke verplicht stellen aan alle hotels. Als in het amendement bijvoorbeeld zou staan 'in samenwerking met de hotelbranche te onderzoeken op welke manier het certificeringsprogramma ingevoerd kan worden', dan zou ik zeggen: top, laten we het op die manier doen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik vraag me even af wat hier misgaat. Ik hoor de wethouder aan de ene kant zeggen dat ze iets heeft toegezegd. Maar ja, dat punt was al eerder toegezegd. Het zou worden opgenomen in het actieprogramma, maar het staat er niet in. Dan is het niet gek dat de raad dat

erin amendeert. Het was namelijk al de bedoeling en het is jammer dat het college dat niet heeft gedaan conform de eerdere toezegging. Dan het andere punt. Zoals de wethouder het net formuleerde, staat het hier: onderzoeken of het verplicht kan worden gesteld. Het antwoord kan 'nee' zijn. Het antwoord kan ook zijn: we kunnen het beter niet verplicht stellen, maar op een andere manier regelen met de branche. Al die vrijheid zit volgens mij in dit amendement, dus wat zoekt de wethouder nog meer?

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Als die vrijheid inderdaad erin zit volgens de indieners, dan kunnen we het amendement uitvoeren op de manier zoals ik dat zojuist heb aangegeven, namelijk dat we onderzoeken op welke manier we dit kunnen uitvoeren.

De **voorzitter**. Dan is het misschien goed om het woord even te geven aan de indiener, mevrouw Klokkenburg.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Het staat er zoals het er staat: het wordt onderzocht of het kan. Wat de uitkomst daarvan is, zien we dan wel weer.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Ik hoorde daar volgens mij geen vraag meer in.

De **voorzitter**. Nee, maar ik had de indiener het woord gegeven om te reageren op uw suggestie. U wilde het op een bepaalde manier uitleggen. Volgens mij was de indiener daar duidelijk over. Zij gaf daar haar visie op. Ik wil nog wel een keertje de gelegenheid geven aan mevrouw Klokkenburg.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik weet eigenlijk niet meer welke woorden ik moet gebruiken. In een onderzoek ga je kijken wat er allemaal mogelijk is. Je gaat niet zeggen: het is mogelijk om het te verplichten, dus we gaan dat ook doen. Er zijn verschillende uitkomsten van een onderzoek, en daar kunnen we het dan weer over hebben. Volgens mij is die vrijheid er en hoeft je er eigenlijk ook geen vrijheid in te zien, want een onderzoek is een onderzoek. Ik weet het eigenlijk ook niet meer. Zo ingewikkeld is het niet.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Als we het op die manier invullen, ja. Het gaat het college met name om die verplichting voor de totale branche. Daar gaat dit over.

Kavish Partiman (CDA). Ik ben het spoor nu een beetje bijster. Ja, het kan. Wat is nu het advies van het college hierop? Kunnen ze ermee leven of kunnen ze er niet mee leven?

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Het college wil heel graag het programma No Room for Sex Trafficking bespreken met de hotelbranche. Van het tweede deel van het dictum, dat vraagt om een onderzoek of het verplicht kan worden gesteld, zegt het college op voorhand dat we het een vergaande maatregel vinden om het voor de hele branche verplicht te stellen. Dat is wat we op voorhand nu zeggen.

Kavish Partiman (CDA). Maar dat is vooruitlopen op een onderzoek en de uitkomsten van een onderzoek dat nog niet is gedaan. Het college kan dit amendement dus omarmen, omdat de essentie van deze vraag wordt gedeeld zoals de indiener dat heeft toegelicht.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Ik geloof dat ik het nou niet meer snap. Zoals ik aangaf bespreken we het programma No Room for Sex Trafficking heel graag met de hotelbranche. Als we het tweede deel, de laatste zin van het dictum van dit amendement zo kunnen invullen dat het met name gaat over het gesprek met de hotelbranche over op welke manier de hotelbranche iets zou kunnen uitvoeren en dat het niet gaat over het verplicht stellen aan de hele hotelbranche in Den Haag, dan kan het college met dit amendement uit de voeten.

De **voorzitter**. Meneer Partiman, voor de derde maal.

Kavish Partiman (CDA). Volgens mij wordt er gevraagd om een onderzoek uit te voeren naar mogelijke invoering. Als er op een gegeven moment zwaarwegende bezwaren zouden blijken en het in delen van de hotelbranche volstrekt niet uitvoerbaar zou zijn, zou dat een uitkomst zijn van dat onderzoek. Dat is dan het gesprek dat we met elkaar als raad zouden moeten voeren. Dat is volgens mij zoals het amendement is ingediend. Ik hoor de wethouder hier zeggen: wij kunnen hier prima mee uit de voeten. Er kan een onderzoek uitgevoerd worden, we voeren het gesprek met elkaar en dan gaan we kijken hoe we dit al dan niet invoeren. Ik heb collega Guernaoui horen zeggen dat hij daar nog geen besluit over heeft genomen. Dat geldt ook voor ons. Volgens mij doen we dus heel erg moeilijk over iets wat absoluut niet ingewikkeld is.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Het is absoluut niet de bedoeling van het college om moeilijk te doen. Het is juist goed om hier even het debat te voeren over de intentie van de indieners van dit amendement. Als ik het goed begrijp, gaat het niet om het verplicht stellen maar om het bespreken met de hotelbranche op welke manier we dit kunnen doen. Ik heb zojuist gezegd dat als dat de intentie is, het college met dit amendement uit de voeten kan.

De **voorzitter**. Dat was een helder antwoord, denk ik. Hartelijk dank. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We gaan aan het einde van de vergadering stemmen.

Aan de orde is:

N. Voorstel van het college inzake Toekomstbestendig Bouwen (RIS321843).

De beraadslaging wordt geopend.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Hart voor Den Haag is voor toekomstbestendig bouwen, maar niet op de manier die dit raadsvoorstel voorschrijft. Dit voorstel legt extra regels en eisen op die de bouwkosten verhogen, de bouwproductie vertragen en de wooncrisis verergeren. Afgelopen week heeft Bouwend Nederland in de media haar zorgen geuit. Zij waarschuwt dat deze extra regels de bouw nog complexer maken en de kosten verder opdrijven. Hogere kosten maken woningen minder betaalbaar, langere procedures zorgen voor vertraging in de bouwproductie en een ongelijk speelveld tussen gemeenten kan investeerders afschrikken. Waarom negeert het college deze waarschuwingen van de sector? Graag een reactie van de wethouder.

Den Haag moet realistisch blijven. Den Haag stelt zichzelf strengere eisen dan het landelijk beleid. Dat is onverstandig, vindt Hart voor Den Haag, want het zet onze stad op een achterstand.

Joren Noorlander (D66). Ik zie dat er met het nieuwe puntensysteem - ik denk dat Hart voor Den Haag daarop doelde - ook meer flexibiliteit voor een ontwikkelaar komt en meer differentiatie. Ziet Hart voor Den Haag dat ook?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Hart voor Den Haag ziet vooral opmerkingen vanuit de branche, waaronder Bouwend Nederland, die haar zorgen uitlegt. Ik vind dat wij als raadsleden daar serieus mee moeten omgaan.

Joren Noorlander (D66). Ik denk ook dat we die signalen serieus moeten nemen. Hoe serieus weegt Hart voor Den Haag ook de reactie of de input van de Haagse Tafel Wonen?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ook die reactie heb ik gezien. Die heb ik meegenomen in de afwegingen die wij als Hart voor Den Haag maken. Maar uiteindelijk zijn er meer partijen dan alleen

de grote jongens aan de Haagse Tafel Wonen. Ik vind dat we daar ook rekening mee moeten houden. Ik kom daar zo in mijn bijdrage op terug.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Den Haag stelt zichzelf strengere eisen dan het landelijk beleid. Dat is onverstandig en zet onze stad op een achterstand. Bouwers en investeerders kiezen logischerwijs voor steden met minder strenge regels. Dit beleid maakt het nog moeilijker om woningen te bouwen, terwijl de wooncrisis al nijpend is.

De markt doet ook heel veel zelf. Tegenwoordig krijg je bijvoorbeeld bij een duurzaamheidskorting op je hypotheek een lagere maandlast op het moment dat je een hoger energielabel hebt. De markt doet dus al heel veel zelf. Hart voor Den Haag roept het college dan ook op om dit voorstel te herzien. Werk samen met de bouwsector - niet alleen met de Haagse Tafel Wonen, meneer Noorlander - om haalbare oplossingen te vinden. Zorg voor duurzaamheid zonder de bouwproductie te verstikken.

Dit voorstel is niet toekomstbestendig, maar een rem op woningbouw. Hart voor Den Haag zal dan ook tegen dit voorstel stemmen.

Joren Noorlander (D66). Er staan nu een aantal eisen in onze Haagse hoogbouwnota Eyeline en Skyline die zijn doorvertaald in het nieuwe puntensysteem. Het wordt nu makkelijker of beter voor ontwikkelaars om de drempel te halen. Is dat niet een goed ding uit het puntensysteem?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Als iets makkelijker wordt, dan is het vaak goed. Maar het is een onderdeel van het voorstel dat het college aan ons gepresenteerd heeft. Uiteindelijk horen wij zorgen uit de branche, van Bouwend Nederland. We hebben het er in de commissie uitgebreid over gehad. Maar goed, dat heb ik daarnet naar voren gebracht.

Joren Noorlander (D66). Ik kan er nog niet zo goed de vinger achter leggen op welk punt het bezwaar van Hart voor Den Haag zit. Welk onderdeel van het puntensysteem natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen zouden we dan anders moeten verwoorden of bijvoorbeeld moeten vergemakkelijken?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Hart voor Den Haag vindt dat je gewoon rekening moet houden met de branche, die al heel veel zelf doet. Op het moment dat de branche zorgen kenbaar maakt, moeten wij daar als gemeenteraad serieus mee omgaan. We zitten midden in een wooncrisis. Hart voor Den Haag vindt dat er gebouwd moet worden. Laten we nou niet tijdens die crisis het beleid veranderen en zwaarder maken dan in andere gemeenten.

De **voorzitter**. Meneer Noorlander, voor de derde maal.

Joren Noorlander (D66). Op welk punt is dit nieuwe beleid dan te zwaar en zou Hart voor Den Haag graag een aanpassing willen zien ten opzichte van het voorstel dat nu voorligt?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Volgens mij is helemaal niet duidelijk wat precies het verschil is tussen het oude en het nieuwe puntenstelsel. We hebben het daar in de commissie ook over gehad. De wethouder heeft afgelopen week nog een brief nagestuurd om daar wat meer duidelijkheid in te brengen. Met alle respect, maar het is nog steeds niet duidelijk.

Jan Willem van den Bos (PvdD). De heer Dubbelaar haalt vaak Bouwend Nederland aan. Datzelfde Bouwend Nederland heeft op 17 april - het is door Omroep West gepubliceerd - aangegeven dat het grote probleem de stikstofcrisis is. Als we de stikstofcrisis niet oplossen, kunnen 20.000 woningen niet gebouwd worden. Wat voor oplossing heeft Hart voor Den Haag dan daarvoor?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dat ligt op dit moment niet voor. Er ligt hier vandaag een voorstel voor van een wethouder van de dierenpartij. En dan gaat de dierenpartij aan mij vragen wat ik

van dat raadsvoorstel vind. Volgens mij heb ik al duidelijk gemaakt dat Hart voor Den Haag het helemaal niks vindt.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Dan wordt het toch wel erg opvallend, want dit voorstel ligt natuurlijk wel voor in het hele convenant Toekomstbestendig Bouwen. Dan is juist de voorwaarde: ga werken met bouw hubs en neem ook die milieumaatregelen, zodat je de bouwcrisis kan oplossen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Feit is dat meneer Van den Bos anders naar Den Haag kijkt dan ik. Ik heb net al ingebracht dat we in een wooncrisis zitten. Hart voor Den Haag wil graag die wooncrisis aanpakken door te bouwen in deze stad, vooral voor de inwoners van onze stad. Ik begrijp dat de Partij voor de Dieren vooral ten tijde van die wooncrisis de spelregels wil veranderen en het beleid wil verzwaren. Dat vinden wij zeer onverstandig.

De **voorzitter**. Meneer Van den Bos, voor de derde maal.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Het klopt zeker dat Hart voor Den Haag en de Partij voor de Dieren anders tegen de stad aankijken, maar Hart voor Den Haag haalde de hele tijd de zorgen van Bouwend Nederland aan. En Bouwend Nederland zegt dat de stikstofcrisis het echte probleem is. Wat stelt Hart voor Den Haag daar dan op voor?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). De stikstofcrisis is een landelijk probleem, wat landelijk moet worden opgelost. Volgens mij is de Kamer daar op dit moment ook mee bezig. Ik volg weleens het nieuws. Dan zie ik dat de BBB, de Partij voor de Dieren en allerlei partijen daar heel druk mee zijn; die vinden daar wat van. Wij zijn als gemeenteraad nu bezig met het raadsvoorstel Toekomstbestendig Bouwen. Ik zie dat Bouwend Nederland aangeeft dat dit college extra regels wil opleggen en daarmee de bouw nog complexer wil maken en dat het duurder wordt om woningen te bouwen in Den Haag. Hart voor Den Haag vindt dat zeer onverstandig.

Samir Ahraoui (PvdA). Ik hoor de heer Dubbelaar nu al een aantal keren zeggen: regels opleggen, verplichting dit, verplichting dat, eisen. Maar als ik goed kijk naar het voorstel dat nu voorligt en bijvoorbeeld het puntensysteem eruit pak, dan is dat voorlopig een richtlijn. We gaan die in 2027 nog evalueren. Natuurlijk zou het mooi zijn als we dat op termijn onderdeel kunnen laten zijn van de omgevingsplannen. Maar als iets een richtlijn is in deze mate, dan is dat toch helemaal niet het doembeeld zoals de heer Dubbelaar dat in dit debat schetst?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Volgens mij is een onderdeel van het raadsvoorstel dat nu voorligt dat het puntensysteem verandert. Daar vindt mijn fractie wat van. Ik heb begrepen dat de Partij van de Arbeid straks een motie gaat indienen over die evaluatie. Daar kijk ik met een positieve blik naar.

De **voorzitter**. Daar gaan we dan ook over spreken zodra die ingediend is. Anders is het niet meer te volgen voor de mensen thuis.

Samir Ahraoui (PvdA). Ik heb die evaluatie niet zelf bedacht. Volgens mij kwam die evaluatie er sowieso. Mijn punt zit 'm er juist in dat ik de heer Dubbelaar nu op een aantal elementen steeds hoor zeggen: extra eisen, extra verplichtingen, extra ditjes en datjes, en daar moet en zal je aan voldoen. Maar als ik naar alle maatregelen kijk, zit daar nog best wat bewegingsruimte en vrijheid in en is het helemaal niet zo strikt zoals de heer Dubbelaar dat hier formuleert. Ja, dan gaat het over dit raadsvoorstel, want ik heb hetzelfde voorstel voor me. Ik hoop juist dat de heer Dubbelaar daar nog even op reflecteert.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik reflecteer vooral op het raadsvoorstel Toekomstbestendig Bouwen. Den Haag stelt zichzelf strengere eisen dan het landelijk beleid. Hart voor Den Haag vindt dat onverstandig, want dat zet onze stad op een achterstand.

De **voorzitter**. Meneer Ahraui, voor de derde maal.

Samir Ahraui (PvdA). Dus de heer Dubbelaar kijkt naar hetzelfde raadsvoorstel dat ik voor me heb. Ik constateer dat die eisen helemaal niet zo hard is zoals de heer Dubbelaar ze schetst, maar hij ziet hier alleen maar hele harde eisen waar een ontwikkelaar echt niet omheen kan.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Nogmaals, Den Haag stelt zichzelf strengere eisen dan het landelijk beleid. Dat vindt Hart voor Den Haag onverstandig en het zet onze stad op een achterstand.

Vincent Thepass (GroenLinks). Voorzitter. We moeten als stad meer gaan bouwen, maar we kunnen er wat GroenLinks betreft ook niet omheen om in het in dat bouwproces op zo'n manier te doen dat onze stad leefbaarder wordt, dat we beter omgaan met onze grondstoffen en dat we natuurlijk onze uitstoot bij de bouw beperken. GroenLinks is daarom blij met dit nieuwe kader, waarmee we de toekomstbestendigheid van onze nieuwbouw beter gaan stimuleren. We zullen daarom uiteraard voor dit plan stemmen.

Daarnaast willen we specifiek een extra duw gaan geven aan houtbouw. Deze bouwvorm is CO₂-arm en gaat gepaard met een prettig woonklimaat. Tegelijkertijd zien we dat het voor de sector nog moeilijk is om het van de grond te krijgen. We zagen in de beantwoording van schriftelijke vragen al dat het college wel de potentie van deze houtbouw ziet, maar dat zien we nog niet zo concreet terug in dit stuk. Met de motie Op hout kan je bouwen willen wij hier daarom alsnog op duwen. Daarom verzoeken wij het college ... O, ik zie een interruptie.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik verbaas me even over welke verantwoordelijkheid meneer Thepass of GroenLinks dan naar zichzelf wil trekken, want de markt doet dit al. Dit wordt al opgepakt. In Beatrixkwartier verrijzen de kantoorgebouwen en dat is gewoon houtbouw. Volgens mij zou je daar trots op moeten zijn. Je zou vooral de markt daarmee moeten helpen en niet die verantwoordelijkheid naar het stadhuis moeten willen trekken.

Vincent Thepass (GroenLinks). Ik wilde de tekst van mijn motie oplezen. Volgens mij biedt deze motie een heel mooie basis om met de markt te kijken wat er nog meer nodig is om de randvoorwaarden te bieden om meer van die projecten van de grond te krijgen. Ik heb zelf met mensen die actief zijn in die markt, bijvoorbeeld architecten, gesproken: hé, wat is er nou nodig; hoe kan het dat het nog niet zo vaak als we willen van de grond komt? Uit die gesprekken is deze motie ook voortgekomen. Volgens mij wordt er een tegenstelling geschetst door Hart voor Den Haag die niet per se voortkomt uit de motie die ik zo wil indienen.

De **voorzitter**. Zullen we 'm anders eerst even indienen? Leest u het verzoek voor en dan kunnen we het daarna over hebben. Dat is het meest zuivere en het best te volgen voor iedereen. Dus dient u 'm gewoon in.

Vincent Thepass (GroenLinks). Dat lijkt me een goed plan. De motie Op hout kan je bouwen verzoekt het college te onderzoeken wat er nodig is om meer houtbouwprojecten van de grond te krijgen en welke aanjagende rol de gemeente daar ook zelf bij kan spelen, in het bijzonder vanuit de rol als opdrachtgever, en in de komende jaren minstens drie grootschalige houtbouwprojecten na te streven. De motie wordt mede ingediend door de heer Ahraui van de PvdA en de heer Van den Bos van de Partij voor de Dieren.

Laat ik nogmaals aanvullen wat ik net zei. Wat is een onderzoek nou? Dan ga je juist ook met de sector, met de branche in gesprek over welke randvoorwaarden je moet scheppen en hoe we het als gemeente aantrekkelijker gaan maken om dit vaker te doen. Volgens mij zit de tegenstelling die door Hart voor Den Haag wordt geschetst niet in deze motie.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Over welke tegenstelling heeft GroenLinks het dan? Die snap ik niet. Ik vraag wat GroenLinks nu precies bedoelt met deze motie. Er wordt gezegd dat het stadhuis een bepaalde rol moet spelen. Welke rol bedoelt GroenLinks dan precies? Het stadhuis moet gewoon bouwvergunningen verstrekken.

Vincent Thepass (GroenLinks). Ik zou bijna willen zeggen een rol als sterke marktmeester om naar andere partijen te verwijzen. We hebben hier een plan voor meer toekomstbestendig bouwen. Houtbouw is een vorm waarvan we gewoon weten dat die heel aantrekkelijk is, niet alleen vanwege de duurzaamheidsvoordelen maar ook vanwege de leefbaarheidseffecten. Ik hoor van mensen uit de bouwsector dat er heel veel potentie in zit. We zien ook in andere landen dat de houtbouw al heel ver is, maar dat er nog wel verschillende obstakels zijn waardoor dat nog niet de schaal heeft bereikt die we willen. Wat volgens mij heel mooi in deze motie zit, is dat je het gesprek aangaat, ook met de branche, dat je vervolgens op een rij gaat zeggen wat er mogelijk is om dit aantrekkelijker te maken. Dan kan je kijken wat de gemeente wel kan doen en wat er misschien vanuit de branche zelf komt. Dat zou natuurlijk ook mooi zijn.

De **voorzitter**. Meneer Dubbelaar, dat is dan de derde keer.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik hoor dat GroenLinks het wil opdringen. Het wil bouwontwikkelaars verplichten hout te gaan gebruiken om gebouwen te realiseren. Volgens mij doet die markt zelf al heel veel. Zo lees ik de motie in ieder geval. Als ik het tweede dictumpunt erbij pak, dan vind ik het helemaal angstaanjagend. Er staat dat we de komende jaren minstens drie grootschalige bouwprojecten nastreven. Als we dat niet halen, hoe ziet GroenLinks dat dan?

Vincent Thepass (GroenLinks). Ik heb heel bewust in deze motie juist geen extra norm toegevoegd. Ik weet dat sommige partijen in deze raad dat heel spannend vinden. Ik hoor van de branche, van mensen die ook houtbouwprojecten van de grond willen krijgen, is een van de blokkades om dat vaker te kunnen doen dat de houtbouwsector in Nederland nog niet voldoende schaal heeft gehaald. Met het streven naar drie grootschalige houtbouwprojecten probeer je dat als gemeente te ondersteunen om wel die schaa sprong te maken. Er staat bewust geen norm. Bijvoorbeeld uit de eerdere beantwoording van schriftelijke vragen bleek dat daar best wel animo voor was vanuit het college, maar ik heb bewust geen norm genoemd. Ik wil niet dat, omdat we te hard alleen op die houtbouw zitten, daardoor projecten niet doorgaan. Maar hiermee kunnen we als raad wel een duidelijke uitspraak doen en een duidelijke richting aangeven dat we dit inderdaad een interessante vorm van toekomstbestendig bouwen vinden. Laten we samen met de branche gaan kijken wat er nodig is om dat vaker te doen. En ja, ik denk dat het streven naar het van de grond krijgen van concrete projecten daar ook aan kan bijdragen.

Rutger de Ridder (VVD). Ik was zo benieuwd hoe GroenLinks bedacht heeft wie dat dan gaat doen op het stadhuis. GroenLinks heeft hier een motie ingediend waarin weer ambtenaren iets moeten gaan doen om iets anders na te streven. Ik weet niet of meneer Thepass een blik ambtenaren heeft of dat hij extra geld heeft voor DSO, maar iemand moet dat gaan doen.

Vincent Thepass (GroenLinks). Volgens mij wordt er vanuit de DSO heel vaak met de branche gesproken. Er wordt onder andere een motie ingediend om bijvoorbeeld met kleinschalige ontwikkelaars iets te bespreken. Het CDA zal zo meteen een motie indienen om met de Haagse Tafel Wonen in gesprek te gaan. Volgens mij zijn die gesprekken met de branche er gewoon en kan je dit prima ook daarin meenemen.

Rutger de Ridder (VVD). Mijn punt is juist dat als je extra dingen wil, mensen ook extra dingen moeten doen. Dan zullen ze andere dingen moeten laten. Dat is nou precies mijn punt. U zegt dat het geen norm is, dus eigenlijk is het free for all: we zien wel of het lukt. Dan lijkt het me helemaal weggegooid geld.

Vincent Thepass (GroenLinks). Daar is GroenLinks het niet mee eens. De houtbouw wordt al heel erg in zijn algemeenheid in dit stuk genoemd. Uit de beantwoording van eerdere vragen hebben we begrepen dat het college het best interessant vindt en dat er best animo in de sector kan zijn om het verder op te schalen, maar we zien dat niet terug in dit plan. Eigenlijk geven we heel concreet de

opdracht mee: ga ermee aan de slag om te kijken hoe je het verder kan opschalen. Die gesprekken met de branche zijn er al, dus volgens mij kan je dit heel goed daarin meenemen.

De **voorzitter**. Meneer De Ridder, voor de laatste maal.

Rutger de Ridder (VVD). Maar als het college al heel erg van hout houdt en als het allemaal eigenlijk lijkt te gebeuren, waarom dient u dan die motie in? Of wilt u graag als meneer Thepass 'ik ben van hout' zijn? Want dat slaat natuurlijk nergens op.

Vincent Thepass (GroenLinks). Ik vind het mooi. Dit is volgens mij het derde of het vierde debat wat ik voer waarbij de VVD zegt dat omdat GroenLinks een motie indient, we het college niet vertrouwen of wat dan ook. Dit is gewoon een aanscherping, een concretisering van een hele mooie ambitie van toekomstbestendig bouwen. Wij zeggen dat juist die houtbouw veel potentie heeft, maar er is vanuit de branche behoefte aan hulp om dat van de grond te krijgen. Dat kunnen we hiermee doen met een streven, geen harde verplichting. Het gaat om iets wat we duidelijk nastreven, want met houtbouw kan je prettiger wonen en kunnen we CO₂ besparen. Dat moeten we met zijn allen willen.

Joren Noorlander (D66). Houtbouw is goed, denk ik. Ik denk dat het ook goed is om te kijken naar hoe we als stad duurzamer zouden kunnen bouwen. Maar er wordt in de motie gevraagd om een onderzoek. Dat betekent dat die ontwikkeling uit de lengte of uit de breedte moet komen. Er moet dus ergens geld bij om dit te stimuleren. Hoe ziet GroenLinks dit voor zich?

Vincent Thepass (GroenLinks). Dat is een terecht punt. Volgens mij moet uit het onderzoek naar voren komen aan welke knoppen we kunnen draaien om dit soort projecten haalbaar te maken. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek zullen sommige partijen misschien eerder uitkomen op het woningbouwprogramma. Wij geloven heel erg in de betaalbaarheidsambities, dus wij zullen misschien in andere richtingen kijken. Maar door die mogelijkheden op een rij te hebben kunnen we uiteindelijk samen een goede afweging maken hoe we dat uiteindelijk kunnen stimuleren.

Joren Noorlander (D66). Als ik het goed begrijp, kan het college bijvoorbeeld op een rij zetten welk beleid wij hebben, waar we misschien wat kunnen geven aan de markt zodat we de houtbouw kunnen stimuleren. Lees ik 'm zo goed?

Vincent Thepass (GroenLinks). Ja, volgens mij is het ook interessant om in dat gesprek met de branche vooral te kijken of er creatieve oplossingen mogelijk zijn om projecten van de grond te krijgen. We hebben het project van Haag Wonen in de Binckhorst. Volgens mij komt dat onder best wel specifieke omstandigheden van de grond. Door de randvoorwaarden op een rij te hebben, kunnen wij als raad vervolgens de bredere afweging maken: vinden we actie A of actie B het waard om deze houtbouw verder te stimuleren?

De **voorzitter**. Door de heer Thepass, daartoe gesteund door de heer Ahraui en de heer Van den Bos, wordt de volgende motie (N.1 GL) ingediend:

Motie N.1 GL op hout kan je bouwen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Toekomstbestendig Bouwen (RIS321843).

Overwegende, dat:

- college en raad nastreven zoveel mogelijk duurzaam en biobased te bouwen;
- houtbouw bovendien gepaard gaat met een prettig en leefbaar woonklimaat.

Constaterende, dat:

- de plannen van Haag Wonen voor BoogieWood bewijzen dat er potentieel is voor houtbouwprojecten in Den Haag die gepaard gaan met betaalbaarheid;
- het college in beantwoording op eerdere schriftelijke vragen (317030) aangaf 20% houtbouw bij grootschalige nieuwbouwprojecten kansrijk te achten;
- er echter (voor zover bekend) nog geen andere houtbouwprojecten gepland staan.

Verzoekt het college:

- te onderzoeken wat er nodig is om meer houtbouwprojecten van de grond te krijgen en welke aanjagende rol de gemeente daar ook zelf bij kan spelen, in het bijzonder vanuit de rol als opdrachtgever;
- in de komende jaren minstens 3 grootschalige houtbouwprojecten na te streven.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Joren Noorlander (D66). Voorzitter. D66 staat voor een Den Haag waar iedereen de kans krijgt om het beste uit zichzelf te halen, een Den Haag waar je prettig woont en waar je prettig verblijft. Een gezonde leefomgeving is hierbij van belang. Het voorstel van het college over toekomstbestendig bouwen en het puntensysteem voor natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen zou hieraan bij moeten dragen.

D66 mist wat urgentie in de beleidsvisie. De doelstellingen zijn goed, de acties klinken goed, maar hoe graag wil het college nu met toekomstbestendig bouwen aan de slag gaan? Het blijft vooral bij het nadenken over verschillende convenanten. Echte concrete actie moet wat ons betreft komen op het realiseren van bouwhubs voor de grote gebiedsontwikkelingen: plekken waar mens en materieel bij elkaar worden gebracht om zo de bouw te stroomlijnen en de uitstoot te beperken. In de Uitvoeringsagenda wordt gesproken over het opstellen van een plan voor laadinfra en bouwhubs, maar D66 wil gelijk concrete acties zien. Daarom de motie Begin met bouwhubs, met het dictum: roept het college op uiterlijk Q3 2025 een inventarisatie voor bouwhubs voor het CID, de Binckhorst en Den Haag Zuidwest naar de raad te sturen, met daarin concrete locaties en hun haalbaarheid; bij het opstellen van de inventarisatie nadrukkelijk de samenwerking te zoeken met de provincie en de regio. Deze motie is mede ingediend door Ahraui van de Partij van de Arbeid en ondertekend door Van den Bos van de Partij voor de Dieren, Thepass van GroenLinks en Çelik van DENK.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dit is weer zo'n motie waar ik toch wel een beetje angstig voor ben. Want dan hebben we straks bouwhubs in de stad en dan is de volgende stap die D66 waarschijnlijk voorstelt, dat het verplicht wordt voor ontwikkelaars om van die bouwhubs ook gebruik te maken. Hoe kijkt meneer Noorlander daar tegenaan?

Joren Noorlander (D66). Bouwend Nederland geeft aan dat de stikstofcrisis misschien wel het grootste probleem is voor de bouw. Daar moeten wij als Den Haag actie op ondernemen. Wij moeten voorop gaan lopen. Wij moeten initiatieven nemen. We moeten niet zeggen: we gaan onderzoeken of een bouwhub misschien iets zou kunnen betekenen. Nee, we weten dat het wat kan betekenen. Kom gelijk met concrete locaties en hun haalbaarheid. Dan kunnen wij als raad kijken of we daar misschien een versnelling in kunnen brengen. Als een bouwhub misschien helemaal niet nodig is om stikstof te reduceren en een bouwplan al door kan, ja, wie zouden wij dan zijn om dat te verplichten?

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dan begrijp ik dus heel goed dat D66 hier voorstelt om te onderzoeken of er bouwhubs kunnen komen en dat, zodra die er zijn, het volgende voorstel dat D66 gaat inbrengen is om die bouwhubs verplicht te stellen voor ontwikkelaars in onze stad. Klopt dat?

Joren Noorlander (D66). Nee.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Joren Noorlander (D66). Het huidige puntensysteem voor natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen werkt redelijk goed en is een voorbeeld voor veel andere gemeenten. Grote vraag die voor ons na het commissiedebat bleef liggen is: kan het nieuwe puntensysteem zorgen voor een versnelling in de woningbouw? Want in eerste instantie lijkt het alsof er extra regels bij komen en daarmee de woningbouw zou kunnen worden vertraagd. Maar D66 ziet hier juist ook een kans. Want door dit nieuwe systeem ontstaat er meer keuzevrijheid voor ontwikkelaars. Dat is een onderbelicht punt in de stukken. Doordat er meer variatie in de punten is, kan er maatwerk geleverd worden. Dat is in het oude systeem niet goed mogelijk. Dat is juist iets wat wij wel zouden moeten willen. We zien hier ook een grote kans voor lopende projecten.

Nick Kaptheijns (PVV). Wat vindt D66 er eigenlijk van dat de bouwsector in het Algemeen Dagblad van 13 mei jongstleden zorgen geuit heeft? Hoe rijmt dat met meer variatie, meer keuzemogelijkheden? Daar zit toch een discrepantie tussen?

Joren Noorlander (D66). Ik zie juist dat het nieuwe systeem meer mogelijkheden biedt. Er zijn heel veel projecten in Den Haag die niet aan het oude puntensysteem kunnen voldoen. Dat zorgt ervoor dat er constant een onderhandeling plaatsvindt tussen de ambtenaren hier op het stadhuis en de ontwikkelende partij die zo graag aan de slag wil. Het nieuwe puntensysteem is veel flexibeler. Daar kunnen we gewoon veel meer mee. Ik zou er dus echt voor willen pleiten om dat in te voeren hier.

D66 ziet graag dat lopende projecten mogen kiezen op basis van welk puntensysteem er getoetst wordt: het oude puntensysteem of het nieuwe systeem. Het zou zomaar kunnen zijn dat in het nieuwe systeem makkelijker de drempel te behalen valt. Daar moeten zij van kunnen profiteren. Daarom de motie Keuzevrijheid bij lopende projecten, met het dictum: roept het college op de ontwikkelende partijen bij lopende projecten waarbij het oude puntensysteem gehanteerd wordt, ook het nieuwe puntensysteem als optie aan te bieden als toetsingskader. Deze motie is medeondertekend door Van den Bos van de Partij voor de Dieren, De Groot van het CDA en Çelik van DENK.

Voorzitter. Met de moties die wij indienen, hopen wij meer flexibiliteit aan ontwikkelaars te bieden. Daarnaast maken wij een start met het doorontwikkelen van toekomstbestendig bouwen. Zo zorgen we dat iedereen de kans heeft om op te groeien in een gezonde stad, nu en in de toekomst.

De **voorzitter**. Door de heer Noorlander, daartoe gesteund door de heer Ahraui, de heer Van den Bos, de heer Thepass en de heer Çelik, wordt de volgende motie (N.2 D66) ingediend:

Motie N.2 D66 Begin met bouw hubs

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van Toekomstbestendig Bouwen.

Constaterende, dat:

- het college het uitvoeringsprogramma Toekomstbestendig Bouwen 2025-2030 heeft opgesteld om de CO₂- en NO_x-uitstoot van de bouw in Den Haag te beperken door in te zetten op circulariteit;
- als onderdeel hiervan het college in de tweede helft van 2025 een plan gaat opstellen voor een bouw hubs voor ontwikkelaars.

Overwegende, dat:

- de urgentie om de stikstofuitstoot te realiseren hoog is omdat een te hoge stikstofuitstoot een belemmerende factor voor de realisatie van woningen kan betekenen;
- proactief samenwerken met de regio en de provincie essentieel is voor een snel en effectief proces.

Roept het college op:

- uiterlijk Q3 2025 een inventarisatie voor bouw hubs voor het CID, de Binckhorst en Den Haag Zuidwest naar de raad de sturen, met daarin concrete locaties en hun haalbaarheid;
- bij het opstellen van de inventarisatie nadrukkelijk de samenwerking te zoeken met de provincie en de regio.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de heer Noorlander, daartoe gesteund door de heer Van den Bos, mevrouw De Groot en de heer Çelik, wordt de volgende motie (N.3 D66) ingediend:

Motie N.3 D66 Keuzevrijheid bij lopende projecten

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van Voorstel van het college inzake Toekomstbestendig Bouwen (RIS321843).

Constaterende dat:

- niet alle lopende bouwprojecten aan het huidige ‘puntensysteem Goen- en Natuurinclusief bouwen Den Haag’ kunnen voldoen.

Overwegende, dat:

- het (nieuwe) ‘puntensysteem natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen Gemeente Den Haag’ meer differentiatie biedt voor ontwikkelaars om aan de doelstellingen voor natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen te voldoen;
- meer keuzevrijheid voor ontwikkelende partijen bij kan dragen aan een snellere realisatie van woningen bij lopende projecten.

Roept het college op:

- de ontwikkelende partijen bij lopende projecten, waarbij het oude puntensysteem gehanteerd wordt, ook het nieuwe puntensysteem als optie aan te bieden als toetsingskader.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Samir Ahraui (PvdA). Voorzitter. Altijd leuk om ook eens een keer een soort half duurzaamheidsdebatje te doen. Dan kan mijn GroenLinks-hartje richting 26 maart daar alleen maar beter aan gaan wennen.

De urgentie van deze Uitvoeringsagenda is helder. De bouwopgave is groot, maar we kunnen ons geen groei veroorloven die ten koste gaat van klimaatgezondheid en biodiversiteit. Juist in een verdichte stad als Den Haag moeten we toekomstbestendig bouwen, en dus ook natuurinclusief, circulair en emissieloos. De koers van het college steunen we dan ook volledig. We hopen dat we waar mogelijk een versnelling kunnen inzetten. Dat is ook de reden waarom ik onder de motie Begin met bouw hubs sta, die zojuist door collega Noorlander is ingediend. Die roept op tot zowel versnelling als tot een goede samenwerking met de regio.

Tegelijkertijd willen we op een aantal punten scherp blijven. Mijn fractie wil voorkomen dat vooral grote ontwikkelaars mee kunnen met onze nieuwe plannen en corporaties en kleine ontwikkelaars moeite hebben om mee te komen. Vandaar ook de motie Ondersteuning kleine ontwikkelaars en corporaties, met als dictum: verzoekt het college te onderzoeken op welke manier kleinere ontwikkelaars en maatschappelijke bouwinitiatieven actief ondersteund kunnen worden bij het realiseren van toekomstbestendig bouwen, bijvoorbeeld via: een gemeentelijk aanspreekpunt of expertpool, technische begeleiding bij het toepassen van het puntensysteem, of het verkennen van aanvullende financieringsmogelijkheden; en de raad hierover te informeren bij de presentatie van de

Uitvoeringsagenda Toekomstbestendig Bouwen 2025-2030. Deze is mede ingediend door collega's Thepass van GroenLinks en Noorlander van D66.

Rutger de Ridder (VVD). Ik weet, het is een onderzoek, het is nog niet beleid, maar ik kan me voorstellen dat de Partij van de Arbeid erover heeft nagedacht. Als we zo'n onderzoek doen, dan moeten daarvoor weer mensen worden aangesteld. Dan gaan mensen van DSO, die anders ook druk kunnen zijn met het beoordelen van plannen, weer iets anders doen. Dat werkt toch niet?

Samir Ahraui (PvdA). In de voorstellen die nu voorliggen, zitten al een aantal zaken waar we volgens mij goed op kunnen aansluiten. Deze motie vraagt met name om die kleinere ontwikkelaars en maatschappelijke initiatieven actief te ondersteunen. Er wordt natuurlijk al nagedacht over een soort van expert, kennis, tool, plek waar mensen terecht kunnen. Er wordt nagedacht over dat fonds in de verdere uitwerking. Ik denk dat dat mooie elementen zijn om op voort te bouwen. Ik vraag met deze motie vooral aandacht voor die kleinere initiatieven, omdat we iedereen die in deze stad wil bouwen, hard nodig hebben.

Rutger de Ridder (VVD). Dus dan begrijp ik dat de aanname van de Partij van de Arbeid is dat dit college niet goed heeft nagedacht over de woningcorporaties en de kleine ontwikkelaars. U heeft weer een wethouder van PvdA-huize. De vorige was ook dol op woningcorporaties. Dus ik kan me toch niet voorstellen dat ze dat niet hebben gedaan.

Samir Ahraui (PvdA). We weten natuurlijk dat er nog heel veel in de pijplijn zit qua uitwerking. Tegelijkertijd zie ik dat er met name met grotere partijen is gesproken. Er zijn ook wel gesprekken geweest met woningcorporaties. Maar ik heb daar een zorg over. Ik hoop dat deze motie dan ook kan rekenen op de steun van de heer De Ridder. Want ik denk dat ook hij wil dat juist die kleinere partijen in onze stad op deze manier beter kunnen meedoen aan de ambities die we hebben.

De **voorzitter**. Meneer De Ridder, voor de derde maal.

Rutger de Ridder (VVD). Is het niet veel verstandiger om regels te schrappen in plaats van regels toe te voegen, als kleine ontwikkelaars mee willen in deze stad?

Samir Ahraui (PvdA). Dan kom ik op het punt waarmee ik de heer Dubbelaar probeerde uit te dagen. Er wordt heel erg een beeld gecreëerd alsof we regels op regels stapelen. Ik zie vooral dat we als stad kansen willen pakken om juist op die natuurinclusiviteit, juist op dat circulair en emissieloos, voorop te lopen. Daar willen we samen met de partijen die in onze stad gaan bouwen, aan werken. Het zou heel goed zijn als dat ons zou lukken. Er zit weinig verplichtend karakter in. Dat kan het natuurlijk op termijn wel worden. Maar ik denk dat het goed is dat we deze poging wel doen, omdat we naast bouwen ook een belangrijke opgave hebben voor biodiversiteit en ons klimaat. Daarom denk ik dat dit urgent genoeg is op dit moment.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Samir Ahraui (PvdA). Mijn fractie is ook blij met het puntensysteem dat we gaan hanteren en dat we in 2027 gaan evalueren. Mijn fractie zou het belangrijk vinden om die evaluatie goed te benutten en de feitelijke effecten van de verschillende elementen van het systeem in kaart te brengen, zodat we waar nodig kunnen aanscherpen, verbeteren, wijzigingen kunnen maken. Daarom ook de motie Meet effecten puntentelling: verzoekt het college bij de evaluatie in 2027 nadrukkelijk te onderzoeken wat de feitelijke effecten van het puntensysteem zijn op de kwaliteit van de leefomgeving; de raad vooraf te betrekken bij de uitgangspunten en wijze waarop de evaluatie gaat plaatsvinden; en daarbij ook in gesprek te gaan met ontwikkelaars, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen. Deze is mede ingediend door collega Thepass van GroenLinks.

Rutger de Ridder (VVD). Wat had de Partij van de Arbeid anders gedacht dat er bij een evaluatie zou gebeuren?

Samir Ahraui (PvdA). Mijn zorg is dat we straks alleen een evaluatie krijgen met een overzicht met vinkjes van hoe het puntensysteem is uitgewerkt - 'zo vaak konden we elk punt afvinken' - zonder echt een beeld te hebben van wat het daadwerkelijk heeft betekend voor natuurinclusiviteit en klimaatadaptie en welke CO₂-reductie we uiteindelijk wel of niet hebben bereikt. Dus dat we echt inzicht krijgen in de effecten op de leefkwaliteit en niet alleen maar in hoe straks het puntensysteem is ingevuld.

Rutger de Ridder (VVD). Ik vind deze motie echt volstrekt overbodig. Het is namelijk een evaluatie waarin je evalueert wat de effecten zijn. Dat is nogal logisch. Het is nog erger zelfs, want hierin gaat het alleen maar over biodiversiteit. Het gaat niet over de effecten op die kleine ontwikkelaar, op de ontwikkelaar die wil bouwen in de stad. Want de Partij van de Arbeid gaat ervan uit dat dat wel goed zal komen. Ik weet één ding zeker: dat komt niet goed.

Samir Ahraui (PvdA). De heer De Ridder wordt op zijn wenken bediend, want het tweede dictum van de motie vraagt de raad vooraf te betrekken bij de uitgangspunten en wijze waarop de evaluatie gaat plaatsvinden. Als we dat op dat moment hier in de raad bespreken, kan de heer De Ridder deze punten, die hij zo belangrijk vindt, inbrengen. En kennelijk heeft de heer De Ridder alle uitgangspunten van de evaluatie al gezien. Maar dan ben ik heel erg benieuwd. Deel die dan ook met de raad, want ik heb ze niet gezien.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Meneer Ahraui presenteert vol passie zijn inbreng. Dat mag. Ik wilde even naar de derde bullet van zijn motie, want ik vraag me af wat die toevoegt ten opzichte van de tweede bullet, waar hij vraagt de raad vooraf te betrekken.

Samir Ahraui (PvdA). Ik wilde met de derde bullet benadrukken dat we niet alleen hier op het stadhuis, met elkaar die evaluatie gaan doen en dat we niet al die partijen die uiteindelijk ook met dat puntensysteem aan de slag moeten, vergeten. Daarom vond ik het extra belangrijk om hen expliciet te noemen, zodat we er met zijn allen scherp op blijven dat dit goed gebeurt.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik zei net in het interruptiedebatje dat ik had met de heer Ahraui dat ik met een positieve blik naar deze motie heb gekeken, maar ik twijfel enorm. Ik vraag me namelijk af wie de Partij van de Arbeid dan allemaal wil betrekken. Met wie gaan we dan allemaal in gesprek? Want 'maatschappelijke organisaties' kan ook de plaatselijke zwemvereniging zijn of zo uit het Zuiderpark, bijvoorbeeld. Wie bedoelt de Partij van de Arbeid?

Samir Ahraui (PvdA). Het is tweeledig. Iedereen die wil bouwen of bouwt in Den Haag en daardoor ook geraakt wordt door het raadsvoorstel dat voorligt. Tegelijkertijd, omdat de motie ook vraagt naar de effecten op de kwaliteit van de leefomgeving, ook partijen die expertise hebben over biodiversiteit, natuurinclusief bouwen en effecten op het klimaat en het milieu. Daarom is het wat algemener geformuleerd. Voor mij is het belangrijk dat we met beide rekening houden.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Is meneer Ahraui het niet met mij eens dat de derde bullet eigenlijk onderdeel van de tweede bullet zou moeten zijn? Is het niet veel verstandiger om die derde bullet gewoon weg te halen?

Samir Ahraui (PvdA). Ik worstel een beetje met die vraag. Ik kan die er wel uithalen, als dat de heer Dubbelaar ervan kan overtuigen om straks voor de motie te stemmen. Tegelijkertijd vind ik het ook heel erg belangrijk om duidelijk te hebben in die motie dat we die evaluatie niet alleen op het stadhuis doen tussen ons, het college en de ambtenaren die daarmee bezig zijn, maar dat we ook echt de ervaringen uit het veld daarbij gebruiken. Dat is de reden waarom ik ze specifiek heb opgenomen. Ik kan me eigenlijk niet voorstellen dat die partijen voor de heer Dubbelaar niet belangrijk zouden zijn. Maar wellicht dat we hier nog even over kunnen schakelen buiten de microfoon om. Dan kan ik of de heer Dubbelaar overtuigen of dan heb ik een aangepaste motie die op zijn steun kan rekenen.

De **voorzitter**. Door de heer Ahraui, daartoe gesteund door de heer Thepass, wordt de volgende motie (N.7 PvdA) ingediend:

Motie N.7 PvdA Meet effecten puntentelling

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van Toekomstbestendig Bouwen.

Overwegende, dat:

- het college met het puntensysteem Natuurinclusief en Klimaatadaptief Bouwen de kwaliteit van de fysieke leefomgeving wil verbeteren;
- het puntensysteem nu vooral wordt gebruikt als toetsinstrument bij het aanvragen van omgevingsvergunningen.

Constaterende, dat:

- het risico bestaat dat het puntensysteem in de praktijk verwordt tot een administratieve afvinklijst en daarbij de daadwerkelijke prestaties in termen van groen, waterberging en hittestress-reductie niet altijd inzichtelijk zijn;
- het college in 2027 een evaluatie van dit puntensysteem zal uitvoeren.

Verzoekt het college:

- bij de evaluatie in 2027 nadrukkelijk te onderzoeken wat de feitelijke effecten van het puntensysteem zijn op de kwaliteit van de leefomgeving;
- de raad vooraf te betrekken bij de uitgangspunten en wijze waarop de evaluatie gaat plaatsvinden;
- en daarbij ook in gesprek te gaan met ontwikkelaars, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de heer Ahraui, daartoe gesteund door de heer Thepass en de heer Noorlander, wordt de volgende motie (N.8 PvdA) ingediend:

Motie N.8 PvdA Ondersteun kleine ontwikkelaars en corporaties

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van Toekomstbestendig Bouwen.

Overwegende, dat:

- het college met de Stedelijke Beleidsvisie Toekomstbestendig Bouwen inzet op circulair, klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen;
- deze ambities gelden voor alle nieuwbouwprojecten, ongeacht schaal of initiatiefnemer;
- kleinere ontwikkelaars, woningcorporaties en maatschappelijke bouwinitiatieven soms minder financiële en organisatorische slagkracht hebben om te voldoen aan deze ambities.

Constaterende, dat:

- het risico bestaat dat duurzaamheidsambities daardoor minder goed tot uitvoering komen bij projecten die juist maatschappelijk van grote waarde zijn;
- ondersteuning in de vorm van kennisdeling, technische begeleiding of cofinanciering bij kan dragen aan een inclusieve uitvoering van deze visie.

Verzoekt het college:

- te onderzoeken op welke manier kleinere ontwikkelaars en maatschappelijke bouwinitiatieven actief ondersteund kunnen worden bij het realiseren van toekomstbestendig bouwen, bijvoorbeeld via:
  - o een gemeentelijk aanspreekpunt of expertpool,
  - o technische begeleiding bij het toepassen van het puntensysteem,
  - o of het verkennen van aanvullende financieringsmogelijkheden;
- en de raad hierover te informeren bij de presentatie van de Uitvoeringsagenda Toekomstbestendig Bouwen 2025–2030.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Vandaag bespreken we het voorstel van het college Toekomstbestendig Bouwen. Collega Faddegon heeft tijdens de commissievergadering al duidelijk verwoord dat het gevoerde beleid inzake CO₂-uitstoot irrationeel is. Want laten we eerlijk zijn, het echte probleem waar deze stad mee kampt, wordt niet aangepakt, maar als een vaststaand feit gepresenteerd. Dat is de ongeremde groei van de bevolking. Minder mensen toelaten betekent minder huizen die nodig zijn. Minder mensen betekent meer ruimte voor de huidige bewoners. Minder mensen betekent minder CO₂-uitstoot. Minder mensen betekent minder auto's en dus minder parkeerdruk. Ik kan nog wel even doorgaan.

Joren Noorlander (D66). Kan ik dit zo interpreteren dat als het landelijke kabinet iets aan migratie zou doen, de PVV geen bezwaar heeft tegen toekomstbestendig bouwen?

Nick Kaptheijns (PVV). Nee, dan blijft het nog steeds hetzelfde. Ik heb hier al vaker gezegd dat wij een zeer autonome fractie zijn en onze eigen koers varen.

Joren Noorlander (D66). Dan snap ik helemaal niet waarom de PVV hier migratie bij haalt.

Nick Kaptheijns (PVV). Omdat het een niet los van het ander kan worden gezien. Ook al zou bij wijze van spreken de landelijke coalitie wat aan migratie doen, wat ik wel verwacht, dan betekent dat nog steeds niet dat wij meegaan in het hele duurzaamheidsgeneuzel van D66.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Nick Kaptheijns (PVV). Op dit moment heeft Den Haag een woningtekort. Dan zou je zeggen dat beleid erop gericht is om de woningbouw te stimuleren of in ieder geval niet te hinderen. Maar in het Algemeen Dagblad van 13 mei jongstleden viel te lezen dat de bouwsector zich enorme zorgen maakt over het voornemen van dit college om aanvullende duurzaamheidseisen te gaan stellen aan het bouwen van woningen in de stad. Wat verbazingwekkend is, gezien het feit dat er onlangs afspraken zijn gemaakt met de gemeenten en provincies waarbij is afgesproken dat per gemeente of provincie geen aparte regels worden bedacht. Bouwend Nederland vreest dat door aanvullende duurzaamheidseisen bouwen nog complexer wordt en de kosten verder oplopen. Zij waarschuwt dat dit kan leiden tot verdere vertraging en hogere kosten. Deze geluiden moeten we zeer serieus nemen.

De wethouder heeft laten weten open te staan voor gesprekken en samenwerking met de sector en geeft aan dat er ruimte is voor maatwerk. De wethouder wil op basis van vrijwilligheid samenwerken met de sector om de CO₂-uitstoot terug te brengen. Dat klinkt leuk en aardig, maar wat betekent dat in de praktijk? Betekent 'ruimte voor maatwerk' en 'vrijwilligheid' ook dat er in het belang van de broodnodige woningbouw gekozen kan worden voor bouwen waarbij de CO₂-uitstoot niet afneemt? Wat is belangrijker voor dit college? Woningen realiseren voor Hagenezen die niet verder kunnen met hun leven of irrationeel klimaatbeleid?

Jan Willem van den Bos (PvdD). Voorzitter. De klimaatcrisis wacht niet en het Klimaatakkoord van Parijs is straks tien jaar oud. We zouden nu volop in de uitvoeringsfase moeten zitten van 'Paris Proof' bouwen. Hadden we eerder betere regels gehad, dan stonden we er vandaag beter voor. De Partij voor de Dieren had graag meer ambitie gezien en vindt dat we vol moeten inzetten om dingen die de gemeente kan doen, ook echt te doen. Daarom steunen we van harte de motie van D66 om sneller te beginnen met bouw hubs. Dat is goed voor de reductie van CO₂ en stikstof en daarmee een goed voorbeeld van hoe investeringen in het milieu de bouw juist versnellen. Ook kijken we uit naar het fonds voor toekomstbestendig bouwen. Daar moet wat de Partij voor de Dieren betreft begin 2026 echt werk van gemaakt zijn. Positief aan het voorstel vinden we dat er met waterbesparing aan de slag wordt gegaan, iets waar onze fractie en meerdere fracties in deze raad al langer voor pleiten.

Maar een stad is pas echt levendig en rechtvaardig als ook vleermuizen, huismussen en egels een veilig thuis hebben. We zijn blij met de logische verbeteringen van het puntensysteem voor natuurinclusief bouwen, zoals meer aandacht voor habitat, betere randvoorwaarden voor insectenhôtels en aandacht voor beheer. Dit maakt het systeem voor iedereen beter. Natuurinclusief bouwen vraagt ook maatwerk. Niet elk gebouw en niet elk gebied is hetzelfde. Goed daarom dat de wethouder heeft toegezegd om natuurorganisaties te betrekken bij de toepassing en doorontwikkeling. Want tabellen en regels zijn belangrijk, maar de uitvoering bepaalt het verschil. Ook daar moeten we scherp op blijven.

Hinke de Groot (CDA). Voorzitter. Het CDA is voorstander van het bouwen van toekomstbestendige woningen. Door te bouwen aan betaalbare woningen voor alle levensfasen, van jong tot oud. En door te bouwen aan buurten met een gezonde en groene leefomgeving. Vanuit onze christendemocratische kernwaarden kunnen we het voorstel steunen om meer maatschappelijke waarde te creëren en bij nieuwbouw te sturen op meer groen, minder hittestress en het realiseren van gebouwen die langer meekunnen.

Maar het is ook belangrijk dat we kunnen blijven doorbouwen aan betaalbare woningen, met genoeg voorzieningen uiteraard. Daarom ondertekenen we van harte de motie van D66 voor keuzevrijheid en het puntensysteem bij lopende projecten.

We hebben in de commissie flink wat vragen gesteld over het voorkomen van te veel eisen, papierwerk en bewijslast voor ontwikkelaars. Marktpartijen zijn al volop bezig met innovaties en het bouwen met minder uitstoot van emissies zoals CO₂. Het CDA vindt dat de gemeente daarin moet samenwerken met deze bedrijven. Gisteren hebben we dan ook een extra brief ontvangen over de klimaatdeal die het college wil gaan sluiten, waarvoor dank.

Het CDA vindt dat we moeten samenwerken aan het CO₂-reductiepad. Daarom hebben we de volgende motie, met als dictum: 'roept het college op het Haagse CO₂-reductiepad in samenwerking met marktpartijen en de bouwsector, waaronder Bouwend Nederland, uit te werken. Hierbij ook afspraken te maken over het wegnemen van belemmerende regels.; Geen extra normen vanuit de gemeente op te leggen op basis van het CO₂-reductiepad.' Deze motie is medeondertekend door de heer Çelik van DENK.

De **voorzitter**. Door mevrouw De Groot, daartoe gesteund door de heer Çelik, wordt de volgende motie (N.4 CDA) ingediend:

Motie N.4 CDA Samenwerken aan CO₂-reductiepad

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025 ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Toekomstbestendig Bouwen (RIS321843)

Constaterende dat:

- op dit ogenblik de grenswaarden voor een lagere materiaalgebonden CO₂-equivalenten waarde per m² bruto vloeroppervlak, volgens marktpartijen te ambitieus zijn om te komen tot betaalbare woningbouw;
- landelijk een groep beleggers samen met de sector en kennisinstellingen werkt aan een realistisch reductiepad met maximumwaarden voor de materiaalgebonden CO₂-uitstoot;

- het college voornemens is deze ontwikkeling te volgen, en voor de Haagse woningbouw wil komen tot een CO2-reductiepad voor de Haagse wonings- en utiliteitsbouw met uitsplitsingen per woningtypologie.

Overwegende dat:

- er door marktpartijen al wordt gewerkt aan innovaties om het bouwen van woningen duurzamer te maken, met minder uitstoot van emissies zoals CO2;
- bouwend Nederland heeft gewaarschuwd dat extra gemeentelijke regels, het bouwen van betaalbare woningen in Den Haag bemoeilijkt;
- het college een convenant sluit om afspraken te maken met bedrijven.

Roept het college op:

- het Haagse CO2-reductiepad in samenwerking met marktpartijen en de bouwsector (waaronder Bouwend Nederland) uit te werken. Hierbij ook afspraken te maken over het wegnemen van belemmerende regels;
- geen extra normen vanuit de gemeente op te leggen op basis van het CO2-reductiepad.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Rutger de Ridder (VVD). Voorzitter. Er is een groot woningtekort in Den Haag. Mensen maken zich daar zeer terecht zorgen over, en de Haagse VVD ook. We bouwen te weinig voor de middenklasse, voor de gewone, hardwerkende Hagenaars die een huis zoeken. Mijn collega Albert Tuit zei het in de commissie treffend, toen hij het artikel van het Algemeen Dagblad erbij haalde, dat de Haagse woningbouw zich op een dieptepunt bevindt. Dus we moeten huizen bouwen. We moeten tempo maken. We moeten zorgen dat onze kinderen ook nog in Den Haag kunnen blijven wonen. Daar hebben we ouderenwoningen voor nodig, starterswoningen, middenhuur, betaalbare koop. Alle ambities ten spijt lukt het dit college maar niet om voldoende huizen te bouwen. Wat moet je dan doen om dat op te lossen? Aanpakken, samenwerken met ontwikkelaars, meer locaties gereed maken voor de bouw, plannenmakerij!

Volgens Bouwend Nederland is Den Haag in vergelijking met andere grote steden in Nederland een drama om in te bouwen. Regels zijn te ingewikkeld. De doorlooptijd van vergunningen is te lang. Kortom, het is te duur, te ingewikkeld. De ontwikkelaars en de bouwers laten Den Haag massaal links liggen.

Joren Noorlander (D66). Heeft het grillige politieke klimaat hier misschien niet ook iets mee te maken?

Rutger de Ridder (VVD). Volgens mij moeten wij hier samen aan de lat staan om Den Haag aantrekkelijk te maken voor ontwikkelaars om te bouwen; kleine ontwikkelaars, grote ontwikkelaars, woningcorporaties, aan alle kanten. Dan helpt het niet als je weer met een nieuw plannetje komt en zegt: we moeten nog meer doen dan we al eerder deden. Dat gaat niet over politiek klimaat. Dat gaat over een beetje standvastig zijn met elkaar.

Joren Noorlander (D66). Dan gaat de VVD wel een beetje voorbij aan wat we bij verschillende bouwprojecten hebben gehad, waarin toch wat eisen en kaders werden veranderd en daarna weer terug werden veranderd. Ik denk dat vastigheid voor ontwikkelaars juist de basis is voor een goed ontwikkelklimaat.

Rutger de Ridder (VVD). Nee, wat er aan de hand is in deze stad, is dat wij alleen maar regel op regel op regel maken. Terwijl we juist zien dat we landelijk met Mona Keijzer eindelijk de weg gevonden lijken te hebben naar ietsje meer richting minder regels, ietsje meer richting 'laat die markt

het nou zelf doen', fétsje meer 'laat die ontwikkelaars nou ook eens even de ruimte hebben'. En wat doen wij hier in Den Haag? Exact het tegenovergestelde.

De **voorzitter**. Meneer Noorlander, voor de derde maal.

Joren Noorlander (D66). Ik zie landelijk eigenlijk helemaal geen actie op grote problemen als stikstof. Dat vind ik een groter probleem dan de vogelnestkastjes, eerlijk gezegd. Ik denk dat de VVD ook achter ons zou moeten staan en zou moeten zeggen: het puntensysteem zou ook bij kunnen dragen aan een beter klimaat, we moeten iets doen aan stikstof en dat is de actie die we in moeten zetten als stad.

Rutger de Ridder (VVD). Nee, want de hele gedachte van dit college begint verkeerd. Aan de ene kant probeert wethouder Van Asten allerlei dingen om het aantrekkelijker te maken en ontwikkelaars hiernaartoe te trekken, en aan de andere kant zeggen de linksen en de Dieren: we moeten nog iets meer gaan doen, hoor, anders gaat het allemaal niet goed. Laat Van Asten nou gewoon zijn werk doen!

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Rutger de Ridder (VVD). Wat moet je doen om die problemen op te lossen? Je moet regels schrappen, het makkelijker maken om te bouwen, drempels wegnemen, mensen aannemen om de vergunningverlening te versnellen. Dit college, wethouder Van Asten voorop, is trots dat het met ontwikkelaars spreekt. Hij is weer voor het eerst, na aandringen van de Haagse VVD, ook op de MIPIM geweest in Cannes, bravo! Het college is ook trots dat ze een doorbouwverbond hebben gesloten, eveneens bravo! Wethouder Van Asten staat ook met woonminister Mona Keijzer op de foto om te lobbyen voor extra geld om in Den Haag te gaan bouwen. Ze lijken het nog gezellig te hebben ook, bravo. Ook is Van Asten er niet vies van om tegen het kabinet te schoppen als ze domme plannen maken, zoals de sociale huurbevrozing, waardoor corporaties te weinig kunnen bouwen. Bravo, de Haagse VVD steunt het college hierin.

Maar het is allemaal heel gratis. Het is voor de Bühne. Het heeft geen enkele zin. Want wat doet dit college? Nieuwe regels, extra toppen op de al moeilijke ontwikkelingen, het wordt in Den Haag nog duurder om te bouwen, het is nog lastiger om een bouwer te vinden en de marges worden nog kleiner. Dit college wil onder het mom van toekomstbestendig bouwen afdwingen dat sommige partijen voorkeur krijgen boven andere partijen, alleen omdat ze meedoen aan een convenant.

Joren Noorlander (D66). Ik zie juist de regelgeving die uit de Haagse hoogbouwnota komt, Eyeline en Skyline, wat eenvoudiger en beter vertaald in het nieuwe puntensysteem. Ziet de VVD dit ook?

Rutger de Ridder (VVD). Zoals ik net ook al zei, is de beweging verkeerd. De beweging is niet dat we naar meer regels zouden moeten. De beweging moet de andere kant op. We moeten regels schrappen, duidelijker zijn, helderder zijn. Dat maakt dit het niet.

Joren Noorlander (D66). Ik zie juist dat op bijvoorbeeld hittestress de regels versimpeld zijn. Het is makkelijker voor een ontwikkelaar om aan de drempelwaarde te voldoen met het nieuwe systeem, omdat in Eyeline en Skyline gewoon onrealistische eisen worden gesteld. Ziet meneer De Ridder dat ook?

Rutger de Ridder (VVD). Net zei meneer Noorlander nog dat er rust in het politieke klimaat nodig zou zijn. Weet je wat handig zou zijn? Als er rust zou zijn op de bouwmarkt, op de woningmarkt. Dat we gewoon die mensen hun werk laten doen. Dat we niet weer met een nieuwe woonvisie komen die veel meer extra eisen oplegt. Dat we niet weer met nieuw beleid komen om nog meer eisen op te leggen. Je moet duidelijk zijn, je moet helder zijn, dat aan de voorkant goed geregeld hebben, en dan zeggen tegen die bouwer: succes! Wat doen wij? Op ieder dingetje gaan wij hier toch weer een extra regel leggen. Ik vind dat onverstandig.

De **voorzitter**. Meneer Noorlander, voor de derde maal.

Joren Noorlander (D66). Ik vind het heel jammer dat de VVD niet op dit punt ingaat, want er zitten versoepelingen in. Drempels worden verlaagd ook voor ontwikkelaars om bijvoorbeeld op hittestress wel aan de eisen te voldoen, omdat je anders elke keer in een soort onderhandeling komt tussen gemeente en ontwikkelaar omdat je tóch te hoge eisen hebt. Ik vind het jammer dat de VVD aan dit geluid en dit inzicht voorbijgaat.

Rutger de Ridder (VVD). Ik vind het begrijpelijk dat D66 het jammer vindt dat wij niet aan hun kant staan, maar wij staan aan de kant van de realiteit. Aan de kant van de realiteit van die bouwer die het steeds moeilijker vindt om in Den Haag iets voor elkaar te krijgen. Er gebeurt bar weinig in Den Haag. Het aantal in aanbouw genomen woningen zit op een laagtepunt. Het gaat gewoon niet goed. Er zit daar een nieuwe wethouder. Ik wens hem alle succes met de rommel, toch ook wel, op te ruimen in een heel groot deel van deze stad. Er moet nú heel veel gebeuren. Extra regels gaan daar niet bij helpen.

Hinke de Groot (CDA). Ik kan het betoog van de VVD in zoverre volgen dat als we belemmerende regels kunnen wegnemen, we dat vooral moeten doen. Maar nu hebben we gisteren een brief gekregen van het college over een voorgenomen klimaatdeal. Wat vindt de VVD daarvan?

Rutger de Ridder (VVD). Bij de Woontop heeft minister Mona Keijzer, voormalig van de partij van mevrouw De Groot, heel goede afspraken gemaakt met de bouwsector: wat gaan we allemaal doen, wat moeten we allemaal doen, welke kant gaan we allemaal op? Ik denk dat het verstandig is om ons daaraan te houden en ons niet allemaal extra dingen op de hals te halen, anders gaan wij weer extra dingen doen. Zo'n klimaatdeal is hartstikke leuk, maar dan moet heel Nederland gaan meedoen aan die klimaatdeal van Den Haag. Dat lijkt me heel onverstandig, heel onhandig ook.

Hinke de Groot (CDA). Volgens mij is het juist heel nuttig. Het gaat juist om partijen in Den Haag die zelf aangeven dat ze stappen willen nemen op CO₂-reductie en samenwerken aan een betere luchtkwaliteit. Daar kun je toch niet op tegen zijn? En er staat heel duidelijk in de brief dat dit is op basis van vrijwilligheid, dus niet die extra regels waar de VVD bang voor is.

Rutger de Ridder (VVD). Dan is het dus weer voor de Bühne. Dat is het net niks. Ik had net een interruptiedebatje over die houtbouw. Dat is op basis van vrijwilligheid, maar in de toekomstig gaan we het misschien wel verplichten. Dan zeg je eigenlijk: hier is een heel groot fuik, zwem daar lekker in en dan zien we aan het eind van de rit wel hoe we jullie kunnen verplichten. Want dat is, mevrouw De Groot, wat de Partij voor de Dieren wil. Dat is wat GroenLinks wil. Het CDA zou wakker moeten worden en zeggen: wacht eens even, dit gaan we niet doen, we gaan hier eens even hard op de rem staan, want dit gaat alle perken te buiten.

Hinke de Groot (CDA). Volgens mij hoeft de VVD niet zo bang te zijn. Het is juist mooi dat het college een handreiking heeft gedaan om te kijken hoe het dit op basis van vrijwilligheid zo goed mogelijk kan stimuleren, hoe we ook samen kennis kunnen uitwisselen. Als de heer De Ridder er bang voor is dat het wel tot normen leidt, dan neem ik aan dat hij de motie van het CDA steunt om te zorgen voor samenwerking, het wegnemen van belemmerende regels en geen extra normen. Dus ik hoop van harte op uw steun, want volgens mij zijn we het helemaal met elkaar eens.

Rutger de Ridder (VVD). Dat klinkt toch altijd heel mooi, hè, als een collega-partij zegt: we zijn het helemaal met elkaar eens. Je moet dan ook opletten. We kijken met een positieve grondhouding naar de motie van het CDA, anders had ik net ook al geïnterrupteerd. Maar waar het hier om gaat, is dat de VVD er vertrouwen in heeft dat de sector steeds meer verduurzaamt. Die sector is zich ongelooflijk aan het ontwikkelen. We hadden het er net over dat er meer houtbouw zou moeten komen. Er zijn houtbouwinitiatieven in Den Haag. We hebben het over biodiversiteit. Dat wordt allemaal steeds beter. Waarom zeggen dan altijd politici, zeker van linkse signatuur: we moeten meer doen en wij moeten als

stad alles gaan regelen? Laat het nou eens aan de mensen die er verstand van hebben. Wij hebben hier in deze raad er geen verstand van. Dus laten we hen het nou laten doen.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Ik begrijp niet waarom de VVD niet aan het juichen is bij dit voorstel. Want we lezen een voorstel waarin staat dat de markt 'Paris Proof' als lastig ziet en dat we dat gaan loslaten. We zien een voorstel waarin wordt gezegd dat we het aan grote landelijke beleggers laten om ons maatregelen voor te schrijven. Dus alles wat de VVD graag wil, gebeurt toch ook voor een groot deel in dit voorstel?

Rutger de Ridder (VVD). Nee, zo zie ik het niet. Ik zie uiteindelijk een Den Haag, dit dagelijks stadsbestuur, dat zich bezig weet met alleen maar meer doen, alleen maar een top op een top zetten. Dat vind ik ongelooflijk onverstandig. En het is toch niet zo dat de heer Van den Bos van de Partij voor de Dieren gaat zeggen dat de wethouder van de Partij voor de Dieren minder gaat doen dan landelijk bijvoorbeeld? Dat kan ik me toch niet voorstellen.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Waar het natuurlijk om gaat, is het raadsvoorstel dat voorligt. In dat raadsvoorstel kan je ook lezen - ik heb in mijn inbreng aangegeven dat we dat jammer vinden en graag meer ambitie hadden gezien - dat juist wat meer tijd wordt genomen voor de klimaatdoelen en dat die worden losgelaten. Nogmaals, dat is toch juist iets wat de VVD graag wil en niet wat de Partij voor de Dieren wil?

Rutger de Ridder (VVD). Dan heb ik, geloof ik, alle amendementen van de Partij voor de Dieren gemist. Want als dit een VVD-voorstel zou zijn, dan zie ik meneer Van den Bos meestal als eerste met allerlei amendementen om dat te verbeteren. Die heb ik niet gezien. Dus dan klopt er iets niet in de redeneerlijn van meneer Van den Bos.

De **voorzitter**. Meneer Van den Bos, voor de derde maal.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Dan zou ik de VVD echt oproepen om met veel sympathie naar de motie van D66 te kijken. Er staan voorstellen in waarmee je echt een win-win kunt realiseren: én je investeert in het milieu én je kan sneller bouwen. Ik heb ook gesproken over het fonds om te gaan bouwen. Laten we daarmee aan de slag gaan. Dat zijn constructieve dingen die de VVD ook zou moeten steunen.

Rutger de Ridder (VVD). Het begint en het eindigt met hoe dit college in de wedstrijd zit. Dit college zit zo in de wedstrijd: we moeten meer doen, het moet sneller, het gaat niet hard genoeg, alles en iedereen doet het verkeerd en wij hebben het beste idee. Laten we nou gewoon landelijk volgen. Mona Keijzer is hartstikke hard bezig. Dit kabinet is bezig om de puinzooi op te ruimen. Geloof daarin, volg dat nou en maak nou niet die ontwikkelaars gek.

De **voorzitter**. Gaat u verder.

Rutger de Ridder (VVD). Het is juridisch ondeugdelijk wat hier voorligt. Het gaat in tegen het non-discriminatoire idee van de Aanbestedingswet en is slecht nieuws voor Den Haag. Daarom de motie Top op top juridisch ingewikkeld: 'verzoekt het college de landsadvocaat een analyse te laten maken van de gekozen werkwijze, waarbij minimaal wordt belicht:

- hoe het raadsvoorstel waarbij convenantpartners een voordeel bedingen en andere een nadeel hebben past binnen het aanbestedingsrecht;

- of, en zo ja waarom wel of waarom niet, het raadsvoorstel afdwingbaar is daar het niet non-discriminatoire is;

- hoe het raadsvoorstel samenhangt met de afspraken gemaakt tijdens de Woontop 2024, in het bijzonder maar niet uitsluitend, onder 12.2 van de afspraken;

daarover uiterlijk in het derde kwartaal van 2025 aan de raad te rapporteren.'

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik denk dat het goed is om extern juridisch advies te vragen in dezen. De VVD stelt alleen expliciet voor om die opdracht te verstrekken aan de landsadvocaat. De landsadvocaat kan ook gelezen worden als het bureau Pels Rijcken. We hebben daar eerder verschillende discussies over gehad. Ik heb het net ook nog even proberen op te zoeken. We hebben uiteindelijk een werkwijze in het stadhuis waarbij we ook opdrachten aan andere kantoren verstrekken, niet enkel aan Pels Rijcken. U vraagt expliciet om de landsadvocaat. Waarom is dat? Bent u ook bereid om dat woordje aan te passen?

Rutger de Ridder (VVD). Ja, op zich ben ik bereid om dat te doen. Ik heb op zichzelf goede ervaringen met de landsadvocaat in een werkomgeving.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik vertaal dat even als dat meneer De Ridder wel bereid is om het aan te passen? Oké, akkoord, dank u.

De **voorzitter**. En nog een keertje in de microfoon.

Rutger de Ridder (VVD). Ja, daar begon ik mee. Ik ben bereid om dat te doen. We kunnen straks even achter de schermen, als u klaar bent met meneer Ahraui, kijken hoe we dat kunnen doen.

Voorzitter. We varen dwars door de Woontop van minister Keijzer heen, die hard werkt om de woningbouw in Nederland weer op gang te krijgen. Volgens mij moet ze steun hebben van de gemeente Den Haag om dat te doen. Een top op een top is slecht nieuws, wereldvreemd zelfs. De Haagse VVD vindt het gekkenwerk. De geloofwaardigheid van bouw wethouder Van Asten wordt te grabbel gegooid. Dat neem ik het college ook wel kwalijk. De Haagse VVD wil bouwen niet onmogelijk maken. Daarom de motie Maak bouwen niet onmogelijk: verzoekt het college samen met de Haagse Tafel Wonen een actieplan te maken om Den Haag aantrekkelijker te maken om te ontwikkelen en nieuwbouw te plegen, waarmee we stappen zetten naar het behalen van de eigen ambitie van het toevoegen van 4.000 woningen per jaar; bij raadsvoorstellen en nieuw collegebeleid die als neveneffect hebben de bouw additionele regels dan wel eisen op te leggen, altijd een analyse te voegen met het mogelijke effect daarvan, zodat voorstellen beter kunnen worden afgewogen; daarover uiterlijk in het derde kwartaal van 2025 aan de raad te rapporteren.

Samir Ahraui (PvdA). Wat het eerste dictum betreft: dat is precies waar de Haagse Tafel voor bedoeld is - we zullen hen vragen om er een nietje doorheen te doen. Los van dat feit, vroeg ik me het volgende af. De heer De Ridder heeft ons allemaal bevraagd op de ambtelijke capaciteit. Ik weet dat die voor hem heel erg belangrijk is. Waar haalt hij dan de ambtelijke capaciteit vandaan voor deze motie?

Rutger de Ridder (VVD). Juist ook om het eerste wat de heer Ahraui zei, dat de Haagse Tafel Wonen hier juist ook voor bedoeld is, willen wij expliciet maken dat dat hun kerntaak zou moeten zijn. Die gesprekken zijn er dus al. Het is dus extra capaciteit. Het is verschuiven van hetgeen al gebeurt.

Samir Ahraui (PvdA). Mooie formulering, dan hebben we het eerste dictumpunt gehad. Maar mijn zorg zat met name in het tweede dictumpunt.

Rutger de Ridder (VVD). Als het goed is - daar ga ik van uit, dat is het vertrouwen dat ik toch nog heb in de bestuurders van deze stad - weet dit college, als ze het hebben over duurzaamheidsdingen of andere zaken, wat de effecten daarvan zijn. Dat voegen we niet altijd expliciet toe aan de raadsvoorstellen over bouwen. Dat wil ik.

De **voorzitter**. Meneer Ahraui, voor de derde maal.

Samir Ahraui (PvdA). Maar het leidt natuurlijk wel tot extra werk, tot extra mankracht, tot extra capaciteit om dit constant, elke keer te doen. Daarom wederom de wedervraag, met welke ambtelijke capaciteit of, zoals de heer De Ridder dat richting GroenLinks verwoordde: welke ambtelijke capaciteit trekt hij uit zijn broekzak?

Rutger de Ridder (VVD). Nogmaals, volgens mij is het niet nieuw dat we uitzoeken wat de effecten zijn van het beleid. Ik wil alleen dat we het expliciet maken in de raadsvoorstellen. Als dat meer capaciteit zou kosten, dan vind ik dat dit voorrang zou moeten hebben op bijvoorbeeld het zoeken naar houtbouw.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik was benieuwd. De heer De Ridder en ik zitten allebei in de commissie Ruimte van de Haagse gemeenteraad. In die commissie Ruimte hebben we een termijnplanning. Daarin staat dat we op 25 juni spreken over de Actieagenda Woningbouw. Wat is het actieplan dat de heer De Ridder hier voorstelt, nu meer dan de actieagenda waar we het 25 juni over gaan hebben met elkaar?

Rutger de Ridder (VVD). Volgens mij gaat die actieagenda juist over wat wij meer kunnen doen als stadhuis om dingen te doen. Wat ik vraag is om met de sector in gesprek te gaan om regels weg te kunnen nemen, bijvoorbeeld.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Maar dat is punt 5 in de actieagenda: mogelijkheden om de markt meer te laten doen; pagina 19. Ik wil niet vervelend doen, maar het voelt als iets wat al op de termijnplanning staat. Dus kunt u mij overtuigen waarom ik voor uw motie zou moeten stemmen?

De **voorzitter**. 'Voor de motie van de heer De Ridder', via de voorzitter.

Rutger de Ridder (VVD). Dat is een goed stemadvies, voorzitter! Waar het natuurlijk om gaat, is dat we hier, in dit huis, ook in de actieagenda die daar ligt, uiteindelijk niet de regels schrappen die we zouden moeten schrappen. Ik denk dat de ontwikkelaars in deze stad echt wel weten welke dingen minder moeten. Dit college wil daar niet aan. Ik roep ze daartoe op.

De **voorzitter**. Door de heer De Ridder worden de volgende moties (N.5 VVD en N.6 VVD) ingediend:

Motie N.5 VVD Maak bouwen niet onmogelijk

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Raadsvoorstel Toekomstbestendig bouwen (RIS321843)

Constaterende dat:

- er de afgelopen jaren aanzienlijk minder nieuwbouwwoningen zijn gerealiseerd in Den Haag dan de gemeentelijke eigen ambitie voorstaat;
- het CBS heeft becijferd dat het aantal nieuw gebouwde huizen in Den Haag in 2024 het laagste aantal was sinds 2012;
- de vraag naar betaalbare woningen in onze stad onverminderd hoog blijft.

Van mening dat:

- met de beleidsvisie toekomstbestendig bouwen, ondanks bestaande afspraken met de sector en medeoverheden, de gemeente Den Haag additionele eisen wil stellen aan verduurzaming in de bouw;
- gezien het trage tempo waarmee nieuwbouwprojecten reeds van de grond komen in Den Haag, extra eisen bovenop bestaande landelijke ambities, de aantrekkelijkheid om in de stad te ontwikkelen tegengaan;
- verduurzaming van de bouw geen onderbelichte ambitie is, maar deze middels afspraken gemaakt tijdens de Woontop 2024 al voldoende duurzaam is geborgd.

Verzoekt het college:

- samen met de Haagse tafel wonen een actieplan te maken om Den Haag aantrekkelijker te maken om te ontwikkelen en nieuwbouw te plegen, waarmee we stappen zetten naar het behalen van de eigen ambitie van het toevoegen van 4000 woningen per jaar;
- bij raadsvoorstellen en nieuw collegebeleid die als neveneffect hebben de bouw additionele regels dan wel eisen op te leggen altijd een analyse te voegen met het mogelijke effect daarvan, zodat voorstellen beter kunnen worden afgewogen;
- daarover uiterlijk in het derde kwartaal van 2025 aan de raad te rapporteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie N.6 VVD Top op top juridisch ingewikkeld

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Raadsvoorstel Toekomstbestendig bouwen (RIS321843).

Constaterende dat:

- lokale en regionale overheden samen met de rijksoverheid en sectorale partners afspraken hebben gemaakt over verduurzaming tijdens de Woontop 2024;
- de Beleidsvisie toekomstbestendig bouwen het voornemen behelst een convenant te sluiten met bouwpartners over verdere verduurzaming.
- het aanbestedingsrecht non-discriminatoire is, waardoor het bevoordelen of benadelen van bidders in strijd is met het aanbestedingsrecht, te weten artikel 1.10a.

Overwegende dat:

- het college kenbaar heeft gemaakt dat de gesloten convenanten voortvloeiend uit de beleidsvisie toekomstbestendig bouwen een vrijwillig maar handhaafbaar karakter zullen hebben;
- deelnemende en committerende partijen door het raadsvoorstel bij gunningen en tenders een ‘plusje’ kunnen krijgen en daardoor meer kans krijgen op gunning;
- het voorstel een voordeel geeft aan convenant deelnemende partijen, waardoor partijen die zich niet aansluiten benadeeld worden, wat niet non-discriminatoire is, en dus in strijd met het aanbestedingsrecht lijkt te zijn.

Verzoekt het college:

- de Landsadvocaat te verzoeken een analyse te maken van de gekozen werkwijze, waarbij minimaal wordt belicht:
  - hoe het raadsvoorstel waarbij convenantpartners een voordeel bedingen en andere een nadeel hebben past binnen het aanbestedingsrecht;
  - of, en zo ja waarom wel of waarom niet, het raadsvoorstel afdwingbaar is daar het niet non-discriminatoire is;
  - hoe het raadsvoorstel samenhangt met de afspraken gemaakt tijdens de Woontop 2024, in het bijzonder maar niet uitsluitend, onder 12.2 van de afspraken.
- daarover uiterlijk in het derde kwartaal van 2025 aan de raad te rapporteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Voordat wij overgaan tot de beantwoording van het college, wil ik nog even wijzen op het enquêteformulier dat op uw plek lag ten aanzien van de oplegger. Ik hoop dat u die allemaal ook invult of ingevuld heeft. We gaan dat voor de dinerpauze ophalen. Dus pak het er nog even bij, vul het netjes in, dan kunnen we er straks ook mee verder om het te verbeteren waar nodig, als dat uit de enquête blijkt, of er misschien mee door te gaan. Het is dus belangrijk dat u dat eventjes doet.

Dan wil ik graag het woord geven aan wethouder Kapteijns. Het woord is aan u.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Voorzitter. Goed dat we spreken over het raadsvoorstel Toekomstbestendig Bouwen. We hebben het er in de commissie Ruimte een heel dagdeel over gehad met elkaar. Ik stel dus voor dat we ons beperken tot het appreciëren van de moties. Dan komen de onderliggende debatjes en de vragen die daarbij gesteld zijn, vanzelf aan bod. Ik heb zes moties. Collega Barker, die gaat over natuur en het puntensysteem, zal ook nog twee moties appreciëren. Ik begin met de moties van de VVD, waarbij ik ook de vragen van Hart voor Den Haag mee zal nemen.

De **voorzitter**. Ik zie meteen al een interruptie van de heer Dubbelaar, maar de wethouder moet nog beginnen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Dat klopt, voorzitter. Ik heb geen moties ingediend, maar ik heb wel degelijk vragen gesteld aan het college. Ik heb het college expliciet gevraagd of het de waarschuwing van Bouwend Nederland negeert. Ik heb ook gevraagd of het college daarop wil reageren. We kunnen dus niet direct overgaan tot het afvinken van moties. Er zijn wel degelijk vragen gesteld door mensen die een bijdrage hebben geleverd op dit onderwerp.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Mijn laatste zin was: waarbij ik in zal gaan op de vragen van Hart voor Den Haag - dus vanzelfsprekend.

Voorzitter. Ik begin bij motie N.6 van de VVD. Die heet 'Top op top juridisch ingewikkeld'. Er zitten een aantal elementen in waar andere partijen ook aandacht voor hebben gevraagd, met name het punt of dit voorstel iets bovenwettelijks bevat. Het antwoord is nee. We kunnen als gemeente ook geen extra eisen stellen bovenop het Besluit bouwwerken leefomgeving. Dat mogen we niet en dat willen we ook niet. Het gaat om drie onderdelen. Op het puntensysteem zal wethouder Barker ingaan. Als het gaat om de reductie van materiaalgebonden CO₂-uitstoot, dan gaan we een klimaatdeal sluiten op de PROVADA op 19 juni. Dat doen we met acht grote bouwende partijen in Den Haag. Wat we daar doen, is op basis van vrijwilligheid afspraken maken over de volgende stappen die ontwikkelaars en bouwers in Den Haag met elkaar kunnen gaan zetten. Dat doen we op basis van een landelijke richtlijn die door beleggers ontwikkeld wordt. Daarmee creëren we een gelijk speelveld met heel veel andere grote steden in Nederland waar dit ook het beleid is.

Het derde onderdeel gaat over schoon en emissieloos bouwen. Daar hebben we al beleid voor. Daar hebben we ook een aantal landelijke convenanten voor getekend. Een van de dingen die we daar ook gaan doen, is bijvoorbeeld de vergunningverlening versnellen en de procedures makkelijker maken voor bouwers. Dat alles brengen we bij elkaar in dit kader, zodat aan de voorkant voor iedereen die wil bouwen in Den Haag, duidelijk is wat het beleidskader voor duurzaam bouwen is, in plaats van dat op allerlei plekken in allerlei nota's te moeten opzoeken. Dat doen we in goed overleg met alle partijen van de Haagse Tafel Wonen. Ook met Bouwend Nederland - de afspraak staat al in onze agenda's - gaan we nog in gesprek over de zorgen die daar leven. Ik ben ervan overtuigd dat we die zorgen heel snel weg kunnen nemen.

Kijkend dan dus naar het dictum van motie N.6, moet ik haar ontraden. Zo'n juridische analyse is niet nodig, want we doen niets bovenwettelijks. Het raadsvoorstel is geheel in lijn met de afspraken uit de Woontop. Sterker nog, dit beleid zorgt voor meer duidelijkheid en creëert een gelijk speelveld, waardoor we de woningbouw juist bevorderen. Dit zijn ook allemaal afspraken die zijn gebaseerd op vrijwilligheid en niet juridisch afdwingbaar. Dat heb ik al gezegd. Het laten uitvoeren van zo'n juridische toets zou dus een verspilling zijn van middelen. Ik denk dat ook de VVD daar niet voor zal zijn, maar dat laat ik aan de VVD-fractie. Maar vanuit het college moet ik de motie ontraden.

Motie N.5 heet 'Maak bouwen niet onmogelijk'. Die vraagt om een actieplan op te stellen. Dat actieplan - dat werd ook in het debatje duidelijk - is er eigenlijk al. Dat is de Actieagenda Woningbouw 2025-2027, die inderdaad ook al geagendeerd staat in de commissie Ruimte. Daarmee is het eerste dictum dus al uitgevoerd. Het tweede dictum wekt de suggestie dat het hier zou gaan om additionele regels, maar dat is niet het geval. Dus ook op dat dictumpunt kunnen we de motie ontraden.

Rutger de Ridder (VVD). De wethouder moet wel goed lezen. Het gaat over nieuw collegebeleid en andere raadsvoorstellen, dus niet over wat er al ligt.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). We zijn met de Haagse Tafel Wonen en ook met de andere partners hierover gewoon in gesprek. Dit is wat we altijd doen. We hebben niet de intentie om additioneel bindende regels op te leggen. Zouden we dat al overwegen, dan doen we dat vanzelfsprekend in overleg en gaat er een analyse aan vooraf. Deze motie is dus overbodig en ontraden.

Hinke de Groot (CDA). De motie gaat inderdaad over nieuw collegebeleid. De wethouder geeft aan dat daar gesprekken over worden gevoerd en analyses op worden gedaan. Worden die dan ook al standaard gedeeld met de raad?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Dat is goed gebruik in dit huis. Wat het college betreft: als er sprake is van nieuwe regels, dan gaat dat in de vorm van een raadsvoorstel. Er ligt natuurlijk altijd een analyse aan ten grondslag van wat de effecten daarvan zullen zijn, in dit kader voor de bouwproductie of voor het bedrijfsleven of de ecologie. Wij onderbouwen onze voorstellen vanzelfsprekend.

Hinke de Groot (CDA). Dus als ik het goed begrijp, dan geeft de wethouder aan, of zegt eigenlijk ook toe, dat dit standaard gaat gebeuren, mocht dat überhaupt het geval zijn?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Vanzelfsprekend.

Voorzitter. Ik ben bij motie N.1 van GroenLinks, Op hout kan je bouwen. Deze motie kan het college aan de raad laten. Houtbouw is inderdaad een belangrijke manier om materiaalgebonden CO₂-uitstoot terug te dringen. Met het beleidskader dat nu voorligt, willen we dat graag stimuleren. Om te kijken waar belemmeringen zitten en om drie bouwprojecten de komende jaren na te streven, past in de visie van het college. Daar kan het college dus mee uit de voeten, mocht de motie worden aangenomen.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). De wethouder zegt dat het voorstel dat hij naar de raad gestuurd heeft, het eigenlijk al regelt. De markt doet het al. Ik zie het gebeuren. In het Beatrixkwartier gaan ze volgens mij een kantoorgebouw neerzetten van houtbouw. Ik zie het vaker voorbijkomen als ik vakartikelen lees en zo. Dus wat voegt dit voorstel daar nu precies aan toe?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Het voorstel is heel erg in de geest van hoe het college aankijkt tegen de samenwerking met de ontwikkelaars en van de klimaatdeal die we gaan afsluiten. We willen graag van de goede voorbeelden, waarvan er gelukkig al een aantal zijn, horen wat succesfactoren zijn en hoe we de kennis die daarvoor nodig is, breder kunnen verspreiden in de markt, zodat andere ontwikkelaars daarvan ook gebruik kunnen maken. Hoe kunnen we ook vanuit de gemeente extra stimuleren dat dat soort ontwikkelingen van de grond komen? Dit is dus een verdere precisering van het beleid dat we van plan zijn. In dat licht kan ik de motie aan de raad laten.

De **voorzitter**. Meneer Dubbelaar, voor de derde maal.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Wat gaat de wethouder dan meer doen dan er nu in het raadsvoorstel voorligt? Ik snap het niet. Misschien kan de wethouder het helder maken.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Daar bestelt u ons voor, om dingen duidelijker te maken. We proberen in het beleidskader weg te blijven bij oplossingen. We schrijven meer voor, bijvoorbeeld hoeveel CO₂ per vierkante meter kantooroppervlak er in de toekomst bij nieuwbouwprojecten mogelijk zou zijn als het gaat om materiaalgebonden CO₂-uitstoot. Dat kan heel goed met houtbouw, maar het kan ook met gebruik van circulaire materialen. Maar waar het gaat om houtbouw, kunnen we dat verder invullen als we uitvoering geven aan deze motie.

De **voorzitter**. U bent drie keer geweest, meneer Dubbelaar. Of ik heb misschien niet goed geteld, maar volgens mij is het drie keer geweest, meneer Dubbelaar. En ik zie heel veel instemmend geknik, dus ik voel me gesteund. Het woord is aan de wethouder.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Ik ben bij motie N.2 van D66 en de Partij van de Arbeid, Begin met bouwhubs. Bouwhubs kunnen een heel belangrijke rol spelen in emissieloos bouwen. Ze kunnen ook helpen om het gebruik van circulaire materialen te stimuleren. Dat is in de ruimte gezien een heel ingewikkelde opgave. Dat geldt voor meer ontwikkelingen in de stad Den Haag, maar ook bouwhubs vragen ruimte, juist op plekken waar we die eigenlijk niet hebben. Hier hoort dus een winstwaarschuwing bij dat het allemaal niet zo makkelijk is. Als het college deze motie mag uitleggen als een extra aansporing om hier echt mee aan de slag te gaan, dan kan het college deze aan de raad laten. Ik denk dat we de hubs vooral in de tijdelijkheid moeten zoeken, bijvoorbeeld in de Binckhorst. Tijdelijke bouwhubs kunnen daar een rol spelen. Dan kunnen we de raad daar later dit jaar nader over te informeren.

Joren Noorlander (D66). Dat mag het college van mij zo lezen. Er staat natuurlijk wel een tijd in, Q3, waarin we terugkoppeling willen. Daar wil ik u wel graag aan houden.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Daar zal het college zich ook proberen te houden.

Rutger de Ridder (VVD). Dit is toch al de tweede motie van een coalitiepartij die totaal overbodig is? U zegt: we zijn er al mee bezig, we gaan ermee aan de slag, als u dit ziet als extra aansporing, is het goed.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Ik hoor daar niet direct een vraag in, maar ik kan er wel op reflecteren. Deze motie beschouwt het college als extra aansporing. Als deze motie wordt aangenomen door uw raad, dan zegt uw raad dat het dit een extra belangrijk onderwerp vindt en dat hij extra waarde hecht aan de bouwhubs. Dan gaat het college daar extra voortvarend mee aan de slag.

Rutger de Ridder (VVD). Dus dan gaat het college op andere dingen uit dit raadsvoorstel, als het aangenomen wordt, minder zijn best doen. Klopt dat?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Ik denk niet dat we het zo moeten bekijken, of dat meer of minder is. Het betekent dat we deze actie wat naar voren halen of daar extra inzet op plegen.

Rutger de Ridder (VVD). Dan is het totale black box of het college wel iets meer gaat doen of niet iets meer gaat doen. Dit is dus gewoon om een coalitiepartij een beetje te pleasen: doe maar oordeel raad, want dan is het vriendelijk.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Als de VVD-fractie dat van mening is, doet zij haar eigen raad tekort. Als de raad deze motie aanneemt, dan geeft hij het college daarmee een duidelijke opdracht om dit onderwerp, wat geen nieuw onderwerp is, maar al benoemd staat in het beleidskader waar het nu over gaat, naar voren te trekken en om dat echt als randvoorwaardelijk te zien voor een aantal ontwikkelingen die samenhangen met het kunnen effectueren van de zaken die met toekomstbestendig bouwen te maken hebben.

Joren Noorlander (D66). Ik zie wel een groot verschil tussen wat in de Uitvoeringsagenda staat en wat in de motie staat. In de Uitvoeringsagenda wordt vooral gezegd dat we samen met de markt gaan kijken of we misschien iets met bouwhubs moeten doen. In de motie vragen we om echt met concrete locaties te komen in Q3 2025. Het is dus wel degelijk een versnelling ten opzichte van wat er in de stukken staat.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Zo beschouwt het college deze motie ook, waarbij ik de formulering zoals die uit de oorspronkelijke stukken komt, niet direct herken. Maar zoals ik zei, dit is een extra aansporing om het concreet te maken en uw raad hier later dit jaar over te informeren.

Voorzitter. Ik ben bij motie N.8 van de Partij van de Arbeid, Ondersteuning kleine ontwikkelaars en corporaties. We gaan aan de slag met de Uitvoeringsagenda, waarin we ook invulling gaan geven aan die ondersteuning. We gaan daar ook bijeenkomsten voor organiseren. Maar ik begrijp de oproep van de indiener om extra aandacht te besteden aan kleine projecten en maatschappelijke initiatieven. Dus als uw raad deze motie aanneemt, kunnen we daarmee uit de voeten en zullen we dat doen. Bij de eerste voortgangsrapportage kan ik u daar dan ook nader over informeren. Deze kan het college dus aan de raad laten.

Dan zijn we bij motie N.4 van het CDA, Samenwerken aan CO₂-reductiepad. Ook deze motie kan het college aan de raad laten. Dit is in lijn met wat we ook voor ogen hebben met de klimaatdeal. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om extra regels of normen op te leggen. We willen juist bij de uitvoering van de klimaatdeal extra aandacht besteden aan hoe we zelf onze processen kunnen verbeteren, bijvoorbeeld op het gebied van vergunningverlening. Het college ziet het element over belemmerende regels als ondersteuning. Daarom kan ook deze motie aan de raad gelaten worden.

Wethouder **Barker** (PvdD). Voorzitter. Er waren in een paar interruptiedebatjes wat punten gemaakt over het puntensysteem. Eigenlijk komt het erop neer dat we natuurinclusief, wat al een hele tijd bestaat, en klimaatadaptief, waar ook elementen al van bestaan, samenvoegen tot een overzichtelijk systeem. Dat is een hele stap vooruit. Ik vond ook mooi dat de heer Ahraui vandaag een groene pet op had. Dat is alleen maar mooi. Het is een steun voor de mooie stap vooruit voor bouwers, bewoners en de natuur. Bouwers krijgen meer duidelijkheid, bewoners krijgen een fijne leefomgeving en de natuur krijgt meer ruimte in het gebouw. Dat is dus ook heel mooi.

Ik had twee moties. Een van D66 ging over de keuzevrijheid. We hebben een oud puntensysteem. Dat is vastgelegd in bijvoorbeeld een PUK of een NvU. Je zou kunnen zeggen: dat mag je inruilen voor het nieuwe systeem. Het college snapt die redenering. Daarom kunnen we motie N.3, Keuzevrijheid bij lopende projecten, aan de raad laten.

De tweede motie ging over het meten van het effect van de puntentelling. Die ging over de evaluatie en om daarover in gesprek in te gaan met partijen. Het lijkt het college een goed idee om dan met natuurverenigingen in gesprek te gaan, maar dus ook met ontwikkelaars en om te kijken naar de effecten in 2027. Die kunnen we dus ook aan het oordeel van de raad laten.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). In plaats van dat wethouder Barker enthousiast reageert op de groene pet van meneer Ahraui heb ik liever dat hij reageert op de serieuze vragen die Hart voor Den Haag gesteld heeft, onder andere over de zorgen van Bouwend Nederland. Zij hebben zich goed geuit, vind ik. Zij waarschuwen de gemeente Den Haag over de extra regels. Dat kunnen we toch niet negeren?

Wethouder **Barker** (PvdD). Er zijn natuurlijk verschillende partijen die een mening hebben over een stuk. Maar wat ik hoor van ambtenaren over reacties van bouwers, is juist dat ze allemaal vrij positief zijn. Ze zijn blij dat er duidelijkheid komt. De heer Noorlander zei het ook: ze weten beter waar ze aan toe zijn. Het is eigenlijk een systeem dat er al heel lang is. Ze weten dus al voor een groot deel hoe het werkt. Er was in 2015 een motie aangenomen. In 2019 heeft toenmalig wethouder Revis van de VVD dit puntensysteem, waar ik heel blij mee ben, in gang gezet. Vervolgens heeft wethouder Mulder het weer aangescherpt. De stap nu is dat we het nóg veel beter hebben gemaakt. De bouwers geven allemaal aan dat ze dat mooi vinden.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). Ik hoor wat de wethouder zegt, maar als de bouwsector via de media reageert dat het zo moeilijker wordt om woningen te bouwen, gaat er dan geen alarmbel af in de collegekamer? Ik snap wel dat de wethouder iets nastreeft vanuit zijn ideologie of vanuit zijn kijk op de wereld, maar we moeten hier toch een wooncrisis oplossen? Dan moet je toch soms ook gewoon pragmatisch kijken naar problematiek?

Wethouder **Barker** (PvdD). Volgens mij heeft de heer Dubbelaar ook gezien hoe gereageerd werd toen minister Keijzer had gezegd: we schrappen de nestkasten en het natuurinclusieve element. Toen zeiden juist heel veel ontwikkelaars: doe dat nou niet, omdat het vrij weinig kost om het te doen en echt wel nodig is. Kijk bijvoorbeeld naar vleermuizen die in een gebouw zitten. Als je dan proactief

maatregelen neemt, kun je ervoor zorgen dat er minder maatregelen op dat moment nodig zijn. Zo zijn er best wel veel dingen die zorgen voor een veel betere leefomgeving, maar ook in het voordeel zijn van de woningeigenaar uiteindelijk en van de bouwers en de ontwikkelaars.

De **voorzitter**. Meneer Dubbelaar, voor de derde maal.

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag). De wethouder haalt minister Keijzer aan. Dat werd ook door de heer De Ridder gedaan. De minister heeft afspraken gemaakt met bouwpartijen. Waarom willen wij in Den Haag per se meer doen? De wethouder maakt zich zorgen of vleermuizen kunnen wonen. Ik maak me zorgen of kinderen kunnen wonen. Ziet de wethouder dat niet?

Wethouder **Barker** (PvdD). Wat ik zeg is dat het en-en kan. Het kan beide. Dat laten ook de ontwikkelaars zien. De ontwikkelaars zijn ook blij met dit puntensysteem. We zien ook dat de ontwikkelaars juist in het geweer kwamen tegen minister Keijzer. Ik denk dat minister Keijzer geen goede dienst heeft gedaan door te zeggen liever niet natuurinclusief te bouwen. Het is juist heel verstandig om toekomstbestendig te bouwen. Betere natuur heeft voordelen voor de bouwers, maar ook gewoon voor de natuur, want we hebben ook een ecologische crisis. Je weet dat er klimaatverandering gaat plaatsvinden en dat er dus klimaatadaptieve maatregelen nodig zijn. Anders wordt dat allemaal afgewenteld op de gemeente. Daar gaan we nu ook proactief iets mee doen. Dus volgens mij is het echt win-win en is het heel verstandig dat de raad dit voorstel overneemt.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We gaan aan het einde van de vergadering stemmen over de ingediende moties.

De vergadering wordt van 18.06 uur tot 19.03 uur geschorst.

Voorzitter: de heer Van Zanen.

Aan de orde is:

O. Voorstel van het college inzake Verduurzamen stadsdeelkantoor Haagse Hout (RIS322081).

De beraadslaging wordt geopend.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Voorzitter. De plaatsvervangend voorzitter deed net een oproep om de enquête over de oplegger in te vullen. Een geweldig instrument; wij baseren daar onze standpunten op. We besluiten op basis daarvan of we ons in stukken gaan verdiepen wel of niet. Het bevat namelijk heel interessante informatie. Maar wat heeft dat voor waarde als er vervolgens door de wethouder aan die stukken getornd wordt en gezegd wordt, bijvoorbeeld op een punt als 'Is er termijngebondenheid? Nee', en we vervolgens een e-mail krijgen met: ja, er is wel termijngebondenheid. Dat is even inleidend kritiek op het proces rondom die opleggers.

Voorzitter. Het stadsdeelkantoor Haagse Hout moet verduurzaamd worden volgens het college voor € 3,1 mln. Ik heb dat voorgelegd aan bewoners en de reacties zijn niet positief. Mensen snappen niet dat er zo veel gemeenschapsgeld besteed wordt aan een pand dat stamt uit 2005 en dat voldoet aan de eisen die toen golden. Zij vinden dat onverklaarbaar. Daarom heb ik een motie, die mede ingediend wordt door de heer Kaptheijns van de PVV en de heer Etalle van Forum voor Democratie. Die verzoekt het college af te zien van de voorgestelde investering van € 3,1 mln. in de verduurzaming van stadsdeelkantoor Haagse Hout; met een alternatief voorstel te komen waarin deze middelen worden ingezet voor doelstellingen die direct ten goede komen aan inwoners, zoals energiebesparing in woningen of het aanpakken van achterstallig onderhoud aan straten, wegen en stoepen.

De **voorzitter**. Door de heer Martinez van Andel, daartoe gesteund door de heer Kaptheijns en de heer Etalle, wordt de volgende motie (O.1 HvDH) ingediend:

Motie O.1 HvDH Besteed gemeenschapsgeld aan de gemeenschap

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Verduurzamen stadsdeelkantoor Haagse Hout (RIS322081)

Constaterende, dat:

- het college voorstelt om een investering van 3,1 miljoen euro te doen voor de verduurzaming van stadsdeelkantoor Haagse Hout;
- dit kantoorgebouw geen publiekelijke functie heeft en er geen langetermijnzekerheid is over de functie en bezetting van het pand.

Overwegende, dat:

- de financiële middelen in deze tijden van stijgende lasten en maatschappelijke noden beter ingezet kunnen worden voor directe verbeteringen in de leefomgeving van Hagenaars;
- duurzaamheid belangrijk is, maar investeringen daarin wel kosteneffectief en maatschappelijk rendabel moeten zijn;
- deze investering nauwelijks tot niet voelbaar is voor inwoners en bovendien ten koste gaat van alternatieve initiatieven met direct maatschappelijk effect, zoals woningisolatie voor mensen met lage inkomens of de aanpak van achterstallig onderhoud in buurten.

Verzoekt het college:

- af te zien van de voorgestelde investering van 3,1 miljoen euro in de verduurzaming van stadsdeelkantoor Haagse Hout;
- met een alternatief voorstel te komen waarin deze middelen worden ingezet voor doelstellingen die direct ten goede komen aan inwoners, zoals bijvoorbeeld energiebesparing in woningen of het aanpakken van achterstallig onderhoud aan straten, wegen en stoepen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Barker** (PvdD). Voorzitter. We hebben klimaatafspraken, landelijk en lokaal, waar we aan gecommitteerd zijn. Het verduurzamen van vastgoed is een van de elementen daaruit. Dit is een voorstel dat renovatie en verduurzaming combineert. Het is inderdaad een twintig jaar oud gebouw, maar dat zorgt juist dat het nu gerenoveerd moet worden. Het is hard nodig. Het is een werk-met-werkkans, maar het is ook heel erg van belang voor het welzijn van onze stadsdeelmedewerkers en vooral van onze handhavers, want die werken daar vooral. Er is weinig ventilatie, waardoor ruimtes heel warm worden. Dat gaan we verbeteren. Dus naast dat het een bijdrage levert aan het klimaat in het algemeen, wordt ook het werkklimaat enorm verbeterd. Dat zorgt ervoor dat het college dit voorstel heeft gedaan. Eigenlijk is de motie een oproep om het voorstel niet te aanvaarden. Ik zou zeggen: ontraad de motie en neem het voorstel aan.

Carlos Martinez van Andel (Hart voor Den Haag). Wat zijn de gevolgen als deze verduurzaming niet zou plaatsvinden voor dit specifieke gebouw?

Wethouder **Barker** (PvdD). Dan heb je op een gegeven moment een probleem. Er is een renovatieplicht, omdat het een verouderd gebouw is. Daarnaast haal je de klimaatdoelstellingen niet waaraan je wil bijdragen. Beide aspecten zijn onwenselijk.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. We gaan hier later vandaag over besluiten.

Aan de orde is:

P. Voorstel van het college inzake Kadernota subsidiebeleid Den Haag 2025 (RIS321508).

Q. Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Algemene subsidieverordening Den Haag 2020 (RIS321509).

De beraadslaging wordt geopend.

Kavish Partiman (CDA). Voorzitter. Dit is het favoriete onderwerp van mijn collega Astrid Frey. Zij heeft al behoorlijk wat woorden over dit onderwerp gesproken. Ik zal proberen om niet te veel in herhaling te treden over hetgeen wat gezegd is in de commissievergadering.

Het maatschappelijk middenveld in Den Haag is van onschatbare waarde. Deze organisaties zorgen voor verbinding in onze stad en dragen bij aan sterke, hechte buurten. Ze zijn geen marktpartij en ook geen verlengstuk van de overheid. Ze zijn geworteld in de samenleving en werken vanuit vertrouwen. Tegelijkertijd moeten we als gemeente zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld. Het CDA pleit daarom voor gereguleerd vertrouwen: ruimte voor maatschappelijke organisaties, maar wel met heldere afspraken en verantwoording.

We waarderen de toezegging van de wethouder om nog voor 2026 met een brief te komen over alternatieven voor accountantscontroles bij subsidies en zien daarom ook af van een amendement op dit punt. Maar we maken ons zorgen over de manier waarop subsidievragen worden beoordeeld. We krijgen signalen dat organisaties die weinig tot geen ervaring hebben met sociaal-maatschappelijk werk in onze stad, toch subsidie toegekend krijgen, puur omdat zij hun aanvraag goed weten te verwoorden op papier. In de praktijk blijken zij vervolgens onvoldoende in staat om hun doelgroep te bereiken en kloppen dan aan bij lokale organisaties die wel stevig geworteld zijn in de wijken van Den Haag met de vraag of zij kunnen helpen bij het vinden van de juiste mensen of het opzetten van activiteiten.

Het wrange is dat juist die goed ingebedde, ervaren organisaties in eerste instantie zijn afgewezen voor subsidie, vaak omdat hun aanvraag minder strak was opgeschreven of omdat ze minder tijd en middelen hebben om aan de bureaucratische vereisten te voldoen. Zij vissen dus achter het net, om daarna alsnog het werk mede te moeten dragen voor partijen die minder kennis hebben van de stad. Dat is niet alleen onrechtvaardig en inefficiënt, maar ook een gemiste kans om de menselijke maat centraal te stellen en recht te doen aan de organisaties die al jarenlang van waarde zijn in onze wijken.

Ja, er zijn bezwaarprocedures voor afwijzingen en soms vindt er nog een gesprek plaats. Maar waarom nemen we praktijkoverwegingen zoals lokale inbedding, bereik en jarenlange bijdrage, niet mee bij de eerste beoordeling? Daarom de volgende motie, met het dictum: verzoekt het college te onderzoeken of bij de inhoudelijke beoordeling subsidieaanvragen voor de grotere projecten en activiteiten voldoende kan worden meegenomen of wat er op papier staat ook overeenkomt met wat er in werkelijkheid gebeurt; te onderzoeken hoe de praktijksituatie in de beoordeling meegenomen kan worden zonder dat het gelijkheidsbeginsel in het geding komt; de gemeenteraad hierover te informeren in Q4 van 2025.

De **voorzitter**. Door de heer Partiman wordt de volgende motie (P.1 CDA) ingediend:

Motie P.1 CDA Goed schrijven en goed doen! Waarheidsgetrouwe beoordeling van subsidie aanvragen belangrijk.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van de beraadslaging inzake kadernota subsidiebeleid Den Haag 2025 (RIS321508)

Constaterende dat:

- de subsidie aanvragen vooral beoordeeld worden op wat een aanvrager op papier heeft weten te beschrijven;
- niet elke organisatie altijd goed kan beschrijven wat ze daadwerkelijk doen, en er organisaties zijn die zich goed weten te presenteren op papier maar in de praktijk nog niet zo sterk zijn;
- in het subsidiekader wel omschreven staat dat ná een inhoudelijke beoordeling er eventueel sprake is van een hoorplicht;
- organisaties ná het bekendmaken of uitreiken van een subsidiebesluit bezwaar kunnen maken;
- een efficiënt en eerlijk proces van subsidietoekenning belangrijk is.

Overwegende dat:

- de gemeente graag vinger aan de pols houdt in de fase waar activiteiten worden uitgevoerd;
- de relatiemanager van het stadhuis zicht heeft op wat maatschappelijke organisaties in de praktijk doen en hun advies bij de beoordeling van aanvragen relevant is;
- we onnodige bureaucratie willen voorkomen;
- maatschappelijke organisaties zo waarheidsgetrouw beoordeeld moeten worden.

Verzoekt het college;

- te onderzoeken of bij de inhoudelijke beoordeling subsidieaanvragen voor de grotere projecten en activiteiten, voldoende kan worden meegenomen of wat er op papier staat ook overeenkomt met wat er in werkelijkheid gebeurt;
- te onderzoeken hoe de praktijksituatie in de beoordeling meegenomen kan worden zonder dat het gelijkheidsbeginsel in het geding komt;
- de gemeenteraad hierover te informeren in q4 van 2025.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. Ik heb twee amendementen, bij beide stukken een. Het eerste amendement heet 'Een deugdelijke beleidscyclus'. Daar houden wij van bij de VVD. Het is een amendement op het voorstel van het college inzake Kadernota Subsidiebeleid. Het amendement wijzigt twee zaken. Dat is als eerste de titel, en daarmee Dictum I: 'vast te stellen de Kadernota subsidiebeleid Den Haag 2025-2030'. Het tweede dictum willen wij toevoegen: 'de Kadernota subsidiebeleid uiterlijk in 2030 te evalueren.' De tekst van het raadsvoorstel moet dan op pagina 2 ook worden aangepast. Dat was volgens mij een foutje in het originele voorstel. Dat hebben we voor het college gecorrigeerd door te zeggen 'gezien het voorstel van het college van 4 maart 2025', want in het raadsvoorstel stond per ongeluk '2024'. Dat was wel de dag, denk ik, dat we het origineel zouden krijgen. Het laatste punt van het amendement luidt: 'En deze wijziging van de titel consequent door te voeren op het titelblad, in de inhoudsopgave en op pagina 2 (tweemaal) van de bijlage.' Dit amendement zegt dus feitelijk: als je beleid vaststelt, is het heel gezond om dat minimaal na vijf jaar te evalueren en dan opnieuw te kijken of je iets moet aanpassen of niet. Als er niets hoeft te worden aangepast, betekent dit ook dat je heel snel klaar kan zijn en kan zeggen: raad, wij stellen u voor om het opnieuw vast te stellen met een nieuwe datum. Daarmee hebben we wel het moment als raad en als college, dus als hele ambtelijke organisatie ook, om te kijken of het echt klopt of dat we toch dingen moeten bijstellen. Vijf jaar is een lange tijd, vandaar dit amendement.

Amendement twee is Maak haatzaaien en discriminatie een weigeringsgrond. Dat is een amendement op de Algemene subsidieverordening Den Haag 2020. Het besluit is om: Artikel I, lid I als volgt aan te vullen: 'In artikel 11, vierde lid, onderdeel b, wordt na "de openbare orde" ingevoegd: ", waarvan in ieder geval sprake is in geval van het aanzetten tot haat of discrimineren."' Als we dit doen, hebben we als raad daadwerkelijk vastgelegd dat we daar niets mee te maken willen hebben als

gemeente. Dit is absoluut een symbolisch amendement. Ik weet dat er al weigeringsgronden in staan waar dit onder valt. Maar wij vinden het als VVD heel belangrijk dat wij als raad op deze punten expliciet zeggen: daar werken wij niet mee samen.

Samir Ahraui (PvdA). Mooi verwoord door mevrouw Van Basten Batenburg, ook zeker gezien de eerdere debatten die we hierover gehad hebben. Ik heb een verduidelijkende vraag. Kan ik het amendement zo lezen dat het gaat over veroordeling van aanzetten tot haat of discriminatie of moeten we daarvoor zelf nog iets formuleren? Dat was mij nog niet helemaal helder.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ja. Dat lijkt me in ieder geval. Het kan natuurlijk ook om personen gaan. Daar is dit een grijs gebied. Dat realiseer ik me ook terdege. Maar ik denk ook dat het in de praktijk wel goed uitvoerbaar kan zijn, want je weet of een organisatie die je subsidieert echt verbonden is aan een persoon en daar ook voor blijft staan, of dat een persoon daarvoor veroordeeld zou worden en uit de organisatie wordt gezet. Dan heb je natuurlijk een heel andere situatie. Wat wij belangrijk vinden is dat als een organisatie er niet tegen optreedt - dus dat die organisatie discriminatie toestaat, er geen afstand van neemt en er ook duidelijk mee doorgaat in die zin - en iemand een hand boven het hoofd houdt, wij als gemeente echt zeggen: daar werken we niet mee samen.

Samir Ahraui (PvdA). Ik kan die lijn helemaal volgen. De enige zorg die ik hierbij heb, is dat je straks verschillende aannames zou kunnen krijgen. Dat de een zegt 'dat is aanzetten tot haat en discriminatie, dus de subsidie moet worden gekort' en dat de ander dan gaat zeggen 'dat is helemaal niet zo, dat is volgens uw perspectief'. Maar ik hoor dat ook mevrouw Van Basten Batenburg nog wel zoekt naar de balans tussen die twee dingen. Want we hebben vaker debatten waar de een wat anders vindt dan de ander over dit onderwerp. Er zit wel een spanningsveld in, als ik het amendement lees.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik denk dat we zeker die situaties krijgen. Volgens mij kunnen we daarvoor vertrouwen op onze rechtsstaat, die daar heel duidelijke richtlijnen voor heeft en ook uitspraken over zal doen op het moment dat het zo is. Dat lijkt me een heel mooie koers om ons op te blijven richten. We moeten natuurlijk niet politiek gaan bepalen wanneer er sprake van is of niet. Ik zou het niet fijn vinden als we uiteindelijk een motie krijgen van: hier is er sprake van, dus moeten we ... Dat is niet de intentie van dit amendement.

Wat ik er wel nog bij moet zeggen, is dat ik van plan was om ook een amendement in te dienen op de kadernota op hetzelfde punt. Ik heb in overleg met de ambtelijke ondersteuning besloten om dat niet te doen. Dus de laatste zinnen van de toelichting zijn eigenlijk niet meer van toepassing. Die mogen doorgehaald worden.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Een prachtig amendement, ik sta er niet voor niks onder. Maar ik heb helaas ook wat ervaring met de rechtsstaat en de doorlooptijden. Hoe ziet u dat?

Lotte van Basten Batenburg (VVD). De heer Guernaoui doet een heel belangrijke aanvulling. Hij is medeondertekenaar van dit amendement. Ja, het is vervelend, maar het recht heeft soms tijd nodig. In de zaak waar de heer Guernaoui aan refereert, hebben we als raad geuit dat we daar erg ontevreden over waren. Maar ik denk dat het wel belangrijk is dat we proberen om dit buiten de politieke arena te laten, want anders bepaalt politieke willekeur wanneer er sprake zou zijn van dit soort zaken.

De **voorzitter**. Door mevrouw Van Basten Batenburg wordt het volgende amendement (P.A VVD) voorgesteld:

Amendement P.A VVD een deugdelijke beleidscyclus

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake de Kadernota subsidiebeleid Den Haag 2025 (RIS321508).

Besluit:

- Dictum I. als volgt te wijzigen:
vast te stellen de Kadernota subsidiebeleid Den Haag 2025-**2030**
- Dictum II toe te voegen:
de Kadernota subsidiebeleid uiterlijk in 2030 te evalueren.
- De tekst van het raadsvoorstel op pagina 2 als volgt aan te passen:
  - gezien het voorstel van het college van 4 maart 2025-~~2024~~,
- En deze wijziging van de titel consequent door te voeren op het titelblad, in de inhoudsopgave en op pagina 2 (tweemaal) van de bijlage.

De **voorzitter**. Door mevrouw Van Basten Batenburg, daartoe gesteund door de heer Guernaoui, wordt het volgende amendement (Q.A VVD) voorgesteld:

Amendement Q.A VVD maak haatzaaien en discriminatie een weigeringsgrond

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Algemene subsidieverordening Den Haag 2020 (RIS321509).

besluit Artikel I, lid I als volgt aan te vullen:

In artikel 11, vierde lid, onderdeel b, wordt na “de openbare orde” ingevoegd: **waarvan in ieder geval sprake is in geval van het aanzetten tot haat of discrimineren.**

Na artikel 11, vierde lid, worden, onder verlettering van de onderdelen d tot en met i tot f tot en met k, nieuwe onderdelen ingevoegd, luidende:

- d. als naar het oordeel van het college de kwaliteit van de beoogde activiteiten van de aanvrager niet of onvoldoende bijdragen aan de beleidsdoelstellingen;
- e. als naar het oordeel van het college de aanvrager niet of onvoldoende in staat is om de activiteiten naar behoren uit te voeren.

De amendementen maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bruines** (D66). Voorzitter. We hadden een goed gesprek in de commissie. Ik denk dat daar ook echt de dingen aan de orde kwamen die belangrijk zijn in dit onderwerp. Het gaat wel even ergens over. We geven heel veel geld, en terecht, uit aan een heleboel organisaties in de stad. Dat doen we op een zo goed mogelijke manier. Wij zijn daarin zeer ondersteund door u en door de Rekenkamer, die ons aardig wat leidraden op dat punt heeft meegegeven, en voorschriften voor hoe het eigenlijk zou moeten. Dat leidt ook tot die tenderachtige aanpakken die soms niet helemaal lekker voelen. Dan gebeuren er ook soms dingen waar de heer Partiman op wijst: hoe zit dat precies en hebben we niet wat meer ruimte om breder te kijken? Het college snapt die vraag heel erg goed. We hebben bijvoorbeeld, ook met de kunstenplansystematiek, gekeken om niet alleen puur op de aanvraag te beoordelen, maar om ook een bezoek te brengen aan instellingen, zodat de beoordelingscommissie daar wat meer gevoel bij krijgt. Ik snap ook dat de vraag die de heer Partiman stelt, iets breder is. Eigenlijk roept hij op om meer ruimte te maken voor maatwerk, meer praktijk en wat minder bureaucratie. Tegelijkertijd moeten we wel die objectiviteit en die transparantie behouden. Het is dus best wel een spannend speelveld.

Ik heb toegezegd - daar is ook aan gerefereerd - dat het college op een aantal onderwerpen die aan de orde zijn geweest, nog met een brief komt - die zal in het najaar komen - waarin we daar op een

aantal punten wat verder ingaan. Ik zou eigenlijk willen voorstellen om deze motie zo op te vatten dat we die vraag meenemen daarin om hier dieper op in te gaan en te kijken wat er wel en niet kan. Het zal misschien hier en daar wat schuren met de opdracht die wij van de Rekenkamer hebben gekregen via u. Maar laten we daar dan op ingaan. Dat is het moment om te kijken of we daarmee kunnen omgaan. Als ik de motie zo mag lezen, kan het college haar aan de raad laten. Het is een onderzoeksmotie.

Het punt van mevrouw Van Basten Batenburg hebben we eerder aan de orde gehad. Haar eerste amendement gaat over 2025-2030. Het college had daar in eerste instantie niet voor gekozen en zei: als er een aanpassing nodig is, kunnen we dat altijd doen. Maar ik begrijp ook heel goed dat het verstandig is om een einddatum neer te zetten. Daar heeft het college geen bezwaar tegen. En hartelijk dank voor de aanpassing van het jaartal; kun je nagaan hoelang we ermee bezig geweest zijn om het af te krijgen! Het amendement kan het college dus aan de raad laten.

Dan hebben we nog het amendement over haatzaaien en discriminatie als weigeringsgrond. Daar hebben we het eerder over gehad. Dat is best wel een discussie geweest. Stikt genomen is het overbodig, omdat de hogere wetgeving het al borgt. In artikel 1 van de Grondwet en artikel 137c van het Wetboek van Strafrecht staat het allemaal precies omschreven. De Algemene subsidieverordening voorziet daarin met artikel 11. Mevrouw Van Basten Batenburg heeft dat ook vermeld. Tegelijkertijd begrijpt het college ook heel goed dat u als raad met dit signaal aandacht wil vragen voor haatzaaien en discriminerende organisaties. Het maakt expliciet wat in principe afgedekt is. Soms is dat nodig. Woorden doen ertoe. Het college laat dit amendement dus aan uw raad, ook omdat zoals het nu geformuleerd is, het ook kan. Juridisch ligt dat allemaal heel gevoelig, maar het kan zo. Ik laat het dus aan de raad.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

R. Tweede gewijzigd initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Investeren in het World Forum (RIS319709).

De **voorzitter**. Ik nodig de heer Sluijs om naast mij te komen zitten en het initiatiefvoorstel kort toe te lichten. Dat is geen zeven minuten. Maar daar gaan we het binnenkort in het presidium over hebben en dan in het fractievoorzittersoverleg. Gaat uw gang, meneer Sluijs.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik kan het inderdaad redelijk kort houden, want we hebben er in de commissie uitgebreid over gesproken. Ik heb me wel verheugd op deze behandeling, want het was een keertje doorgeschoven en wij vinden het een ontzettend belangrijk onderwerp. Het World Forum is, zoals in de commissie gezegd, geen luxeproject. Het is een economisch anker van betekenis met jaarlijks ruim honderdduizend bezoekers, 1.200 banen en een bestedingswaarde van zo'n € 40 mln. per jaar. Dus we hebben het wel echt ergens over. Maar we zien ook wel dat het gebouw verouderd is. Het heeft dus echt wel een impuls nodig. Daarom hebben wij het initiatiefvoorstel neergelegd. Ik denk dat we in het commissiedebat goed gesproken hebben met elkaar. Ik moet ook zeggen dat we ontzettend fijn hebben samengewerkt met het college en de wethouder. We hebben een paar keer met elkaar gesproken. We hebben het initiatiefvoorstel ook op een aantal punten aangepast. Dit is dus ook de tweede gewijzigde versie van het initiatiefvoorstel die u voor u heeft liggen. Dat is op basis ook van de gesprekken die we met het college gehad hebben.

Wat ik ook fijn vond om te merken, was de steun vanuit het World Forum zelf. Zij hebben een berichtje gestuurd. Ik heb ze ook nog gesproken na het commissiedebat. The Hague & Partners is zeer positief. Dus wat ons betreft gaan we ervoor.

Maar ik wil ook graag nog even wat benadrukken - dat vind ik nog wel belangrijk om even te zeggen - over de uitbreiding van het World Forum met minimaal 15.000 vierkante meter. Dat staat in het dictum. Dat is uiteraard allemaal in de onderzoekende vorm, het is een haalbaarheidsonderzoek. Dat geldt ook voor de concerthal, met mogelijkheden boven en onder. Die concerthal, die ruimte, die

vloer, is een beursvloer. Die kan je dus dubbel gebruiken. Het is dus niet zo dat het erbij komt. Het is een beursvloer die je ook kunt gebruiken richting 15.000 vierkante meter, zodat we ook beurzen kunnen huisvesten in Den Haag die we nu mislopen. Dan kunnen we misschien twee congressen naast elkaar hebben in Den Haag, die we nu misschien mislopen. Dat is in de onderzoekende vorm gesteld. Ik hoop van harte op de steun van de raad.

De beraadslaging wordt geopend.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Voorzitter. De Haagse VVD wil investeren in het World Forum en ook in de hele Internationale Zone. Dat willen we al jaren. Dit initiatiefvoorstel is in die zin ook in lijn met onze langdurige wens. Er is tegelijkertijd ook een brede gebiedsontwikkeling nodig, inclusief het onder de grond brengen van het Telderstracé en de ov-verbinding. Dat is een enorme economische kans voor Den Haag en ook een grote kans voor het groen en voor de leefbaarheid. Er wordt nu al een onderzoek gedaan. Ik dank de initiatiefnemer voor het initiatief en de aandacht voor dit onderwerp. Maar omdat er al een onderzoek loopt, heb ik ook wel de vraag wat dit voorstel, zoals het nu op papier staat, nu echt nog toevoegt aan wat er al gebeurt. Die vraag zou ik graag willen stellen aan de initiatiefnemer en aan de wethouder. En aan de wethouder specifiek ook nog de vraag: als dit initiatiefvoorstel wordt aangenomen, loopt dan het lopende onderzoek, dat al is vertraagd, nog verdere vertraging op? En komt er bijvoorbeeld extra werk in de rapportageplicht, zoals het er nu staat? Daar wil ik het graag bij laten.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Ik zal het kort houden. Vandaag bespreken we het tweede gewijzigde initiatiefvoorstel Investeren in het Worldforum van Hart voor Den Haag. Onze complimenten en waardering voor de moeite. Het is ook een belangrijk voorstel, aangezien het World Forum van grote economische waarde is voor de stad. Dat moet vooral zo blijven en ook, waar mogelijk, worden uitgebreid. De PVV kan zich dan ook vinden in de voorliggende deelbesluiten, al blijft de financiering natuurlijk een enorme uitdaging. We zien dan ook uit naar het haalbaarheidsonderzoek. Ik denk dat het juist helemaal geen kwaad kan dat er ook nog een onderzoek naast loopt. Misschien krijgen we daardoor ook wel weer andere inzichten. Dus wij zullen dit initiatiefvoorstel steunen.

Samir Ahraoui (PvdA). Voorzitter. Nogmaals dank aan Hart voor Den Haag voor het initiatiefvoorstel. Het is te zien dat er veel werk in gezeten heeft. Mijn inbreng zal zich vooral richten op de toekomst van de congressector in Den Haag. Want er komen grote keuzes aan, met name als het gaat ook over het World Forum. Wat mijn fractie betreft, moeten we die keuzes wel goed kunnen maken. We hebben zorgen of we op dit moment of later in ieder geval de juiste informatie op tafel hebben om daar ook een gedegen afweging over te kunnen maken. Wat mijn fractie betreft, moeten we een breder onderzoek doen. Dus niet alleen naar de economische spin-off of de uiteindelijke kosten van de investering, maar ook naar wat de investering in het World Forum uiteindelijk de stad zal kosten en zal opleveren, voordat we een keuze maken over welk toekomstscenario wenselijk is. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan welke gevolgen de uitbreiding heeft voor voorzieningen of voor de infrastructuur, doordat we meer mensen naar onze stad trekken. Daarnaast vinden we dat op zijn minst nog uitgezocht zou moeten worden welke financieringsvormen er allemaal mogelijk zijn, zoals werving uit het bedrijfsleven, leningen of andere huurconstructies.

Daarom de motie Breng alle kosten en baten in kaart, met als dictum: verzoekt het college vóór het keuzemoment over toekomstscenario's voor het World Forum in ieder geval voor de beide scenario's behoud huidige capaciteit, uitbreiding en renovatie een MKBA-studie uit te voeren, met daarin de volgende elementen: de economische en maatschappelijke baten per scenario, waarbij ook immateriële baten worden meegerekend en waar mogelijk gekwantificeerd worden; de maatschappelijke kosten, zoals druk op de infrastructuur en voorzieningen in de stad; eventuele alternatieve financieringsmodellen voor de investeringen in het World Forum, zoals werving uit de zakelijke markt, andere huurconstructies, of leningen. Deze motie is medeondertekend door collega's Butt, GroenLinks, Partiman, CDA en mevrouw Arp van de SP.

Ik heb nog een vraag voor de indiener. Ik vroeg me af hoe Hart voor Den Haag het dictum precies leest. Betekent het dictum zoals ik dat voor mij heb dat dit uitgangspunten zijn die volgens

Hart voor Den Haag een-op-een straks in een voorstel moeten landen? Of zijn het elementen die in de totaal nog af te ronden onderzoeken meegewogen kunnen worden? Daar zou ik nog een antwoord op willen.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Dank voor de bijdrage en de positieve woorden. Ik heb een verduidelijkende vraag. U vraagt om een MKBA. Die vragen wij ook. Dat staat voor een maatschappelijke kosten- en batenanalyse. Hoe moet ik de motie dan lezen? Want volgens mij zitten al die onderdelen al in wat we vragen. Kunt u dat iets nader toelichten?

Samir Ahraoui (PvdA). Ik weet niet of die zo een-op-een in de dicta van het initiatiefvoorstel gelezen heb. Wat ik het liefst wil, is dat ik straks, wanneer er een voorkeursscenario gekozen moet worden, voor al die verschillende scenario's de studies kan hebben, zodat ik die echt naast elkaar kan leggen en dus de plussen en de minnen ten opzichte van elkaar kan afwegen.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Maar u zegt eigenlijk: ik heb al die elementen nodig om een goede afweging te kunnen maken? Oké, volgens mij komen we daar wel uit.

Nick Kaptheijns (PVV). In navolging van wat de heer Guernaoui vroeg: wat ontbreekt er dan eigenlijk in het raadsbesluit? Alles wat ik net hoor dat de heer Ahraoui in de motie vraagt, komt de facto terug in het raadsbesluit.

Samir Ahraoui (PvdA). Het initiatiefvoorstel geeft eigenlijk al een beetje richting aan naar welk scenario je toe zou moeten kunnen werken als het gaat om de investering in het World Forum. Ik denk dat er meer scenario's mogelijk zijn. Ik wil voor die verschillende scenario's straks ook de juiste feiten op papier hebben.

De **voorzitter**. Door de heer Ahraoui wordt de volgende motie (R.1 PvdA) ingediend:

Motie R.1 PvdA Breng alle kosten en baten in kaart

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Tweede gewijzigd initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Investeren in het Worldforum (RIS319709).

Overwegende, dat:

- de congressector in de basis een markt is waar private partijen de belangrijkste spelers zijn;
- de Haagse congressector niet in staat is het eigenaarschap van de locatie zelfstandig te dragen, omdat de exploitatie niet winstgevend genoeg is voor het beheer en onderhoud van het gebouw;
- er hierdoor voor de renovatie, danwel uitbreiding, van de Haagse congressector uitgegaan wordt van een publieke investering in het World Forum.

Constaterende, dat:

- het publiek belang van de congressector op dit moment vooral wordt onderbouwd met economische spin-off, waarbij vooral uitgegaan wordt van het aantal uitgegeven euro's per bezoek in de stad;
- hierin niet meegenomen wordt welke maatschappelijke kosten voortkomen uit de congressector, zoals druk op infrastructuur en voorzieningen, welke wel noodzakelijk zijn voor een goede afweging welk investeringsscenario haalbaar en wenselijk is.

Verzoekt het college:

- vóór het keuzemoment over toekomstscenario's voor het World Forum in ieder geval voor de beide scenario's behoud huidige capaciteit, uitbreiding en renovatie een MKBA-studie uit te voeren, met daarin de volgende elementen:

- o de economische en maatschappelijke baten per scenario, waarbij ook immateriële baten worden meegerekend en waar mogelijk gekwantificeerd worden;
- o de maatschappelijke kosten, zoals druk op de infrastructuur en voorzieningen in de stad;
- o eventuele alternatieve financieringsmodellen voor de investeringen in het World Forum, zoals werving uit de zakelijke markt, andere huurconstructies, of leningen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Voorzitter. Uiteraard veel dank aan de indieners voor al het harde werk en het voorstel. De Partij voor de Dieren heeft voor nu nog een vraag over het nieuwe raadsvoorstel en dan specifiek over dictum 3c. Daar is een specifieke bedrijfsnaam in genoemd. Mijn fractie is benieuwd naar de juridische logica en houdbaarheid hiervan. We lezen in het preadvies van het college dat het contract met deze partij gaat aflopen in 2029. Komt er dan niet een aanbesteding? Is het dan niet een ongeoorloofde voorkeurspositie om nu een specifieke bedrijfsnaam in het dictum op te nemen? Mijn fractie is benieuwd of de indiener en het college hierop kunnen reageren.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Dank aan de indiener voor dit initiatiefvoorstel. De SP heeft tijdens de bespreking in de commissie al aangegeven dat we met het oog op het haalbaarheidsonderzoek de timing van de bespreking van dit voorstel wat onhandig vonden. Mijn fractie was dan ook wat verbaasd om te horen hoe happig het college in de commissie was om de ambities van Hart voor Den Haag voor het World Forum toe te voegen aan het lopende onderzoek. Door het onderzoek zogenaamd extra richting te geven, zoals het college het verwoordde, stuur je het ook, wat ons betreft, een bepaalde kant op. Dan zit voor ons het pijnpunt vooral in het punt rond die extra vierkante meters en de concertfunctie. Dus eigenlijk blijven wij bij hetzelfde oordeel als in de commissie.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Als die extra vierkante meters nou nodig zijn? Dat is wat we gaan onderzoeken. Volgens ons en volgens de gesprekken die we daarover hebben gevoerd, zowel hier als op ons werkbezoek, zijn die ruimte, die vierkante meters nodig. We missen daardoor allerlei kansen, waardoor wij de economie van Den Haag schaden. Al die mensen die nu nog in de bijstand zitten, kunnen bij diverse organisaties werken, van hotels tot horeca et cetera. Zij missen daardoor banen. Dan zou het toch heel goed zijn als ook de SP zegt: dat is een goede investering en daar wordt Den Haag beter van?

Lesley Arp (SP). De argumenten die de heer Guernaoui genoemd, worden natuurlijk vaker gedeeld als het gaat om congressen; het hele 'trickle down'-verhaal en de banen et cetera. Wij willen vooral het onderzoek niet vooraf één bepaalde richting op sturen. Zeker door zo concreet het aantal vierkante meters te noemen en ook die concertfunctie erbij, vinden wij die punten toch echt te sturend. Wij hadden liever het onderzoek afgewacht. Wij hadden liever gehad dat het preadvies dat oorspronkelijk door het college was gegeven, was gehandhaafd.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Maar dit begrijp ik niet. We hebben hier verschillende gesprekken over gevoerd, ook met de raad, met het college. Op basis daarvan passen we het voorstel aan, want dat is wat we graag doen. We luisteren ook naar uw partij. We luisteren naar alle partijen. Dan passen we het aan en dan is het niet goed. Terwijl uit het onderzoek ook kan blijken dat 15.000 helemaal niet haalbaar is en dat het er 20.000 of 5.000 of 7.500 moeten zijn. Wij denken, op basis van de gesprekken die we hebben gevoerd, dat 15.000 noodzakelijk is. Dat zie je nu ook. En we denken: gebruik die vierkante meters dan voor meerdere zaken, bijvoorbeeld een concerthal. Want dat zagen we ook op het werkbezoek in Lyon. Daar hadden ze allebei. Dus dan begrijp ik het standpunt van de SP niet. Dit is toch goed voor Den Haag?

Lesley Arp (SP). Ik denk, met alle respect, dat het standpunt van de SP helemaal niet zo verbazend is. Er zijn dingen in het werkbezoek in Lyon uitgewisseld. Ongetwijfeld was het een heel interessant

werkbezoek. Maar het World Forum is natuurlijk in het verleden verkocht en vervolgens weer in gemeentelijke handen gekomen. Het heeft nogal een geschiedenis. Het is een gemeentelijk pand, maar wel met een onmiskenbaar commerciële invulling. Een congreshal heeft geen nutsfunctie. Dat maakt het voor ons een heel ingewikkeld dossier, waardoor wij echt een open en toch ook wel neutraal onderzoek willen. Dan kunnen we later de discussie hebben over de investering, waarvan ook nog maar de vraag is uit welk potje we die moeten gaan betalen, want ja, het geld groeit ons niet op de rug. Ik ben benieuwd waar dit soort investeringen allemaal uit gedekt gaat worden in verkiezingsprogramma's en dergelijke. Ik denk dat we die discussie op een later moment moeten voeren.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Guernaoui.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Ik probeer toch altijd te kijken hoe we in de raad tot een brede afweging komen. Kijk bijvoorbeeld naar de motie van de Partij van de Arbeid. Die zegt: wij willen alles op tafel hebben, dan kunnen wij een gedegen afweging maken. Dat is ook wat wij vragen, want wij moeten ook nog kijken wat het gaat kosten en wat de mogelijkheden zijn om het te betalen. Dat wordt allemaal onderzocht. Dan vind ik het jammer dat de SP in deze fase dan zegt: het hoeft voor ons allemaal niet, het is niet nodig en het heeft geen meerwaarde voor Den Haag. Terwijl ik zou zeggen: het is een open onderzoek, laten we de uitkomsten afwachten. Dan heeft het alsnog behoorlijke besluitvorming nodig, ook de financiële component. Maar dat komt later.

Lesley Arp (SP). De SP zegt niet dat het allemaal niet nodig is. Dat we op enig moment in ons gemeentelijk vastgoed moeten investeren, lijkt mij op zich logisch. Maar we krijgen al een haalbaarheidsonderzoek. Over de motie van de PvdA ben ik overigens positief, want ik vind dat een maatschappelijke kosten-batenanalyse moet worden gemaakt. Maar als ik de dictumpunten in dit voorstel zie? Natuurlijk zijn er ook banen aan verbonden. Maar vanuit commercieel oogpunt van een exploitant zie ik vooral die bril. Dus vandaar dat wij daar minder enthousiast over zijn.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Dank aan de indiener voor dit initiatiefvoorstel. Wij konden ons in eerste instantie scharen achter het preadvies van het college en waren dan ook enigszins verrast in de commissie door hoe de wethouder daar reageerde. Er zijn al vragen gesteld over het lopende onderzoek, hoe dat zich verhoudt tot een eventueel nieuw onderzoek en wat dat ook doet in de tijd. Daar sluit mijn fractie zich bij aan. Op basis van de beraadslaging zullen wij onze stem uitbrengen.

Wethouder **Bruines** (D66). Voorzitter. Dank aan de leden van de raad voor de opmerkingen en de vragen. We beginnen natuurlijk niet helemaal bij nul met dit onderwerp. Er zijn al eerder vragen gesteld. Er is informatie met u gedeeld. We zien dat het World Forum ook wel toe is aan een goede opknapbeurt. Er is natuurlijk de afgelopen jaren ook veel gesproken met exploitanten en de directie van het World Forum, zeker na corona. Hoe ontwikkelt de congresmarkt zich? Wat zien we? Hoe kunnen we zorgen dat we weer de congressen krijgen die we graag hebben willen? Het type congressen verandert ook. De vraag van partijen verandert. Het hele toneel is in beweging. Daarom is het belangrijk om daar heel goed naar te kijken. Daar was het werkbezoek ook heel interessant voor.

Een van de dingen die al langere tijd naar voren komt, is de volgende. Als je naast het hebben van een goede zaal en een aantal heel goede bijzalen, zoals die er nu zijn, ook een bepaald type congressen wil binnenhalen die afhankelijk zijn van een ruimte waar je wil exposeren of een beurs kan houden, in een bepaalde mate - en hoe groot die mate dan moet zijn, is voor een onderzoek - dan kun je veel beter tegemoet komen aan de vraag die ook door de congresorganisatoren en de mensen die congressen willen houden all over the world, worden gesteld. Het is dus belangrijk om dat goed te bekijken. Vandaar dat het onderwerp van een beursvloer, al dan niet multifunctioneel te gebruiken, al langer in beeld is.

Het initiatiefvoorstel dat nu voorligt, was in eerste instantie heel stellig: dat moet precies zó, Den Haag moet dé congresstad van Nederland worden en dit moet precies zo. Daarvan heeft het college gezegd: we zijn het al aan het onderzoeken en het gaat een beetje te ver als u het zo stellig stelt. Het voorstel is toen tot twee keer toe aangepast, ook naar aanleiding van de vorige commissie.

Het is nu veel meer in onderzoekende zin gesteld. De onderwerpen die genoemd zijn, zijn onderwerp van het onderzoek dat het college al voert en ook verder zal voeren. Dus in die zin is het in lijn met het lopende beleid. Omdat het ook onder de grote paraplu van onderzoek staat, kan het college, behalve dat het misschien een beetje overbodig is, het aan de raad laten om daar zijn oordeel over te geven.

Wat daarin belangrijk is, is dat we niet alleen kijken wat de congresmarkt nodig heeft en wat het economisch betekent, maar ook wat het de stad in de breedste zin oplevert. Daarmee kom ik op de motie van de Partij van de Arbeid. Zij vindt het heel belangrijk dat ook de maatschappelijke kosten en baten in beeld worden gebracht, evenals de verschillende varianten die er zijn in financiering enzovoort. Dat zit natuurlijk al in het model. Een aantal punten wordt hier wel heel specifiek genoemd, maar er wordt ook gevraagd om een extra MKBA. Als je naast de MKBA die al wordt uitgevoerd voor de verschillende scenario's voor de ontwikkeling van de Internationale Zone, waar dit ook deel van uitmaakt, een aparte MKBA gaat doen voor het World Forum, dan brengt dat een flinke kostenpost van minstens € 50.000 met zich. Zo duur is zo'n onderzoek. Dat is niet voorzien in de budgetten die we nu hebben. Het college erkent zeker de thema's die genoemd worden in de brief van de Partij van de Arbeid en is ook van plan om die mee te nemen en zo goed mogelijk te onderzoeken in die verschillende scenario's en verschillende varianten. Maar ik zou willen voorstellen dat we dat mee laten lopen in de MKBA die al voorzien is voor de ontwikkeling van het hele Internationale Zonegebied.

Samir Ahraui (PvdA). Het college geeft nu aan dat het initiatiefvoorstel eigenlijk in lijn is met beleid dat al is ingezet. Als ik naar het dictum kijk, bijvoorbeeld 'de ambitie uit te spreken om van Den Haag een toonaangevende congresstad van Nederland te maken', dan kan ik me niet herinneren dat we dat met elkaar al hebben vastgesteld. Ziet het college dat dan als bestaand beleid?

Wethouder **Bruines** (D66). In het bestaand economisch beleid is de congressector een van de vele factoren die belangrijk is voor de economische ontwikkeling van de stad. Dat is ook zo benoemd. Wij hebben ook vaker vastgesteld dat de congressector daar een belangrijke bijdrage aan levert, zowel in banen als in meerwaarde voor de stad in uitgaven. Dat we dat nog eens heel goed in beeld moeten brengen, daar ben ik ook mee eens, niet alleen met modellen, maar ook met daadwerkelijk onderzoek. Zo zijn er meer dingen die belangrijk zijn. Maar daarom was het college wel wat huiverig voor de opmerking van 'dé congresstad van Nederland', want wij kunnen hier geen RAI of een Jaarbeurs neerzetten. Wij kunnen wel die congresfunctie in onze stad, wat past binnen Den Haag, wat past binnen het profiel van Den Haag, ook in de thema's die voor onze stad belangrijk zijn, zo goed mogelijk een rol laten spelen. Dat is wat mij betreft in lijn met het economisch beleid zoals dat is vastgesteld.

Samir Ahraui (PvdA). Dan terug naar de motie, want ik merk dat ik wel wat moeite heb met hoe het college die dan wenst uit te voeren. Het is voor mijn fractie heel duidelijk. Als we straks een voorstel krijgen voor een van die scenario's of wanneer we een keuze moeten maken, moeten we voor de breedte van alle scenario's die dan op dat moment op tafel liggen, deze informatie hebben. Ik kan nog niet beoordelen of dat gaat lukken met de wijze waarop het college nu voorstelt om de motie af te doen. Zou de wethouder dat nog kunnen toelichten?

Wethouder **Bruines** (D66). Laat ik vooropstellen dat het ontzettend belangrijk is bij het maken van keuzes over zo'n mogelijk grote investering, dat we heel goed in beeld hebben waarom we dat doen. Dat raakt aan het publiek belang. Doen we het op de goede manier? Wat kost het? Wat levert het ons op, op korte termijn, op langere termijn? Waar moet je dan verder op letten? Dus eigenlijk al die aspecten die u noemt. Ik ga ervan uit - ik denk ook dat het kan - dat de punten die u noemt heel goed meegenomen kunnen worden in de onderzoeken die we gaan uitvoeren. Als u zo stellig stelt dat we daar een aparte MKBA op moeten zetten, dan moet ik de motie echt ontraden, omdat ik dat budget op dit moment niet heb. Maar ik denk dat het wel meekan in een uitbreiding van de MKBA die voorzien is, in de verschillende scenario's ook voor de Internationale Zone waar u over niet al te lange tijd een voorstel over krijgt. Het college zegt echt toe zo goed mogelijk alle vragen die u stelt, in beeld te brengen, omdat wij het er echt mee eens zijn dat het heel erg belangrijk is dat u uitermate transparant

goede besluiten kunt nemen over waarom u het doet, welke effect het heeft en op welke manieren het zou kunnen.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Ahraui.

Samir Ahraui (PvdA). Waar ik moeite mee heb, is dat we hier staan voor een gigantische investering, die waarschijnlijk miljoenen zal gaan kosten. Dan moeten we er ook voor zorgen dat we elk onderzoek, in welke vorm dan ook, op dat moment hier hebben. Ik heb toch een beetje het gevoel dat we nu vanwege een MKBA-toets, die dan wellicht € 50.000 zou kosten, met elkaar zeggen 'dat is te duur', maar straks dan wel een investeringsopgave van vele miljoenen gaan krijgen. Dan denk ik: geef ons dan die MKBA-toets, laat ons dan op die manier goed naar de feiten kijken, zodat we daar die afweging in kunnen maken.

Wethouder **Bruines** (D66). Ik snap dat. Ik vind ook dat op al uw vragen antwoord moet komen. Dat vindt het hele college. Dat geldt voor de veel bredere investering. Dan hebben we het niet alleen over het World Forum, maar over het hele gebied. Mevrouw Van Basten Batenburg heeft het zelfs over het onder de grond brengen van het Telderstracé. Dat is ook geen nieuw onderwerp. Dat is ook niet gratis, zal ik maar zeggen. Maar dat geldt dus voor alles. Het college zegt heel graag toe, alles wat u wilt weten, in kaart te brengen. Ik wil daar heel graag binnen de budgetten die we nu hebben, voortvarend mee aan de slag. Op dit moment hebben wij voor een extra MKBA geen budget. Dat zou vertraging betekenen. Dat zou ik ook heel jammer vinden. Doet u het dus alstublieft met de toezegging die het college doet om zo veel mogelijk alles goed in beeld te brengen, op basis waarvan u de goede keuzes kunt maken. Als u denkt dat u nog wat mist, kunnen we er altijd nog naar kijken. Het college heeft er ook niks aan om u voorstellen te doen waar u niet mee uit de voeten kunt. U moet er ook op vertrouwen dat we dat echt goed willen doen.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Dus u zegt tegen de PvdA: wat u allemaal wil, gaan we allemaal doen, alleen niet via een aparte MKBA? Oké, helder.

Wethouder **Bruines** (D66). Met die interpretatie zou ik de motie aan de raad willen laten, als de indiener daarmee akkoord gaat, natuurlijk.

Mevrouw Van Basten Batenburg vroeg of dit initiatiefvoorstel iets toevoegt. Nou ja, een beetje misschien; de aandacht die het nog even op zich vestigt en het werk dat erin gestoken is. Ik denk dat het goed is dat we hiermee echt zeggen: hier ligt wel even een vraagstuk waar we mee aan de slag moeten. En het is in lijn hoe we het voor ons zagen.

Loopt het onderzoek vertraging op? Nee, misschien extra onderzoeken wel, maar in principe zit in zo'n groot project in zo'n Internationale Zone ook een verantwoordingsritme. Dat gaat twee keer per jaar of een keer per jaar, net wat we afspreken, mee. Ik zou dit eigenlijk allemaal in dezelfde stroom mee willen laten gaan.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Toch even voor het verslag: ik vroeg niet of het iets toevoegt. Ik vroeg: wát voegt het toe? Dat is toch een net een wat vriendelijkere vraag, ook aan de indiener, want hij was niet zo naar bedoeld als de wethouder deed voorkomen.

Wethouder **Bruines** (D66). Waarvan akte. Het voegt zeker toe dat we er nu al drie vergaderingen over gesproken hebben en vandaag dit afronden. Daarmee staat het stevig op de agenda. Dat is ook, denk ik, de bedoeling geweest voor Hart voor Den Haag. Dat is in die zin goed gelukt.

Kavish Partiman (CDA). Het voegt een beetje toe, het voegt zeker iets toe, we hebben er drie keer over gesproken, het is een beetje overbodig: wat is het nu? Is het overbodig of is het niet overbodig? Want we doen het allemaal al, toch? Of heb ik dat verkeerd?

Wethouder **Bruines** (D66). Even terug. Er is een initiatiefvoorstel. Elk initiatiefvoorstel wordt zeer gewaardeerd. Daar praat je met elkaar over en er is al dan niet aanleiding om het aan te passen. Er ligt nu wat er ligt. Daar kan het college mee uit de voeten. Daarmee kan het college ook zeggen: het is

uiteindelijk aan de raad om te zeggen of u dit een initiatiefvoorstel vindt dat u wilt aannemen of niet. Wat het college betreft, kan het zo. Dat is wat ik zeg.

De heer Van den Bos en mevrouw Arp vroegen hoe het nou met die bedrijfsnaam zit. Op dit moment is de partij die in het stuk genoemd staat, GL Events, de exploitant van het pand, van het World Forum. Zij doen dat al jaren en op een goede manier. Dat contract loopt op een gegeven moment af. Dat is dus ook nu de partij waarmee wij spreken. Zij zeggen: wij willen heel graag door hier, maar er moet wel wat aan het pand gebeuren en hoe kunnen we daar met elkaar uit komen en wat betekent dat voor een mogelijke verlenging van het contract? Zij willen ook graag investeren daarin. Dus dat is op dit moment onze gesprekspartner. Onderdeel van ons onderzoek zal ook zijn wat er in 2029 gebeurt. Is er aanleiding om met deze partij door te gaan en dat contract te verlengen of te vernieuwen? Of is er aanleiding om het om de markt te gooien? Daar kan ik nu niet op vooruitlopen. Maar dat is nu wel de gesprekspartner die wij hebben, als de partij die daar de congressen organiseert.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Het gaat wel om een initiatiefvoorstel. Als het wordt aangenomen, is het beleid. Dan is het toch merkwaardig om de naam van een specifieke partij erin op te nemen? Zeker omdat het om een soort strategie voor samenwerking in de toekomst gaat. Er kunnen ook andere partijen zijn die vanaf 2029 het gebouw willen betrekken.

Wethouder **Bruines (D66).** Vooralsnog ziet het college de partij die dat nu doet en die onze dagelijkse gesprekspartner is in het functioneren van het World Forum en het formuleren van de vragen en wensen voor de toekomst, als de partij die daar ook verstand van heeft. Dat heeft ook het werkbezoek ons geleerd. Er zijn een aantal grote partijen in de wereld. Daar is deze er een van. Op een aantal plekken in Europa heeft die heel mooie 'venues', zoals dat heet. In die zin is het dus een prima partner om mee te spreken. Hoe het na 2029 gaat, zal ook afhangen van wat er nu gebeurt. Het zou raar zijn als we nu niet met deze partij in versterkt gesprek zijn om de vraag, de noden, de financiën, de financieringsmethoden en alle mogelijke varianten die u graag wilt weten om een besluit te nemen, te kunnen voorbereiden.

De **voorzitter.** Meneer Van den Bos, laatste keer.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Voorzitter, volgens mij is het mijn tweede interruptie. En er wordt natuurlijk niet gevraagd om in gesprek te gaan met deze partij. Er wordt gevraagd om met een specifieke partij een versterkte samenwerking te verkennen. Het kan toch ook zijn dat er andere bedrijven zijn? We horen het college vaak over gelijke posities. Dan is het toch raar om zo concreet vast te leggen dat je met één specifiek bedrijf naar de toekomst toe dit gaat verkennen?

Wethouder **Bruines (D66).** Ik denk dat ik me ga herhalen. Deze partij is al jaren, nog steeds en in ieder geval tot 2029 de exploitant. Als wij verder willen met dit pand, daar keuzes in willen maken en die goed willen voorbereiden, dan doen wij dat met degene die op dit moment die tent runt. Anders komt er namelijk ook geen besluit. Wij zijn als gemeente geen congresbedrijf. Wij hebben die kennis helemaal niet in huis.

De **voorzitter.** We verzorgen soms wel heel leuke voorstellingen. Maar dat is iets heel anders. Meneer Van den Bos, laatste keer.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Maar het is toch in alle situaties logischer dat dit neutraler geformuleerd is, dat er wordt gezegd: versterkte samenwerking met de toekomstige exploitant? De wethouder praat er nu heel makkelijk overheen, maar het is toch heel ongebruikelijk dat we een specifiek bedrijf op zo'n manier - het gaat ook om een aanbesteding in de toekomst en veel geld - in beleid opnemen?

Wethouder **Bruines (D66).** Het is niet aan mij om het initiatief te verdedigen. Maar met zoals het nu geformuleerd staat, kan het college prima uit de voeten, want dat is ook de partij waar we mee spreken.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). In de onderzoeken die we gaan doen wordt toch ook bekeken hoe de relatie met de huidige exploitant wordt vormgegeven, wat daar de juridische consequenties, onderbouwing en rechtsgronden onder zijn, en hoe zich dat verhoudt tot de Aanbestedingswet et cetera? Dan wordt de heer Van den Bos toch op zijn wenken bediend?

Wethouder **Bruines** (D66). Ja, absoluut. Daar begon ik volgens mij ook mee. Dat doet ook recht aan de vragen die ook door de Partij van de Arbeid zijn gesteld. Maar we moeten nu wel gewoon aan de slag. Ook met een partij die hier graag verder wil, wil uitbreiden en wil investeren. Uiteindelijk is het ons allen om te bepalen wat we gaan doen, wat het mag kosten en met wie we het doen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik ben nu ook wel getriggerd. Het college zegt dat het met dit initiatiefvoorstel kan leven. Daarin wordt aan één partij een marktverkenning gevraagd. Normaal doen we een marktverkenning voordat we een nieuwe aanbesteding doen. Kijk hoe het met het afvalcontract is gegaan. Geven we hen dan niet te veel voorsprong richting 2029, wanneer er, inderdaad, een nieuwe aanbesteding zal zijn?

Wethouder **Bruines** (D66). Ik ben toch benieuwd hoe de heer De Vuyst en misschien anderen zich voorstellen hoe dit dan gaat. Er is nu een partij die met veel eigen investeringen het World Forum exploiteert en die congressen organiseert. Zij zeggen: wij zien hier ook heel veel kansen om verder te gaan, maar dan moeten we wel moderniseren, en hoe kunnen we dat samen doen, huiseigenaar? Dat zijn wij dan. Wat is daarvoor nodig? Wat kunnen wij daarin betekenen? Wat kunnen of moeten jullie daar als huiseigenaar in betekenen? Wat kunnen wij bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de stad en de congresfunctie van de stad? Zo een gesprek vindt natuurlijk niet op een goede manier plaats met een zittende huurder waarmee in principe gewoon een contract verlengd kan worden, als je zegt: we hebben dat gesprek met jullie, maar ondertussen gaan we over de hele wereld kijken met wie we nog maar zaken kunnen doen. Dan gebeurt er toch niks? Stel dat u een ruimte huurt waar u een winkel heeft waar u van alles mee wilt. U praat met uw huisbaas: ik heb plannen om dit en dat te gaan doen, dat is misschien voor jullie ook interessant en we dragen zo bij aan de levendigheid van deze winkelstraat. En dan zegt de pandeigenaar: dat kunt u allemaal willen, maar wij gaan met alle leuke kledingzaken in de stad praten of die het ook niet kunnen gaan doen. Zo werkt het gewoon niet in het leven. Dat is ook niet rechtmatig tegenover de huidige eigenaar. Los van het feit dat je altijd nog moet beslissen of je een contract verlengt of niet.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik snap goed dat je het met de huidige partij erover hebt. Dat doe je ook met het Nationaal Toneel en de Stadsschouwburg et cetera. Maar het gebeurt ook dat we besluiten dat we een andere bestemming hebben voor gemeentelijk vastgoed, zoals met BEATRIJS. Dan gaan mensen eruit. Het is dus wel degelijk een keuze. Er vindt wel degelijk een aanbesteding plaats. Het is een forse aanbesteding. Ik heb even naar de winstcijfers gekeken van GL Events. Dat is ook niet een clubje waar we medelijden mee moeten hebben; zo is het ook niet. Zij zullen daar dus zakelijk in zitten. Het lijkt me dat wij dat dan ook moeten. We zullen dat moeten aanbesteden. Dat gaan we niet aan één partner gunnen. We zullen er naar meerdere moeten kijken. Is het dan niet verstandig om wat afstand te houden tot GL Events?

Wethouder **Bruines** (D66). We komen bijna op het randje van: hoe ga je daar strategisch mee om? Dan kom je ook bijna in een vertrouwelijke vergadering terecht. Er is een lopend contract met deze partij. Dat loopt in 2029 af. Dan is de vraag of we dat contract verlengen. Ondertussen speelt het hele verhaal van de verbouwing, de wensen, mogelijke uitbreiding en alles wat je daar wil. Het is natuurlijk niet gek om dat met de huidige partner te verkennen, want die heeft de kennis en de inzichten om dat te doen. Wij hebben natuurlijk ook onze vragen om partner te zijn in de ontwikkeling van de Internationale Zone. Dat is een gesprek dat je met elkaar hebt over wie wat wil dragen en wie welke stappen daarin wil zetten. Dat is, denk ik, wat ik daar nu over te zeggen heb. De heer Sluijs heeft dit opgeschreven. Die moet er dan maar verder over gaan. Maar dat is waarom het college uit de voeten kan met deze zinsnede.

Mevrouw Arp had het daar ook over. Het is inderdaad geen nutsfunctie, maar het is ook niet een puur commerciële functie. Het heeft wel degelijk - dat zal ook blijken uit het onderzoek dat de

heer Ahraui heeft gevraagd - een grote maatschappelijke impact met belang voor de stad. Maar dat komt bij dat onderzoek wel.

De ChristenUnie vraagt naar lopend onderzoek versus nieuw onderzoek. Natuurlijk is het World Forum een apart onderdeel, waarop wel ingezoomd wordt. Maar het moet natuurlijk wel congrueren met alle verdere onderzoeken, ontwikkelplannen en scenario's die voor de Internationale Zone worden gemaakt. Het zal daar dus ook in verschillende varianten naar voren komen.

De **voorzitter**. De initiatiefnemer mag nu reageren in zijn eerste termijn, na zijn keurig korte toelichting.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Na mijn 'keurig korte toelichting' denk ik dat ik hier nu toch iets langer ga staan, want er zijn toch wel wat vragen gesteld. Dat is alleen maar goed. Ik ga proberen daar per partij doorheen te gaan.

Mevrouw Van Basten Batenburg sprak in haar inbreng over de gebiedsontwikkeling en het Telderstracé. Ik denk dat we elkaar daarin vinden. Dat zijn allemaal punten die ook in het verkiezingsprogramma van Hart voor Den Haag staan en die we ook echt hopen te gaan uitvoeren. Mede daarom hebben we ook in het initiatiefvoorstel duidelijk gezet 'het gebied eromheen'. Het zal dus integraal bekeken moeten worden. In het onderzoek - want laat ik benadrukken dat het een onderzoek is - zal integraal gekeken moeten worden naar de gehele Internationale Zone en wat nodig is om die congresmarkt de toekomst in te laten gaan. Alle punten die mevrouw Van Basten Batenburg aandroeg, zijn ons uit het hart gegrepen. Ik ga ervan uit dat dat meegenomen wordt. Ik denk dat dat ook gaat gebeuren zodra het initiatiefvoorstel aangenomen wordt. Maar daarom hebben we duidelijk erin gezet 'het gebied eromheen'.

Wat voegt dit toe, was ook een vraag van mevrouw Van Basten Batenburg. Ik had gehoopt en verwacht dat de wethouder iets enthousiaster was, maar ach, we zijn op stoom vanavond. Misschien komt het nog. We hebben in de commissie uitgebreid gesproken. Ik vind het wel een beetje jammer dat de rest van de raad eigenlijk het oude preadvies een beter preadvies vond. Want volgens mij zijn we hier nu met elkaar om inhoudelijk te spreken over voorstellen. We doen er in de commissie alles aan om het uit en te na te bespreken. Als je dan daarna tot de conclusie komt dat dingen beter kunnen of aangepast moeten worden, omdat we links en rechts allemaal goede suggesties gekregen hebben en omdat ook het college daar wat over gezegd heeft, dan vind ik het niet meer dan normaal - volgens mij is dat ook hoe wij hier allemaal willen werken - dat je het dan aanpast en dat daar dan ook een ander preadvies uit komt rollen. Want als het preadvies hetzelfde zou blijven als het was, dan hoeven we nooit wat aan te passen. Dan doen we hier niet wat we moeten doen. We praten met elkaar. Je bent het misschien oneens op sommige punten. Dan ga je dingen aanpassen. Daar komt dan een ander preadvies uitrollen. Daar zijn we blij mee, want we hebben dat constructief willen doen.

Dat hebben we willen doen, omdat het nodig is voor de congresmarkt. Want laten we dat ook maar benadrukken. Er werd gezegd dat het geen nutsfunctie is. Nou, ik denk dat het er wel een beetje tegenaan zit wat betreft werkgelegenheid en economie. We hebben een eenzijdige economie, die sterk leunt op de ambtenarij. We hebben geen maakindustrie. We hebben geen grote haven. Wij leunen heel erg op de ambtenarij, waarvan we ook weer zien dat er de komende jaren heel veel mensen van buiten Den Haag geplaatst gaan worden. Laten we dan dus ook kijken naar die andere belangrijke pijler onder de Haagse economie. Dat is de congresmarkt.

Lesley Arp (SP). Ik wil nogmaals benadrukken, en dat heb ik bij alle initiatiefvoorstellen vandaag gedaan, dat ik het altijd heel waardevol vind als de raad initiatiefvoorstellen indient. Dat verlevendigt de democratie. Tegelijkertijd zitten we hier niet in een soort consensusmodel met elkaar te overleggen. We hebben binnen de raad ideologische verschillen. Dat ik nu zie dat een wethouder en deze initiatiefnemer heel dicht bij elkaar liggen, of behoorlijk dicht bij elkaar liggen, neemt niet weg dat alle partijen in de raad ook wel ideologische verschillen kunnen hebben. Als ik zeg dat het geen nutsfunctie heeft, ontken ik daarmee niet dat werkgelegenheid van wezenlijk belang is. Ik ontken ook niet dat we ons gemeentelijk vastgoed moeten onderhouden; dat is een ander punt. Tegelijkertijd vindt de SP het belangrijk dat publieke investeringen niet ten goede komen aan private winsten. Dat is waar wij ons vooral zorgen over maken. Daarom willen wij het onderzoek zo neutraal mogelijk insteken,

zonder daar heel erg sturing aan te geven. Dus ik waardeer het initiatief, maar ik voel mij toch geroepen om toe te lichten waarom de SP er zo in staat.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Dat mag natuurlijk ook. Dat staat u vrij. Maar ik vind op mijn beurt ook wel dat ik moet erkennen dat wat we doen en wat we horen aan suggesties, verwerken, omdat we ook een constructieve partij willen zijn die met de raad wil samenwerken voor wat wij belangrijk vinden. Misschien zijn er partijen die het minder belangrijk vinden, maar onze partij vindt de economie en de congresmarkt ontzettend belangrijk. Mevrouw Arp heeft erover gezegd wat erover gezegd is. Wat dat publiek-private betreft: dat staat er nadrukkelijk in. Want het zijn niet alleen publieke middelen die hiervoor aan de lat moeten staan. Het zijn ook de private investeerders. De publieke opbrengsten zullen zich uiteindelijk vertalen in hotels, in restaurants, in alle uitgaven die in onze stad zullen plaatsvinden omdat we congresgangers binnenhalen. Een congresganger geeft gemiddeld € 400 per dag uit. Een andere toerist, een normale toerist, om het zo maar te zeggen, geeft € 85 uit. Dus wij zouden graag die congresgangers, die toch een veelvoud daarvan uitgeven, naar Den Haag willen halen. Daar zal een stuk publiek geld voor nodig zijn om uiteindelijk ook aan onze verantwoordelijkheden te voldoen die we als pandeigenaar ook hebben. Daar zal een heel stuk ook vanuit de private markt moeten komen om die congresmarkt nog verder overeind te houden.

Dan wil ik graag nog even naar mevrouw Van Basten Batenburg. Zij vroeg: wat voegt dit toe? Daar was ik mee bezig. We zijn blij met het onderzoek dat gaande is. Wij geven daar net wat meer richting aan. We geven er wat meer verfijning aan, wat meer richting, ook vanuit de opgedane inzichten uit het werkbezoek aan Toulouse, Lyon en Brussel. Daar zijn inzichten opgedaan waar we in Den Haag met de wethouder over gesproken. Daarvan zei de wethouder: nou, als we daar op die manier naar kunnen kijken - mogelijkheden boven en onder, het integraal benaderen, het ov erbij betrekken - en bijvoorbeeld ook die 15.000 vierkante meter vloer - we hadden in het originele plan 12.000 staan - dan komen we misschien wel meer in de beurt van wat we ermee beogen. Gaat dat het uiteindelijk worden? Dat weet ik niet. Dat zal het onderzoek moeten uitwijzen. Dat onderzoek zal moeten laten zien wat daar dan uiteindelijk de opbrengsten van kunnen zijn. Maar als u vraagt wat het toevoegt, dan denk ik dat we meer richting geven, dat we het net iets verfijnder hebben gemaakt en dat we het net iets meer hebben toegespitst op de specifieke congresmarkt die Den Haag is. Want Den Haag heeft een andere congresmarkt dan Amsterdam en Rotterdam. Als je het hebt over concurrentie, dan zie ik dat Amsterdam en Rotterdam investeren, en dat Den Haag daar nog een beetje bij achterblijft. We hopen met dit voorstel daar ook richting aan te geven.

Meneer Kaptheijns van de PVV gaf complimenten. Dank u wel daarvoor. Hij zei dat de financiering een uitdaging is. Daar zijn we het met zijn allen over eens. Dat zal ook uit het onderzoek moeten blijken. Er zal een haalbaarheidsonderzoek gedaan moeten worden. Dan weten we ook precies waar we staan en wat we nodig hebben. Maar die publiek-private samenwerking is voor ons cruciaal. Wij kunnen niet als enige, als gemeente en de Haagse belastingbetaler, aan de lat staan voor ook private opbrengsten. Dus privaat zal ook mee moeten delen daarin. Daar staan we ook voor. Dat is een wezenlijk onderdeel ook. We denken dat we met de kennis en kunde, maar ook met de middelen uit de private sector, de congresmarkt, die voor ons heel belangrijk is, een enorme duw in de goede richting kunnen geven.

De Partij van de Arbeid had een motie ingediend. Laat ik allereerst zeggen dat ik het enorm waardeer dat er een motie ingediend wordt door de Partij van de Arbeid bij dit initiatiefvoorstel. Ik vind het heel erg mooi dat u mee wil denken en zegt: we hebben dit eigenlijk nodig om een goede afweging te maken of we dit wel of niet willen. Dat waardeer ik enorm, want u had ook kunnen zeggen: we zien het niet zitten, we willen het niet. Maar u denkt in ieder geval mee in de richting die u graag zou willen zien of waarvan u zegt: dit hebben we nodig om ervoor te kunnen gaan. U vroeg een maatschappelijke kosten-batenstudie. De wethouder heeft een en ander gezegd over de kosten daarvan. Ik zit daar wel ietsjes anders in. Als u dat inderdaad nodig heeft om te beslissen welke richting u op wil met de congresmarkt, dan vind ik dat we dat gewoon moeten doen. We hebben het hier echt over iets wezenlijks. Het gaat niet over de komende vijf jaar. Dit gaat over 10, 20, 30, 40, 50 jaar. Als het over 50 jaar € 50.000 gaat kosten, dan is dat € 1.000 per jaar. Waar hebben we het over? Dus die zou ik de PvdA heel graag gunnen. Want als daardoor de PvdA zegt 'wij gaan hierin mee en steunen en het voorstel, maar wel met de kanttekening dat dit er uiteindelijk ook in meegenomen moet worden', dan

zou ik zeggen: laten we dat doen met elkaar. Want ik vind dat het hiermee beter wordt. Hiermee zien we het ook als een aanvulling op ons eigen initiatiefvoorstel. Dus dank daar ook voor.

U vroeg ook hoe Hart voor Den Haag het dictum leest: zijn het elementen of is het vaststaand? Wat wij opgenomen hebben, komt ook voort uit het werkbezoek. We hadden een eerste aanzet en daarna is het werkbezoek geweest. Dat hebben we verfijnd, ook in overleg met het college. Maar wat ons betreft is het een heel breed onderzoek, inclusief die haalbaarheid van die concertvoer. Dus die komt er dan nog bij, waardoor je meer kan doen binnen de bestaande vierkante meters. Daarna praten we ook verder met elkaar. Dit is voor ons dus geen wet van Meden en Perzen en dit moet het worden. Dit is een bepaalde richting die voortkomt uit het werkbezoek. In vergelijkbare steden met een vergelijkbare congresmarkt is dit een beetje de richting waarin ze werken. Maar met de motie van de Partij van de Arbeid erbij denk ik dat we een heel compleet verhaal krijgen, waarin uiteindelijk ook iedereen de eigen afweging kan maken welke richting we opgaan.

Ik kom bij de SP. We hebben het gehad over het oude preadvies. De extra richting en de extra vierkante meters hebben we, denk ik, ook voldoende besproken.

De heer Van den Bos had het over dictum 3c. Ik wil me daar wel een klein beetje aansluiten bij wat de wethouder gezegd heeft. Het contract loopt af in 2029. Als we nu gaan zeggen dat we met de partij die de komende vier jaar nog aan de bal is, niet gaan praten, niet de toekomst gaan verkennen en niet gaan kijken welke opties nodig zijn en welke input nodig is om verder te kunnen gaan richting die toekomst, die 30, 40, 50 jaar van nu, dan wordt het wel heel erg moeilijk. Het wordt heel moeilijk als we vier jaar lang niet gaan praten met de partij die nu aan de bal is. Zeggen wij daarmee dat dit ook de partij is die het na 2029 doet? Nee, dat zeggen wij er niet mee. Maar dit is wel de partij waarmee we op dit moment zaken moeten doen en waarmee je ook zegt: dit is de richting die we opgaan. De partij die eventueel daarna komt, heeft dan ook de uitgangspunten die wij hier als raad hebben vastgesteld. Dan kan die partij zeggen: dat wil ik wel of dat wil ik niet. Maar laten we ze in ieder geval met elkaar vaststellen. Dan weten we na 2029 ook waar we aan toe zijn, wie het dan ook doet.

Jan Willem van den Bos (PvdD). Het zou dan toch logischer zijn om het dictum zo te formuleren dat er zou staan 'versterkte samenwerking met de exploitant'? Dan zou ook dit hele euvel weggenomen zijn. Ziet de indiener dit ook?

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). De indiener ziet dat anders, omdat hij het niet leest zoals de heer Van den Bos het leest. De heer Van den Bos mag het zo invullen, maar zo kunnen we het inderdaad ook stellen. Het is uiteindelijk de exploitant. Op dit moment heet die GL Events. Na 2029 kan dat een ander zijn. Maar op dit moment hebben wij hier mee te maken. Ik zou het een beetje raar vinden als ik het niet op die manier zo zou benoemen. Ik zie dus niet het probleem. Na 2029 kan het een ander zijn. Ik wil u ook garanderen dat, als wij met elkaar hiermee instemmen vanavond, ik niet in 2029 zal zeggen: hé jongens, we hebben in 2025 afgesproken dat het GL Events is en nu ineens is het een ander. Nee, dat is het niet. Te zijner tijd kan het een ander zijn, maar dit is degene waar we nu mee te maken hebben.

De **voorzitter**. Het staat ook helder in het verslag.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). De indiener schetst het nu alsof er twee uitersten zijn: je praat met GL Events of je praat er niet mee. Volgens mij is het probleem niet zozeer dat je praat met GL Events. De indiener zegt zelf dat er na 2029 een andere aanbieder kan zijn. Praten met GL Events over hun ideeën kan. Praten met GL Events tot 2029 kan. Maar praten over 2029 en over wat daar moet komen alléén met GL Events, leidt ertoe dat er een concertzaal in komt, waardoor anderen misschien zeggen: nee, laat die maar lopen. Je knijpt dus de aanbesteding al een beetje af. Ziet de indiener dat risico niet?

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Dat ziet de indiener anders. Ik vind het bijna een beetje achterdochtig. Ik zou het heel vervelend vinden als dat blijft hangen, want dat is het helemaal niet. Wij zeggen in dat dictum: versterk de samenwerking met GL Events voor ontwerp - dat is een van de onderdelen van het onderzoek - en exploitatie - dat doet die organisatie op dit moment - en marketing - laat ze dat vooral doen, want dan worden die zalen lekker gevuld. Dat is onderdeel van het onderzoek. Dat wordt erin meegenomen. Dat kan na 2029 wel een andere partner zijn. Het zou ook zo maar

kunnen dat een aantal partners zeggen: wat die raad in 2025 heeft vastgesteld, wat uit het onderzoek is gekomen en wat daar uiteindelijk de richting van wordt, is niet onze richting. Of: het is juist wel onze richting. Maar als we die richting vandaag, met het onderzoek dat eruit voort gaat vloeien, niet aangeven, denk ik echt dat we heel veel kansen laten liggen. Dat zou ik zonde vinden.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Het is niet onaardig bedoeld, maar ik zal proberen een parallel te schetsen. Je hebt een huurder in je huis en je bespreekt met die huurder wat je allemaal gaat aanpassen in dat huis. Maar je hebt ook vastgesteld dat je in 2029 dat huis gaat verkopen en dat je dat openbaar doet. Dan heeft de huurder het huis ingericht. Hij heeft er misschien een geluidsdichte muziekstudio in gemaakt, waardoor het heel aantrekkelijk is voor die persoon, maar niet meer voor anderen. Dat is een beetje waar ik voor vrees, als je één partij zo veel invloed geeft op het ontwerp.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Er zijn niet zo heel veel van dit soort partijen die dit kunnen doen. Laat ik dat vooropstellen. Een zeer beperkt aantal partijen kan dit doen. We mogen blij zijn dat wij de kennis en kunde die bij deze partij zit, mogen aanwenden om een toekomstbestendige invulling en ontwerp te maken waarmee we de toekomst mee in kunnen gaan voor die 30, 40, 50 jaar. Die ziet toe op het zo optimaal mogelijk benutten van de vierkante meters. Die ziet erop toe dat wij beurzen binnen kunnen halen die we nu nog mislopen, dat we congressen binnen kunnen halen die we nu nog mislopen. Deze partij kan meepraten over de invulling. Ik vind dat de heer De Vuyst misschien iets te veel in het detailniveau zit. Want het gaat niet om of dit behangetje of die kleur of die geluidsdichte wand en dat een partij dan in 2029 zegt: dit vind ik zo een slechte keus. Het is een krappe stad. We hebben weinig ruimte. We moeten de vierkante meters zo optimaal mogelijk benutten, zodat alle partijen, dus niet alleen deze, in 2029 zeggen: hé, daar staat een gebouw waar ik mee uit de voeten kan en waar ik heel mooie dingen voor Den Haag kan binnenhalen. Dat is ons gezamenlijke doel.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Vuyst.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Maar bijvoorbeeld die concerthal. Stel dat je een traditionele club hebt die alleen congressen doet en niet geïnteresseerd is in een concerthal. Dan is dat onderzoek toch al een kant opgegaan? Dat was de vergelijking met de geluidsdichte drumstudio.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Dan ben ik blij dat de heer De Vuyst dit vraagt, want die concerthal is dan misschien een beetje een eigen leven gaan leiden. Het zou gebruikt kunnen worden, eventueel, als een concerthal. We hebben hier in deze raad ook wel eens gesproken over 'de beweegbare vloer'. Volgens mij zijn er mensen die nog zwetend wakker worden als ze over de beweegbare vloer horen. Die denken bij zichzelf: daar hebben we ooit over gesproken en als we die gehad hadden, dan hadden we het misschien veel breder kunnen inzetten; nou ja, de beweegbare vloer. Laten wij nou met elkaar zeggen: die vierkante meters willen we optimaal benutten. Of je dat dan als concerthal doet of dat een exploitant in 2029 liever medische congressen of andere congressen op die vloer wil, dan is dat ook een mogelijkheid. Maar laten we er wel voor zorgen dat we het zo breed mogelijk kunnen inzetten.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik vind het heel grappig dat GroenLinks nu voor tijdelijke huur is; dat wisten we nog niet. In de situatie van tijdelijke huur waarbij aan het einde van het contract een nieuwe contractverlenging mogelijk is, is het toch ook heel logisch, vraag ik aan meneer Sluijs, om met de huurder te praten? Want voor hetzelfde geld blijft hij er wel in zitten. En je moet dit samen doen. Dit kan niet zonder die publiek-private samenwerking.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Helemaal eens met mevrouw Van Basten Batenburg. Ik had het niet beter kunnen zeggen. Als er op dat moment een andere partij komt, dan ga je ook weer praten over wat die nodig heeft. Maar dit is wel een beetje wat wij nu hebben. Dan kun je natuurlijk ook echt wel wat aanpassingen doen, maar ook dan weer publiek-privaat.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Als het werkbezoek ons iets heeft laten zien, dan is het toch dat het gaat om de internationale markt? Het is toch geen Nederlandse markt? We moeten toch internationale congressen hiernaartoe halen zodat we die spin-off voor de economie hebben? Dus dat

gebouw moet ook gereed worden gemaakt voor die internationale congressen. Bent u dat met mij eens?

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Het zal u niet verrassen dat ik dat met u eens ben. We zijn het ook in zoverre zo ver eens dat we dus niet alleen met Amsterdam, Utrecht en Rotterdam te maken hebben, maar ook met Toulouse, Brussel, Lyon en noem maar op. Wij hebben als Den Haag zijnde ooit gekozen voor een bepaalde richting. Dat is een beetje de legal, vrede en recht. We hebben binnenkort zelfs de NAVO-top hier. Dat is nogal wat. Dus dat laat wel zien dat Den Haag in een bepaalde richting zit. Maar we moeten wel ook die toekomst in. Er wordt niet voor niets een heel groot gebouw nu neergezet midden op de weg. Dat is niet omdat we zo lekker de ruimte hebben om heel grote congressen te ontvangen. Dus laten we met elkaar zeggen: we gaan dat onderzoek aan en dan kijken we wat er uitkomt. Dan kunnen we ook echt die toekomst in als Den Haag zijnde en hopelijk heel veel mooie congressen binnenhalen.

Rachid Guernaoui (Hart voor Den Haag). Dat werkbezoek heeft laten zien dat je concurreert op de internationale markt. We zullen dus ook internationale bedrijven nodig hebben om die internationale congressen naar Den Haag te halen. Dat is voor mijn collega's van GroenLinks en Partij voor de Dieren misschien ook een reden om dit op deze manier te gaan doen.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Ik kijk nog heel even naar de partijen die ik wellicht vergeten ben. Mevrouw Klokkenburg had het ook over het preadvies. Ik denk dat ik daar wel voldoende over gezegd heb. Met dat preadvies hebben we ook echt wat gedaan. We willen gewoon heel graag dat dit voorstel erdoor komt. Daarom hebben we heel constructief geluisterd en ook constructief met het college gesproken over hoe we het zo kunnen aanpassen dat het college er ook mee uit de voeten kan. Ik was dus niet verbaasd dat het preadvies aangepast werd. We hebben met elkaar gewoon heel goed samengewerkt.

Ik zou willen afsluiten met de hoop uit te spreken dat we heel brede steun gaan krijgen voor het initiatiefvoorstel, omdat de congresmarkt een ontzettend belangrijke pijler is onder onze verder vrij eenzijdige economie. Laten we echt die keuze maken. Ga het onderzoek doen. Dan gaan we daarna met elkaar verder praten over hoe we daarmee verder gaan.

De **voorzitter**. Ik constateer dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

De beraadslaging wordt gesloten.

- **Afronding debat commissie.**

Aan de orde is:

S. Vaststelling voorontwerp autoluwe Prinsestraat e.o. en eenrichtingsverkeer Prinsessewal (RIS321310).

De beraadslaging wordt geopend.

Caroline Peeck (VVD). Voorzitter. Ook de Haagse VVD wil een groenere en leefbaardere Prinsestraat met ruimte voor de fiets en wandelaars. Het plan dat nu voorligt vinden we alleen onnodig ingewikkeld. We willen graag dat echt bestemmingsverkeer ook met een auto wel de ondernemers en de winkels kan bereiken. Daarom dienen we vandaag vijf moties in, die, zoals in de commissie al zei, samenhangen om eerdergenoemde te bereiken.

De eerste motie is Een bereikbare en gezellige winkelstraat voor iedereen: verzoekt het college in de proeffase alleen het eenrichtingsverkeer op de Prinsessewal in te voeren en gedurende een periode van een jaar de effecten daarvan te monitoren; de resultaten van deze monitoring na een jaar aan de raad voor te leggen, inclusief een afweging of aanvullende maatregelen nodig zijn.

De tweede motie heet 'Meer ruimte voor fietsers en voetgangers in de Prinsestraat' en verzoekt het college bij de verdere uitwerking van het ontwerp in de Prinsestraat het principe 'auto te gast' als uitgangspunt te hanteren.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik ben wat verbaasd over de titel versus het dictum. U zegt nu 'auto te gast'. Dat is een versobering van wat het plan was van de ondernemers en bewoners, want die vroegen echt om de straat autoluw te maken. Dat is voor voetgangers en fietsers veiliger dan wat u nu vraagt. Dat klopt toch?

Caroline Peeck (VVD). Met onze moties maken we ook de Prinsestraat autoluw. We halen alleen het ingewikkelde eruit: de ontheffingen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). In uw voorstel, 'auto te gast', kan al het sluipverkeer er gewoon doorheen rijden. U houdt dat er op geen enkele manier uit, toch?

Caroline Peeck (VVD). Wij denken dat we met het eenrichtingsverkeer maken van de Prinsessewal, het sluipverkeer er al uit halen. Want om de Prinsestraat te bereiken, moet je over de Mauritskade, daarna moet je door de Vondelstraat en over de Noordwal. Daarna kom je pas bij de Prinsestraat. We willen echt alleen bestemmingsverkeer, verkeer dat bij de winkels en bij de ondernemers wil komen.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer De Vuyst.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Maar het klopt wel dat de VVD niet kan garanderen dat dit alleen maar gebruikt zal worden door mensen die daar moeten zijn. Ook mensen die aan het zoeken zijn, kunnen erdoorheen. Daarmee houdt je de onveilige situatie in de Torenstraat in stand voor fietsers.

Caroline Peeck (VVD). We hebben het nu niet over de Torenstraat. Door in de Prinsestraat parkeerplaatsen weg te halen, de Prinsessewal eenrichtingsverkeer te maken en ook nog de auto daar te gast te doen, waardoor er echt veel meer ruimte is voor fietsers en voor voetgangers, denken we echt dat er geen sluipverkeer is, maar alleen bestemmingsverkeer, verkeer dat we echt willen hebben, waardoor ondernemers en winkels daar echt bereikbaar blijven.

Voorzitter. De derde motie is Kiss & ride in de Prinsestraat: verzoekt het college in de verdere uitwerking van het ontwerp minimaal vier kiss & ride-plekken op logische locaties in de Prinsestraat op te nemen.

De vierde motie is Zorg voor mantelzorgers: verzoekt het college in de verdere uitwerking van het ontwerp te onderzoeken of in de directe omgeving van de Prinsestraat een of meerdere parkeerplekken voor mantelzorgers met een vergunning kunnen worden gerealiseerd.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Is er dan een parkeerplaats die alleen toegankelijk is voor mensen die een mantelzorgvergunning hebben? Heb ik dat goed begrepen?

Caroline Peeck (VVD). We hebben inderdaad de vraag om te onderzoeken of er parkeerplekken voor mantelzorgers met een vergunning kunnen komen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Maar dat betekent dus dat de VVD een publieke parkeerplek onttrekt aan de voorraad. We hebben verder nog nergens dat je een parkeerplek alleen voor mantelzorgers hebt.

Caroline Peeck (VVD). In de Prinsestraat gaan ook met onze moties parkeerplekken weg. We hebben veel gesproken met bewoners daar. Er zijn veel oudere bewoners die afhankelijk zijn van mantelzorgers. Die mantelzorgers moeten soms alleen heel even kort iets kunnen brengen, misschien eten of schone sokken of zoiets. Dan zou je willen dat deze mensen niet in de parkeergarage hoeven te parkeren, maar dat ze gewoon daar eventjes hun auto kunnen neerzetten en iets naar binnen kunnen brengen.

De **voorzitter**. Meneer De Vuyst over de schone sokken, gaat uw gang.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Voor de schone sokken zijn net vier kiss & ride-plekken voorgesteld. Dat is dus al gecoverd. Voor de rest heeft Den Haag aparte parkeervergunningen voor mantelzorgers. Dus dat deel is ook al gecoverd. Wat mevrouw Peeck wel doet, is een parkeerplek - meneer Meinesz, goed opletten - onttrekken aan de voorraad voor iedereen.

Caroline Peeck (VVD). We hebben goed geluisterd naar bewoners en we hebben die vraag gehoord. Als de parkeerplekken weg zijn en als onze motie niet wordt aangenomen die vraagt dat er parkeerplekken op de Prinsessewal blijven, dan zijn er heel weinig parkeerplekken in de buurt. En er zijn veel mantelzorgers die daar eventjes zouden moeten kunnen parkeren en die dan genoodzaakt zijn om naar een parkeergarage te gaan.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik ga even door op het punt van de heer De Vuyst. Een vergunning voor mantelzorgers heeft helemaal niks te maken met snel of niet snel. Er gaan parkeerplekken weg. De VVD stelt voor om wat er over blijft te reserveren voor mantelzorgers; niemand anders mag daar staan of zo. Het is een beetje onduidelijk wat de VVD nou precies daarvan verwacht.

Caroline Peeck (VVD). Daarom hebben we het ook als onderzoek geformuleerd. We stellen alleen vast dat als alles zo gaat zoals het nu in het plan staat, er geen parkeerplekken zijn in de Prinsestraat, geen parkeerplekken op de Prinsessewal en zijn alle parkeerplekken daaromheen vol. Dan zal een mantelzorger dus naar een parkeergarage moeten. Met dit voorstel vragen we om te onderzoeken of het mogelijk is om een parkeerplek voor een mantelzorger met een vergunning te organiseren.

Leonie Gerritsen (PvdD). Bedoelt de VVD dan een nieuwe tekening met een parkeerplek erin getekend? Want het is het een of het ander. Je hebt of hetzelfde ontwerp, maar er moet iets in geschrapt worden, want er moeten extra parkeerplekken komen voor mantelzorgers. Of de parkeerplekken die wel over blijven, 'daaromheen' noemde mevrouw Peeck het zojuist, worden gereserveerd voor mantelzorgers en dus onttrokken aan het publieke parkeeraanbod.

Caroline Peeck (VVD). Er woont een oudere bevolking in de Prinsestraat en de omgeving. We vragen om te onderzoeken of het mogelijk is om een parkeerplek te maken voor mantelzorgers, omdat die parkeerplekken, zoals het nu in de stukken staat, overal worden weggehaald. We hebben ook gevraagd om kiss & ride-plekken, maar nu worden alle plekken gewoon weggehaald. Een mantelzorger moet dus naar een parkeergarage.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Gerritsen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ik vraag steeds hetzelfde, maar mevrouw Peeck geeft geen antwoord. Hoe ziet de VVD dat voor zich? Door parkeerplekken erbij te tekenen of door parkeerplekken die er al zijn, te reserveren? Het is een van de twee. Je kan zeggen 'we willen een onderzoek', maar waarnaar, welk van die twee opties?

Caroline Peeck (VVD). In het voorliggende plan van het college zijn er geen parkeerplekken. Ze moeten heel ver ergens naartoe. Dan zeg ik: zoek een parkeerplek en kijk waar je een plek kan maken waar een mantelzorger met een vergunning zou kunnen parkeren.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Is mevrouw Peeck het met Hart voor Den Haag eens dat als we alle parkeerplekken gewoon behouden, deze motie overbodig is en er geen probleem is voor de mantelzorger?

Caroline Peeck (VVD). We hebben wel echt lang nagedacht over het weghalen of het laten bestaan van een parkeerplek in de Prinsestraat. We zijn het helemaal eens over de Prinsessewal, want daar moeten de parkeerplekken behouden worden. We hebben de insprekers ook gehoord over het Zeeheldenkwartier. Er zijn veel zorgen dat mensen zullen uitwijken naar andere wijken. Maar voor de

Prinsestraat denken we dat voor de leefbaarheid, als we echt de auto te gast maken en meer ruimte geven voor fietsers en voetgangers, die parkeerplekken daar weg moeten. Maar we willen dat mensen die daar iets komen ophalen, zoals een groot bed of een espressomachine of gereedschap, wel snel op de kiss & ride-plekken kunnen parkeren.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). U wil daar de kiss & ride-plekken voor gebruiken, maar volgens mij zegt de naam 'kiss & ride' het al: je mag stoppen, iemand afzetten en dan moet je meteen weer doorrijden. Dus wat u zegt, kan helemaal niet op die kiss & ride-plek.

Caroline Peeck (VVD). Je kan prima een kiss & ride-plek realiseren waar mensen snel een bed kunnen ophalen dat ze gekocht hebben en weer doorrijden.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Meinesz.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Nee, dat gaat niet. Ik heb er toevallig eens drie geregeld bij een school. Daar was de bedoeling: je kan stoppen, mensen eruit gooien en dan moet je gelijk weer doorrijden. Daar is een kiss & ride-plek voor. Wat u zou willen, is misschien een groengele zone. Dan hebben ze in ieder geval twee uur de tijd om voor twee dubbeltjes een bed in en uit te laden.

De **voorzitter**. Als je ze eruit gooit is het ook de laatste kus geweest, denk ik!

Caroline Peeck (VVD). Wij hebben er met ondernemers over gesproken. Wij denken dat ondernemers met vier kiss & ride-plekken bereikbaar zijn en dat klanten naar hen toe kunnen komen om hun spullen op te halen, te kopen en weer weg te rijden.

De **voorzitter**. Het is echt een afrondingsdebat.

Peter Mekers (D66). Ik kan me bij mijn voorgangers aansluiten voor wat betreft de mantelzorgvergunning en hoe dat technisch moeilijk in elkaar zit. Maar ik had nog een vraag over de kiss & ride. Er zitten ook twee coffeeshops in de buurt. We zien nu al dat bezoekers vaak met hun auto verkeerd parkeren om toch nog eventjes naar binnen te wippen en wat op te halen. Hoezo gaan die kiss & ride-plekken daar niet meestal voor gebruikt worden in de avond- en nachturen en heeft de buurt daar geen overlast van? Want daar ben ik bang voor. Op het Torenplein zit een coffeeshop. Cremers zit daar in de straat. Ik zie het al gebeuren dat we juist overlast aanwakken.

Caroline Peeck (VVD). Op de Westduinweg heb je ook een coffeeshop. Daar staat: wie hier verkeerd parkeert, krijgt niks. Ik ga ervan uit dat zo'n bordje ook op de kiss & ride-plek terechtkomt.

Kavish Partiman (CDA). Los van het coffeeshopgebeuren, waar de oplossing heel makkelijk is - gewoon sluiten die handel - heb ik wel een serieuze vraag aan de VVD. De motie is heel sympathiek. Mevrouw Peeck geeft steeds aan dat ze met bewoners heeft gesproken. We weten dat dit plan ook tot stand is gekomen in samenwerking met de ondernemers. Heeft ze haar voorstellen ook bij ondernemers neergelegd en hoe kijken zij hier tegenaan?

Caroline Peeck (VVD). Er zijn ongeveer zestig ondernemers in de Prinsestraat. We hebben het grootste deel gesproken. We zijn deur aan deur geweest. We hebben een enquête gehouden waar tweehonderd mensen op gereageerd hebben. Uiteraard is het beeld ook verschillend. Het is echt niet zo dat er één lijn te trekken is voor alle ondernemers. Maar het belangrijkste wat we daar gehoord hebben, hebben we nu in moties vervat.

Voorzitter. De allerlaatste motie is Behoud parkeerplekken Prinsessewal: verzoekt het college de bestaande parkeerplaatsen op de Prinsessewal te behouden.

Peter Mekers (D66). We hebben heel veel mensen horen inspreken. Er is een heel uitgebreid participatieproces geweest. Hoe kan het nou dan dat de VVD mensen vindt die totaal de andere kant op lijken te willen met de voorstellen waar ze nu mee komt? Hoe moet ik dat wegen tegen elkaar? Wie

doet het dan niet goed? Of heeft u alleen mensen gesproken die u zocht? Ik probeer even te peilen hoe ik dat moet wegen. Misschien kan mevrouw Peeck mij dat verhelderen.

Caroline Peeck (VVD). Vier jaar geleden, hoorden we ook de insprekers zeggen, zijn de eerste dingen opgehaald. Toen lag er natuurlijk nog geen plan. Nu ligt er gewoon een plan. We zijn echt al anderhalf jaar met ondernemers en bewoners in gesprek. We hebben gevraagd hoe zij tegen dit plan aankijken. Dit is wat we opgehaald hebben. Want dat is ook ons werk als raadslid, toch?

Peter Mekers (D66). Er is eerder vandaag ingesproken. Die ondernemer gaf aan dat hij u niet heeft gesproken. Als de ondernemers die u wel heeft gesproken, dit soort dingen hebben geuit, dan is dat niet uit de participatie gebleken. Dat is dan toch wel heel raar. Hoe moet ik dat dan duiden?

Caroline Peeck (VVD). Wat ik al zei: de plannen waren eerder nog niet concreet. Die plannen zijn pas sinds een tijd concreet. Wij zijn al heel lang in gesprek. Als Haagse VVD zijn we altijd met ondernemers in gesprek, ook in de Prinsestraat, ook al lang. We hebben dus wel heel veel leden van de BIZ gesproken in de afgelopen periode.

De **voorzitter**. Meneer Meinesz, u heeft iets nieuws, hè? Weet u het zeker? Want er is geen nieuwe motie of zo ingediend. Maar gaat uw gang.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Ik had bij de vorige motie wat gezegd en dat daar gelaten. Mevrouw Peeck zegt dat het pas is besloten. Maar de VVD heeft ooit eens een motie ingediend voor schuin parkeren op dat onderdeel. Ik weet het nog goed. Ik heb toen met mevrouw Det Regts het debat gevoerd. Toen heb ik haar gevraagd of zij een degelijk onderzoek of enquête heeft gedaan in de buurt. Nee, dat hoefde volgens mevrouw Det Regts niet. Vervolgens gaat u het anderhalf jaar daarna wel doen. Waarom heeft u toen niet meteen geluisterd naar onze partij?

Caroline Peeck (VVD). Nieuwe fractie, nieuwe ronde, nieuwe kansen!

De **voorzitter**. Ik denk dat dat een eerlijk antwoord is.

Door mevrouw Peeck worden de volgende moties (S.1 VVD, S.2 VVD, S.3 VVD, S.4 VVD en S.5 VVD) ingediend:

Motie S.1 VVD Behoud parkeerplekken Prinsessewal

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het voorontwerp autoluwe Prinsestraat e.o. en eenrichtingsverkeer Prinsessewal (RIS321310).

Constaterende dat:

- het voorontwerp voorziet in het invoeren van éénrichtingsverkeer op de Prinsessewal richting Piet Heinplein;
- in het voorontwerp 32 parkeerplekken op de Prinsessewal vervallen.

Overwegende dat:

- de parkeerplaatsen op de Prinsessewal een belangrijke rol vervullen in de bereikbaarheid van de wijk en het winkelgebied;
- er in de omliggende buurten zoals het Zeeheldenkwartier zorgen zijn over de verhoging van de parkeerdruk als gevolg van het verdwijnen van de parkeerplaatsen op de Prinsessewal;
- het opheffen van de parkeerplekken niet voorwaardelijk is voor het verbeteren van de verkeersveiligheid voor fietsers, daar er al extra ruimte ontstaat door de Prinsessewal éénrichtingsverkeer te maken.

Verzoekt het college:

- de bestaande parkeerplaatsen op de Prinsessewal te behouden.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie S.2 VVD Een bereikbare en gezellige winkelstraat voor iedereen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het voorontwerp autoluwe Prinsestraat e.o. en eenrichtingsverkeer Prinsessewal (RIS321310).

Constaterende dat:

- de Prinsestraat een smalle straat is, waar nu te veel autoverkeer doorheen gaat en er veel draagvlak is om doorgaand verkeer uit de Prinsestraat te weren;
- het voorontwerp voorziet in het invoeren van éénrichtingsverkeer op de Prinsessewal van de Noordwal naar de Mauritskade en het afsluiten van de Prinsestraat, met een ontheffingensysteem waaraan hoge kosten verbonden zijn;
- bewoners en ondernemers in de Prinsestraat en het Hofkwartier zich grote zorgen maken over de effecten van dit plan op de bereikbaarheid voor bestemmingsverkeer en de consequenties voor leefbaarheid en de karakteristieke bedrijvigheid in de Prinsestraat.

Overwegende dat:

- het doel om doorgaand verkeer uit de Prinsestraat te weren naar verwachting ook bereikt kan worden door de Prinsessewal éénrichtingsverkeer te maken, waardoor bestemmingsverkeer nog wel de Prinsestraat in kan en er geen duur ontheffingensysteem nodig is;
- het invoeren van éénrichtingsverkeer op de Prinsessewal richting de Mauritskade er direct voor zorgt dat de Prinsestraat geen sluiproute meer vormt voor doorgaand verkeer;
- door eenrichtingsverkeer van de Prinsessewal in stand te houden er geen effecten zullen zijn op de bredere plannen voor Centrum Noord;
- dit alternatief tegemoet komt aan de zorgen van bewoners en ondernemers.

Van mening dat:

- indien uit de evaluatie blijkt dat het effect van het éénrichtingsverkeer onvoldoende effect heeft, alsnog voor verdergaande maatregelen kan worden gekozen.

Verzoekt het college:

- in de proeffase alleen het éénrichtingsverkeer op de Prinsessewal in te voeren en gedurende een periode van een jaar de effecten daarvan te monitoren;
- de resultaten van deze monitoring na een jaar aan de raad voor te leggen, inclusief een afweging of aanvullende maatregelen nodig zijn.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie S.3 VVD Kiss & ride in de Prinsestraat

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het voorontwerp autoluwe Prinsestraat e.o. en eenrichtingsverkeer Prinsessewal (RIS321310).

Constaterende dat:

- het voorontwerp voorziet in het laten vervallen van alle reguliere parkeerplaatsen in de Prinsestraat;
- daarmee geen mogelijkheden meer overblijven voor kortstondig parkeren voor bewoners en klanten om spullen in of uit te laden.

Overwegende dat:

- bewoners, ondernemers en hun klanten behoefte hebben aan mogelijkheden voor kortstondig parkeren om personen of zware goederen te kunnen brengen of ophalen.

Verzoekt het college:

- in de verdere uitwerking van het ontwerp minimaal vier kiss & ride-plekken op logische locaties in de Prinsestraat op te nemen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie S.4 VVD Meer ruimte voor fietsers en voetgangers in de Prinsestraat

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het voorontwerp autoluwe Prinsestraat e.o. en eenrichtingsverkeer Prinsessewal (RIS321310).

Constaterende dat:

- het autoluw maken van de Prinsestraat onder andere tot doel heeft doorgaand autoverkeer te weren en meer ruimte te geven aan fietsers en voetgangers;
- met het eenrichtingsverkeer maken van de Prinsessewal richting de Mauritskade er geen sprake meer van doorgaand verkeer in de Prinsestraat zal zijn.

Van mening dat:

- door de auto als 'gast' toe te laten alleen nog bewoners en bestemmingsverkeer door de Prinsestraat zal rijden;
- bewoners en bestemmingsverkeer daarmee niet afhankelijk zijn van een ontheffing om hun huis danwel de winkels te bereiken.

Verzoekt het college:

- bij de verdere uitwerking van het ontwerp in de Prinsestraat het principe 'auto te gast' als uitgangspunt te hanteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie S.5 VVD Zorg voor mantelzorgers

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het voorontwerp autoluwe Prinsestraat e.o. en eenrichtingsverkeer Prinsessewal (RIS321310).

Constaterende dat:

- in het Hofkwartier meerdere bewoners afhankelijk zijn of verzorgd worden door mantelzorgers;
- mantelzorgers nu vaak op straat parkeren met bezoekersuren of een mantelzorgvergunning.

Van mening dat:

- mantelzorgers met een mantelzorgvergunning dichtbij hun dierbaren en niet in een parkeergarage zouden moeten hoeven te parkeren.

Verzoekt het college:

- in de verdere uitwerking van het ontwerp te onderzoeken of in de directe omgeving van de Prinsestraat een of meerdere parkeerplekken voor mantelzorgers met een vergunning kunnen worden gerealiseerd.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Wij hebben ook twee ijzersterke moties, want het is natuurlijk een heel slecht idee wat daar gaat gebeuren: één richting. We hebben zelfs van de sprekers van De Groene Eland gehoord dat ze het een slecht plan vonden om de Prinsessewal tweerichtingsverkeer te maken. Dat zegt al genoeg. Wij hebben daarom deze motie: verzoekt het college het idee van eenrichtingsverkeer los te laten; de Prinsessewal te herinrichten zoals deze altijd gebruikt is, in twee richtingen, met behoud van goede bereikbaarheid voor alle doelgroepen. Deze is medeondertekend door de heer Nick Kaptheijns van de PVV en Massimo Etalle van de FVD.

Dan hebben we nog een motie 'Iedereen ontlast met de auto te gast', een mooi stukje poëzie. Wij verzoeken het college de Prinsestraat zodanig te herinrichten dat het een straat wordt waar auto's te gast zijn. Dan denkt u: dat hebben we al gehoord. Dat klopt. Maar wij hebben daarbij staan, als tweede dictumpunt: daarbij de bestaande parkeerplaatsen in de Prinsestraat te behouden, om de economische vitaliteit en bereikbaarheid van de straat te waarborgen. Deze is ook medeondertekend door de vorige twee.

De **voorzitter**. Door de heer Meinesz worden de volgende moties (S.6 HvDH en S.7 HvDH) ingediend:

Motie S.6 HvDH Altijd twee richting op de Prinsessewal

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van Vaststelling voorontwerp autoluwe Prinsestraat e.o. en eenrichtingsverkeer Prinsessewal.

Constaterende, dat:

- Den Haag steeds slechter bereikbaar wordt voor de ondernemers in de binnenstad;
- de autodruk en het aantal auto's behoorlijk toe zouden nemen in de Vondelstraat en bij het kruispunt Vondel- / Elandstraat;
- de stad al veel concurrentie heeft;
- na de aanleg van de Rotterdamsebaan juist deze ingang van groot belang is voor de bereikbaarheid van de Haagse binnenstad.

Overwegende, dat:

- er steeds meer winkelruimtes leeg komen te staan door alle verkeersmaatregelen;
- de binnenstad te allen tijde goed bereikbaar moet blijven, ook vanaf de Mauritskade.

Verzoekt het college:

- het idee van éénrichtingsverkeer los te laten;
- de Prinsessewal te herinrichten zoals deze altijd gebruikt is, in twee richtingen, met behoud van goede bereikbaarheid voor alle doelgroepen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie S.7 HvDH Iedereen ontlast met de auto te gast

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van Vaststelling voorontwerp autoluwe Prinsestraat e.o. en eenrichtingsverkeer Prinsessewal.

Constaterende, dat:

- het voornemen om de Prinsestraat om te vormen tot een autoluwe straat ertoe leidt dat een groot deel van de straat niet langer bereikbaar zal zijn per auto;

- dit de bereikbaarheid van nabijgelegen parkeerterreinen en parkeergarages ernstig beperkt, waaronder die aan de Nobelstraat;
- ondernemers en winkeliers in de omgeving hebben aangegeven hierdoor omzetverlies te vrezen;
- het Venduehuis een belangrijke functie vervult in het Haagse culturele en commerciële landschap en afhankelijk is van goede logistieke en klantbereikbaarheid;
- Hotel Parkzicht eveneens nadelige gevolgen ondervindt indien de bereikbaarheid en parkeergelegenheid worden verslechterd.

Overwegende, dat:

- winkels, ondernemers en horecazaken in de Prinsestraat afhankelijk zijn van goede bereikbaarheid en nabijgelegen parkeerplaatsen.

Verzoekt het college:

- de Prinsestraat zodanig te herinrichten dat het een straat wordt waar auto's te gast zijn;
- daarbij de bestaande parkeerplaatsen in de Prinsestraat te behouden, om de economische vitaliteit en bereikbaarheid van de straat te waarborgen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Voorzitter. In totaal waren er zeven moties. Misschien toch twee zinnen vooraf. Het college is toch wat verbaasd over de moties die zijn ingediend. Want het plan dat hier voorligt, is niet een plan van het college. Het is het plan van de ondernemers van de Prinsestraat. U heeft de voorzitter van de BIZ daar ook duidelijk over gehoord. Die ondernemers hebben een enquête uitgevoerd. Uit deze breed uitgezette enquête blijkt dat 81% van de ondervraagden achter deze plannen staat. Dit maakt onderdeel van het bredere Centrum-Noord. De participatie voor de verkeersplannen voor Centrum-Noord wordt in menig debat als voorbeeld gebruikt van hoe je participatie moet inrichten in de stad. Ik verbaas me er dus wat over dat dan hier zeven moties worden ingediend die eigenlijk deze plannen weer onderuit schoffelen. Er is breed draagvlak voor. Er is vier jaar geparticipeerd. Waar er specifieke vraagstukken waren, zoals bij het Venduehuis - de directeur van het Venduehuis heeft ook ingesproken tijdens de commissie - hebben we een oplossing gezocht. Dat even vooraf. Dan zal ik nu de moties appreciëren.

De **voorzitter**. Zelfs een opmerking vooraf leidt tot een interruptie.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Ik hoor dat de wethouder het allemaal zo vreemd vindt, want het was allemaal besproken en het was allemaal geregeld. Ja, er was ook geregeld, door de VVD volgens mij, om daar schuine parkeerplekken te maken. Waarom houdt u dat niet aan dan, als u het zo belangrijk vindt dat het hetzelfde blijft?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). De heer Meinesz heeft het waarschijnlijk over de Prinsessewal. Daar is nooit sprake geweest van schuin parkeren, want schuin parkeren leidt per definitie tot verkeersonveilige situaties. Dat willen we nergens in de stad, dus ook niet op de Prinsessewal.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Waarom heeft u dat toen niet gezegd? Het was een aangenomen motie.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Het is al heel lang collegebeleid dat we schuin parkeren nergens wenselijk vinden.

Caroline Peeck (VVD). Kan de wethouder aangeven in welk jaar de enquête door de BIZ gedaan is?

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Dat weet ik niet precies. Maar dit is een participatietraject dat vier jaar loopt, waar ook 23 bewonersorganisaties en andere organisaties actief, echt maandelijks over om de tafel hebben gezeten. Met elkaar zijn ze tot dit gedragen voorstel gekomen. Dus vandaar dat ik mijn verbazing erover uitspreek dat de VVD-fractie dan opeens met heel andere voorstellen komt in de vorm van deze moties.

Caroline Peeck (VVD). Ik zal de wethouder helpen. Het was in 2021. Toen lagen de plannen zoals ze nu voorliggen, er nog niet. Wij hebben een enquête gehouden in 2024 en 2025.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Ik heb deze enquête gezien. Die is verder niet gedeeld met iemand. Maar ik vraag me af of dat een enquête is die voldoet aan de eisen die wij als gemeente aan een enquête stellen. Laat ik het zo in zijn algemeenheid stellen.

De **voorzitter**. Mevrouw Peeck, laatste keer.

Caroline Peeck (VVD). Er zijn 51 zienswijzen ingediend op het plan. Dat betekent ook dat er echt veel zorgen zijn die door bewoners en ondernemers zijn geuit.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Dit gaat om een stevige ingreep in de openbare ruimte. Dus dat mensen daarbij gebruik maken van hun recht om een zienswijze in te dienen, is niet verrassend. U heeft van de voorzitter van de BIZ expliciet gehoord dat de BIZ hier honderd procent achterstaat. Het overgrote deel van de ondernemers en de bewoners staat hier ook achter.

Voorzitter. Ik ga de motie appreciëren. De eerste motie is Een bereikbare en gezellige winkelstraat voor iedereen. Die vraagt om in de proeffase alleen het eenrichtingsverkeer op de Prinsessewal in te voeren en voor de rest eigenlijk niets te doen. Daarmee ga je er dus voor zorgen dat er geen beperking wordt gesteld aan het autoverkeer in de Prinsestraat. Daarmee zal de Prinsestraat een sluiproute blijven voor heel veel automobilisten. Er zal heel veel autoverkeer door de Prinsestraat blijven rijden dat daar eigenlijk niet thuishoort. Dat betekent dat het voor fietsers onveilig blijft, want je kan als fietser eigenlijk niet door de Prinsestraat fietsen als een auto je tegemoetkomt. Ook voor de voetgangers zal er geen veilige loopruimte extra ontstaan. We kunnen geen groen toevoegen in de straat. Het algehele beeld en de uitstraling van de Prinsestraat zal daardoor niet worden wat de initiatiefnemers zich daarbij hadden voorgesteld.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Bent u zelf niet een beetje debet aan dat sluipverkeer? Mensen die vroeger namelijk door de Zoutmanstraat in de binnenstad terecht wilden komen, moeten nu doorrijden. Ze gaan rechtsaf en komen daar via de Mauritskade weer terecht. U bent dus eigenlijk zelf debet aan dat sluipverkeer. Wat vindt u daarvan?

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Nee, dat ziet het college echt anders. Dit is allemaal onderdeel van de bredere circulatie in het hele Centrum-Noordgebied. We doen dit stap voor stap en dit is het volgende puzzelstukje in de hele puzzel die we daar leggen. We beogen juist dat de automobilisten gebruikmaken van de doorgaande 50 kilometerwegen, en dat is de Prinsestraat in geen geval.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Maar hoe gaat u dan straks het volgende probleem oplossen, bij de Vondelstraat-Elandstraat? Daar komt straks de hele boel vast te staan, want dat wordt het volgende stuk waar het sluipverkeer naartoe gaat.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Dit gaat leiden tot iets meer verkeer op de Elandstraat. Die 25%, die ook een van de insprekers noemde, klopt, maar dat kan de Elandstraat prima aan. Dat zijn ook straten waar we dit soort wijkverkeer liever willen hebben dan in de Zoutmanstraat of in de Prinsestraat. Als deze motie zou worden aangenomen, valt dus eigenlijk de hele bodem onder het plan van de ondernemers uit. Dat is de korte samenvatting. We doen op zich niet iets heel geks in de Prinsestraat. Eigenlijk kent een heel groot deel van het centrum van Den Haag de inrichting die de Prinsestraat straks gaat hebben. We zien dat dat voor winkelstraten in het algemeen hele positieve gevolgen heeft gehad. Er is dus ook geen twijfel bij het college dat het voor de Prinsestraat de juiste

keuze is om de auto daar zo veel mogelijk uit te halen. Dat biedt namelijk heel veel kansen om bijvoorbeeld terrassen aan te leggen en de straat de uitstraling te geven die hij verdient, in plaats van een sluiproute voor auto's te zijn. Deze motie wil ik dus met kracht ontraden.

Dan motie S.4 VVD, Meer ruimte voor voetgangers en fietsers in de Prinsestraat. De titel van de motie vraagt wat anders dan het dictum van de motie, want als deze motie aangenomen zou worden, ontstaat er minder ruimte voor voetgangers en fietsers in de Prinsestraat. Dan worden er namelijk meer auto's toegelaten. De ondernemers hebben er expliciet voor gekozen om de Prinsestraat autoluw te maken. Als deze motie aangenomen zou worden, zou 'auto te gast' het uitgangspunt zijn. En 'auto te gast' klinkt sympathiek, maar het betekent gewoon dat iedereen die daar met de auto doorheen wil rijden, erdoorheen kan blijven rijden. De oplossing die de ondernemers hebben gekozen, met de geslotenverklaring, is de meest passende en meest effectieve manier om de hoeveelheid autoverkeer daar terug te dringen. Dan zorg je er namelijk voor dat alleen de ondernemers en de bewoners die daar echt moeten zijn, door de Prinsestraat kunnen blijven rijden. En zoals ik zonet al aangaf, gaat dit echt in tegen de wensen van het initiatief Centrum-Noord. Ook deze motie wil ik dus graag ontraden.

Dan ben ik bij de motie Kiss & ride in de Prinsestraat. Dat is S.3 VVD. Deze motie is ook juridisch best ingewikkeld, want een kiss & ride-plek is echt alleen bedoeld om mensen uit de auto te laten stappen. We zien ze inderdaad veel bij scholen. We kennen ze eigenlijk helemaal niet in winkelstraten, dus het zou een soort novum zijn. In het huidige ontwerp zitten op dit moment al vier plekken voor laden en lossen. Daar kunnen mensen dus sowieso gebruik van maken binnen de venstertijden. Bovendien passen we de oplossing die daar gekozen is, toe op heel veel plekken in het centrum, ook in de nabije omgeving. In bijvoorbeeld de Nobelstraat of de Vleerstraat kunnen mensen gewoon gehaald en gebracht worden. Die straten zijn echt op loopafstand. Het gaat om tientallen meters, wat prima te overbruggen is. Behalve dat de motie dus de facto niet uitvoerbaar is, is die ook onnodig. Deze motie wordt dus ook ontraden.

Dan ben ik bij de motie Zorg voor mantelzorgers, S.5 VVD. Daarvoor geldt eigenlijk hetzelfde. Deze motie wil ik ook met kracht ontraden. De gemeente Den Haag kent geen parkeerplaatsen die speciaal bestemd zijn voor mantelzorgers. Het zou dus heel bijzonder zijn als we die nu zouden gaan introduceren in deze straat. Daar is ook geen reden toe. Mantelzorgers hebben gewoon een mantelzorgvergunning en kunnen nog steeds parkeren op enkele tientallen meters van de Prinsestraat, in de Vleerstraat of in de Nobelstraat. Dat is voor mantelzorgers een hele goede oplossing, en schone sokken kunnen tijdens de venstertijden gewoon gebracht en gehaald worden bij de mensen die ze nodig hebben. Deze motie wil ik dus ook ontraden.

Dan ben ik bij motie S.1 VVD, Behoud parkeerplekken Prinsessewal. Die motie vindt het college iets ingewikkelder, want ik heb persoonlijk nog een gesprek gehad met de bewoners van de Toussaintkade. Dat had ik ook toegezegd in de commissie. Naar aanleiding van dat gesprek ben ik aan het onderzoeken of het mogelijk is om die parkeerplaatsen toch even te behouden in de fase waarin we nu zitten. Maar dat kan alleen als het op een verkeersveilige manier kan. Daarover gaat eigenlijk het onderzoek dat we nu aan het doen zijn en daarover gaat ook het gesprek dat we nu aan het voeren zijn, ook met de nood- en hulpdiensten. Die moeten immers op een veilige manier over dat brede fietspad dit deel van het centrum kunnen blijven bereiken. Die gesprekken zijn nog gaande en ik kan daar niet op vooruitlopen. Omdat ik nu niet de informatie heb dat dit tot een verkeersveilige situatie gaat leiden, moet ik deze motie dus op dit moment ontraden.

Caroline Peeck (VVD). Een fractiegenoot is vanochtend nog even gaan fietsen over de Prinsessewal, en zag toen dat 9 van de 26 geparkeerde auto's met hun neuzen de verkeerde kant op stonden. Die situatie is dus eigenlijk op dit moment al gaande, net als in meerdere winkelstraten: mensen letten goed op, het is veilig en er gebeuren geen ongelukken.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Dat is de huidige situatie. In de nieuwe situatie komt er een 4 meter breed fietspad, met een afscheiding in het midden waar de auto's die richting de Mauritskade rijden overheen moeten rijden om een parkeerplaats te bereiken. Als hen daar fietsers of nood- en hulpdiensten tegemoetkomen, kan dat tot vervelende situaties leiden. Ik ben dus bereid om daarnaar te kijken en we zijn dat ook aan het doen, alleen is daar op dit moment nog geen uitsluitsel over. Als dit dus niet op een verkeersveilige manier mogelijk is - dat weet ik nu dus nog niet - kan ik niks anders doen dan deze motie ontraden.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Dit heb ik natuurlijk al een paar keer gehoord. Waarvoor is die afscheiding er eigenlijk gekomen? Waarom moet die daar zijn in het midden? Als die afscheiding er niet is, heb je dus geen probleem, begrijp ik.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Die afscheiding is nodig om een markering te hebben voor de fietsers, om op een veilige manier over het fietspad te kunnen fietsen met het autoverkeer dat hun tegemoetkomt. Het fietspad wordt 4 meter breed. Dat is zo breed omdat de nood- en hulpdiensten van dat fietspad gebruik moeten kunnen maken in geval van nood. Dat kan dus ook tegemoetkomend verkeer opleveren, wat in potentie tot verkeersonveilige situaties kan leiden. Daar wil ik me graag goed over laten informeren voordat we dit besluit kunnen nemen.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). U gaat gewoon in het midden van de weg een obstakel maken! Dat is volgens mij levensgevaarlijk voor een fietser, zeker 's nachts in de stad, want dan rijden daar ook mensen met een bakje op, denk ik. Dat kan ik me zomaar voorstellen. Dan gaat u toch geen muur in het midden van de weg zetten? Maar ik weet, denk ik, wel waarvoor dat is. Dat is omdat je dan niet uitkomt met de parkeerplekken, want daar heb je een bepaalde ruimte voor nodig. Klopt het wat ik zeg?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Nee, dat heeft er niets mee te maken. Het wordt ook geen muur; het wordt waarschijnlijk een hele zachte afscheiding, misschien zelfs een visuele. Maar dat is ook niet het punt. Het punt is dat het tegemoetkomende fietsverkeer ervan uit moet kunnen gaan dat het veilig fietst op een fietspad. Als auto's daar het fietspad moeten oversteken om te kunnen inparkeren, leidt dat in potentie tot verkeersonveilige situaties en dat willen we niet. Omdat we er nu geen uitsluitsel over hebben of we hiermee een nieuwe verkeersonveilige situatie creëren, moet ik de motie dus ontraden.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Meinesz.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Waarom heeft u er toen dan bij de Soestdijksekade voor gekozen om het fietspad achter die schuinparkeervakken te trekken?

De **voorzitter**. Dat is misschien een ander onderwerp.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Die situatie ken ik niet precies, maar het illustreert dat je in een drukke stad als Den Haag altijd op zoek bent naar de beste oplossing op dat moment op de beste plek, en dat we in de beperkte ruimte soms moeilijke keuzes te maken hebben. Ook hier is dat het geval.

Dan ben ik bij de motie Altijd twee richting op de Prinsessewal, van Hart voor Den Haag. Dat is S.6 HvDH. Het zal niemand verbazen dat ik die ook echt moet ontraden. Als je iets wil doen aan de Prinsestraat en je op de Prinsessewal tweerichtingsverkeer wil houden, kun je de facto niks doen, tenzij je de Prinsessewal laat doodlopen op de Prinsestraat. Je kan dan namelijk verder nergens meer naartoe. Dat lijkt het college onlogisch en ook onwenselijk. Deze motie zou ook niet tot verbetering leiden van de veiligheid van de fietsers. Deze motie moet ik dus stevig ontraden.

De **voorzitter**. Meneer Meinesz, iets nieuws?

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Ja. Ik weet nog goed dat de wethouder daar met de bewoners is gaan praten omdat ik dat aangegeven had. Dat heeft hij gedaan; dank daarvoor. De wethouder vindt het heel belangrijk wat de BIZ in de Prinsestraat vindt. Die zeggen allemaal: we willen het zo. Nou is er daar ook een afvaardiging van de ondernemers en de bewoners, en die zegt: wij willen gewoon dat het tweerichtingsverkeer blijft en dat de parkeerplaatsen behouden blijven. En dan zegt u nu: daar heb ik geen boodschap aan.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Nou, dat de Prinsessewal tweerichtingsverkeer moet blijven, heb ik echt niemand horen zeggen. Er zal vast iemand te vinden zijn die dat vindt, maar nee, hier is echt

heel breed draagvlak voor in de hele buurt. Ook de mensen op de Toussaintkade hebben daar geen enkel bezwaar tegen. Hun bezwaren richten zich vooral op het vervallen van de parkeerplaatsen. Daar heb ik zonet wat over gezegd.

Tot slot de laatste motie van Hart voor Den Haag. Dat is S.7 HvDH, Iedereen ontlast met de auto te gast. Deze motie vraagt ons eigenlijk om de bestaande parkeerplaatsen in de Prinsestraat te behouden. Ik denk dat het weinig toelichting behoeft dat dat ingaat tegen iedereen die betrokken is bij het ontwerpproces van dit project. Het hele idee is juist om de Prinsestraat veel aantrekkelijker te maken. Dat doe je door parkeerplaatsen weg te nemen, waardoor daar terrassen en groen kunnen komen en de straat een uitstraling kan krijgen die uitnodigt om er te gaan winkelen en verblijven. Binnen een paar minuten lopen van de Prinsestraat zijn er, zo zeg ik uit mijn hoofd, drie parkeergarages. Dat zijn de Torengarage, de Citygarage en het Noordeinde. Die hebben honderden parkeerplaatsen, dus die parkeerplekken zijn daar ook niet nodig. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**. Dank u wel, wethouder Kapteijns. Dat was me wel een afronding debat van heb ik jou daar. We komen natuurlijk nooit klaar als ze bijna twee uur duren.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

T. Reissector vecht reclameverbod aan.

De beraadslaging wordt geopend.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Dit kan een stuk korter, hoor. Ik wil graag een motie indienen met de veelzeggende titel 'Draai reclameverbod terug'. Deze motie verzoekt het college het reclameverbod per direct terug te draaien. De motie is medeondertekend door Richard de Mos.

De **voorzitter**. Door de heer Sluijs, daartoe gesteund door de heer De Mos, wordt de volgende motie (T.1 HvDH) ingediend:

Motie T.1 HvDH Draai reclameverbod terug

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van afronding debat reclameverbod.

Constaterende dat:

- het college een reclameverbod heeft ingevoerd op legale producten zoals vliegreizen, cruises en auto's;
- dit leidt tot verlies van gemeentelijke inkomsten en economische schade voor (Haagse) ondernemers;
- het verbod juridisch twijfelachtig is en fundamentele vrijheden raakt.

Verzoekt het college:

- het reclameverbod per direct terug te draaien.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Barker** (PvdD). Voorzitter. Allereerst is deze motie onuitvoerbaar, omdat die het college iets vraagt te doen wat een raadsbevoegdheid is. Het college kan niet opeens besluiten om een verordening opzij te zetten. Het college kan dat niet. De raad heeft zelf besloten een lokale wet, dus

een verordening, vast te stellen. De raad kan niet zomaar ertoe oproepen om die verordening per direct te stoppen. Als het college zo zou handelen bij raadsbesluiten, zou het de rol van de raad tot niets terugbrengen.

De **voorzitter**. Het woord is aan de heer Sluijs, terwijl de tijd van het college voorbij is. Gaat uw gang.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Maar als de raad vandaag uitspreekt dat dat reclameverbod teruggedraaid moet worden, dan gaat het college dat toch uitvoeren?

Wethouder **Barker** (PvdD). Het college kan dat dus niet uitvoeren, want het is een raadsbesluit. De raad moet dat besluit dus nemen. Het college kan niet per direct iets terugdraaien waar de raad toe heeft besloten. De raad heeft er met een initiatiefvoorstel, alles overwegende, voor gekozen om de APV aan te passen. De raad kan het college niet per motie oproepen om de APV aan te passen. De raad kan wel de APV zelf aanpassen, maar dat kan het college niet per direct voor de raad doen.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Zou de wethouder kunnen uitleggen hoe ik het dan moet verwoorden zodat het college wel kan uitvoeren wat wij beogen?

Wethouder **Barker** (PvdD). Allereerst heeft de raad natuurlijk zelf een initiatiefvoorstel aangenomen. Als de raad dat wil terugdraaien, moet de raad dus een nieuw initiatiefvoorstel aannemen, dat het tegenovergestelde stelt. Nu heeft de raad er heel bewust voor gekozen om een initiatiefvoorstel aan te nemen, en dan kan het college niet opeens zeggen: dat initiatiefvoorstel flikkeren we weg.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Sluijs.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Dit vind ik wel een beetje makkelijk. Het college is zelfs voor de rechter gedaagd. Destijds heb ik in de commissievergadering te horen gekregen: we kunnen er niet over praten, want het is onder de rechter. Nu heeft de rechter er een uitspraak over gedaan, die in het voordeel van het college is uitgevallen. Maar als de raad uitspreekt dat de raad een einde maakt aan het reclameverbod, gaat het college dat toch gewoon uitvoeren?

Wethouder **Barker** (PvdD). Mijn punt is dat de raad ertoe kan besluiten om het terug te draaien, omdat het een APV is. Het college kan niet per direct een APV terugtrekken, want dat is een raadsbevoegdheid. Dat is wat ik zeg. Maar daarnaast vindt het college het natuurlijk ook om andere redenen niet verstandig om dit te doen. Allereerst kloppen de constatering niet, want zoals de heer Sluijs terecht zei, heeft de rechter heel duidelijk gezegd dat het kan. Dan is het dus gek om in een constatering te zeggen dat het juridisch twijfelachtig is of het kan. De rechter heeft het college namelijk net voor honderd procent gelijk gegeven. Er wordt ook gesteld dat er inkomstenderving is. Dat is ook niet het geval. We hebben geen inkomstenderving. Dus ook wat dat betreft is wat in de motie staat niet per se waar.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Sluijs.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). De wethouder kan niet volhouden dat er geen inkomstenderving is. Als organisaties geen reclame meer mogen maken, loop je daarop inkomsten mis. Of is die ruimte helemaal opgevuld met de hobby's van de wethouder, zoals groenten en veganistische hapjes en noem het maar op? Wordt de reclame daarmee dan nu gevuld, in plaats van met auto's en vliegtuigen? Voor deze gewoon legale en toegestane producten mag nu geen reclame meer worden gemaakt, en de wethouder zegt dat dit de gemeenschap helemaal niets kost.

Wethouder **Barker** (PvdD). Een belangrijk verschil is misschien dat de heer Sluijs ervan uitgaat dat de gemeente reclame verkoopt. De gemeente verkoopt echter geen reclame. De gemeente geeft een concessie uit, waar een specifieke exploitant dan reclame voor koopt. De gemeente heeft gewoon een contract met verschillende exploitanten. Als we een nieuw contract met deze beperking zouden maken, is de verwachting ook dat dit eerder gunstig dan ongunstig zal uitpakken. Dat is dus een belangrijk

verschil. Dat de APV nu is aangepast, heeft geen financiële gevolgen voor de gemeente Den Haag, omdat het sowieso niet zo is dat de gemeente contracten aangaat met bijvoorbeeld TUI.

De **voorzitter**. Dit is de vierde keer, meneer Sluijs, dus het spijt me. Gaat u door, wethouder ... Is dit weer een nieuw punt, meneer Sluijs? Weet u het zeker? Nou, laat maar horen.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Ja, voorzitter het is een nieuw punt, want ik vraag me dan het volgende af. Zat deze uitzondering dan al in het contract dat was gesloten?

Wethouder **Barker** (PvdD). Het is een publiekrechtelijke keuze. Het is dus via de APV vastgelegd en uiteindelijk hebben alle aanbieders zich daaraan te houden. Maar de gemeente heeft privaatrechtelijk een concessie afgegeven waarbinnen de aannemer die zo'n concessie neemt, verplicht is om aan wetgeving te voldoen. Toen bijvoorbeeld het verbod op gokreclame landelijk werd ingevoerd, moesten de concessiehouders zich daar ook naar schikken binnen de bestaande contracten.

Noud Dumoulin (VVD). Als de raad dit wil en deze motie aanneemt, kan het college toch gewoon een voorstel doen om de APV te wijzigen? Het is prima dat de wethouder dit niet wil, maar dit is gewoon procedureel gegoochel.

Wethouder **Barker** (PvdD). Nou, ik noemde dat in de motie staat dat het per direct moet gebeuren. Daarnaast gaat het college er niet over. Dus als de raad het college zou verzoeken om een voorstel te doen dan kan dat natuurlijk, hoewel het gek is gegeven het feit dat de raad net iets anders heeft besloten en je enige consistentie hoopt te zien bij de raad. Maar je kan het college niet vragen om per direct een gemeentelijke verordening te veranderen, want dat is een raadsbevoegdheid.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Er zal een gewijzigde motie komen, waar 'per direct' uit gehaald wordt. Dan wordt het dus: het reclameverbod terug te draaien. Dan haal ik 'per direct' eruit.

Wethouder **Barker** (PvdD). Dan geldt dus alsnog dat het niet direct gebeurt en het college dus een voorstel zou moeten doen. De andere punten blijven dan echter wel staan.

Ralf Sluijs (Hart voor Den Haag). Het college gaat dan dus een voorstel doen. Dat is wat we wilden.

De **voorzitter**. Dat gaat u uitspreken en dan kijken we of de raad dat wil. Zo gaan we het doen, hè? Zo gaat u het doen, denk ik.

Motie T.1 HvDH is in die zin gewijzigd, dat ze thans luidt:

Motie T.1 HvDH Draai reclameverbod terug (gewijzigd)

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van afronding debat reclameverbod.

Constaterende dat:

- het college een reclameverbod heeft ingevoerd op legale producten zoals vliegreizen, cruises en auto's;
- dit leidt tot verlies van gemeentelijke inkomsten en economische schade voor (Haagse) ondernemers;
- het verbod juridisch twijfelachtig is en fundamentele vrijheden raakt.

Verzoekt het college een voorstel aan de raad voor te leggen:

- om het reclameverbod terug te draaien.

En gaat over tot de orde van de dag.

De gewijzigde motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De beraadslaging wordt gesloten.

Voorzitter: de heer Sluijs.

Aan de orde is:

U. Commissiebrief inzake Evaluatie pilot doneerrekjes (RIS319650).

De beraadslaging wordt geopend.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. De doneerrekjes in Den Haag werken nog niet optimaal. Dat ontkent de CU/SGP niet. Maar uit het onderzoek blijkt niet alleen dat mensen het idee heel goed vinden maar ook dat de bekendheid nog te wensen overlaat. Geef dus niet op, college. Gedragsverandering kost immers tijd, en we zien dat het bijvoorbeeld in Duitsland goed werkt. Daarom heb ik een motie samen met collega Gerritsen, waarvan het dictum luidt: verzoekt het college om de pilot met de doneerrekjes uit te breiden naar minstens vijf afvalhotspots in Den Haag zoals het Zuiderpark, de boulevard en winkelcentra in de stad, om het gebruik van de doneerrekjes verder kenbaar te maken door een stadsbrede campagne en om hiervoor een bedrag van maximaal € 30.000 uit het raadsinitiatievenfonds te reserveren.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Nou, wil het toeval dat ik twee weken geleden, toen u emotie eigenlijk zou indienen, naar buiten stapte en Marso tegenkwam. Marso is een van de vegers die ook door de heer Sluijs eerder vandaag nog werd bedankt voor al het harde werk. Hij is hier al heel lang veger, en ook in het gebied van de Grote Marktstraat. En hij zegt: nee, die doneerrekjes werken niet; ik zie er nooit iets in zitten en de prullenbakken worden nog steeds overhoop gehaald. Het kan natuurlijk zijn dat de flesjes heel snel uit de rekjes worden gehaald - dat snap ik - maar dat is ook nog niet echt vastgesteld. Ik vraag de ChristenUnie dus waarom we iets zouden herhalen waarvan uit de evaluatie niet blijkt dat het werkte, en het ook nog zouden uitbreiden. Daar zit ik wel heel ernstig mee.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Uit die evaluatie bleek wel dat heel veel mensen de rekjes sympathiek vonden, maar er onbekend mee waren. Mensen hebben dus geen idee dat die bedoeld zijn om je statiegeldblikjes of -flesjes in te doen. Als er dus meer bekendheid komt, en als je het doet op plekken in de stad waar mensen veelvuldig komen en ook terugkomen en er dus beter bekend mee kunnen raken, zou je er optimaal gebruik van kunnen maken. Daarmee kun je de mensen die hun vaste routes langs de rekjes lopen, ook beter bedienen.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Ik bedenk dat ik nog iets ben vergeten. De doneerrekjes zijn in de plaats gekomen van de asbakken, dus het leidt ook nog eens tot meer peuken op de grond. Wat er nu gebeurt, werkt dus echt een beetje averechts. Eigenlijk ben ik dus veel meer geïnteresseerd in iets anders. Ik snap wat u wilt en ik vind dat een sociaal mooi streven, maar die doneerrekjes doen het niet, dus we hebben iets anders nodig. Ook wilt u er € 30.000 uit ons eigen raadspotje aan besteden. Laten we er dan een vrijere opdracht van maken. Laten we, bijvoorbeeld met een prijsvraag, gaan zoeken naar initiatieven die wel werken in plaats van nu voor meer werk te zorgen voor de straatvegers.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik denk dat de pilot daarvoor echt nog te kort is geweest, omdat we in de buurlanden zien dat het wel werkt op deze manier. Gedragsverandering kost tijd; ik zei het al. Daarom roep ik het college toch op om nog vol te houden. Wellicht kunnen de rekjes ook wat beter zichtbaar worden, in plaats van uitgevoerd te worden in dezelfde kleur grijs als de vuilnisbakken. We kunnen ze bijvoorbeeld knalgroen-geel maken, zodat ze wat beter zichtbaar zijn. Maar ik hoor ook wat de heer De Vuyst zegt, en ik waardeer zijn idee. Ik ben dus eigenlijk wel benieuwd of we daarin samen kunnen optrekken, misschien richting de Voorjaarsnota of de begroting.

De **voorzitter**. Meneer De Vuyst, voor de derde maal.

Maarten De Vuyst (GroenLinks). Als dat betekent dat u nu de motie even aanhoudt en er verder over nadenkt, oké, dan kan dat. Maar als u de motie nu indient, moeten we het hierover hebben. Ik bedacht alleen nog wel iets anders. Ik zie de heer De Ridder hier nu niet, maar ik ken hem als een voorstander van beeldkwaliteit en ik weet niet of de groen-gele doneerrekjes binnen het beeldkwaliteitsplan passen. Nu ben ik daar niet de grootste fan van, maar goed. Drie Scheveningse haringen erop en dan mag het wel, hoor ik hier nu! Maar dat even terzijde, voorzitter.

De **voorzitter**. We dwalen af, meneer De Vuyst. Mevrouw Klokkenburg.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik waardeer de inbreng over de beeldkwaliteit van onze prullenbakken en doneerrekjes. Ik denk dat we daar wel uit zullen komen. Eigenlijk verzoekt de heer De Vuyst mij nu bijna om deze motie aan te houden. Dat is een bijzondere move in deze raadzaal. Dat maken we niet heel vaak mee. Ik ga erover nadenken, maar ik hoor ook graag eerst de wethouder.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door mevrouw Gerritsen, wordt de volgende motie (U.1 CU/SGP) ingediend:

Motie U.1 CU/SGP Gooi de handdoek niet in de doneerring!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van de Commissiebrief inzake Evaluatie pilot doneerrekjes (RIS319650),

constaterende, dat:

- het college in de periode januari 2023 tot april 2024 een pilot van 32 doneerrekjes heeft uitgevoerd in het Centrum en rond het Centraal Station (RIS319650);
- tijdens deze pilot op gemiddeld 4 dagen in de week 3 keer de inhoud van deze ringen is geteld en werd bijgehouden (RIS31965);
- het college de doelstelling heeft om het zwerfafval in de stad te verminderen;

overwegende, dat:

- dat slechts 27% van de respondenten van de enquête over de doneerrekjes het concept kende, maar de respondenten wel positief waren over het concept (RIS319650);
- doneerringen onderdeel zijn van een gedragsverandering die tijd kost;
- de tellingen tijdens de pilot niet optimaal waren om een representatief beeld te krijgen van het gebruik, omdat doneerrekjes ook snel kunnen worden leeggehaald;
- een stadsbrede campagne effectiever en doelmatiger is dan een campagne in een enkel stadsdeel;
- een stadsbrede campagne effectiever is als de doneerrekjes op meerdere plekken zichtbaar zijn;
- de pilot zo'n 15.000 euro heeft gekost;
- doneerringen een menswaardige manier zijn om statiegeld te verzamelen;

verzoekt het college:

- om de pilot met de doneerrekjes uit te breiden naar minstens 5 afvalhotspots in Den Haag zoals het Zuiderpark, de boulevard en winkelcentra in de stad;
- om het gebruik van de doneerrekjes verder kenbaar te maken door een stadsbrede campagne;
- hiervoor een bedrag van maximaal 30.000 euro uit het raadsinitiatievenfonds te reserveren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Voorzitter. Ook het college vindt de doneerrekjes een heel sympathiek idee. Daarom hebben we die ook uitgebreid getest in Den Haag, op 32 plekken. De uitkomst van die test was dat, hoe sympathiek het idee ook is, de rekjes niet werken. Ze werken op twee manieren niet. In de eerste plaats zien we dat er heel veel afval in de rekjes wordt aangeboden dat daar niet in thuishoort. Ook deden we het eigenlijk om te zorgen dat de vuilnisbakken niet meer doorzocht zouden worden. Dat effect niet zien we ook niet. Dus hoe sympathiek ook het idee, dit is voor het college reden om hier niet mee door te gaan. We laten de 32 rekjes wel hangen, maar we gaan er niet mee door. Het college voelt er dus ook niets voor om de pilot uit te breiden. Ik wil de motie dus ontraden. De ervaring die wij in Den Haag met de doneerrekjes hebben is ook in lijn met hoe het op dit moment in alle andere steden in Nederland gaat. We hebben echt heel veel gedaan aan de bekendheid. We hebben afvalvoorlichters ingezet. Ook hebben we hele duidelijke stickers aangebracht op de afvalbakken en hebben we dingen gedaan met social media. Het is niet te verwachten dat een uitbreiding van de pilot tot andere resultaten gaat leiden. Wat nodig is, is dat er veel meer innamepunten voor blikjes en flesjes komen. Daarover zijn we stevig in gesprek met het Rijk en met de frisdrankindustrie.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

V. Raadsmededeling inzake Programma laagdrempelig voorlichten en vaccineren (RIS321725).

De beraadslaging wordt geopend.

Caroline Verduin (D66). Voorzitter. Ik ben blij dat we aan dit belangrijke onderwerp toe zijn gekomen. D66 maakt zich namelijk zorgen over de lage vaccinatiegraad in onze stad, waardoor levensgevaarlijke kinderziektes als de mazelen en kinkhoest terugkomen. We moeten hard werken om het vertrouwen terug te winnen. Daarom wil ik twee moties indienen.

De eerste motie verzoekt het college in overleg te treden met schoolbesturen op alle Haagse basisscholen om tot een samenwerking/plan van aanpak te komen voor de organisatie van voorlichtingsactiviteiten over vaccineren tegen kinderziektes, gericht op ouders/verzorgers en kinderen, met toegankelijke en betrouwbare informatie, hierbij in te zetten op voorlichtingsbijeenkomsten twee maal per jaar in samenwerking met CJG en GGD, in samenwerking met het CJG, GGD en schoolbesturen te sturen op minimaal één basisschool per wijk waar ouders op school hun kinderen kunnen laten vaccineren, met prioriteit voor wijken met de grootste risico's op lage vaccinatiegraad, en de raad over de voortgang en planning van bovenstaande maatregelen uiterlijk vóór de zomer van

2025 te informeren. Deze motie is medeondertekend door mevrouw Butt van GroenLinks, mevrouw Holman van de PvdA en meneer Mahmood van DENK.

Kavish Partiman (CDA). We snappen de motie wel, maar ik heb wel een specifieke vraag. Waarom alle Haagse schoolbesturen? Wil je niet juist focussen op de plekken waar het echt nodig is, en de capaciteit echt centreren op de plekken waar de problemen het grootste zijn?

Caroline Verduin (D66). Dat is een goede vraag. Het verzoek is om in overleg te treden met alle Haagse basisscholen, maar ik ben het helemaal met de heer Partiman eens dat we vooral moeten focussen op die wijken en die scholen waar de participatiegraad het laagste is. Daar ben ik het mee eens.

Mijn volgende motie verzoekt het college om de Haagse Vaccinatie-alliantie te heractiveren, met vertegenwoordigers van basisscholen, kinderopvang, GGD, consultatiebureaus, huisartsen, apothekers, verloskundigen, religieuze organisaties, kinderartsen en ziekenhuizen, te zorgen dat deze alliantie minimaal twee keer per jaar bijeenkomt om informatie, zorgen, successen en nieuwe strategieën uit te wisselen, en de raad uiterlijk in het najaar van 2025 te informeren over de herstart

van deze alliantie en de eerste uitkomsten. Deze motie is mede ingediend door mevrouw Klokkenburg van ChristenUnie/SGP, mevrouw Holman van de PvdA, meneer Mahmood van DENK en mevrouw Butt van GroenLinks.

De **voorzitter**. Door mevrouw Verduin, daartoe gesteund door mevrouw Klokkenburg, mevrouw Holman, de heer Mahmood en mevrouw Butt, wordt de volgende motie (V.1 D66) ingediend:

Motie V.1 D66 Herstart Haagse Vaccinatie-alliantie – Samenwerken voor Gezonde Haagse Kinderen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het afrondend debat over de lage vaccinatiegraad in Den Haag,

Constaterende dat:

- het verhogen van de vaccinatiegraad vraagt om gezamenlijke inzet van partijen die betrokken zijn bij de zorg en opvoeding van kinderen;
- er in het verleden een Haagse Vaccinatie-alliantie actief was, waarin relevante partijen met elkaar samenwerkten aan een integrale en wijkgerichte aanpak.

Van mening dat:

- het probleem van de lage vaccinatiegraad niet door één organisatie alleen kan worden opgelost, maar samenwerking vereist tussen zorg, onderwijs, welzijn en religieuze gemeenschappen;
- betrokken organisaties elkaar kunnen inspireren en versterken met kennis, signalen uit de praktijk en goede voorbeelden.

Verzoekt het college:

- de Haagse Vaccinatie-alliantie te heractiveren, met vertegenwoordigers van basisscholen, kinderopvang, GGD, consultatiebureaus, huisartsen, apothekers, verloskundigen, religieuze organisaties, kinderartsen en ziekenhuizen;
- te zorgen dat deze alliantie minimaal twee keer per jaar bijeenkomt om informatie, zorgen, successen en nieuwe strategieën uit te wisselen;
- de raad uiterlijk in het najaar van 2025 te informeren over de herstart van deze alliantie en de eerste uitkomsten.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Verduin, daartoe gesteund door mevrouw Butt, mevrouw Holman en de heer Mahmood, wordt de volgende motie (V.2 D66) ingediend:

Motie V.2 D66 Voorlichting en vaccinaties zo dicht mogelijk bij het kind

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het afrondend debat over de lage vaccinatiegraad in Den Haag,

Constaterende dat:

- de vaccinatiegraad in Den Haag de afgelopen jaren, sinds de coronapandemie, steeds verder afneemt en in geen enkele Haagse wijk nog boven de minimaal benodigde 90% ligt.

Van mening dat:

- scholen een belangrijke rol kunnen spelen in het bereiken van ouders met betrouwbare informatie over vaccineren.

Overwegende dat:

- preventieve gezondheidszorg en vaccinaties bij uitstek op jonge leeftijd moeten beginnen en dat de basisschool een laagdrempelige plek is om ouders en kinderen te bereiken;
- er in wijken met een verhoogd risico op lage vaccinatiegraad extra inzet nodig is om gezondheidsachterstanden te voorkomen.

Verzoekt het college:

- in overleg te treden met schoolbesturen op alle Haagse basisscholen om tot een samenwerking/plan van aanpak te komen voor de organisatie van voorlichtingsactiviteiten over vaccineren tegen kinderziektes, gericht op ouders/verzorgers en kinderen, met toegankelijke en betrouwbare informatie;
- hierbij in te zetten op voorlichtingsbijeenkomsten twee maal per jaar in samenwerking met CJG en GGD;
- in samenwerking met het CJG, GGD en schoolbesturen te sturen op minimaal één basisschool per wijk waar ouders op school hun kinderen kunnen laten vaccineren, met prioriteit voor wijken met de grootste risico's op lage vaccinatiegraad;
- de raad over de voortgang en planning van bovenstaande maatregelen uiterlijk vòòr de zomer van 2025 te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Janneke Holman (PvdA). Voorzitter. Ik dien deze motie in namens onze fractievertegenwoordiger Suzanne Piet. Zij heeft haar laatste commissievergadering gedaan namens ons, want zij krijgt deze zomer een hele mooie PvdA-baby. Daar kijken we allemaal heel erg naar uit. We willen haar natuurlijk heel erg bedanken voor al haar inzet voor de PvdA en voor deze raad.

Dan haar motie, met de titel 'Blijven prikken zonder steun van het Rijk'. De motie verzoekt het college de Raad inzicht te geven in hoe de rijksmiddelen zich verhouden tot het programma Laagdrempelig voorlichten en vaccineren en wat de gevolgen zijn voor de voortzetting van het programma in de toekomst wanneer de rijksmiddelen zijn besteed, voorafgaand aan de bespreking van de programmarekening te onderzoeken op welke manieren het programma Laagdrempelig voorlichten en vaccineren (deels) voortgezet zou kunnen worden zonder middelen van het Rijk en de uitkomsten te delen met de raad. Deze motie wordt mede ingediend namens Caroline Verduin van D66 en Hera Butt van GroenLinks.

De **voorzitter**. Hartelijk dank. En we feliciteren mevrouw Piet natuurlijk ook van harte.

De **voorzitter**. Door mevrouw Holman, daartoe gesteund door mevrouw Verduin en mevrouw Baboeram, wordt de volgende motie (V.3 PvdA) ingediend:

Motie V.3 PvdA Blijven prikken zonder steun van het Rijk

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 8 mei 2025, ter bespreking van Programma laagdrempelig voorlichten en vaccineren.

Overwegende, dat:

- de vaccinatiegraad voor kinderziekten nog altijd onder de 90% ligt in alle wijken van Den Haag;
- dit grote risico's met zich meebrengt op uitbraak van ziektes in de stad zoals mazelen, bof, kinkhoest en polio.

Constaterende, dat:

- de middelen die beschikbaar zijn gesteld aan de gemeenten door het kabinet voor voorlichten en vaccineren, eenmalig waren en er nog geen zekerheid is op de continuering van deze middelen;
- de GGD onvoldoende financiële ondersteuning krijgt voor het opkrikken van de lage vaccinatiegraad van het Rijk;
- uit de meest recente cijfers (RIS321725) is gebleken dat het programma laagdrempelig voorlichten en vaccineren effectief is en de daling van het aantal gevaccineerde kinderen in Den Haag het afgelopen jaar is afgevlakt.

Verzoekt het college:

- de Raad inzicht te geven in hoe de Rijksmiddelen zich verhouden tot het Programma laagdrempelig voorlichten en vaccineren en wat de gevolgen zijn voor de voortzetting van het programma in de toekomst wanneer de Rijksmiddelen zijn besteed;
- voorafgaand aan de bespreking van de programmarekening te onderzoeken op welke manieren het Programma laagdrempelig voorlichten en vaccineren (deels) voortgezet zou kunnen worden zonder middelen van het Rijk en de uitkomsten te delen met de Raad.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Ik heb drie moties, die ik graag apprecieer.

De eerste motie, V.1 D66, heet 'Herstart Haagse Vaccinatie-alliantie'. Wij hebben de afgelopen tijd natuurlijk alles uit de kast getrokken om de vaccinatiegraad in Den Haag te verhogen - werkelijk alles - en dat lijkt ook voorzichtig zijn vruchten af te werpen. Dit doen wij echter in samenwerking met al die partijen die hier genoemd worden: basisscholen, kinderopvang, GGD, consultatiebureaus, huisartsen, apothekers, verloskundigen, religieuze organisaties, kinderartsen en ziekenhuizen. Het enige wat we niet doen, is dit de Haagse Vaccinatie Alliantie noemen. Voor de rest doen we het gewoon allemaal. Sterker nog, als we deze motie zouden aannemen, zouden wij deze mensen moeten beperken in hun bijeenkomsten. Dan zouden ze dat namelijk twee keer per jaar moeten gaan doen. Ik wil dat ze dat veel vaker doen. Ik zou deze motie dus echt willen ontraden. Laten we mensen nou niet in een mal stoppen, maar gewoon alles uit de kast trekken om de vaccinatiegraad te verhogen. Daar ben ik mee gestart en daar ga ik graag mee door, niet door mensen op te leggen om twee keer per jaar bij elkaar te komen en er een bepaalde naam aan te geven, maar door gewoon goed samen te werken.

Caroline Verduin (D66). Ik ben niet met die naam getrouwd, maar we hebben een hele goede werkbepreking gehad met al die verschillende organisaties en zij zeiden: dit is de eerste keer dat we hier met z'n allen om tafel zitten, en we hebben juist de behoefte om hierover met elkaar te spreken. Daarbij staat in de motie 'minimaal twee keer'. Dat deel herken ik dus niet.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Het is expliciet zo dat we met deze partijen in de stad bezig zijn om die vaccinatiegraad te verhogen. Dat doen we in samenwerking met al die partijen. Die komen dus ongelofelijk vaak samen op al die verschillende manieren, om te werken aan het verhogen van die vaccinatiegraad. Iedereen doet dat op zijn eigen manier en in zijn eigen rol. Wellicht zitten ze inderdaad niet allemaal de hele dag collectief bij elkaar, maar ze spelen daar wel hun rol in. Je kunt het van alles noemen, maar ik zou vooral willen dat we de vaccinatiegraad gewoon verhogen. Deze motie limiteert dat wat, dus ik zou die willen ontraden.

Dan V.2 D66, Voorlichting en vaccinaties zo dicht mogelijk bij het kind. Het eerste dictumpunt verzoekt ons om in overleg te treden met scholen, om zo veel mogelijk scholen over te halen om als priklocatie te dienen. Dat is wel leuk, want ik denk dat heel Nederland meekijkt met wat wij in gang hebben gezet in Den Haag en hoe we dat doen. En een van de dingen die wij hier doen, is een vaccinatie aanbieden op een school. Dat is uniek en dat is nog nooit ergens gebeurd. Het is ook best een gevoelig onderwerp. Maar dan verbaast het me enigszins dat als wij dat doen, ik in de volgende vergadering een motie krijg met: ga dat nu doen in elke school in elke wijk, met tweemaal

per jaar samenwerken in elke wijk, en rapporteer de voortgang et cetera. Nee, we trekken gewoon alles uit de kast en we hebben nu een school bereid gevonden. We hebben nog vijf scholen bereid gevonden. Dat is geweldig. Wie wil, komt. We bellen met alle schoolbesturen: help alsjeblieft. Maar laten we dit nou niet allemaal in malletjes gieten en zeggen: het zál in elke wijk één keer per zoveel tijd ... Doe dat alstublieft niet, maar trek alles uit de kast. Dat zijn we al aan het doen. Deze motie hebben we daar niet bij nodig, dus die wil ik ontraden.

Caroline Verduin (D66). Natuurlijk complimenten voor de wethouder. Er is inderdaad een heel mooi voorbeeld in Den Haag, op praktijkschool De Einder. Tegelijkertijd hoor ik ook van scholen dat sommige zich daarin alleen gelaten voelen. Die willen wel graag, maar merken daar een terughoudendheid in. Daarom denk ik dat het heel goed is dat we ons ook als gemeenteraad hierover uitspreken richting de scholen: wij steunen jullie hierin. Ook wil ik echt de ambitie richting de wethouder uitspreken om te streven naar minimaal één basisschool per wijk waar die vaccinatiegraad het laagste is. En daar zijn we nog niet.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Dit moet niet gebeuren bij basisscholen. Dit moet gebeuren bij scholen voor voortgezet onderwijs, en daar gaat het al mank. Het moet dus niet op deze manier. En die scholen voelen zich niet in de steek gelaten. Die scholen zitten met ontzettend veel andere taken die ze op hun bord hebben en het is een heel gevoelig onderwerp. Daarom is het ook zo ontzettend gevoelig dat we het op één school wel hebben gedaan. Langzaam maar zeker komen er meer scholen die die stap durven te zetten. Maar laten we nou niet vanuit deze zaal opleggen dat iedere school dit dient toe te passen. Dit is een kwestie van het winnen van vertrouwen. Dit is een heel gevoelig onderwerp. Het verhogen van de vaccinatiegraad doe je niet door iets vanuit deze zaal op te leggen aan de stad. Dat doe je in samenwerking met de stad, met goede communicatie en het winnen van vertrouwen. We moeten het niet opleggen vanuit deze zaal.

Caroline Verduin (D66). Volgens mij straalt hier juist het vertrouwen uit richting de scholen dat zij een hele mooie plek zijn. Daarbij geef je hiermee ook de ruimte aan de CJG-verpleegkundigen om daar te informeren. Dat doen ze ook in Amsterdam en dat moet juist op de basisschool, want daar zitten vaak ook de broertjes en de zusjes, bijvoorbeeld op de kinderopvang. Dat is juist een plek waar die vaccinatiegraad veel te laag is en waar nog een wereld te winnen valt.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Maar op die basisscholen loopt gewoon al de jgz-lijn. Dat is al beleid. Dat zit vanuit het CJG al op die leeftijd. Met die scholen voor voortgezet onderwijs zorgen we dat prikken die niet gezet zijn, op een latere leeftijd alsnog gezet worden. Dat gaat om kinderen die niet gevaccineerd zijn, maar dat wel moeten worden. Op de p.o.-scholen loopt gewoon de jgz-lijn, die, nogmaals, al beleid is.

Dan motie V.3 PvdA, Blijven prikken zonder steun van het Rijk. Behalve dat we in de stad alles doen om de vaccinatiegraad te verhogen, zijn we natuurlijk ook met het Rijk in gesprek om ook het Rijk te wijzen op de verantwoordelijkheid die we met elkaar hebben. Wij hebben daar ook gewoon meer geld voor nodig. In de Voorjaarsnota van het Rijk hebben we gelukkig kunnen zien dat die lobby bij het Rijk wel iets heeft opgeleverd, al is het incidenteel. We hebben daar wat geld voor gekregen. Dat zal in ieder geval helpen, maar ik denk dat het nooit genoeg zal zijn. Deze motie wil ik aan het oordeel van de raad laten. Als de raad dat wenst, lijkt het me goed om het overzicht te geven van wat er nog wel kan en wat er niet meer kan bij het uitblijven van rijksmiddelen.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

W. Beantwoording raadsadressen inzake Opvang voormalig Hagacomplex Sportlaan.

De beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**. Ik wil graag het woord geven aan de heer Bom. Dit was uw aanvraag, meneer Bom, dus het moet geen verrassing heten dat u als eerste mag. Gaat uw gang.

Coen Bom (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik sta hier namens mevrouw Verdonk, vandaar dat ik even niet doorhad dat ik als eerste moest, iets wat mijn liesbreuk niet ten goede kwam! Maar ik ga gelijk beginnen met het dictum van mijn motie. De raad, van mening dat het college ambtenaren wel dient aan te sturen om te zorgen dat burgerbrieven binnen een redelijke termijn worden beantwoord, verzoekt het college in het algemeen te beamen dat het college de ambtenaren wel aanstuurt en in het bijzonder toe te zeggen dat burgerbrieven binnen vier tot zes weken worden beantwoord.

De **voorzitter**. Door de heer Bom wordt de volgende motie (W.1 HvDH) ingediend:

Motie W.1 HvDH Burgerbrieven binnen 4 tot 6 weken beantwoorden

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van afronding debat over beantwoording raadsadressen inzake opvang voormalig Hagacomplex Sportlaan.

Constaterende dat,

- er veel ongerustheid is bij omwonenden over de plannen voor een grootschalige opvangvoorziening in het voormalig Hagacomplex Sportlaan;
- veel omwonenden hun zorgen daarover hebben geuit via een brief aan het college en pas na 10 maanden antwoord hebben ontvangen;
- het college in het debat heeft aangegeven dat het college de ambtenaren niet aanstuurt.

Overwegende dat,

- omwonenden niet veel vertrouwen hebben in het college vanwege de gebrekkige communicatie vanuit de gemeente die zij vanaf het begin hebben ervaren;
- het college meerdere malen heeft aangegeven en bevestigd dat zij de zorgen van omwonenden wel serieus neemt;
- burgers 10 maanden laten wachten op een antwoord niet bijdraagt aan meer vertrouwen in de gemeente;
- het college daarom de ambtenaren moet aansturen om raadsadressen binnen de normale termijn van 4 tot 6 weken te beantwoorden.

Van mening dat,

- het college ambtenaren wel dient aan te sturen om te zorgen dat burgerbrieven binnen een redelijke termijn worden beantwoord.

Verzoekt het college,

- in het algemeen te beamen dat het college de ambtenaren wel aanstuurt en in het bijzonder toe te zeggen dat burgerbrieven binnen 4 tot 6 weken worden beantwoord.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Dan kunt u heel zachtjes weer teruglopen naar uw plek. Neemt u de tijd.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Ik heb de motie Altijd inspraak bij wie komt wonen in tijdelijke opvang. Deze motie verzoekt het college buurtbewoners altijd inspraak te geven bij wie komt wonen in tijdelijke opvang.

De **voorzitter**. Door de heer Kaptheijns wordt de volgende motie (W.2 PVV) ingediend:

Motie W.2 PVV Altijd inspraak bij wie komt wonen in tijdelijke opvang

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van afronding debat “Beantwoording raadsadressen inzake Opvang voormalig Hagacomplex Sportlaan”,

Constaterende, dat:

- bij de tijdelijke invulling geen inspraak is geweest over wie er komt wonen aan de Sportlaan.

Overwegende, dat:

- het over het algemeen buurtbewoners zijn die het meest geconfronteerd worden met de opvang aan de Sportlaan of andere tijdelijke opvang, waardoor het niet meer dan logisch is als zij inspraak hebben inzake wie er komt wonen.

Verzoekt het college:

- buurtbewoners altijd inspraak te geven bij wie komt wonen in tijdelijke opvang.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Voorzitter. Ik begin met de motie van Hart voor Den Haag, W.1. De standaardrichtlijn is zes weken en het college handelt hier ook naar. Zoals ik ook in het commissiedebat over dit onderwerp heb aangegeven, is dit rondom de Sportlaan helaas niet goed gegaan vanwege de vele brieven. Honderden brieven zijn er toen binnengekomen. Gelukkig is er met meerdere afzenders in de tussentijd wel contact geweest. Daarnaast zijn in de brieven excuses gemaakt voor de vertraging. Maar aangezien dit dus gewoon een normale richtlijn is, is deze motie overbodig.

Dan de motie van de PVV, W.2. Wij handelen conform het initiatiefvoorstel van de VVD en daar is deze motie strijdig mee. Het college ontraadt deze motie daarom.

Lesley Arp (SP). Als ik het goed hoorde, gaf de wethouder aan dat het een normale richtlijn is. Ik had juist uit gesprekken achter de schermen begrepen dat er niet echt een deadline of een termijn is. Op zich is dat natuurlijk ook logisch, want het ene vraagstuk is complexer dan het andere. Ik was benieuwd hoe het college ertegen aankijkt om überhaupt een soort tussenbericht te sturen aan inwoners als zij mogelijk te maken hebben met een beantwoording die een jaar op zich laat wachten. Het lijkt mij logisch dat je niet op alle vraagstukken een exacte termijn kan plakken van bijvoorbeeld drie weken, omdat de ene vraag complexer is dan de andere, maar iemand een jaar lang laten wachten lijkt me zeer onwenselijk.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Ja, een tussenbericht zou inderdaad een goed idee zijn. Wij hebben bij de raadsadressen rondom Haga met heel veel van de inzenders van een brief sowieso wel tussentijds contact gehad, maar dat was niet de standaardprocedure.

Lesley Arp (SP). Dat is dan iets waar wij als SP nader op door kunnen gaan bij de jaarrekening. Dan zouden wij het gepaster vinden om dat bijvoorbeeld bij het programma college of dienstverlening te doen, omdat ik denk dat dit vraagstuk breder is dan alleen het onderwerp Haga.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Zeker, en dat zou u dan ook het beste kunnen doen met de portefeuillehouder dienstverlening.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

X.   Debat over Verkeersveiligheid.

De beraadslaging wordt geopend.

Peter Mekers (D66). Voorzitter. Als je je vrij en veilig wil bewegen door de stad heb je wel een goede verkeersveiligheid nodig. Voor wie met spanning zit te wachten op de uitkomsten van ons meldpunt www.naar30.nl: die komen binnenkort naar u toe, met honderden aanmeldingen. Voor nu hou ik het bij twee moties.

De eerste is Van Alkemadelaan veilig. Die roept het college op te onderzoeken of er, vooruitlopend op de start van de pilot in 2026, per start schooljaar 2025/2026 al tijdelijke verkeersmaatregelen genomen kunnen worden om de oversteek van fietsen en voetgangers ter hoogte van de Breitnerlaan te verbeteren. Deze motie dien ik in samen met de heer De Vuyst van GroenLinks, mevrouw Holman van de PvdA, mevrouw Gerritsen van de Partij voor de Dieren en mevrouw Peeck van de Haagse VVD.

Er kwam ook nog een briljante ingeving binnen over de Anna Paulownastraat. Dat is het verlengde van de Prinsessewal. Die is nu eenrichtingsverkeer en die wordt door fietsers nog weleens in twee richtingen gebruikt. Wij zien dat dat gevaarlijk is, dus wij willen graag dat er ook daar wordt gekeken hoe dat beter kan. Het dictum van de motie daarover luidt: verzoekt het college te onderzoeken hoe er een veilige fietsroute door de Anna Paulownastraat kan worden gerealiseerd voor fietsers vanaf de centrumzijde.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Wij zouden ook wel graag tweerichtingsverkeer zien. Wij willen daarom iets voorstellen. Als u dit nou aanvult met 'met behoud van parkeerplekken', dan willen we uw motie wel steunen.

Peter Mekers (D66). Dit is een onderzoeksmotie dus daar kan alles uit komen. Er kan bijvoorbeeld ook uit komen dat we de straat moeten inrichten als fietsstraat, zoals de Conradkade, waar je wel fietsers twee kanten op hebt maar er voor de auto eigenlijk weinig verandert. Dat zou een uitkomst kunnen zijn, maar dat laat ik liever vrij aan de specialisten vanuit de ambtenarij.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Uw kansen worden er niet groter op.

De **voorzitter**. Uw kansen worden er niet groter op, zei meneer Meinesz. Gaat uw gang.

Peter Mekers (D66). Ik ga ervan uit dat ook de heer Meinesz hart heeft voor de verkeersveiligheid, en dat hoeft hier niet te betekenen dat er parkeerplaatsen aan gaan.

De **voorzitter**. Door de heer Mekers, daartoe gesteund door de heer De Vuyst, mevrouw Holman, mevrouw Gerritsen en mevrouw Peeck, wordt de volgende motie (X.1 D66) ingediend:

Motie X.1 D66 Van Alkemadelaan Veilig

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het themadebat verkeersveiligheid.

Overwegende dat:

- de Van Alkemadelaan pas voorjaar 2026 wordt aangepakt om deze verkeersveiliger te maken in een pilot;
- er ter hoogte van de Breitnerlaan dagelijks onveilige situaties ontstaan bij overstekende fietsers en voetgangers.

Van oordeel dat:

- er tot de start van de pilot geen maatregelen gepland zijn om de verkeersveiligheid hier te verbeteren.

Roept het college op:

- te onderzoeken of er, vooruitlopend op de start van de pilot in 2026, per start schooljaar 2025/2026 al tijdelijke verkeersveiligheidsmaatregelen genomen kunnen worden om de oversteek van fietsers en voetgangers ter hoogte van de Breitnerlaan te verbeteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de heer Mekers wordt de volgende motie (X.2 D66) ingediend:

Motie X.2 D66 Veilig fietsen in de Anna Paulownastraat

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het themadebat verkeersveiligheid.

Constaterende dat:

- de Anna Paulownastraat verboden in te rijden is voor fietsers die vanuit de richting centrum komen;
- fietsers hierdoor meer kruisingen moeten oversteken om vanuit het centrum richting het Anna Paulownaplein te komen;
- er nu toch vaak fietsers tegen de richting in fietsen;
- bewoners van de Anna Paulownastraat vaak last hebben van fietsers die over de stoep rijden naar de horeca van het Anna Paulownaplein en verder;
- de huidige situatie tot gevaarlijke verkeerssituaties kan leiden.

Van mening dat:

- het beter zou zijn als er beide richtingen door de Anna Paulownastraat gefietst kan worden, voor de verkeersveiligheid en bereikbaarheid.

Verzoekt het college:

- te onderzoeken hoe er een veilige fietsroute door de Anna Paulownastraat kan worden gerealiseerd voor fietsers vanaf de centrumzijde.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Fatima Faïd (HSP). Voorzitter. Ik wilde graag de volgende motie indienen, met de titel 'Den Haag remt voor veiligheid'. Die verzoekt het college te onderzoeken op welke aanvullende wegen 30 kilometer per uur als maximumsnelheid kan worden ingevoerd, het huidige plan van 110 straten uit te breiden naar een bredere, gebiedsdekkende aanpak, en uiterlijk Q4 2025 een concreet tijdsplan op te stellen voor de invoering van 30 kilometer per uur als standaard binnen de gehele bebouwde kom, met uitzondering van hoofdwegen.

En dan heb ik nog een andere motie, als ik zo vrij mag zijn. Die heet 'Flitspalen redden levens'. Het dictum luidt: verzoekt het college te onderzoeken in welke 30 kilometerstraten een flitspaal nodig is, proactief kijken naar welke nieuwe 30 kilometerstraten een risico vormen voor stelselmatig snelheidsovertredingen, en proactief aanvragen indienen bij het CVOM voor de plaatsing van flitspalen bij 30 kilometerzones.

De **voorzitter**. Door mevrouw Faïd worden de volgende moties (X.3 HSP en X.4 HSP) ingediend:

Motie X.3 HSP Den Haag remt voor veiligheid

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 Mei 2025 ter bespreking van het afronding debat inzake Debat over Verkeersveiligheid:

Constaterende dat:

- Den Haag de meeste verkeersongevallen van de G4-gemeente heeft;
- de verkeersveiligheid voor de meest kwetsbare weggebruikers, zoals voetgangers en fietsers, ernstig tekortschiet;
- het college in het coalitieakkoord het bevorderen van verkeersveiligheid herhaaldelijk benadrukt.

Overwegende dat:

- de impact van verkeersongelukken bij 30 km/u significant kleiner is dan bij hogere snelheden, wat ernstige letsels en verkeersdoden voorkomt;
- het invoeren van 30 km/u op meer straten een positief effect zal hebben op zowel weggebruikers als de leefomgeving van bewoners in Den Haag;
- het huidige plan van het college “110 straten in Den Haag naar 30 km/u” (RIS320624) een stap in de goede richting is, maar dat er nog veel breder moet worden gekeken;
- het huidige plan van 110 straten naar 30 km/u te kort schiet als het gaat om de wijken in Zuidwest, Transvaal en de Schilderswijk.

Verzoekt het college:

- te onderzoeken op welke aanvullende wegen 30 km/u als maximumsnelheid kan worden ingevoerd;
- het huidige plan van 110 straten uit te breiden naar een bredere, gebiedsdekkende aanpak;
- uiterlijk Q4 2025 een concreet tijdspad op te stellen voor de invoering van 30 km/u als standaard binnen de gehele bebouwde kom, met uitzondering van hoofdwegen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie X.4 HSP Flitspalen redden levens

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 Mei 2025 ter bespreking van het afronding debat inzake Debat over Verkeersveiligheid:

Constaterende dat:

- het plaatsen van flitspalen in 30 km/u zones, na een succesvolle pilot in Amsterdam, door het OM landelijk is goedgekeurd;
- Den Haag nog geen flitspalen op 30 km/u wegen heeft, ondanks het nut van flitspalen in het aansporen om de maximale snelheid niet te overschrijden.

Overwegende dat:

- de impact van verkeersongelukken bij 30 km/u significant kleiner is dan bij hogere snelheden, wat ernstige letsels en verkeersdoden voorkomt;
- het ontbreken van handhaving op 30 km/u zorg voor een knelpunt voor zowel de geloofwaardigheid als de naleving van 30 km/u;
- de Gemeente Amsterdam een succesvolle pilot heeft gehad met flitsers op 30 km/u wegen.

Verzoekt het college:

- te onderzoeken in welke 30 km/u straten een flitspaal nodig is;
- proactief kijken naar welke nieuwe 30 km/u straten een risico vormen voor stelselmatig snelheid overtredingen;
- proactief aanvragen in dienen bij het CVOM voor de plaatsing van flitspalen bij 30 km/u zones.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Jelle Meinesz (Hart voor Den Haag). Voorzitter. Ik heb hier een motie liggen met de titel 'Een ongevallenmonitor zichtbaar voor de raad'. Daar heb ik al vaker om gevraagd en er schijnt er gewoon een te zijn. In deze motie verzoeken wij het college dus om de bestaande ongevallenmonitor (VIAstat) ook beschikbaar en inzichtelijk te maken voor de gemeenteraad.

De **voorzitter**. Door de heer Meinesz wordt de volgende motie (X.5 HvDH) ingediend:

Motie X.5 HvDH Ongevallenmonitor zichtbaar voor de Raad

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 8 mei 2025, ter afronding van het debat over Verkeersveiligheid.

Constaterende, dat:

- de Raad momenteel geen direct inzicht heeft in het aantal verkeersongevallen in de stad;
- het onduidelijk is wat voor soort ongevallen er plaatsvinden en wat de oorzaken zijn;
- er al een uitgebreide ongevallenrapportage beschikbaar is bij de hulpdiensten.

Overwegende, dat:

- raadsleden betere en beter onderbouwde besluiten kunnen nemen wanneer zij toegang hebben tot deze gegevens;
- op basis van deze informatie gerichte maatregelen kunnen worden genomen om de verkeersveiligheid te verbeteren.

Verzoekt het college:

- de bestaande ongevallenmonitor (VIAstat) ook beschikbaar en inzichtelijk te maken voor de gemeenteraad.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Voorzitter. We houden het tempo er een beetje in.

Eerst de motie Van Alkemadelaan veilig, X.1 D66. Die kan het college aan de raad laten. We zijn natuurlijk bezig met de voorbereiding van de pilot voor de Van Alkemadelaan, maar we kunnen alvast kijken naar die oversteek bij de Breitnerlaan. Het is een onderzoeksmotie, dus het college weet nog niet wat de uitkomst gaat zijn, maar het is geen probleem om hiernaar te kijken. Deze motie kan ik dus aan de raad laten.

Hetzelfde geldt eigen voor motie X.2 D66, Veilig fietsen in de Anna Paulownastraat. Dit kunnen we ook onderzoeken. Dit zit ook al in het plan Kwaliteitsverbetering Centrum-Noord. In het bredere participatietraject daarvoor is ook al het idee naar boven gekomen om hiernaar te gaan kijken. Als deze motie aangenomen wordt, kan het college dat dus doen. Of dat kan zonder het opheffen van parkeerplaatsen gaan we onderzoeken, maar dat wordt natuurlijk wel ingewikkeld. Dat zeg ik maar

even aan de voorkant. We gaan dat zien bij de uitkomsten van het onderzoek, mocht de motie worden aangenomen.

Dan ben ik bij motie X.4 HSP, Flitspalen redden levens. Het is sinds 2024 inderdaad mogelijk om ook op 30km/u-straten een flitspaal neer te zetten. Toch is het college van mening dat dit, gezien het enorme tekort aan flitspalen, niet de meest effectieve plekken zijn om flitspalen neer te gaan zetten. Dat is met name omdat juist op de 50 kilometerwegen de stevigste ongevallen plaatsvinden, met ook het meeste letsel. Je wilt die flitspalen zo effectief mogelijk inzetten, en juist op die 30 kilometerwegen heb je eigenlijk al maatregelen genomen waardoor het effect van de snelheidsoverschrijding minder is dan op 50 kilometerwegen. Gezien het feit dat er enorme schaarste is en we dit enorm moeten onderbouwen bij het Openbaar Ministerie, dat er uiteindelijk over gaat waar de flitspalen terechtkomen, is dit toch niet de richting die we in Den Haag op zouden moeten willen, wat het college betreft.

Fatima Faïd (HSP). Bedankt aan de wethouder voor de beantwoording. En dáárom hebben we ook die andere motie ingediend, over het uitbreiden van het aantal straten dat wordt teruggebracht van 50 kilometer naar 30 kilometer per uur. Dan hebben we dus en-en. Hoe fijn is dat voor u, wethouder?

De **voorzitter**. Nou, we gaan het horen.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Dat klinkt sympathiek. Ik kom zo op de andere motie, maar deze motie wil ik dus ontraden, omdat we, nogmaals, flitspalen juist willen neerzetten op de plekken waar de ernstigste ongelukken gebeuren. En dat zijn juist niet de 30km/u-straten.

Dan kom ik nu bij de andere motie van de Haagse Stadspartij, Den Haag remt voor veiligheid. Dat is X.3 HSP. We hebben nu inderdaad 110 straten die naar 30 gaan, maar deze motie vraagt ons om nog wat verder te kijken. Dat doen we eigenlijk al in de Netwerkstrategie. Die heeft tot eind maart ter inzage gelegen en de definitieve versie komt nog voor de zomer ter besluitvorming naar uw raad. Deze Netwerkstrategie geeft het langeretermijnperspectief, waaruit je de volgende 500 straten kunt deduceren die hierna aan de beurt komen om 30km/u-straten te worden. Die liggen natuurlijk voor een deel ook binnen de centrumring. Wat deze motie vraagt, zit dus al in de Netwerkstrategie. Daarom is de motie overbodig en wordt die ontraden.

Tot slot motie X.5 HvDH, Ongevallenmonitor zichtbaar voor de raad. Het verheugt mij zeer dat ik deze motie aan de raad kan laten. Het komt namelijk niet heel vaak voor dat het college moties op het thema mobiliteit van Hart voor Den Haag een goed idee vindt. Dit doe ik dus met heel veel plezier, met een kleine disclaimer. We kunnen deze data delen, maar het zijn wel cijfers die altijd in een context gezien moeten worden. Die vergen dus wel enige uitleg of interpretatie. Ook zijn deze cijfers niet de enige input voor ons verkeersveiligheidsbeleid. We doen ook heel veel onderzoeken en we kijken naar landelijke ontwikkelingen. Ook hebben we modellen. Maar deze ongevallencijfers kunnen we prima delen, als de raad deze motie aanneemt natuurlijk.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

Y. Afvaldebat.

De beraadslaging wordt geopend.

Leonie Gerritsen (PvdD). Voorzitter. Wij hebben twee moties, maar ik heb ook een vraag om een toezegging aan de wethouder. Hij stuurde namelijk per mail een flyer over hondenpoep die zal worden uitgedeeld, maar die flyer is niet up-to-date. Daar staat nog oude informatie in over de hondenbelasting. Ik wil vragen of dat kan worden gewijzigd. En als er dan toch ruimte vrijkomt op die flyer, vraag ik de wethouder om informatie toe te voegen over de schadelijke invloed van hondenpoep op de ecosystemen. Heel veel mensen weten dat namelijk niet en het lijkt me goed om dat mee te nemen. Ik heb twee moties.

De eerste motie heeft de interessante titel 'Papierpers of poezenpletter'. Deze motie gaat over de nieuwe perscontainers die de wethouder wil gaan introduceren, of in ieder geval intensiveren. Dat lijkt mijn partij een bijzonder slecht idee. Het gebeurt weleens, gelukkig niet vaak, dat er dieren vast komen te zitten in afvalcontainers. Je kan wel raden wat er dan gebeurt als zo'n container begint te persen en te pletten op het moment dat er afval in terecht komt.

De **voorzitter**. Dit is een afronding debat. Zou u misschien willen overgaan tot het indienen van de motie? Dit is namelijk best een lange inleiding.

Leonie Gerritsen (PvdD). Het is een lange inleiding, maar het moet ook een beetje duidelijk zijn waar de motie over gaat. Maar ik zal overgaan tot het verzoek aan het college. Dat luidt: verzoekt het college om geen pilots uit te voeren met perscontainers en de bestaande perscontainers te vervangen voor normale containers.

Mijn volgende motie heet 'Rookvrije zone schoon'. Die verzoekt het college om visueel zichtbare rookvrije zones rondom de ingangen aan Spui en Leyweg te creëren, bijvoorbeeld met lijnen op de grond - dat zie je bijvoorbeeld ook bij universiteiten - aan de rand van deze zones asbakken te plaatsen, eventueel met de tekst 'vanaf hier rookvrije zone', en de asbakken regelmatig te legen.

De **voorzitter**. Door mevrouw Gerritsen worden de volgende moties (Y.1 PvdD en Y.2 PvdD) ingediend:

Motie Y.1 PvdD Papierpers of poezenpletter?

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 8 mei 2025, ter bespreking van de Voortgangsrapportage 2024 Aanvalsplan Afval (RIS321605).

Constaterende, dat:

- in de Voortgangsrapportage Aanvalsplan Afval (RIS321605) er een pilot is afgerond en is besloten om 5 extra ondergrondse perscontainers voor oud papier en karton te installeren.

Overwegende, dat:

- er een hond in Den Bosch in een ondergrondse afvalcontainer is gevonden;
- er een kat in Delft in een ondergrondse afvalcontainer is gevonden;
- er een kat in Heemstede in een vuilnisbak is gevonden;
- er een kat in Oss in een vuilniswagen is gevonden;
- er fatale situaties kunnen ontstaan door het gebruik van perscontainers.

Van mening, dat:

- fatale ongelukken met perscontainers beter voorkomen kunnen worden.

Verzoekt het college:

- om geen pilots uit te voeren met perscontainers;
- de bestaande perscontainers te vervangen voor normale containers.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie Y.2 PvdD Rookvrije zone schoon

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 8 mei 2025, ter bespreking van de Voortgangsrapportage 2024 Aanvalsplan Afval (RIS321605).

Constaterende, dat:

- de asbakken rondom het stadhuis Spui en Leyweg zijn weggehaald, en er aankondigingen zijn opgehangen om op die plekken niet te roken;
- mensen toch nog roken op die plekken en hun peuken nu juist op de grond of in een geul of put gooien.

Overwegende, dat:

- sigarettenpeuken een bron zijn van gifstoffen en microplastics in grond- en rioolwater;
- het weghalen van asbakken er niet voor zorgt dat mensen stoppen met roken.

Van mening, dat:

- rookvrije zones invoeren rondom gemeentelijke panden een goed idee is;
- het voorkomen van vervuiling door peuken op de grond ook een doel moet zijn.

Verzoekt het college:

- visueel zichtbare rookvrije zones rondom de ingangen aan Spui en Leyweg te creëren, bijvoorbeeld met lijnen op de grond;
- aan de rand van deze zones asbakken te plaatsen, eventueel met de tekst 'vanaf hier rookvrije zone';
- de asbakken regelmatig te legen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. De vragen die nog aan de wethouder gesteld zijn ten aanzien van een toezegging zijn wat lastig in een afronding debat. Ik denk dus dat u die nog even buiten de vergadering om met elkaar moet bespreken. We krijgen straks immers de appreciaties van de ingediende moties. Ik heb ook de HSP nog op het lijstje staan. Ja, u mag weer in actie komen, mevrouw Faïd.

Fatima Faïd (HSP). Voorzitter. In heel Den Haag zien we dat grofvuil op straat wordt gezet, heel vaak zonder dat mensen een afspraak maken. Dat leidt tot overlast en verspilling, want het blijft soms echt dagen liggen, kan ik u vertellen. Ik kijk daar namelijk soms zelf ook op uit. Daarom heb ik een motie met de titel 'Wekelijks grofvuil ophalen'. Die verzoekt het college om in overleg met HMS per wijk een wekelijkse grofvuildag in te stellen waarop wijkbewoners hun grofvuil mogen aanbieden en te onderzoeken hoe dit gecombineerd kan worden met het ophalen door kringloop- en recyclebedrijven, en de raad hierover te informeren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Faïd wordt de volgende motie (Y.3 HSP) ingediend:

Motie Y.3 HSP Wekelijks grof vuil ophalen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het afvaldebat.

Constaterende, dat:

- overall in Den Haag grofvuil op straat gezet wordt zonder dat een ophaalafpraak wordt gemaakt;
- dit grofvuil niet meegenomen wordt door de vrachtwagens op weg naar aangemeld grofvuil.

Overwegende, dat:

- veel Hagenaars niet over vervoer beschikken om grofvuil naar de stort te brengen;

- veel Hagenaars kennelijk om welke reden dan ook geen afspraak maken om grofvuil te laten ophalen maar het gewoon op straat zetten;
- dit voor overlast zorgt omdat het vaak dagen duurt voordat dit grofvuil door de diensten wordt opgemerkt of gemeld;
- dit illegaal geplaatste grofvuil weer apart door vrachtwagens wordt opgehaald;
- deze extra ritten ook extra mankracht en extra belasting voor het milieu betekenen;
- er nu vaste dagen in de week zijn per buurt waarop een afspraak gemaakt kan worden om grofvuil op te halen (zoals maandag en donderdag in het centrum);
- het efficiënter en milieubewuster is om al het grofvuil op een vaste dag van de week per wijk op te halen;
- bij een vaste ophaaldag duidelijk inzichtelijk is wanneer het grofvuil op straat kan en wanneer rondslingerend meubilair wordt opgehaald zonder dat Hagenaars zelf stappen moeten ondernemen en afspraken moeten maken;
- kringloop en recyclebedrijven dan ook een vaste route kunnen rijden om zoveel mogelijk grofvuil her te gebruiken.

verzoekt het college:

- in overleg met HMS per wijk een wekelijkse grofvuildag in te stellen waarop wijkbewoners hun grofvuil mogen aanbieden en te onderzoeken hoe dit gecombineerd kan worden met het ophalen door kringloop- en recyclebedrijven;
- de raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Noud Dumoulin (VVD). Voorzitter. Ik heb de eer om één motie in te dienen namens collega Clark, fervent voorvechter van de gele zakken. De motie heet 'Gele zakken meepakken in Haagse Hout en Laak'. Het dictum luidt: verzoekt het college uiterlijk voor het zomerreces in zowel Haagse Hout als Laak minimaal één extra uitgiftepunt te openen en in Haagse Hout en Laak minimaal één uitgiftepunt te hebben dat structureel na 17.00 uur open is. Deze motie is mede ingediend door mevrouw Arp van de Socialistische Partij.

De **voorzitter**. Door de heer Dumoulin, daartoe gesteund door mevrouw Arp, wordt de volgende motie (Y.4 VVD) ingediend:

Motie Y.4 VVD Gele zakken meepakken in Haagse Hout en Laak

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van de Voortgangsrapportage 2024 Aanvalsplan Afval (RIS321605).

Constaterende dat:

- gele zakken effectief zijn in het tegengaan van meeuwenoverlast;
- het centrum inmiddels acht uitgiftepunten telt, terwijl Haagse Hout en Laak respectievelijk slechts twee en drie uitgiftepunten hebben;
- geen uitgiftepunten in Haagse Hout open zijn na 17:00;
- alleen Vadercentrum Adam structureel open is in Laak na 17:00.

Overwegende dat:

- ook in Haagse Hout en Laak afvaloverlast ontstaat door kapotgepikte vuilniszakken;
- de betere beschikbaarheid van uitgiftepunten in het centrum heeft geleid tot meer gebruik onder bewoners.

Van mening dat:

- werkende Hagenaars de mogelijkheid moeten hebben om gele zakken af te halen buiten reguliere werktijden.

Verzoekt het college:

- uiterlijk voor het zomerreces in zowel Haagse Hout als Laak minimaal één extra uitgiftepunt te openen;
- in Haagse Hout en Laak minimaal één uitgiftepunt te hebben dat structureel na 17:00 open is.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Voorzitter. Eén motie zal door collega Bredemeijer geapprecieerd worden, maar de andere door mij.

Ik begin met motie Y.1 PvdD, over de papierpersen. Deze motie wil ik graag ontraden. De veiligheid van de perscontainer is geborgd in het ontwerp, dat voldoet aan alle landelijke richtlijnen. Zonder het al te technisch te willen maken, zeg ik dat er sprake is van een kleine, platte inwerpopening, die dus veel kleiner is dan die van de reguliere ondergrondse afvalcontainers. De klep van deze container gaat ook niet zomaar open, want die is verzwaard en valt terug. Als het deurtje aan de zijkant open blijft staan, mocht dat ooit gebeuren, dan zorgen sensoren ervoor dat het persgedeelte niet inwerking treedt. Bovendien is het persgedeelte afgeschermd van de valtrechter, staat hier.

De **voorzitter**. Ja, en als het er staat ...

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Ja! Dat is een extra veiligheidsmechanisme. Deze perscontainers worden ook jaarlijks gecontroleerd. In Amsterdam staan er 450 en in Utrecht staan er 400 en daar staan ze al tien jaar, en in deze steden hebben zich geen incidenten voorgedaan. Dat hebben we nog extra gecheckt, want ik begrijp de zorg heel goed. We willen niet dat huisdieren of wat voor dieren dan ook in deze containers terechtkomen. Uit de andere steden zijn echter geen incidenten bekend, terwijl deze perscontainers een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de schone stad, met name als het gaat om papier en karton. Je kunt de capaciteit in de openbare ruimte namelijk veel groter maken. Ik zou deze motie dus willen ontraden.

Leonie Gerritsen (PvdD). Het is fijn om te horen dat dieren er in elk geval niet onbedoeld in terecht kunnen komen, maar mocht iemand vervelende bedoelingen hebben, dan kan er natuurlijk wel een dier in terechtkomen. Ik ben heel blij dat het nog niet is voorgekomen, maar om het te voorkomen zouden we toch willen vragen om geen gebruik te maken van dit soort containers.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Als mensen dit soort verkeerde bedoelingen hebben met huisdieren, wat niemand hoopt en wat gelukkig ook bijna nooit voorkomt in de stad Den Haag, dan kunnen die mensen met die dieren natuurlijk ook hele andere dingen doen die we met z'n allen afschuwelijk vinden. Dat zou voor het college dus niet de reden zijn om niet door te gaan met deze perscontainers.

Leonie Gerritsen (PvdD). Het klopt dat het weinig gebeurt, maar het komt wel voor. Er zijn wel incidenten geweest waarbij er dieren in containers terecht zijn gekomen. Dan vraag je je af hoe een hond daarin terechtkomt. Die heeft zich er waarschijnlijk niet zelf in gewurmd. Het kan dus wel voorkomen, en dat willen we toch liever voorkomen dan achteraf te moeten denken: ai, dat is een keer fout gegaan.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). In de overwegingen van de motie staan een aantal incidenten genoemd en ik leid uit de tekst af dat het daarbij om ondergrondse afvalcontainers gaat. Die hebben een veel grotere opening dan deze perscontainers. Ik bestrijd dus niet dat het in de genoemde steden voorgekomen is dat er huisdieren in containers, in een vuilnisbak of in een vuilniswagen terecht zijn

gekomen, zoals ook in de motie wordt genoemd, maar dit gaat specifiek over een perscontainer, die een kleinere opening heeft en dus voorzien is van allerlei beveiligingsmechanismen. Daardoor is eigenlijk uit te sluiten dat daar huisdieren in terechtkomen.

Ik kom bij de motie Wekelijks grofvuil ophalen, van de Haagse Stadspartij. Dat is Y.3 HSP. Deze motie wil het college graag ontraden. Dit is een debat dat deze wethouder ook al meerdere keren gevoerd heeft. We hebben ook best wat ervaring met wekelijks grofvuil ophalen; we hebben dat van 2013 tot 2016 gedaan en onlangs nog in Laak, op het Jonckbloetplein en het Goeverneurplein. Dat was van 2020 tot 2021. Toen hebben we dat een paar jaar gedaan. Hoewel er flink werd ingezet op communicatie betekende zo'n grofvuildag dat er op die plekken bijna iedere dag grofvuil buiten werd gezet in plaats van alleen op de ophaaldag. Eigenlijk heeft het dus een averechts effect. Bovendien zou het een verslechtering van de service zijn. Nu kun je namelijk iedere dag grofvuil buiten zetten, alleen moet je een dag van tevoren telefonisch een afspraak maken. De klankbordgroep Actieplan Laak heeft hier ook naar gekeken en die zag ook meer nadelen dan voordelen. Ik heb in de commissie toegezegd dat ik bij de klankbordgroep Laak nog zal verifiëren hoe dat gesprek destijds gegaan is en of de klankbordgroep nog steeds achter dat advies staat. Daar zal ik in de volgende voortgangsbrief op terugkomen. Dat had ik dus al toegezegd. Ik wil de motie graag ontraden.

Dan ben ik bij motie Y.4 VVD, Gele zakken meepakken in Haagse Hout en Laak. Ik ken de VVD als fervent voorstander van de gele zakken, die zijn bedoeld om meeuwenoverlast tegen te gaan op de plekken waar nog geen ondergrondse restafvalcontainers staan. Dat is in delen van Laak en Haagse Hout inderdaad het geval. Wij kunnen ons er best voor inzetten om te kijken of we daar ook uitgiftepunten kunnen toevoegen. Deze motie wil ik dus graag aan de raad laten, maar wel met de winstwaarschuwing dat we afhankelijk zijn van andere partijen om uitgiftepunten te vinden. Er moet dus wel medewerking aan worden verleend, maar het is goed te doen om ons als college daarvoor in te zetten en ook te proberen of het 's avonds kan gebeuren, mocht uw raad de fractie van de VVD volgen op dit punt.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Voorzitter. Het is mooi om na jaren weer eens een optreden te mogen verzorgen in een afvaldebat. Ik was in de veronderstelling dat dat tegenwoordig een grondstoffendebat werd genoemd, maar gelukkig is het gewoon nog afval.

De volgende motie mag ik appreciëren omdat ik bestuurlijk verantwoordelijk ben voor onze gemeentelijke panden en deze motie van de Partij voor de Dieren, Y.2 PvdD, over rookvrije zones gaat. Wij zijn er juist zo trots op dat wij nu een rookvrije zone om het stadhuis heen hebben en er dus geen asbakken meer nodig zijn rondom het stadhuis. Want asbakken stimuleren het roken, of faciliteren het in ieder geval, en daar zijn wij als college mee gestopt. We willen het liefst bezoekers in het stadhuis kunnen ontvangen zonder dat ze bij de ingang door een walm van rook heen hoeven te lopen, vandaar dat daar geen asbakken meer staan. Een peuk kan, als dat nodig is, op een normale manier uitgedrukt worden en weggegooid worden in de prullenbakken eromheen. In die prullenbakken is daarvoor ook een mogelijkheid ingebouwd. Vandaar dat we deze motie willen ontraden.

Voorzitter: de heer Van Zanen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Dat is natuurlijk een beetje een papieren werkelijkheid. Als de wethouder daar namelijk eens een uurtje zou gaan staan, zou hij heus wel zien dat die peuken ... Ja, ik zie nu een paar mensen schuldig omlaag kijken; you know who you are! De wethouder zou dan zien dat rokers echt niet een stuk gaan lopen om die peuk ergens anders weg te gooien. Mensen gooien die op straat en het liefst nog in zo'n goot, zodat de peuk ook nog in het riool terechtkomt, of in zo'n geultje dat dan op een later moment leeggehaald moet worden. Vandaar dat ik juist voorstel om dit wel op een bepaald aantal punten te doen. Dan bedoel ik niet aan het stadhuis vast, maar juist op een afstand ervan: vanaf hier rookvrije zone. En daar kunnen mensen dan hun peuk weggooiden.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Daar zijn die prullenbakken dus voor, met zo'n uitdrukking. Dan kan het dus in de prullenbak. Dat is op de prullenbak aanwezig.

Leonie Gerritsen (PvdD). Ja, ik snap dat het daarvoor is, maar het gebeurt natuurlijk niet. De wethouder weet toch ook wel dat mensen die hier werken nog wel steeds naar buiten gaan om te roken

en dan hun peuk op de grond gooien in plaats van die weg te gooien in een asbak? Dat gebeurt gewoon.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Mensen mogen gewoon een peuk roken als ze dat graag willen. Daar gaan wij hier gelukkig niet over; dat moeten mensen allemaal zelf weten. Alleen willen wij mensen gastvrij ontvangen in ons stadhuis zonder dat ze door een walm van rook heen hoeven te lopen. Daarom geldt: rookvrij rondom het stadhuis en je peuk uitdrukken op zo'n ding, in de prullenbak gooien en klaar. Dat is gewoon hoe het is. Waarom zouden wij dus, omdat mensen zich niet aan die regel houden, of niet eens het morele besef hebben dat je een peuk niet op de grond moet gooien, daarvoor weer van alles moeten gaan organiseren?

Fatima Faïd (HSP). Met het gevaar dat ik een beetje in belangenverstrengeling terecht ga komen als notoire roker, zeg ik het volgende. Ik snap het verhaal van de wethouder dat het natuurlijk heel vervelend is als mensen hier binnenkomen en inderdaad door zo'n walm van rook moeten lopen. Maar aan de voorkant van het stadhuis staan op dit moment helemaal geen asbakken. Het idee van mevrouw Gerritsen van de Partij voor de Dieren om ze wat verder weg te zetten zodat ik en mijn mederokers hun peuk rustig wat verder weg kunnen uitmaken, is dus misschien wel een dingetje om over na te denken. Ik weet namelijk dat het er aan de achterkant wel is, maar aan de zijkant en aan de voorkant niet. Wij vinden de motie van mevrouw Gerritsen dus echt fantastisch.

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Waarvan akte. Het college vindt dat niet. Wij ontraden de motie. Kijk, mensen moeten hun afval in de prullenbak gooien. Dat lijkt mij een vrij basale regel die we in onze opvoeding meekrijgen. Een peuk is ook afval, dus gooi die in de prullenbak. Zorg wel even dat je hem van tevoren uitdrukt. Als er geen prullenbak is, loop er dan nog even een tijdje langer mee rond en gooi hem in de dichtstbijzijnde prullenbak.

Leonie Gerritsen (PvdD). Voor de laatste keer. Ik begrijp dat het zo zou moeten gaan - dat zouden we allemaal fantastisch vinden - maar dat gebeurt niet. Mensen komen naar het stadhuis en zijn nog aan het roken. Ze zoeken naar een plek en kunnen die niet vinden, en gooien hun peuk op de grond. Ook mensen die in hun pauze even naar buiten gaan om te roken, weten ze niet waar ze hun peuk moeten laten. Het gebeurt. En natuurlijk zou het heel fijn zijn als het niet zou gebeuren - wij zouden het ook fantastisch vinden als iedereen er magisch mee ophield - maar aangezien dat niet zo is, moeten we er wel iets voor faciliteren. Er moet een plek komen om de peuk weg te gooien zodat er makkelijk kan worden schoongemaakt. Een tegel heb ik liever niet, want ik denk dat mensen dan juist denken: o, een tegel, dus een put is ook prima. Een asbak is, denk ik, het beste, en dan regelmatig schoonmaken. Kunnen we het op z'n minst even proberen, om te kijken of het beter gaat? Pilotje?

Wethouder **Bredemeijer** (CDA). Je kunt echt twee kanten op redeneren. Ik begrijp degenen die zeggen 'doe alsjeblieft een asbak' ook heel goed. We hebben als gemeente het beleid dat we roken niet willen faciliteren in de buitenruimte. Dat was al zo in de tijd dat ik het afvalbeleid verdedigde. En we hebben het gevoel dat we dat wel doen door het plaatsen van asbakken. Dit is al jaren het beleid, en dus ook rondom het stadhuis. Je kunt ook de andere kant op redeneren - zorg dat mensen hun sigaret kunnen uitdrukken - maar wij zeggen dus: zorg dat in de openbare ruimte het faciliteren van het roken niet zichtbaar is. We moet je op zo'n prullenbak even zo'n uitdrukking hebben, zodat de peuk uitgedrukt in de prullenbak kan worden weggegooid.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

Z.   Debat over Duurzaamheid.

De beraadslaging wordt geopend.

Vincent Thepass (GroenLinks). Voorzitter. Excuus voor de chaos van zonet; de microfoon werkte niet. Een rechtvaardige warmtetransitie waarin klimaat, betaalbaarheid en lokaal zeggenschap centraal staan, is een van de grote opgaven waar wij als stad voor staan. Voor een deel van de stad, namelijk de gele wijken, is het echter nog niet duidelijk waar ze naartoe moeten werken. Die duidelijkheid kunnen wij bieden met het aankomende warmteprogramma. Daarom heb ik de motie Geef duidelijkheid over warmteoplossingen. Daarin verzoeken wij het college bij het opstellen van het warmteprogramma duidelijkheid te bieden aan alle gele wijken door keuzes te maken over de uiteindelijke warmteoplossingen, hierbij in het bijzonder de mogelijkheden te bekijken voor meer warmtenetgebieden en hier naast duurzaamheid ook het belang van het tegengaan van netcongestie en de voordeligste oplossing voor maatschappij en bewoners sterk in mee te wegen, en hierbij de samenwerking aan te gaan met bewonersinitiatieven voor het concretiseren van lokale oplossingen, zoals met de Haagse Hogeschool en Energierijk Laak. Deze motie is medeondertekend door collega's Holman van de PvdA, Assad van D66, De Groot van het CDA en Dumoulin van de VVD; een herkenbare coalitie, moet ik zeggen.

Daarnaast heb ik nog een andere motie. Wij ontvangen signalen dat bij de bestrijding van energiearmoede, zeker wanneer dit op aanvraag gaat, de hulp die wij bieden nog niet goed genoeg aankomt bij de mensen die die hulp nodig hebben. Daarom heb ik de motie Benader mensen proactief tegen energiearmoede. Hierin verzoeken wij het college te onderzoeken hoe bewoners met (hoog risico op) energiearmoede meer proactief benaderd en meer effectief bereikt kunnen worden, en vanuit de afdeling SZW (bij de schuldhulpverlening en andere programma's) bewoners die in de knel komen met de energierekening door te verwijzen naar energiecoaches en andere ondersteuningsregelingen voor een lagere energierekening. Deze motie is medeondertekend door collega Holman.

Hinke de Groot (CDA). Ik heb één verduidelijkende vraag. Gaat het hierbij om de laagste inkomens of bijvoorbeeld ook om de middeninkomens, die ook te maken hebben energiearmoede?

Vincent Thepass (GroenLinks). Dit is een klassieke discussie, die we vaker voeren. Natuurlijk is het een brede groep mensen die het risico op energiearmoede loopt. In de definities daarvan kan het gaan om het percentage van je inkomen. Ook als je een groter huis hebt, kun je minder toegang hebben tot de investeringen om eruit te komen. Maar de groep die het meeste risico loopt, zijn wel degelijk de mensen die wonen in sociale huurwoningen of in slechte particuliere huurwoningen. Dat zijn wel mensen met lage inkomens, dus dit zijn wel de mensen waar je je het meest op richt. Het zijn ook de mensen die we, kijkend naar het tweede dictumpunt, vanuit SZW het beste in beeld hebben.

Hinke de Groot (CDA). Dus als ik het goed begrijp krijgen middeninkomens, die ook te maken hebben met energiearmoede, met deze motie geen extra hulp.

Vincent Thepass (GroenLinks). Dat zou ik niet categorisch willen zeggen. Het doel van deze motie is wel echt om mensen die het het minst breed hebben, het beste te bereiken. Ik denk dat er ook een praktische kant aan zit. Mensen met de laagste inkomens zijn bijvoorbeeld vaak bij de schuldhulp in beeld. Die kan je dan ook makkelijker proactief doorverwijzen. Maar als die andere groep, dus de middeninkomens, waar het CDA het over heeft, ook bij de gemeente in beeld is omdat die tegen de energierekening aanloopt, denk ik dat het heel mooi is om die door te verwijzen naar de mogelijkheden. Ik denk alleen dat het in de praktijk toch vaker om die laagste inkomens zal gaan.

De **voorzitter**. Door de heer Thepass, daartoe gesteund door mevrouw Holman, wordt de volgende motie (Z.1 GL) ingediend:

Motie Z.1 GL benader mensen proactief tegen energiearmoede

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van duurzaamheidsdebat.

Overwegende, dat:

- energiebeleid alleen rechtvaardig en effectief kan zijn als energiearmoede er een integraal onderdeel van uitmaakt;
- de gemeente ernaar streeft haar regelingen voor het bestrijden van energiearmoede zo gericht mogelijk in te zetten.

Constaterende, dat:

- de gemeente zich al inzet voor het gericht bereiken van bewoners met ondersteuningsmaatregelen, bijvoorbeeld met de stratenaanpak, de VVE-aanpak en door middel van samenwerking met informele netwerken, maar er nog steeds ruimte is voor verbetering;
- energiecoaches aangeven veel aanvragen te ontvangen, maar nog niet vaak genoeg van de mensen met slechte huizen en het laagste inkomen, terwijl zij het meeste kampen met energiearmoede;
- er signalen zijn dat communicatie over ondersteuningsregelingen een deel van de bewoners die hier juist bij geholpen kunnen worden, niet (effectief genoeg) bereikt.

Verzoekt het college:

- te onderzoeken hoe bewoners met (hoog risico op) energiearmoede meer proactief benaderd en meer effectief bereikt kunnen worden;
- vanuit de afdeling SZW (bij de schuldhulpverlening en andere programma's) bewoners die in de knel komen met de energierekening door te verwijzen naar energiecoaches en andere ondersteuningsregelingen voor een lagere energierekening.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door de heer Thepass, daartoe gesteund door mevrouw Holman, de heer Assad en de heer Dumoulin, wordt de volgende motie (Z.2 GL) ingediend:

Motie Z.2 GL geef duidelijkheid over warmteoplossingen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van duurzaamheidsdebat.

Overwegende, dat:

- er bij keuzes rondom de warmtetransitie (onder andere) rekening gehouden moet worden met de meest betaalbare optie voor maatschappij en bewoners en knelpunten zoals netcongestie;
- het opstellen van het warmteprogramma kansen biedt om keuzes rondom specifieke warmteoplossingen in wijken te hereiken.

Constaterende, dat:

- in de gele wijken in de transitievisie warmte vooralsnog niet gekozen is voor een overkoepelende collectieve oplossing, maar het niet uitgesloten is dat die keuze later wel gemaakt wordt;
- tussentijdse onduidelijkheid over de uiteindelijke warmteoplossing bij bewoners tot onzekerheid leidt over het al dan niet aanschaffen van een (hybride) warmtepomp;
- grootschalige aanschaf van (hybride) warmtepompen bovendien leidt tot meer netcongestie op korte termijn en mindere betaalbaarheid van warmtenetten wanneer daar op de middellange termijn alsnog voor wordt gekozen;
- het in gele wijken met relatief meer bewoners met lage inkomens het bovendien minder waarschijnlijk is dat huishoudens daadwerkelijk (hybride) warmtepompen zullen aanschaffen.

Verzoekt het college:

- bij het opstellen van het warmteprogramma duidelijkheid te bieden aan alle gele wijken door keuzes te maken over de uiteindelijke warmteoplossingen;
- hierbij in het bijzonder de mogelijkheden te bekijken voor meer warmtenetgebieden en hier naast duurzaamheid ook het belang van het tegengaan van netcongestie en de voordeligste oplossing voor maatschappij en bewoners sterk in mee te wegen;
- de samenwerking aan te gaan met bewonersinitiatieven voor het concretiseren van lokale oplossingen, zoals met de Haagse Hogeschool en Energiegelijk Laak.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Noud Dumoulin (VVD). Voorzitter. Ik heb drie moties.

Dromen mag natuurlijk, maar Hagenaars hebben niets aan een luchtkasteel, vandaar de volgende motie, Laat 2030 los. Het dictum luidt: verzoekt het college niet meer vast te houden aan de bewering dat Den Haag in 2030 klimaatneutraal kan zijn, en voorbereidingen te treffen voor gesprekken door de nieuwe gemeenteraad en met de stad die moeten leiden tot het stellen van een nieuw doel met uitvoeringsplan.

Yousef Assad (D66). Drie coalities en het Haagse Klimaatpact: allemaal ondertekend met de handtekening van de VVD. Ik heb maar één vraag aan de VVD. Wat maakt de handtekening van de VVD de volgende keer betrouwbaar voor de raad en voor de stad?

Noud Dumoulin (VVD). De VVD staat natuurlijk achter haar handtekening. Daar komt een bepaalde verantwoordelijkheid bij en dat hebben wij ook laten zien in al die coalities. We hebben allemaal voorstellen gedaan, bijvoorbeeld voor rentevrij lenen voor isoleren. We hebben daar dus hard aan bijgedragen, maar met die verantwoordelijkheid komt ook de verantwoordelijkheid om te constateren dat 2030 gewoon niet meer haalbaar is en dat we realistisch en eerlijk moeten zijn naar de stad.

Yousef Assad (D66). Een correctie: de VVD staat niet voor haar handtekening. Ik heb namelijk net gezegd dat ze met drie coalities en een Haags Klimaatpact die handtekening heeft gezet. En nu denkt de VVD die ambitie via een simpele motie even los te kunnen laten. Van uitstel komt afstel, en na vijf jaar hebben we een nieuw klimaatdoel en een nieuwe ambitie en zien we ook uitdagingen en beren op de weg. En dan staat hier over vijf jaar weer een ander raadslid van de VVD dat zegt: o, we moeten het weer vooruit gaan schuiven. Waarom zou dat niet gebeuren als dit de opstelling is van de VVD?

Noud Dumoulin (VVD). Omdat we dan een nieuw plan hebben om de uitdagingen die we nu in beeld hebben, dan te tackelen. Nogmaals, we staan voor onze handtekening, maar we moeten wel realistisch blijven. Over vijf jaar klimaatneutraal is gewoon niet meer realistisch met de uitdagingen die we nu hebben en de huidige stand van zaken.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Assad.

Yousef Assad (D66). We hebben helemaal niets aan nieuwe plannetjes en nieuwe gesprekken met inwoners, ondernemers en organisaties. Die gesprekken hebben de afgelopen tien, vijftien jaar allemaal plaatsgevonden en die hebben hierin geresulteerd, met de handtekeningen van honderden actoren en partijen uit deze stad. Dit is vooruitschuiven, dit is uitstel en dit is afstel. Als je de klimaatdoelen uit zicht ziet raken, ga je niet uitstellen en afstellen. Dan ga je nog meer maatregelen nemen. Dan ga je geld vrijmaken om maatregelen te nemen. Dat is wat ik de VVD wil vragen, en daartoe wil ik de VVD uitdagen: kom met maatregelen en plannen in plaats van met uitstel.

Noud Dumoulin (VVD). We hebben inderdaad als raad en als stad met heel veel mensen gesproken. Dat was een hele mooie basis om op door te gaan, maar we zijn gewoon niet op het punt dat we over vijf jaar klimaatneutraal zijn. Zo realistisch moeten we zijn. We zijn daar heel constructief in geweest

in de afgelopen jaren, maar dat betekent niet dat we het wel halen als we nu even iets harder gaan lopen. Dat is realistisch, en 2030 is gewoon niet haalbaar.

Van gele zakken naar de gele wijken, waarvan dit college vraagt om warmtepompen te overwegen om hun huizen warm te houden. Daar heb je echter wel stroom voor nodig, vandaar de motie Prioriteer gele wijken. Deze motie verzoekt het college om samen met Stedin de gele wijken in Den Haag nadrukkelijk te prioriteren bij de verzwaring van het laagspanningsnet, met Stedin een planning te maken hierover en deze met de raad te delen, en de netcapaciteit en de verzwaring van het stroomnet een integraal onderdeel te maken van het warmteprogramma.

Constant Martini (HvDH). Zou het niet logisch zijn om te concluderen dat de gele wijken gewoon op het gas moeten blijven?

Noud Dumoulin (VVD). Nee, dat is het niet, want wij geloven als VVD wel dat op termijn ook de gele wijken van het gas af zullen moeten. Dat draagt bij aan CO₂-neutraal en aan klimaatneutraal. Dat hoeft niet morgen, maar dat er een overstap moet komen, is wel duidelijk.

Als laatste de motie Omarm vrijwillige spanningsmetingen, die het college verzoekt om in gesprek te gaan met buurtinitiatieven die op vrijwillige basis spanningsmetingen uitvoeren over hun bevindingen, en met Stedin te verkennen hoe deze metingen kunnen worden benut voor het aanvullen van hun informatie en voor het signaleren van spanningsproblemen in de stad.

De **voorzitter**. Door de heer Dumoulin worden de volgende moties (Z.11 VVD, Z.12 VVD en Z.13 VVD) ingediend:

Motie Z.11 VVD Laat 2030 los

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Debat over Duurzaamheid.

Constateerend dat:

- de gemeente in het kader van verduurzaming en de energietransitie 2030 noemt als doel voor een klimaatneutraal Den Haag;
- de gemeente totaal niet op koers ligt om dat doel te halen, onder andere door problemen die zich niet laten oplossen voor 2030;
- de gemeentelijke plannen op het gebied van bijvoorbeeld warmtevoorziening en de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed ook niet uitgaan van klimaatneutraliteit in 2030;
- andere grote steden zoals Amsterdam en Rotterdam het doel hanteren om in 2050 klimaatneutraal te zijn.

Van mening dat:

- een onhaalbare ambitie niet meer is dan symboolpolitiek die teleurstelling en het verlies van draagvlak voor de energietransitie in de hand werkt;
- Den Haag en Hagenaars duidelijkheid en realisme verdienen over de gemeentelijke ambities op het gebied van klimaatneutraliteit, zodat zij daarop kunnen anticiperen.

Verzoekt het college:

- niet meer vast te houden aan de bewering dat Den Haag in 2030 klimaatneutraal kan zijn;
- voorbereidingen te treffen voor gesprekken door de nieuwe gemeenteraad en met de stad die moeten leiden tot het stellen van een nieuw doel met uitvoeringsplan.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie Z.12 VVD Omarm vrijwillige spanningsmetingen

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Debat over Duurzaamheid.

Constaterende dat:

- van sommige wijken bekend is dat de netspanning onder de wettelijke ondergrens van 207 volt komt op piekmomenten;
- Stedin op dit moment afhankelijk is van meldingen van bewoners om spanningsproblemen op straat- en wijkniveau te detecteren;
- in sommige wijken bewoners al via een buurtinitiatief vrijwillig metingen uitvoeren naar spanningskwaliteit in hun woning.

Van mening dat:

- het niet acceptabel is dat de veiligheid van het stroomnet in het geding komt doordat de spanning buiten de landelijk vastgestelde bandbreedte komt;
- de drempel om spanningsproblemen te melden op [Stedin.net](https://www.stedin.net) hoog is door de moeilijke vindbaarheid van de juiste pagina en het moeten aanmaken van een account;
- signalen over problemen met het net daarom laat of helemaal niet Stedin bereiken;
- metingen door buurtinitiatieven een waardevolle bron van informatie kunnen zijn om knelpunten in het laagspanningsnet in beeld te brengen en daarop te anticiperen.

Verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met buurtinitiatieven die op vrijwillige basis spanningsmetingen uitvoeren over hun bevindingen;
- met Stedin te verkennen hoe deze metingen kunnen worden benut voor het aanvullen van hun informatie en voor het signaleren van spanningsproblemen in de stad.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie Z.13 VVD Prioriteer gele wijken

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Debat over Duurzaamheid.

Constaterende dat:

- bewoners in gele wijken worden gestimuleerd door de gemeente om over te stappen op warmtepompen bron voor hun warmtevoorziening;
- het laagspanningsnet in deze wijken daar niet op berekend is;
- er daardoor nu al spanningsproblemen voorkomen in deze wijken.

Van mening dat:

- netcongestie een directe bedreiging vormt voor het slagen van de energietransitie op wijkniveau;
- de gemeente niet van Hagenaars kan verwachten dat ze investeren in duurzame oplossingen zoals warmtepompen en zonnepanelen als ze daarmee het stroomnet overbelasten;
- bewoners ontmoedigd worden om te investeren in duurzame alternatieven als deze kunnen uitvallen doordat het stroomnet hier onvoldoende op ingericht is.

Verzoekt het college:

- samen met Stedin de *gele wijken* in Den Haag nadrukkelijk te prioriteren bij de verzwaring van het laagspanningsnet;

- met Stedin een planning te maken hierover en deze met de raad te delen;
- netcapaciteit en de verzwaring van het stroomnet een integraal onderdeel te maken van het warmteprogramma.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Fatima Faïd (HSP). Voorzitter. Als we in 2030 klimaatneutraal willen zijn, moeten we dit zo breed mogelijk aanpakken en dus niet alleen in het Nederlands communiceren naar onze stadsgenoten. Daarom heb ik een motie met de titel 'Duurzaamheid te belangrijk om alleen in het Nederlands te doen'. Die verzoekt het college zo spoedig mogelijk een aanpak te ontwikkelen waarbij informatie over duurzaamheid, subsidies en klimaatbeleid in meer talen beschikbaar wordt gemaakt, en de raad hierover te informeren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Faïd wordt de volgende motie (Z.3 HSP) ingediend:

Motie Z.3 HSP Duurzaamheid te belangrijk om alleen in het Nederlands te doen.

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 Mei 2025 ter bespreking van het afronding debat inzake Duurzaamheid:

Constaterende dat:

- uit verschillende rapportages blijkt dat het bereiken van sommige doelgroepen lastig is omdat zij geen Nederlands spreken;
- informatie over duurzaamheid en subsidies van de gemeente nog niet in andere talen beschikbaar is.

Overwegende dat:

- de klimaatcrisis te groot is om de inspanningen op het gebied van duurzaamheid alleen te richten op Nederlandstalige mensen;
- ook mensen die geen Nederlands spreken graag een bijdrage willen leveren aan een duurzame planeet en de doelstelling van Den Haag klimaatneutraal in 2030;
- de gemeente binnen de afvalaanpak al in 8 talen communiceert met de Haagse inwoners;
- de wethouder in de commissie heeft toegezegd te onderzoeken of de zonnewijzer in andere talen beschikbaar kan worden gemaakt.

Verzoekt het college:

- zo spoedig mogelijk een aanpak te ontwikkelen waarbij informatie over duurzaamheid, subsidies en klimaatbeleid in meer talen beschikbaar wordt gemaakt;
- de raad hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Leonie Gerritsen (PvdD). Voorzitter. Ik heb vier moties.

De eerste gaat over de salderingsregeling. Dat is Effecten salderingsregeling in kaart. Die verzoekt het college te onderzoeken wat het afschaffen van de salderingsregeling voor effect heeft op de Haagse dakanaanpak en de doelen die gesteld zijn wat betreft zonne-energie, te onderzoeken wat voor maatregelen de gemeente zou kunnen overwegen om de installatie van zonnepanelen aantrekkelijker te maken, zoals subsidies voor (buurt)batterijen, installatie et cetera, en de uitkomst hiervan te delen met de raad en het vervolg mee te nemen in de voortgangsrapportage Haagse dakanaanpak.

En dan heb ik drie moties over fast fashion, een van de meest schadelijke industrieën die er zijn. De bedrijven die dat veroorzaken, zouden we geen spotlight moeten geven in de stad.

Vandaar de motie Intensieveer aanpak fast fashion. Die verzoekt het college te inventariseren wat er organisatorisch en financieel nodig is om de fastfashionaanpak in Den Haag substantieel te intensiveren, en deze analyse voor de volgende begrotingsbehandeling met de raad te delen. Deze motie is mede ingediend door de heer Thepass van GroenLinks.

Dan de motie Juridisch onderzoek naar uitbreiding reclameverbod. Die verzoekt het college om te onderzoeken of het juridisch mogelijk is om maatregelen te nemen tegen reclame voor fast fashion, bijvoorbeeld door het bestaande reclameverbod in de APV uit te breiden, om in dit onderzoek nadrukkelijk aandacht te besteden aan hoe fastfashionbedrijven juridisch en beleidsmatig kunnen worden gedefinieerd, en om de raad hierover te informeren voor de volgende begrotingsbehandeling. Ook deze motie wordt mede ingediend door de heer Thepass van GroenLinks.

Tot slot de motie Verbied fast fashion via de aanbesteding, om maar meteen een grotere stap te maken. Die verzoekt het college om per de volgende aanbestedingen voor reclame in de openbare ruimte, ook reclame voor fast fashion te verbieden. Ook deze motie wordt mede ingediend door de heer Thepass van GroenLinks.

De **voorzitter**. Door mevrouw Gerritsen wordt de volgende motie (Z.6 PvdD) ingediend:

Motie Z.6 PvdD Effecten salderingsregeling in kaart

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Duurzaamheidsdebat - Voortgangsrapportage Haagse Daken Aanpak (RIS321081).

Constaterende, dat:

- de landelijke salderingsregeling vanaf 1 januari 2027 stopt, waardoor eigenaren van zonnepanelen zelf opgewekte stroom niet meer kunnen wegstrepen tegen hun verbruik;
- het voor bewoners en ondernemers daardoor minder aantrekkelijk is om te investeren in zonnepanelen.

Overwegende, dat:

- de voortgangsrapportage Haagse Daken Aanpak erkent dat de business case van zonnepanelen voor ondernemers hierdoor verslechtert, maar niet wordt aangegeven wat de gemeente kan doen om dit weer aantrekkelijk te maken;
- de gevolgen voor bewoners niet worden genoemd in de voortgangsrapportage;
- het niet duidelijk is of de gemeente het afschaffen van de salderingsregeling als risico ziet voor de Haagse Daken Aanpak en of de gestelde doelen hierdoor moeilijker haalbaar worden.

Verzoekt het college:

- te onderzoeken wat het afschaffen van de salderingsregeling voor effect heeft op de Haagse Daken Aanpak en de doelen die gesteld zijn wat betreft zonne energie;
- te onderzoeken wat voor maatregelen de gemeente zou kunnen overwegen om de installatie van zonnepanelen aantrekkelijker te maken, zoals subsidies voor (buurt)batterijen, installatie, etc;
- de uitkomsten hiervan te delen met de raad en in het vervolg mee te nemen in de voortgangsrapportage Haagse Daken Aanpak.

En gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**. Door mevrouw Gerritsen, daartoe gesteund door de heer Thepass, worden de volgende moties (Z.7 PvdD, Z.8 PvdD en Z.9 PvdD) ingediend:

Motie Z.7 PvdD Intensiveer aanpak Fast Fashion

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van Debat over Duurzaamheid.

Constaterende, dat:

- fast fashion tot enorme afvalstromen leiden die nauwelijks worden gerecycled;
- de productie van fast fashion vervuilend is en gepaard gaat met mensenrechtenschendingen.

Overwegende, dat:

- de wethouder tijdens de commissie Leefomgeving van 15 mei 2025 aangaf dat het intensiveren van een fast fashion aanpak ten koste zou gaan van andere aspecten van de Werkagenda Circulaire Economie (RIS318675);
- er volgens het college momenteel onvoldoende middelen zijn om extra acties op fast fashion te ondernemen.

Van mening, dat:

- een stad als Den Haag, met hoge consumptiecijfers en een grote ecologische voetafdruk, de verantwoordelijkheid heeft om een leidende rol te nemen in de transitie naar een duurzaam consumptiepatroon.

Verzoekt het college:

- te inventariseren wat er organisatorisch en financieel nodig is om de fast fashion aanpak in Den Haag substantieel te intensiveren;
- deze analyse voor de volgende begrotingsbehandeling met de raad te delen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie Z.8 PvdD Juridisch onderzoek uitbreiding reclameverbod

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Debat over Duurzaamheid.

Constaterende, dat:

- de mode industrie 10% van de wereldwijde uitstoot veroorzaakt;
- fast fashion zorgt voor enorme toename van afvalbergen in het globale zuiden, met veel schadelijke gevolgen voor het land en de inwoners;
- fast fashion zorgt voor een grote toename van polyester en daarmee van microplastics in bodem, water, etc;
- fast fashion bedrijven herhaaldelijk zijn beschuldigd van mensenrechtenschendingen in productielanden.

Overwegende, dat:

- het Fast Fashion Onderzoek van het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat concludeert dat de maatschappij een transitie moet maken naar een circulaire textielketen en het consumeergedrag zal moeten veranderen;
- fast fashion reclames in de publieke ruimte juist aanzetten tot meer consumeren;
- het toelaten van reclame voor producten die in verband staan met mensenrechtenschendingen, in strijd kan zijn met de maatschappelijke verantwoordelijkheid van overheden;
- Den Haag zich profileert als internationale stad van vrede en recht, en een voorbeeldfunctie heeft in het uitdragen van mensenrechten.

Verzoekt het college:

- om te onderzoeken of het juridisch mogelijk is om maatregelen te nemen tegen reclame voor fast fashion, bijvoorbeeld door het bestaande reclameverbod in de APV uit te breiden;
- om in dit onderzoek nadrukkelijk aandacht te besteden aan hoe fast fashion bedrijven juridisch en beleidsmatig kunnen worden gedefinieerd;
- om de raad hierover te informeren voor de volgende begrotingsbehandeling.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie Z.9 PvdD Verbied fast fashion via aanbesteding

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Debat over Duurzaamheid.

Constaterende, dat:

- de mode industrie 10% van de wereldwijde uitstoot veroorzaakt;
- fast fashion zorgt voor enorme toename van afvalbergen in het globale zuiden, met veel schadelijke gevolgen voor het land en de inwoners;
- fast fashion zorgt voor een grote toename van polyester en daarmee van microplastics in bodem, water, etc;
- fast fashion bedrijven herhaaldelijk zijn beschuldigd van mensenrechtenschendingen in productielanden.

Overwegende, dat:

- het Fast Fashion Onderzoek van het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat concludeert dat een transitie naar een circulaire textielketen en gedragsverandering noodzakelijk zijn;
- fast fashion reclames in de publieke ruimte juist aanzetten tot meer consumeren.

Verzoekt het college:

- om per de volgende aanbesteding voor reclame in de openbare ruimte, ook reclame voor fast fashion te verbieden.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. De SP was nooit voor het WarmtelinQ-project, maar is helemaal geschrokken nu het kabinet onderzoekt of de exorbitante kostenstijging van het project kan worden doorvertaald naar huishoudens. Daarom zouden wij graag willen dat wethouder Kapteijns de barricades op gaat. Ik heb dus de volgende motie, die het college verzoekt om het initiatief te nemen om, zo mogelijk met andere gemeenten waar WarmtelinQ wordt aangelegd, bij het ministerie van Klimaat en Groene Groei te lobbyen om te voorkomen dat huishoudens de hogere aanlegkosten van WarmtelinQ gaan betalen, en de raad te informeren over de concrete stappen die het college hierop gaat zetten. Deze motie dien ik in eerste instantie in met kameraad Martini en kameraad Thepass, respectievelijk van Hart voor Den Haag en GroenLinks, maar ook met de heer Mahmood van DENK en mevrouw Gerritsen van de Partij voor de Dieren. En als de wethouder nog hulp nodig heeft met de bordjes en de spandoeken, houd ik me aanbevolen.

De **voorzitter**. Door mevrouw Arp, daartoe gesteund door de heer Martini, de heer Thepass, de heer Mahmood en mevrouw Gerritsen, wordt de volgende motie (Z.10 SP) ingediend:

Motie Z.10 SP Laat inwoners niet opdraaien voor WarmtelinQ

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van Debat over Duurzaamheid.

Constaterende, dat:

- de aanlegkosten van WarmtelinQ ongeveer 500 miljoen euro hoger zijn dan oorspronkelijk begroot (Tegenvaller van half miljard euro voor de staat bij belangrijk energietransitieproject,” NRC, 07-05-2025);
- het ministerie van Klimaat en Groene Groei onderzoek doet naar de verdeling van de extra kosten, en ook de optie onderzoekt om de rekening door te schuiven naar huishoudens.

Overwegende, dat:

- het verschuiven van de aanlegkosten naar huishoudens de betaalbaarheid van warmte onder druk zet;
- vooral sociale huurders en corporatiewoningen worden aangesloten op WarmtelinQ;
- steun voor de klimaattransitie verdwijnt als huishoudens meer voor energie gaan betalen.

Van mening, dat:

- de klimaattransitie ook rechtvaardig moet zijn.

Verzoekt het college:

- om het initiatief te nemen om, zo mogelijk met andere gemeenten waar WarmtelinQ wordt aangelegd, bij het ministerie van Klimaat en Groene Groei te lobbyen om te voorkomen dat huishoudens de hogere aanlegkosten van WarmtelinQ gaan betalen;
- de raad te informeren over de concrete stappen die het college hierop gaat zetten.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

De **voorzitter**. Dank u wel. Ten slotte Hart voor Den Haag, met kameraad Martini, begrijp ik. Ik leer snel.

Constant Martini (HvDH). Dank u wel, kameraad voorzitter. Ik heb twee moties.

De eerste heet 'Een ambitie is geen fata morgana'. Wij vinden dat de bestaande ambities op het terrein van onder andere de woningbouw, met 4.000 woningen, en de doelstellingen van 2030 niet haalbaar zijn. Het moet reëel zijn. Nu werken wij met fantasieën en wij willen graag dat er nieuwe doelstellingen worden vastgesteld. Het dictum luidt: spreekt als oordeel uit om de bestaande ambities los te laten en zo snel als mogelijk nieuwe reële doelstellingen vast te stellen.

De tweede motie heet 'Stop, there's no free lunch!'. We hebben een onderzoek gekregen dat uitdrukking geeft aan wat de bevolking graag zou willen met betrekking tot de warmtevoorziening. Dat vinden wij heel fijn, maar die onderzoeken deugen niet. Wij zouden ontzettend graag willen dat er een tweede onderzoek plaatsvindt, waarbij de financiële consequenties worden meegenomen van de uitspraken die in het onderzoek zijn gedaan. Het dictum luidt: verzoekt het college om een breder en integraler onderzoek naar de voorkeuren van de Hagenaars bij de energietransitie te laten verrichten en de resultaten daarvan eerst te delen met de raad alvorens ze toe te passen in het beleid.

De **voorzitter**. Door de heer Martini, daartoe gesteund door de heer Martinez van Andel, worden de volgende moties (Z.4 HvDH en Z.5 HvDH) ingediend:

Motie Z.4 HvDH Een ambitie is geen fata morgana

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van afronding van het Duurzaamheidsdebat.

Overwegende, dat:

- de gemeenteraad en het college hoge ambities hebben vastgesteld ten behoeve van toekomstig beleid;
- we met de kennis van nu kunnen stellen dat de ambitie voor het bouwen van 4000 woningen per jaar een irrealistische doelstelling is, net zoals een aantal onhaalbare ambities die in het klimaatakkoord zijn vastgelegd, waaronder de beleidswens “van het gas af” in 2030;
- het gemeentelijke beleid en het maken van beleid moet steunen op werkelijk haalbare visies en doelen, omdat irrealistische beleidsuitgangspunten een ontwrichtende werking hebben op het besluitvormingsproces en werkt door in andere beleidsvelden;
- bedrijven die moeten investeren en huishoudens die zich voor eenzelfde opgave gesteld zien recht hebben op eerlijkheid en duidelijkheid, waarbij rekening gehouden moet worden met de energienood zoals die blijkt uit de energiecongestie;
- het bouwen van een toekomst gebaseerd op fata morgana's of wensdenken alleen maar onzekerheid geeft;
- het doorgaan met onhaalbare doelen de betrouwbaarheid van de gemeente ondermijnt. Waar zijn we aan toe?;
- er in oktober 2023 (RIS316783) al op gewezen is dat de doelstellingen in het energiedossier onhaalbaar zijn.

Spreekt als oordeel uit, dat:

- om de bestaande ambities los te laten en zo snel als mogelijk nieuwe realistische doelstellingen vast te stellen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie Z.5 HvDH Stop, there is no free lunch!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van afronding van het Duurzaamheidsdebat.

Constaterende, dat:

- er een raadpleging heeft plaatsgevonden met het doel inwoners van Den Haag mee te laten denken over “de uitgangspunten en aandachtspunten die aan de basis liggen van het warmteprogramma en inzicht in de prioritering”.

Overwegende, dat:

- het rapport een aantal interessante waarnemingen met de gemeente deelt;
- het college het rapport wil gebruiken om toekomstig beleid in te richten;
- het rapport zich niet uitspreekt over de financiële gevolgen en hoogte van de diverse aanbevelingen en conclusies;
- het rapport de keuzevrijheid van de arme energieconsument wil afnemen;
- de kosten voor een apart toeslagenregiem voor de armere Hagenaar een slag in de lucht is, als niet eveneens was voorgelegd hoeveel extra de samenleving daarvoor op tafel wil leggen en elk huishouden te vertellen hoeveel extra belasting ze moeten gaan betalen;
- niet alle vormen van energiebronnen zijn voorgelegd;
- het college voornemens is gelet op de “waarde voor het abstractieniveau van het warmteprogramma” en “de resultaten zullen gebruikt worden bij de andere projecten in de

energietransitie zoals uitvoeringsplannen, wijkplannen en invulling van een publiek integraal warmtebedrijf”;

- de conclusies niet voor alle wijken en buurten van toepassing is aldus het rapport.

Verzoekt het college:

- om een breder en integraler onderzoek naar de voorkeuren van de Hagenaars bij de energietransitie te laten verrichten en de resultaten daarvan eerst te delen met de Raad alvorens ze toe te passen in het beleid.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Kapteijns** (GroenLinks). Voorzitter. Ik heb elf moties te appreciëren, en ik laat er nog twee over voor collega-wethouder Barker.

Eerst de motie over onderzoek naar de uitbreiding van warmtenetwijken, van GroenLinks. Dat is Z.2 GL. Die kan ik aan het oordeel van de raad laten. We zijn daar met het warmteprogramma, dat de opvolger is van de transitievisie warmte, eigenlijk al mee bezig. We proberen de informatie van onder andere het Planbureau voor de Leefomgeving te gebruiken om zo veel mogelijk invulling te geven aan en duidelijkheid te geven over het perspectief, ook in de gele wijken. Daar vraagt deze motie ook om. Ik probeer inderdaad ook de relatie te leggen met netcongestie en de maatschappelijk meest voordelige oplossing. Ook voor Laak zullen we speciale aandacht hebben als deze motie aangenomen wordt, zeg ik maar even korthedshalve.

De tweede motie van GroenLinks, Z.1 GL, gaat over energiearmoede en het proactief benaderen van mensen. Dat is op zich een sympathieke motie, die ik oordeel raad kan laten met daarbij wat disclaimers. Dit is natuurlijk geen onontgonnen terrein. De Helpdesk Geldzaken verwijst al door naar energiecoaches of energiebesparingsadviezen als mensen een hoge energierekening hebben. Een andere kanttekening is dat we ook met privacy te maken hebben. Ik heb daar een heel verhaal over, maar ik zal dat korthedshalve beperken tot de mededeling dat we niet zomaar data, dus gegevens van mensen, mogen delen, ook niet over diensten heen. Met wat inkleuring van de kant van het college en wat verwachtingenmanagement over de afdoening als de motie wordt aangenomen, kan ik de motie dus aan de raad laten.

Dan ben ik bij motie Z.11 VVD, Laat 2030 los. Deze motie moet het college met kracht ontraden. Dat zal de VVD-fractie ook niet als een verrassing in de oren klinken na het debat dat we hierover hebben gevoerd in de commissie. Het jaartal 2030 is een ambitie en geen doelstelling, maar het onderstreept de noodzaak en de urgentie om de komende jaren grote stappen te zetten. Zo heeft het college het ook altijd uitgelegd. Zeker in deze tijd, waarin het klimaatbeleid zowel landelijk als Europees toch wat onder druk staat, zou het echt een heel, heel fout signaal zijn om als Den Haag deze ambitie af te zwakken. Het college zou er dus heel grote problemen mee hebben als uw raad daartoe zou besluiten. Het lijkt ons ook niet nodig om de nieuwe gemeenteraad hierop voor te bereiden, want het is aan de nieuwe gemeenteraad om hierin vervolgens weer een keuze in te maken. Dit college staat echter pal voor de ambitie die we in de raad al sinds 2017 in grote meerderheid met elkaar ondersteunen.

Dan ben ik bij de motie Prioriteer gele wijken. Dat is Z.13 VVD. Die gaat over netcongestie. Deze motie wil ik graag ontraden. We zijn natuurlijk continu met Stedin in gesprek. Stedin bepaalt op basis van eigen analyses waar het als eerste netcongestie verwacht en dus als eerste aan de slag gaat. Daarbij maakt Stedin ook veel gebruik van informatie vanuit de gemeente, ook vanuit de Transitievisie Warmte. Het is dus niet logisch om te zeggen: doe eerst de gele wijken. Je moet het namelijk stadsbreed bekijken. Dat is ook de manier waarop Stedin dit doet. Deze motie wil ik dus graag ontraden.

Dan ben ik bij de motie Omarm vrijwillige spanningsmetingen, Z.12 VVD. Deze motie staat hier op ontraden. Dat heeft ermee te maken dat de gemeente hierin echt geen rol heeft. Het is aan Stedin om in gesprek te gaan met buurtinitiatieven en dat doet Stedin ook. Stedin staat ook heel erg open voor dit soort initiatieven en is heel geïnteresseerd in de uitkomsten van die metingen. Als wij dit soort signalen krijgen, zijn we natuurlijk altijd bereid om die te delen met Stedin, maar het ligt niet zo

voor de hand om de gemeente hierin een rol te geven. Deze motie wil het college dus ook graag ontraden.

Dan ben ik bij motie Z.3 HSP, Duurzaamheid is te belangrijk om alleen in het Nederlands te doen. Ook deze motie wil ik graag ontraden. Ik heb in de commissie toegezegd om te kijken of de communicatie rondom de Zonnewijzer ook in andere talen kan. Dat had ik al toegezegd. Deze motie vraagt ons om het hele duurzaamheidsbeleid, inclusief de subsidies en het klimaatbeleid, in meerdere talen beschikbaar te stellen. Daar ziet het college eigenlijk geen aanleiding toe. We hebben standaard gemeentelijk vertaalbeleid, waarbij we in principe in het Nederlands communiceren maar we in gevallen waarin dat nodig is omdat de boodschap dan beter overkomt, ook in andere talen kunnen communiceren. Dat passen we ook toe in het duurzaamheidsbeleid. Deze motie roept op om het hele duurzaamheidsbeleid in verschillende talen om te zetten, maar dat is niet nodig. We zouden dan ook afwijken van het beleid zoals we dat op andere beleidsterreinen hebben.

Dan ben ik bij de moties van de Partij voor de Dieren, te beginnen met de motie Effecten salderingsregeling in kaart, Z.6 PvdD. Eigenlijk zou ik de indiener moeten vragen om deze motie aan te houden, aangezien we in de klimaatrapportage van later dit jaar meer inzicht krijgen in hoe het zit met het aantal zonnepanelen op onze daken. Maar het college vindt deze motie ook wel sympathiek, want de verwachting is inderdaad dat het afschaffen van de salderingsregeling invloed zal hebben op de bereidheid van mensen om zonnepanelen aan te schaffen. Mocht de motie worden aangenomen, dan kunnen we hierop dus best alvast wat anticiperen en kijken wat de effecten zijn en welke mogelijkheden we zien om dit toch te stimuleren. Dat hoeven we als Den Haag niet alleen te doen, want dit speelt natuurlijk gewoon landelijk. Ook andere steden zullen hiermee bezig zijn, dus we kunnen de samenwerking een beetje opzoeken en pragmatisch kijken of dit aanvullende informatie oplevert die ons gaat helpen om onze ambities uit de dakenaanpak op peil te houden.

Leonie Gerritsen (PvdD). De wethouder vraagt ons om de motie aan te houden, maar sowieso lijkt het mij logisch om dit voortaan mee te nemen in de voortgangsrapportage. Dit lijkt mij dus wat dat betreft geen slechte timing voor deze motie.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Deze wethouder hinkt nu een beetje op twee gedachten. Eigenlijk zou je de motie moeten aanhouden, maar ik heb er wat meer over gezegd, namelijk: mocht de motie in stemming komen, dan kunnen we er ook wel mee uit de voeten.

Dan ben ik bij motie Z.7 PvdD, Intensiveer aanpak fast fashion. Deze motie wil ik toch echt ontraden. We hebben niet zo heel lang geleden de werkagenda Circulaire economie in deze raad gehad. Daarin hebben we met elkaar keuzes gemaakt. Het budget voor de transitie naar een circulaire economie is ook beperkt. Als we daarin nu een andere keuze maken, dan heeft dat gewoon effect op andere dingen, die we dan niet kunnen doen. Het is ook niet zo dat we niets doen aan fast fashion. We stimuleren duurzaam consumentengedrag al. We hebben campagnes voor het hergebruik van kleding. Ook hebben we een klimaatdeal over de textielrotonde. We doen dus best al wat, maar het college is er niet voor om dit te intensiveren zonder dat daar een dekking bij zit. Deze motie wil ik dus graag ontraden.

Leonie Gerritsen (PvdD). Het lijkt nu een beetje alsof de wethouder de motie niet gelezen heeft. Er staat namelijk helemaal niet dat we het zonder dekking gaan intensiveren. De wethouder heeft dit ook precies zo gezegd tijdens de commissie. Daarom vraagt de motie: wat is er nodig qua financiën en inzet als we het wel zouden willen intensiveren?

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). Dat zou betekenen dat we binnen het beperkte budget en de beperkte inzet, dus de beperkte capaciteit op het thema circulaire economie, een aantal andere stromen niet kunnen aanpakken. Daar zou het college niet voor zijn.

Leonie Gerritsen (PvdD). Vandaar deze motie, om te vragen wat er nodig is en dat voor de volgende begrotingsbehandeling aan ons te laten weten, zodat wij weten wat er extra nodig zou zijn als we dat willen en het niet ten koste gaat van de rest van de werkagenda.

Wethouder **Kaptejns** (GroenLinks). Dat klinkt op zich sympathiek, maar er is bijna een een-op-eenrelatie tussen wat hiervoor aan extra middelen beschikbaar zou kunnen komen en wat je dan extra kan doen. Het college zou de vraag dus graag willen omdraaien. Als de raad hiervoor bij de begroting extra middelen beschikbaar wil stellen, dan zal daar natuurlijk ook dekking voor moeten zijn, en dan kunnen we de aanpak van fast fashion intensiveren. Het college ziet het niet zo zitten om dit op voorhand in kaart te brengen.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Gerritsen.

Leonie Gerritsen (PvdD). Hoe kan ik vragen om extra dekking als ik niet weet hoeveel extra dekking er nodig is? Deze motie vraagt om dat duidelijk te maken, zodat ik er eventueel extra dekking voor zou kunnen vragen.

Wethouder **Kaptejns** (GroenLinks). Het totale budget voor het programma circulaire economie is € 500.000, dus een half miljoen. Dat heeft u ook kunnen zien in de werkagenda. Alles wat er substantieel extra beschikbaar zou kunnen worden gemaakt door uw raad, gaat dus enorm helpen, als een meerderheid van uw raad dit tot prioriteit verklaart. De andere motie over fast fashion zal wethouder Barker appreciëren.

Ik ben bij motie Z.10 SP, Laat inwoners niet opdraaien voor WarmtelinQ. Ik moet beginnen met nogmaals benadrukken dat wij als gemeente geen partij zijn in WarmtelinQ. Het is een landelijke transportleiding die door het Rijk gebouwd en gefinancierd wordt. Maar het college vindt betaalbaarheid ook belangrijk, dus als ik de motie zo kan uitleggen dat wij lobbyen bij het Rijk om te voorkomen dat huishoudens te veel voor warmte gaan betalen bij alle bronnen, dus ook als de warmte bij WarmtelinQ vandaan komt, kan het college deze motie aan de raad laten. Ik denk dat bordjes en spandoeken niet de manier zijn waarop het college dit gaat invullen, maar wij zullen daar een andere vorm voor gaan zoeken mocht de motie worden aangenomen.

Lesley Arp (SP). Ik hoop dat de wethouder een keer een activismetraining bij collega Thepass wil volgen. Ik wil deze motie nog even wat meer duiden. Kijk, het ministerie van Klimaat en Groene Groei is bezig met onderzoek naar de doorrekening van de meerkosten. Ik vind het dus supersympathiek dat de wethouder zegt dat hij de hoge kosten voor energie voor huishoudens, ongeacht de bron, wil meenemen naar het kabinet, maar het gaat wel om dit specifieke onderzoek, waarbij de optie van het doorvertalen naar huishoudens op tafel ligt. Nu dit onderzoek speelt, denk ik: smeed het ijzer nu het heet is en probeer daar als gemeente nog sturing aan te geven.

Wethouder **Kaptejns** (GroenLinks). Ik kan dit best volgen en ik wil het aan de raad laten hoe we invulling geven aan de motie, maar de andere kant is natuurlijk ook waar. We zijn stappen aan het zetten richting een publiek warmtebedrijf. Als we dat bedrijf hebben, kunnen wij er straks voor kiezen waar we warmte gaan afnemen. Ik zeg het even heel simpel. Als deze warmte niet in lijn is met de eis van betaalbaarheid die we nog met elkaar gaan definiëren, valt WarmtelinQ natuurlijk gewoon af. Maar wat betreft het erop sturen dat de extra kosten niet verhaald gaan worden op de gebruikers, vindt de indiener van de motie het college aan haar zijde. Nogmaals, de manier waarop we dat doen, zal hopelijk een wat beschaafdere en vanuit de rol van het college wat effectievere vorm aannemen.

Ik heb nog twee moties van Hart voor Den Haag, van kameraad Martini. De eerste is Z.4 HvDH, Een ambitie is geen fata morgana. Deze motie is eigenlijk in lijn met de motie die de VVD ingediend heeft om onze doelstellingen en ambities los te laten. Daar voelt het college helemaal niets voor. We moeten juist nu extra aan de bak. We zien de effecten van klimaatverandering ook steeds zichtbaarder worden, niet alleen in Nederland maar ook in andere delen van de wereld. Het zou dus echt een heel slecht signaal zijn om onze ambities nu los te laten. Deze motie wil ik dus graag ontraden.

Tot slot motie Z.5 HvDH, Stop, there is no free lunch! Die gaat over het onderzoek dat onderdeel uitmaakt van het warmteprogramma. Deze motie wil ik ook graag ontraden. Ik ben juist heel tevreden met, en ook wel een beetje trots op, dit onderzoek. We hebben 2.000 Hagenaars bereid gevonden om hieraan mee te werken. Twee derde van deze deelnemers had nog nooit eerder aan een raadpleging van de overheid meegedaan. Dat zijn dus mensen die we nog niet eerder hadden

geënquêteerd. Het zijn dus zeker geen usual suspects. Ze zijn ook goed verdeeld over de stad. Ik heb in een heel ver verleden ook ooit het vak statistiek gehad, en dit aantal van 2.000 enquêtes is in termen van representativiteit met 95% zekerheid voldoende om wat te kunnen zeggen over de uitkomsten van deze groep. Dat onderzoek hoeven we dus niet over te doen, en deze motie zou ik graag willen ontraden.

Constant Martini (HvDH). Het gaat mij er gewoon om dat de vraagstelling onjuist is en niet de implicaties vermeldt. Dan is het dus heel makkelijk: hoppa, doe maar, ik betaal wel meer omdat het voor de samenleving beter is. Maar als je het goed uitrekent, gaan de mensen twee keer de WOZ-waarde betalen, en dan moet u mij eens vertellen hoeveel mensen dat een realistisch bedrag vinden om over te hebben voor het warmteprogramma.

De **voorzitter**. Uw tijd is op.

Wethouder **Kapteijs** (GroenLinks). De uitkomsten van een onderzoek zijn natuurlijk nooit absoluut. Die zullen door het college ook niet als absoluut gebruikt worden. Maar ik vond het juist heel bemoedigend dat het grootste deel van de mensen aangaf dat ze betaalbaarheid, niet zozeer voor henzelf maar juist voor mensen met een kleine portemonnee, misschien wel het belangrijkste vonden in de warmtetransitie. Dat sprak mij in ieder geval heel erg aan, en als kameraad Martini een echte kameraad zou zijn, zou hem dat ook moeten aanspreken.

De **voorzitter**. Daar kan ik niet over oordelen. We gaan naar de twee laatste moties, die worden geapprecieerd door wethouder Barker. Hij staat al een tijdje te popelen, zag ik in mijn linker ooghoek.

Wethouder **Barker** (PvdD). Ja, het wordt natuurlijk al wat later. Ik heb inderdaad twee moties. De ene, Z.8 PvdD, gaat over een onderzoek naar uitbreiding van het reclameverbod. Dat kan het college doen als de raad dat zou willen.

Voor de motie Verbied fast fashion via aanbesteding, Z.9 PvdD, geldt eigenlijk precies hetzelfde als wat ik eerder zei, toen het ging over het verbod op fossiele reclame en over gokreclames. Uiteindelijk gaat de raad erover wat goed is en wat niet.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is:

AA. Situatie Palestina en genocidaal geweld.

De beraadslaging wordt geopend.

Adeel Mahmood (DENK). Voorzitter. Ik begin met een korte inleiding. Ik wil ten eerste de sprekers van vandaag bedanken voor hun bijdragen. Die deden zij vandaag ook niet zomaar. Den Haag is internationale stad van vrede en recht. Die positie schept verantwoordelijkheden, maar wat betekent dat als we blijven zwijgen terwijl er een genocide gaande is in Gaza? Meer dan 60.000 mensen zijn vermoord. We zien kinderen, vrouwen, mensen onder het puin en ziekenhuizen, en Israël trekt zich niks aan van alle waarschuwingen. Duizenden mensen lopen kans op een hongerdood, en de genocide moet worden gestopt. Het kabinet doet schaamteloos niks. Ja, voorzitter, ik ga nu door naar de motie, na deze korte inleiding.

In de eerste motie dragen wij het college op om in uitingen en correspondentie over de situatie in Palestina expliciet te erkennen dat er sprake is van genocide, en in externe communicatie, verklaringen en uitingen van de gemeente en het college met betrekking tot de situatie in Palestina expliciet het woord 'genocide' te gebruiken. Deze motie is mede ingediend met collega Butt van GroenLinks, collega Arp van de SP, collega Assad van D66, collega Smit van de Partij voor de Dieren, collega Ahraui van de Partij van de Arbeid en collega Faïd van de HSP.

Nick Kaptheijns (PVV). Waar baseert de heer Mahmood de uitspraak op dat er sprake is van een erkende genocide?

Adeel Mahmood (DENK). Ik kan hier heel uitgebreid op antwoorden. Er zijn heel veel rapporten van mensenrechtenorganisaties die dit al erkennen. We hebben niet voor niks het Internationaal Gerechtshof. Er zijn drie zaken geweest in de historie van het Internationaal Gerechtshof waarin werd gesproken over genocide. Dat was bij Srebrenica, bij de Rohingya en nu bij de situatie in Gaza. Die uitspraak is van januari 2024. We zijn nu bijna anderhalf jaar verder en we zijn ook vele doden verder. Waar ze eerst spraken van genocidaal geweld, spreken gerenommeerde onderzoekers - het waren er zeven in NRC; dat kunt u erop nalezen - nu heel duidelijk van genocide. Ik begrijp dat internationaal recht voor de PVV een moeilijke kwestie is, want zelfs het Nederlandse recht kunnen zij niet serieus nemen. Uw politieke leider, Geert Wilders, praat bijvoorbeeld de wanordelijkheden in Katwijk goed, waarbij mensen zijn aangevallen met geweld. Het Nederlandse recht kan dus een probleem zijn, maar u mag zich ook in het internationaal recht verdiepen.

Nick Kaptheijns (PVV). Het is voor mij volstrekt duidelijk dat de heer Mahmood totaal niet weet waar hij over spreekt. Allereerst heeft het internationaal hof niet in een officiële uitspraak gezegd dat er sprake is van genocide. Dat moet nog gebeuren, dus u loopt alweer op de feiten vooruit. En wat betreft die mensenrechtenorganisaties staat mij bij dat Amnesty letterlijk de definitie van genocide heeft moeten aanpassen om te kunnen zeggen: kijk, er is sprake van genocide. Ik kom ook nog even terug op uw kritiek op mijn partijleider. Die zogenaamde vreedzame demonstratie was georganiseerd door een erkende salafist, Abou Hafs. Dus echt, bespaar me die flauwekul en bespaar me die krokodillentranen.

Adeel Mahmood (DENK). De PVV kiest ervoor om weg te kijken van heel veel zaken waarin al openlijk wordt beschreven wat er onder genocide valt. Als de PVV dat vergelijkt met wat daar gebeurt en als de PVV de openlijk genocidale uitspraken van Israëlische leiders ook wil negeren, heb ik gewoon geen boodschap aan de PVV. Ik ga hun niet uitleggen wat genocide is.

De voorzitter. Het is een afronding debat. Ik stel voor dat meneer Kaptheijns zijn laatste interruptie krijgt en dat we dan overgaan naar de moties. We gaan niet het debat overdoen. Meneer Kaptheijns, laatste keer.

Nick Kaptheijns (PVV). Het is voor mij heel duidelijk waarom DENK hier zo'n nummertje van maakt: no juice, no news. Ik heb DENK nooit gehoord over wat er nu in China gaande is met de Oeigoeren. Daar zitten een miljoen mensen in kampen, die gesteriliseerd zijn en tot slaaf zijn gemaakt. In Sudan zijn honderdduizenden mensen doodgemaakt in Darfur. In Myanmar gaat het om massaverkrachtingen bij 750.000 Rohingya, die worden uitgedreven. In Tigray in Ethiopië, gaat het om meer dan 600.000 doden. Stilte, absolute stilte bij DENK. Selectieve verontwaardiging: no juice, no news voor DENK.

De voorzitter. Meneer Mahmood, ik stel voor dat u gauw overgaat tot het indienen van uw moties.

Adeel Mahmood (DENK). Dat lijkt me een goede, voorzitter.

Ik ga verder naar mijn tweede motie. Zoals ik al zei, profiteert Den Haag van haar status ...

De voorzitter. Een interruptie van mevrouw Van Basten Batenburg.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik zou toch wel graag van DENK willen weten waarom ze het nou eigenlijk nodig vinden om in deze raadsvergadering, waarin ze volgens mij nog op geen enkel ander punt een bijdrage hebben geleverd, juist een internationaal conflict deze raadzaal in te halen. Er vond zonet een wisseling plaats tussen de PVV en DENK. Ik heb het idee dat beide heren dat best leuk vinden om te doen, maar zitten we niet in deze raadzaal om problemen op te lossen voor Den Haag? Ik bedoel problemen die hierbuiten spelen en waar mensen ons voor gekozen hebben om ze op te lossen. Moeten we dat niet doen in plaats van buitenlandbeleid deze raadzaal in te halen?

Adeel Mahmood (DENK). Ik ga geen andere voorbeelden aanhalen. Laat ik daar heel kort op antwoorden. Dit gaat niet om buitenlandse bemoeienis. Dit gaat om onze lokale geloofwaardigheid. Wij zijn de internationale stad van vrede en recht. Zo profileren wij ons ook. We hebben heel veel andere gemeentes in dit land gezien die de moed hebben getoond om zich wel uit te spreken. Juist als we internationaal recht serieus nemen en als we zeggen dat wij mensenrechtenschendingen willen stoppen en staan voor vrede en recht, kan het wat ons betreft niet zo zijn dat we ons hier als Den Haag niet over uitspreken. Juist in de stad van vrede en recht, waarin ook heel veel internationale gerechtshoven zijn gevestigd, is het onze morele plicht om ons hier wel mee te bemoeien. Het gaat om onze lokale geloofwaardigheid.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Maar als dat waar zou zijn, moeten we het toch ook hebben over al die andere conflicten, die de collega van de PVV zonet opnoemde? Dan geldt toch dat we al die conflicten moeten behandelen en dat we al die zaken hier moeten veroordelen? Dan moeten we het college toch steeds op pad sturen om met de minister van Buitenlandse Zaken te gaan praten om daar wat tegen te doen? Dat is toch niet onze taak? Of wil DENK al die conflicten hier ook gaan binnenhalen in de raad?

Adeel Mahmood (DENK). Dit is een situatie die op dit moment gaande is. Wij kunnen nu live meekijken met de genocide die gaande is. Als u het heeft over andere internationale conflicten, heeft u mij aan uw zijde, want ik heb in het verleden ook uitlatingen gedaan over de situatie in China, met de Rohingya. U kunt het RIS daarop naslaan.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Van Basten Batenburg.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Nou, ik geloof dat niet helemaal. Als ik vanavond namelijk een motie had ingediend met ongeveer dezelfde tekst om de Armeense genocide te erkennen en het kabinet op te roepen om dat ook te doen, denk ik dat DENK niet had meegestemd, zoals de landelijke fractie dat ook niet doet in de Tweede Kamer. Ik doe dat niet. Ik dien die motie niet in, omdat ik het idioot vind dat we dat soort debatten in deze raad binnenhalen terwijl er zat problemen zijn in de stad die wij met elkaar moeten oplossen. Daarbij kunnen wij ook laten zien dat wij samen dingen kunnen oplossen in plaats van hier verdeeldheid uit te venten. Dat vind ik namelijk heel kwalijk.

De **voorzitter**. Meneer Mahmood, gaat uw gang, en dan snel door naar uw motie.

Adeel Mahmood (DENK). Voor ons is dit ook een probleem in Den Haag. U heeft vandaag aan de sprekers kunnen horen hoeveel mensen dit pijn doet en hoeveel mensen zich geraakt voelen omdat de landelijke bemoeienis uitblijft. Ons kabinet, dat niet mijn kabinet is, kijkt weg. Het doet niks en het acteert niet. Het is juist mooi om te zien dat heel veel gemeentes en een aantal burgemeesters in ons land naar voren stappen, omdat zij de morele plicht zien om zich uit te spreken tegen deze genocide die gaande is en die u live kunt bekijken.

Dan heb ik een tweede motie. Zoals ik al zei, gaat het echt om onze lokale geloofwaardigheid. We zijn niet voor niks een stad. We hebben dit wapen hier in de zaal niet voor niks geprint. Heel vaak gebruiken we dat ook in onze uitlatingen. In mijn tweede motie verzoek ik het college om zich aan te sluiten bij een gezamenlijke landelijke verklaring richting het kabinet, of er zelf een te initiëren, waarin stelling wordt genomen tegen de mensenrechtenschendingen, genocidaal geweld wordt benoemd en solidariteit wordt uitgesproken met het Palestijnse volk. Ook deze motie is mede ingediend door mevrouw Butt van GroenLinks, mevrouw Arp van de SP, de heer Assad van D66, de heer Smit van de Partij voor de Dieren, de heer Ahraui van de Partij van de Arbeid en mevrouw Faïd van de HSP.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik heb heel veel begrip voor het uitspreken van medeleven en solidariteit met slachtoffers, maar ik vind het opmerkelijke hieraan dat dit op dit moment gebeurt. Want waar was DENK op 7 oktober 2023, toen er een slachting had plaatsgevonden en er honderden

mensen waren gekidnapt? Waar was DENK toen met het naast de slachtoffers gaan staan en met het uitspreken van solidariteit?

Adeel Mahmood (DENK). We hebben ons altijd uitgesproken tegen geweld, waar dan ook, en ook over de Israëlische slachtoffers. Daar spreek ik me ook over uit. Als u dat conflict, van 7 oktober, wilt vergelijken met het 77-jarige onrecht, bent u voor mij ook niet geloofwaardig bezig. We zien dat er duizenden mensen worden gedood, vermoord, dat er duizenden kinderen worden vermoord en dat ziekenhuizen worden gebombardeerd door een staat die tot heel veel andere dingen in staat is, en dat het kabinet wegkijkt. Dan stap ik naar voren om het voor deze mensen op te nemen.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik merk nu al een paar keer dat meneer Mahmood van DENK niet op vragen ingaat. Hij heeft dat namelijk helemaal niet gedaan. Meneer Mahmood heeft dat helemaal niet gedaan na die vreselijke gebeurtenissen op 7 oktober. Ik stelde zonet een vraag over de Armeense genocide, namelijk waarom die dan niet zou moeten worden erkend en wat DENK daarmee zou doen. Daar heb ik geen antwoord op gehad. Ik begrijp echt heel goed dat er mensen in de stad zijn die hier aandacht voor vragen en die zich zorgen maken als ze die beelden zien, en daar echt enorm mee begaan zijn. Maar waarom de selectieve aandacht van DENK voor die situatie? En waarom duikt hij bij die andere vragen?

Adeel Mahmood (DENK). Ik duik helemaal nergens voor weg. Volgens mij heb ik juist heel specifiek aangegeven waarom wij specifiek voor deze situatie aandacht vragen op dit moment. Dat heeft ermee te maken dat onder andere het Internationaal Gerechtshof drie casussen heeft behandeld waarin er wordt gesproken over genocide. Ik heb die hiervoor ook herhaald. Het heeft ermee te maken dat er op dit moment mensen worden vermoord, dat mensen van hun plek worden verdreven en dat kinderen worden vermoord. Dat is nu gaande, en daarom kies ik ervoor om hiervoor vandaag aandacht te vragen.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Van Basten Batenburg.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Er komt weer geen antwoord. En diezelfde situaties zijn in heel veel andere landen ook aan de gang, en die debatten voeren we hier niet. Ik moet het dus helaas met de PVV eens zijn op dit punt. Er is selectieve aandacht en dat vind ik echt een hele slechte zaak.

De **voorzitter**. Meneer Mahmood, rondt u af?

Adeel Mahmood (DENK). Ja. Ik kan begrijpen dat het voor heel veel partijen moeilijk is om het hierover te hebben. Dat kan ik echt begrijpen, vanuit een ander beeld dat mensen hebben. Dat is een ander beeld dan ik heb. Ik heb zonet zo vaak herhaald dat dit iets is wat nu gaande is. Dit raakt onze samenleving nu. Dit is waar heel veel mensen, kinderen en vrouwen live naar kijken en waar ze slapeloze nachten over hebben. Maar als ze op bepaalde deuren kloppen, zoals een van de sprekers vandaag ook zei, geeft men niet thuis. Dan worden ze weggestuurd of monddood gemaakt. Het is nu tijd dat wij ons als internationale stad van vrede en recht uitspreken over dit conflict.

De **voorzitter**. Door de heer Mahmood, daartoe gesteund door mevrouw Butt, mevrouw Arp, de heer Assad, de heer Smit, de heer Ahraui en mevrouw Faïd, worden de volgende moties (AA.1 DENK en AA.2 DENK) ingediend:

Motie AA.1 DENK Genocide in Palestina

De gemeenteraad van Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het afrondend debat ‘Situatie Palestina en genocidaal geweld.’

Constaterende dat:

- meer dan 60.000 mensen zijn vermoord in Gaza sinds oktober 2023, waaronder een aanzienlijk aantal vrouwen en kinderen;
- het Internationaal Gerechtshof (ICJ) op 26 januari 2024 heeft geoordeeld dat de genocidezaak die Zuid-Afrika tegen Israël heeft aangespannen ontvankelijk is en heeft voorlopige maatregelen aangekondigd;
- Israël, ondanks het tussenvonnissen van het ICJ, is doorggegaan met grootschalig geweld, en tienduizenden mensen momenteel risico lopen op een hongersnood;
- verschillende mensenrechtenorganisaties zoals Artsen zonder Grenzen, Amnesty International, Human Rights Watch en VN-rapporteurs de daden door Israël in Palestina als genocide kwalificeren;
- diverse gerenommeerde genocide-onderzoekers concluderen dat er sprake is van genocide of genocidale intenties in de Israëlische militaire campagne in Gaza;
- het Instituut voor Oorlogs-, Holocaust-, en Genocidestudies (NIOD) recentelijk heeft verklaard dat er sprake is van genocidaal geweld door Israël in Gaza.

Overwegende dat:

- Den Haag zich profileert als Internationale stad van vrede en recht en gaststad is van het Internationaal Strafhof en andere internationale juridische instellingen;
- op 18 mei 2025 meer dan 100.000 mensen een krachtige signaal hebben afgegeven met hun deelname aan de ‘Rode Lijn demonstratie’ in Den Haag;
- lokale overheden een stem hebben in het uitdragen van fundamentele waarden zoals vrede, recht en gerechtigheid;
- het gebruik van het woord genocide in lijn is met rapportages van onder meer Amnesty International en de VN-onderzoekscommissie, en recht doet aan de ernst van de situatie;
- het Genocideverdrag de verdragstaten – waaronder Nederland – verplicht tot het voorkomen van genocide en dat Den Haag als internationale stad van vrede en recht een morele plicht heeft om genocide niet te negeren en niet stil kan blijven;
- de gemeenteraad van Utrecht onlangs een motie heeft aangenomen waarin het college wordt opgedragen de terminologie van internationale mensenrechtenorganisaties te hanteren en de term ‘genocide’ expliciet te hanteren ten aanzien van de situatie in Palestina;
- in meerdere gemeenten burgemeesters zich publiekelijk uitspreken tegen het geweld in Gaza, zoals de Amsterdamse burgemeester Halsema die spreekt van genocidaal geweld en een oproep doet aan het kabinet om Israël tot de orde te roepen.

Draagt het college op:

- in uitingen en correspondentie over de situatie in Palestina expliciet te erkennen dat er sprake is van genocide;
- in externe communicatie, verklaringen en uitingen van de gemeente en het college met betrekking tot de situatie in Palestina expliciet het woord ‘genocide’ te gebruiken.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie AA.2 DENK Stelling tegen mensenrechtenschendingen in Palestina

De gemeenteraad van Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het afrondend debat ‘Situatie Palestina en genocidaal geweld.’

Constaterende dat:

- meer dan 60.000 mensen zijn vermoord in Gaza sinds oktober 2023, waaronder een aanzienlijk aantal vrouwen en kinderen;
- het Internationaal Gerechtshof (ICJ) op 26 januari 2024 heeft geoordeeld dat de genocidezaak die Zuid-Afrika tegen Israël heeft aangespannen ontvankelijk is en heeft voorlopige maatregelen aangekondigd;

- Israël, ondanks het tussenvonnis van het ICJ, is doorgegaan met grootschalig geweld, en tienduizenden mensen momenteel risico lopen op een hongersnood;
- verschillende mensenrechtenorganisaties zoals Artsen zonder Grenzen, Amnesty International, Human Rights Watch en VN-rapporteurs de daden door Israël in Palestina als genocide kwalificeren;
- diverse gerenommeerde genocide-onderzoekers concluderen dat er sprake is van genocide of genocidale intenties in de Israëlische militaire campagne in Gaza;
- het Instituut voor Oorlogs-, Holocaust-, en Genocidestudies (NIOD) recentelijk heeft verklaard dat er sprake is van genocidaal geweld door Israël in Gaza.

Overwegende dat:

- Den Haag zich profileert als Internationale stad van vrede en recht en gaststad is van het Internationaal Strafhof en andere internationale juridische instellingen;
- op 18 mei 2025 meer dan 100.000 mensen een krachtige signaal hebben afgegeven met hun deelname aan de ‘Rode Lijn demonstratie’ in Den Haag;
- lokale overheden een stem hebben in het uitdragen van fundamentele waarden zoals vrede, recht en gerechtigheid;
- het gebruik van het woord genocide in lijn is met rapportages van onder meer Amnesty International en de VN-onderzoekscommissie, en recht doet aan de ernst van de situatie;
- het Genocideverdrag de verdragstaten – waaronder Nederland – verplicht tot het voorkomen van genocide en dat Den Haag als internationale stad van vrede en recht een morele plicht heeft om genocide niet te negeren en niet stil kan blijven;
- de gemeenteraad van Utrecht onlangs een motie heeft aangenomen waarin het college wordt opgedragen de terminologie van internationale mensenrechtenorganisaties te hanteren en de term ‘genocide’ expliciet te hanteren ten aanzien van de situatie in Palestina;
- in meerdere gemeenten burgemeesters zich publiekelijk uitspreken tegen het geweld in Gaza, zoals de Amsterdamse burgemeester Halsema die spreekt van genocidaal geweld en een oproep doet aan het kabinet om Israël tot de orde te roepen.

Verzoekt het college om:

- zich aan te sluiten bij een gezamenlijke landelijke verklaring richting het Kabinet– of er zelf een te initiëren – waarin stelling wordt genomen tegen de mensenrechtenschendingen, genocidaal geweld wordt benoemd en solidariteit wordt uitgesproken met het Palestijnse volk

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Nick Kaptheijns (PVV). Voorzitter. Ik wil allereerst even gezegd hebben, ook richting de VVD, dat ik hier absoluut geen plezier aan beleef. Ik vind het eigenlijk walgelijk, en dat is de reden waarom wij ook helemaal niet willen dat dit op gemeentelijk niveau wordt opgepakt.

Dat gezegd hebbende, heb ik de motie Schoenmaker blijf bij je leest. Die verzoekt het college zich bezig te houden met het oplossen van de vele problemen in onze stad en buitenlands beleid over te laten aan het kabinet.

Dan de tweede motie, Op geen enkele manier bijdragen aan demonisering van Israël. Die verzoekt het college op geen enkele manier bij te dragen aan het demoniseren van Israël.

De **voorzitter**. Door de heer Kaptheijns worden de volgende moties (AA.3 PVV en AA.4 PVV) ingediend:

Motie AA.3 PVV Op geen enkele manier bijdragen aan demonisering van Israël

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van afronding debat “Situatie Palestina en genocidaal geweld”,

Constaterende, dat:

- uit rondgang van Nieuwsuur blijkt dat de gemeente Den Haag zich heeft geschaard achter de oproep van de Amsterdamse burgemeester Femke Halsema aan het kabinet om de Israëlische regering tot de orde te roepen inzake het optreden in Gaza, waarbij zij spreekt over “genocidaal geweld”.

Overwegende, dat:

- er geen enkele sprake is van genocidaal geweld, gezien het feit dat de bevolking van Gaza vanaf 2005 (toen Israël vertrok) bijna is verdubbeld;
- het verspreiden van nepnieuws inzake Israël, vaak op basis van berichten van de erkende islamitische terreurorganisatie Hamas, bijdraagt aan het demoniseren van Israël;
- deze demonisering leidt tot maatschappelijke spanningen met alle gevolgen van dien voor onze stad en Nederland.

Verzoekt het college:

- op geen enkele manier bij te dragen aan het demoniseren van Israël.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie AA.4 PVV Schoenmaker blijf bij je leest

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van afronding debat “Situatie Palestina en genocidaal geweld”,

Constaterende, dat:

- uit rondgang van Nieuwsuur blijkt dat de gemeente Den Haag zich heeft geschaard achter de oproep van de Amsterdamse burgemeester Femke Halsema aan het kabinet om de Israëlische regering tot de orde te roepen inzake het optreden in Gaza.

Overwegende, dat:

- buitenlands beleid geen zaak is van het college en zij ook geen aandacht besteedt aan andere grote brandhaarden in de wereld;
- het volslagen ridicuul is dat het college een mening heeft over de veiligheid van Gazanen, terwijl zij nog niet eens in staat is de veiligheid van de Hagenezen te bewerkstelligen.

Verzoekt het college:

- zich bezig te houden met het oplossen van de vele problemen in onze stad en buitenlands beleid over te laten aan het kabinet.

En gaat over tot de orde van de dag.

De moties maken onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Hera Butt (GroenLinks). Voorzitter. Ik heb één motie, met de titel 'Den Haag spreek je uit!' De motie luidt als volgt. Overwegende dat Den Haag een bijzondere positie heeft als internationale stad van vrede en recht, de titel van internationale stad van vrede en recht niet alleen statuut, maar ook verantwoordelijkheden met zich brengt, van mening dat de onmenselijke situatie in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever niet alleen de internationale politiek of de Nederlandse politiek bezighoudt, maar ook veel mensen in Den Haag raakt en dagelijks bezighoudt, goed voorbeeld doet volgen, zoals de vele burgemeesters in Nederland hebben laten zien en zoals onze oud-burgemeester Jozias van Aartsen ook benadrukt: spreek je ondubbelzinnig uit tegen de verschrikkingen in Gaza, en Den Haag

de ogen niet kan sluiten, verzoekt het college zich aan te sluiten bij de groeiende groep burgemeesters en gemeenten die de Nederlandse regering oproepen om het optreden van regering-Netanyahu in Gaza te veroordelen en een halt toe te roepen. Deze motie is medeondertekend door Adeel Mahmood van DENK, Samir Ahraui van de Partij van de Arbeid, Fatima Faïd van de HSP, Yousef Assad van D66, Lesley Arp van de SP en Robin Smit van de Partij voor de Dieren.

De **voorzitter**. Door mevrouw Butt, daartoe gesteund door de heer Mahmood, de heer Ahraui, mevrouw Faïd, de heer Assad, mevrouw Arp en de heer Smit, wordt de volgende motie (AA.5 GL) ingediend:

Motie AA.5 GL Den Haag spreek je uit!

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van Situatie Palestina en genocidaal geweld.

Overwegende, dat:

- Den Haag een bijzondere positie heeft als Internationale Stad van Vrede en Recht;
- de titel van Internationale Stad van Vrede en Recht niet alleen statuur, maar ook verantwoordelijkheden met zich brengt.

Van mening, dat:

- de onmenselijke situatie in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever niet alleen de (internationale) politiek bezighoudt, maar ook veel mensen in Den Haag raakt en dagelijks bezighoudt;
- goed voorbeeld doet volgen, zoals de vele burgemeesters in Nederland hebben laten zien en zoals onze oud-burgemeester Jozias van Aartsen ook benadrukt: spreek je ondubbelzinnig uit tegen de verschrikkingen in Gaza;
- Den Haag de ogen niet kan sluiten.

Verzoekt het college:

- zich aan te sluiten bij de groeiende groep burgemeesters en gemeenten die de Nederlandse regering oproepen om het optreden van regering Netanyahu in Gaza te veroordelen en een halt toe te roepen.

En gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Voorzitter. Ook ik heb één motie, die als volgt luidt. Constaterende dat veel organisaties de situatie in Gaza tot een humanitaire ramp hebben verklaard en oproepen tot vrijlating van gijzelaars en een humanitair staakt-het-vuren, overwegende dat de Haagse gemeenteraad geen positie heeft in internationale conflicten en daarom in de regel zeer terughoudend moet zijn met uitspraken over internationale conflicten, het Haagse stadsbestuur dient te waken over vrede in Den Haag, de situatie in Israël en Gaza veel Hagenaars en Hagenezen raakt, zowel vanwege de eerdere aanslagen en voortdurende dreiging van Hamas als vanwege het offensief dat werd ingezet door de Israëlische regering en dat nog altijd voortduurt, van mening dat in de stad van vrede en recht géén plek is voor antisemitisme, moslimhaat en welke vorm van discriminatie dan ook, verzoekt het college zich voortdurend in te blijven zetten voor verbinding in de stad, met speciale aandacht voor een blijvende dialoog tussen organisaties die de Joodse en islamitische gemeenschappen vertegenwoordigen. Deze motie wordt mede ingediend door collega Van Basten Batenburg van de Haagse VVD, collega Partiman van het CDA en de heer De Mos van Hart voor Den Haag.

Hera Butt (GroenLinks). Ik hoor ChristenUnie/SGP het hebben over terughoudend zijn met zich uitspreken. ChristenUnie/SGP is waarschijnlijk bekend met de inmiddels vele uitspraken, op allerlei

niveaus, over wat er gebeurt in Gaza, dus over genocidaal geweld en genocide. Het Internationaal Gerechtshof heeft daar ook van alles over gezegd in een voorlopig oordeel. Daarin staat ook heel duidelijk dat er redenen zijn om aan te nemen - reasons are plausible, zijn de exacte woorden - dat er genocide gaande is of in ieder geval plaats zal vinden, en dat er alles aan moet gebeuren om dat tegen te houden. Ik kan het ook even oplezen voor ChristenUnie/SGP. Het staat er letterlijk: 'This is the case with respect to the rights of the Palestinians in Gaza to be protected from acts of genocide and related prohibited acts identified in the genocide article ...' En dan noemen ze de artikelen. Hoe kan ChristenUnie/SGP hier dan zeggen dat we terughoudend moeten zijn?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik zie een groot verschil tussen waar we als gemeenteraad over gaan en waar we als personen over gaan. Ik denk dat het heel krachtig is geweest wat er afgelopen zondag is gebeurd, toen veel mensen op persoonlijke titel op de been zijn geweest om een signaal te geven aan het kabinet. Ik denk dat dát de plek is om je te laten horen en dat we hier als gemeenteraad de problemen in onze stad moeten oplossen.

Hera Butt (GroenLinks). Ik ben het met ChristenUnie/SGP eens dat het natuurlijk supermooi was met die meer dan 100.000 mensen. Dat zien we niet vaak in Nederland en dat hebben we nu wel gezien. Het laat ook wat zien. Op het moment dat Nederland zich zo uitspreekt en we ook weten dat we als Nederland ook een verantwoordelijkheid hebben, ook volgens het genocideverdrag, moeten we ingrijpen als er tekenen zijn van genocide. Dat geldt niet alleen voor Nederland. Alle landen die dat zien, moeten ingrijpen. Die tekenen zijn heel vaak aangetoond door experts en door het gerechtshof. Op het moment dat ons kabinet verzaakt om iets te zeggen en ook de lokale democratie de handen ervan aftrekt, is dat toch heel kwalijk? Het is juist goed dat de lokale democratie dan zegt: wacht eens even, kabinet, jij verzaakt, maar wij zien dit ook en wij trekken hier de grens en vragen jou om ook namens ons een oproep te doen om hiermee te stoppen.

De **voorzitter**. Het zijn wel interrupties, hè? Die moeten kort en bondig zijn. Het is 22.58 uur.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik heb net gezegd dat er een verschil is met waar je als gemeenteraad over gaat. Dit ligt in de rolverdeling tussen gemeenteraad en Tweede Kamer, die het kabinet oproept, wat de meeste partijen hier inmiddels wel doen. Ik snap het benoemen van geweld heel goed. Maar wat ik wel erg mis in dit verhaal, zijn de twee kanten. Want waarom heeft Israël nu de acties ingezet? We horen hier niks over de gijzelaars die nog vastgehouden worden. Dit conflict is zo ingewikkeld en heeft zo veel kanten, dat we ons daar als gemeenteraad helemaal niet mee bezig moeten willen houden. Internationale organisaties en landen zijn hier al decennialang mee bezig. Hoe gaan wij als gemeenteraad van Den Haag dat dan hier oplossen?

Hera Butt (GroenLinks). Ik vind dit heel kwalijk. Wij vragen hier aandacht voor 52.000 mensen die zijn gedood, waaronder 15.000 kinderen, voor alle huizen die zijn verwoest in Gaza, voor alle ziekenhuizen die zijn gebombardeerd en voor noodhulp die wordt geblokkeerd. Er is sprake van acute ondervoeding bij 71.000 kinderen. Ambulances worden vernietigd ...

De **voorzitter**. Wilt u kort interrumpen?

Hera Butt (GroenLinks). ... en journalisten worden gedood. En toch is dit de reactie van ChristenUnie/SGP, een humane partij, terwijl er volop mensenrechtenschendingen gaande zijn. Ik begrijp dat niet.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik denk dat ik heel goed snap tot waar mijn invloed reikt. Die reikt tot hier, in deze stad. Hier kunnen we dingen oplossen. Wat mevrouw Butt opnoemt, is hartstikke erg. Ik heb daar ook geen woorden voor, en mijn fractie in de Kamer vraagt hier ook aandacht voor. Daar doe ik dus helemaal niets aan af, maar het helpt geen enkele sikkepit als we daar als gemeenteraad van Den Haag een uitspraak over doen.

Lesley Arp (SP). Ik heb meer een verhelderende vraag. Volgens mij was deze motie niet rondgestuurd, dus ik heb die zonet eventjes bekeken, en gezien dat de verwoording, in ieder geval online, nog veel stelliger is. Daar zegt ChristenUnie/SGP: wij moeten ons als raad in de regel niet bezighouden met uitspraken over internationale conflicten. Ik vraag me dus af of er iets fout is gegaan met het uploaden. Of is dit de lijn van ChristenUnie/SGP hierin?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Zoals ik de motie heb voorgelezen, is die ingediend. Er is dus iets niet helemaal goed gegaan met uploaden of versturen. Er staat: 'daarom in de regel zeer terughoudend moet zijn met ...'

Lesley Arp (SP). Ik vraag me dan wel het volgende af. Misschien kan mevrouw Klokkenburg ook aangeven waar de grens ligt. Er staan namelijk heel veel dingen in de motie die mijn fractie vanzelfsprekend sympathiek vindt en steunt, maar ik vind het lastig dat ik met deze motie min of meer moet vastleggen dat ik mezelf moet beknotten als volksvertegenwoordiger op momenten dat ik me moet uitspreken. Dat kan ook gaan over dingen die over de gemeentegrens of de landelijke grens heen gaan. Ik ben dus wel benieuwd waar dan voor de ChristenUnie de grens ligt, aangezien ik de ChristenUnie ook ken als partij die soms moties indient om solidariteit te uiten met slachtoffers van bijvoorbeeld bepaalde internationale conflicten, door symbolen op te hangen.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik heb daar 'zeer terughoudend' neergezet omdat ik geen zwart-witregels wil opschrijven voor wanneer het wel of niet mag. Ik denk dat het voor ieders consciëntie is om te overwegen wanneer hij daar wel of geen uitspraak over doet.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Arp.

Lesley Arp (SP). Zoals ik al aangaf, ken ik de ChristenUnie/SGP ook als partij die uit nobele overwegingen soms zelf moties indient om bijvoorbeeld symbolen voor het stadhuis op te hangen, uit solidariteit met slachtoffers van vreselijke gebeurtenissen. Toen heb ik ChristenUnie/SGP er ook nooit op aangesproken dat het zulke moties niet mag indienen. Het staat ChristenUnie/SGP natuurlijk vrij om tegen moties te stemmen als het dat wenst, maar het begrenzen van de rol van de raad vind ik toch een problematisch aspect van deze motie. Ik zeg nogmaals dat ik dat heel jammer vind, want er staan juist heel veel dingen in over verbinding waar wij ons in kunnen vinden.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik denk dat er ook een verschil is tussen het doen van uitspraken en het tonen van solidariteit. Daar zit een verschil tussen. Je als stad uitspreken over hoe de internationale orde zich verhoudt, wat we daarvan vinden en welke partij we kiezen, vind ik iets anders dan zeggen: we zijn solidair met een deel van een andere stad of een ander deel van de wereld.

Adeel Mahmood (DENK). Nu ik de motie zo lees, vind ik het ook echt kwalijk dat de ChristenUnie en de ondertekenaars VVD, CDA en Hart voor Den Haag insinueren dat het een conflict is tussen moslims en joden. Dit is geen conflict tussen joden en moslims. Dit is een conflict van mensen. En Palestijnen kunnen moslims, joden, atheïsten of christenen zijn. Ook in Nederland zelf zien we in de samenleving dat het echt in alle lagen voorkomt dat mensen hier moeite mee hebben. Waarom ziet de ChristenUnie niet in dat het hier gaat om mensen en om genocidaal geweld? Waarom ziet de ChristenUnie niet in dat we ons daarover moeten uitspreken en niet over iets dat tussen twee religies speelt?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). De motie was zo niet bedoeld, want er staat 'zich voortdurend in te blijven zetten voor verbinding in de stad, met speciale aandacht ...' Maar als de heer Mahmood dat laatste stukje geschrapt wil hebben en de motie dan kan steunen, zal ik dat met liefde doen.

Adeel Mahmood (DENK). In de motie komt echt duidelijk naar voren dat we vooral bij mensen met een bepaalde religieuze achtergrond en bij joodse instellingen en de islamitische gemeenschap bepaalde dingen moeten gaan repareren. Dat snap ik helemaal niet. Kijk ook naar de

rodelijndemonstratie. Daar waren meer dan 100.000 mensen aanwezig. Die mensen hadden één kleur, en dat was rood, en dat was geen kleur van een religie of een leeftijd.

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Als ik kijk naar onze stad en naar hoe dit conflict soms wordt gebruikt om juist te polariseren, zie ik wel degelijk dat er mensen tegen elkaar worden opgezet, en met name vanuit die twee religies. Ik denk dat we ... Nee, daar laat ik het bij.

De **voorzitter**. Laatste keer, meneer Mahmood.

Adeel Mahmood (DENK). Ik zie dat gelukkig ook anders. Dat kun je ook overal zien, of het nou online of offline is. Maar waarom kiest de ChristenUnie er niet voor om dit terug te brengen naar mensen, dus naar mensenrechtenschendingen en naar het enorme genocidale geweld dat daar plaatsvindt? Waarom kiest de ChristenUnie er niet voor om dat te zien en om zich daarover uit te spreken?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik denk dat ik dat zojuist een paar keer heb gezegd. Dat is omdat er volgens mij niets verandert in de wereld als wij ons uitspreken over het een of ander. Als gemeenteraad en als stadsbestuur gaan we wel over hoe mensen in onze stad met elkaar samenleven. Daarvoor staan we, en daarvoor moeten we de verbinding houden met elkaar. We moeten geen polariserende uitspraken gaan doen, maar die verbinding blijven zoeken, in onze stad, waar wij over gaan.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik wil mevrouw Klokkenburg toch vragen of zij het met de VVD eens is dat je wel wereldvreemd moet zijn als je niet ziet dat door wat er gebeurt in het Midden-Oosten de spanningen oplopen tussen moslims en joden en dat zeker de joodse gemeenschap zeer vaak wordt aangesproken op daden van Israël. We zien dat aan uitingen als vreselijke spandoeken en vreselijke cartoons, en zelfs aan het bekladden van stolpersteinen in Amsterdam. Is mevrouw Klokkenburg het met ons eens dat je dan niet kan ontkennen dat er echt aandacht voor nodig is om juist ook die groepen bij elkaar te brengen en verbonden te houden met elkaar en de rest van de stad?

Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP). Ik onderschrijf dat van harte.

De **voorzitter**. Door mevrouw Klokkenburg, daartoe gesteund door mevrouw Van Basten Batenburg, de heer Partiman en de heer De Mos, wordt de volgende motie (AA.6 CU/SGP) ingediend:

Motie AA.6 CU/SGP zoek de vrede in de stad

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van afronding debat situatie Palestina en genocidaal geweld,

constaterende, dat:

- veel organisaties, waaronder het Rode Kruis, Amnesty International en VN-agentschappen de situatie in Gaza tot een humanitaire ramp hebben verklaard en oproepen tot vrijlating van alle gijzelaars en een humanitair staakt-het-vuren;

overwegende, dat:

- de Haagse gemeenteraad geen positie heeft in internationale conflicten en daarom in de regel zeer terughoudend moet zijn met uitspraken over internationale conflicten;
- het Haagse stadsbestuur dient te waken over vrede in Den Haag;
- de situatie in Israël en Gaza veel Hagenaars en Hagenezen raakt, zowel vanwege de eerdere aanslagen en voortdurende dreiging van Hamas als vanwege het offensief dat werd ingezet door de Israëlische regering en dat nog altijd voortduurt, met een humanitaire ramp en onschuldige burgerslachtoffers ten gevolg;

- in de raad en in de stad veel zorgen bestaan over de wijze waarop dit conflict wordt gebruikt om mensen tegen elkaar op te zetten en antisemitisme en moslimhaat aan te wakkeren;

van mening, dat:

- in de stad van Vrede en Recht géén plek is voor antisemitisme, moslimhaat en welke vorm van discriminatie dan ook;
- alle inwoners van onze stad in vrede dienen samen te leven, en de gemeente zich daarvoor moet inzetten;

verzoekt het college:

- zich voortdurend in te blijven zetten voor verbinding in de stad, met speciale aandacht voor een blijvende dialoog tussen organisaties die de Joodse en islamitische gemeenschappen vertegenwoordigen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De motie maakt onderdeel uit van de verdere beraadslaging.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Voorzitter. Zoals meermaals is opgemerkt in het debat van vanavond, maar ook vorige week in de rondvraag, is buitenlands beleid voorbehouden aan het Rijk. Het college is daarom in de regel terughoudend met het doen van uitspraken die het buitenlandse beleid raken, maar dat wil niet zeggen dat dit college blind is voor wat er gebeurt in het buitenland, of doof voor het verdriet, de onmacht en de boosheid die onze inwoners voelen over het lot van de Palestijnen en over het lot van de Israëliische gegijzelden. Het onvoorstelbare leed dat de burgerbevolking in Gaza wordt aangedaan, raakt ook onze stad, en ook dit college, diep. Deze gebeurtenissen maken veel los in de stad en ook in ons land. Dat werd afgelopen weekend nog maar eens heel erg duidelijk met de grootste demonstratie van de afgelopen twintig jaar.

Als internationale stad van vrede en recht zijn wij gaststad van de internationale hoven, de internationale organisaties en de vele ngo's die werken aan het bevorderen van de internationale rechtsorde en van vrede en veiligheid. Ook komen we op voor mensenrechten, zijn we solidair met mensen die in de verdrukking leven en doen we er alles aan om onze inwoners in vrijheid in onze stad te laten leven. Bij mensenrechten kan er geen dubbele standaard zijn. De bescherming van mensenrechten is absoluut. Dit geldt ook voor de bescherming van het internationaal recht. Inmiddels zijn er tienduizenden Gazanen gedood en ervaart de hele bevolking van Gaza een kritiek risico op hongersnood als gevolg van de Israëliische blokkades van noodhulp. Door Israël als safe zones bestempelde gebieden worden toch gebombardeerd en mensen hebben nauwelijks of geen toegang tot medische zorg. Als stad staan wij voor mensenrechten en voor de internationale rechtsorde, en deze rechtsorde wordt op dit moment niet gerespecteerd.

Het college kan dan ook moties die tot doel hebben om ertoe op te roepen om het internationaal recht, het humanitair oorlogsrecht en basale mensenrechten te respecteren, aan uw raad laten, zoals bijvoorbeeld de motie van DENK met de titel 'Stelling tegen mensenrechtenschendingen in Palestina' en de motie van GroenLinks met de titel 'Den Haag spreek je uit!' Dat zijn AA.2 DENK en AA.5 GL.

Voor wat betreft de motie van DENK getiteld 'Genocide in Palestina' - dat is AA.1 DENK - wil ik het volgende opmerken. Over de vraag of er sprake is van genocide kan het college geen oordeel vellen. Dat is aan het Internationaal Gerechtshof, dat hier op dit moment onderzoek naar doet. Het hof heeft vorig jaar wel een voorlopige uitspraak gedaan, maar het onderzoek is nog niet afgerond. Het aannemen van deze motie zou dan ook een morele of een politieke uitspraak zijn en geen juridische. Als de raad deze motie aanneemt, zal het college deze evenwel wel uitvoeren.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Ik vraag me af wat er veranderd is sinds het commissiedebat, waarin de wethouder volgens mij letterlijk zei dat het college hierover geen enkele uitspraak ging doen, en ook niet zou doen, tot het gerechtshof daarover had geoordeeld.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Volgens mij heb ik nu eigenlijk bijna precies hetzelfde gezegd als vorige week, namelijk dat het aan het Internationaal Gerechtshof is om vast te stellen of er sprake is van genocide maar dat we, als de raad een college zou aannemen die het college oproept om dat te onderschrijven, die motie zouden uitvoeren. Ik heb dat vorige week ook in de rondvraag op die manier gezegd.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Maar dan spreekt de wethouder zichzelf toch tegen? Dan zegt ze namelijk 'het college wil dit niet doen totdat het gerechtshof wat doet' en 'we gaan het toch doen als de raad het wel wil'. Dan is het dus volstrekt willekeurig.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Nee, ik heb zojuist ook in de appreciatie van de motie aangegeven dat het dan een morele uitspraak zou zijn en geen juridische. Die juridische uitspraak is aan het Internationaal Gerechtshof.

De **voorzitter**. Laatste keer, mevrouw Van Basten Batenburg.

Lotte van Basten Batenburg (VVD). Een juridische uitspraak kan het college volgens mij überhaupt nooit doen, want het is geen rechter. Maar dan is het college dus bereid om elke uitspraak van de raad over te brengen. Als wij dat hier dus zouden doen voor andere internationale situaties, mogen we het college daar dan ook mee op pad sturen?

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). Het gaat hier ook om een situatie waarin het Internationaal Gerechtshof al een voorlopige uitspraak heeft gedaan, en dat geldt niet voor andere situaties waar mevrouw Van Basten Batenburg eerder vanavond aan heeft gerefereerd.

Dan de beide PVV-moties. De motie die ertoe oproept om niet bij te dragen aan demonisering van Israël, AA.3 PVV, ontraadt het college. Het college is geenszins van plan om te demoniseren, maar het college respecteert het internationaal recht, het humanitair oorlogsrecht en de basale mensenrechten en de internationale rechtsorde.

Het college ontraadt ook motie, AA.4 PVV, Schoenmaker blijf bij je leest. Den Haag is een stad van meer dan 200 nationaliteiten en wij zijn de meest internationale stad van dit land. Wat er internationaal gebeurt, heeft hier ook zijn weerslag, en dit is een onderwerp dat onze inwoners bezighoudt en dat leeft in onze stad. Dat bleek ook vandaag weer uit de vele insprekers die uw raad hebben toegesproken. Het college kan de PVV evenwel geruststellen: het heeft zeker oog voor de vele andere onderwerpen en uitdagingen waar onze stad mee te maken heeft. Wij zetten ons daar iedere dag samen met uw raad met hart en ziel voor in.

Nick Kaptheijns (PVV). De wethouder doelt natuurlijk ook op het geweldige actieplan tegen antisemitisme.

Wethouder **Vavier** (GroenLinks). En de vele andere actieplannen voor de problemen waar de stad mee te maken heeft en de uitdagingen die de stad heeft. Wij zetten ons daar dag en nacht met hart en ziel voor in. Nou ja, nacht ... Dagelijks.

Ten slotte de motie van CU/SGP die oproept om de vrede in de stad te zoeken. Dat is AA.6 CU/SGP. Dat is een mooie motie, waar het college zich ook met hart en ziel voor inzet. We kunnen deze aan de raad laten.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**. Dank u wel, wethouder Vavier. Ik zie meneer De Ridder nog voor een interruptie.

Rutger de Ridder (VVD). Nee, geen interruptie hoor. Ik heb een punt van orde. Ik heb nog een motie. We gaan nu gewoon op vrolijke toon verder. Ik heb nog een motie bij het debat over het raadsvoorstel Toekomstbestendig Bouwen. Ik zou nog een wijziging indienen op mijn motie N.6 VVD. Die is inmiddels rondgestuurd en naar de griffie gestuurd. Ik heb het verzoek in de motie gewijzigd op verzoek van de heer Dubbelaar, die de motie nu enthousiast gaat ondersteunen. Het verzoek luidt nu

als volgt: verzoekt het college een externe juridische partij een analyse te laten maken van de gekozen werkwijze, waarbij minimaal wordt belicht ... En dan hetzelfde wat er al stond.

De **voorzitter**. Motie N.6 VVD is in die zin gewijzigd, dat ze thans luidt:

Motie N.6 VVD Top op top juridisch ingewikkeld (gewijzigd)

De raad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen op 22 mei 2025, ter bespreking van het Voorstel van het college inzake Raadsvoorstel Toekomstbestendig bouwen (RIS321843).

Constaterende dat:

- lokale en regionale overheden samen met de rijksoverheid en sectorale partners afspraken hebben gemaakt over verduurzaming tijdens de Woontop 2024;
- de Beleidsvisie toekomstbestendig bouwen het voornemen behelst een convenant te sluiten met bouwpartners over verdere verduurzaming;
- het aanbestedingsrecht non-discriminatoire is, waardoor het bevoordelen of benadelen van bidders in strijd is met het aanbestedingsrecht, te weten artikel 1.10a.

Overwegende dat:

- het college kenbaar heeft gemaakt dat de gesloten convenanten voortvloeiend uit de beleidsvisie toekomstbestendig bouwen een vrijwillig maar handhaafbaar karakter zullen hebben;
- deelnemende en committerende partijen door het raadsvoorstel bij gunningen en tenders een 'plusje' kunnen krijgen en daardoor meer kans krijgen op gunning;
- het voorstel een voordeel geeft aan convenant deelnemende partijen, waardoor partijen die zich niet aansluiten benadeeld worden, wat niet non-discriminatoire is, en dus in strijd met het aanbestedingsrecht lijkt te zijn.

Verzoekt het college:

- een externe juridische partij een analyse te laten maken van de gekozen werkwijze, waarbij minimaal wordt belicht:
  - hoe het raadsvoorstel waarbij convenantpartners een voordeel bedingen en andere een nadeel hebben past binnen het aanbestedingsrecht;
  - of, en zo ja waarom wel of waarom niet, het raadsvoorstel afdwingbaar is daar het niet non-discriminatoire is;
  - hoe het raadsvoorstel samenhangt met de afspraken gemaakt tijdens de Woontop 2024, in het bijzonder maar niet uitsluitend, onder 12.2 van de afspraken;
- daarover uiterlijk in het derde kwartaal van 2025 aan de raad te rapporteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

De gewijzigde motie maakt onderdeel uit van de verdere behandeling.

De **voorzitter**. Waarvan akte. Dan weet iedereen dat voor de schorsing. Dan gaan we nu schorsen. Voor hoe lang? Een halfuur, hoor ik. Dan zijn we om 23.45 uur terug.

De vergadering wordt van 23.13 uur tot 23.45 uur geschorst.

Voorzitter: de heer Sluijs.

De **voorzitter**. Volgens mij zijn we weer compleet. Ik heropen de raadsvergadering van 22 mei. Aan de orde zijn de stemmingen. Ik heb van Hart voor Den Haag te horen gekregen dat motie L.1 HvDH wordt aangehouden.

Aangezien motie L.1 HvDH is aangehouden, maakt ze geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Ik zie dat mevrouw Peeck ook een punt van orde heeft.

Caroline Peeck (VVD). Ja. Ik zal niet meestemmen over de Haagse aanpak, net als in de vorige raadsvergadering.

De **voorzitter**. Helder, mevrouw Peeck. Hartelijk dank daarvoor. Dan kunnen wij overgaan naar de stemmingen. Er zijn 43 raadsleden aanwezig om te stemmen.

- **Motie ingediend in de raad van 8 mei 2025 waarover de stemmen staakten.**

In stemming komt motie O.7 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 20 tegen 22 stemmen.

Er ging hier iets mis met het systeem, maar dat maakt voor de stemmingsuitslag niet uit.

- **Tweede gewijzigd initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Van Napels aan de Noordzee naar Singapore achter de duinen (RIS319200).**

In stemming komt het tweede gewijzigd initiatiefvoorstel.

De **voorzitter**. Het tweede gewijzigd initiatiefvoorstel wordt verworpen met 13 tegen 30 stemmen.

- **Gewijzigd initiatiefvoorstel VVD: Kom naar Kijkduin! (RIS319474).**

In stemming komt amendement L.A CU/SGP.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 9 tegen 34 stemmen.

In stemming komt het gewijzigd initiatiefvoorstel.

De **voorzitter**. Het gewijzigd initiatiefvoorstel wordt aangenomen met 22 tegen 21 stemmen.

Felicitaties aan de indieners.

- **Voorstel van het college inzake het Actieprogramma mensenhandel 2025-2028 (RIS320843).**

In stemming komt amendement M.A CU/SGP.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 39 tegen 4 stemmen.

In stemming komt amendement M.B PvdD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt verworpen met 21 tegen 22 stemmen.

In stemming komt motie M.1 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie M.2 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 42 stemmen tegen 1 stem.

In stemming komt motie M.3 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 30 tegen 13 stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met 41 tegen 2 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Toekomstbestendig Bouwen (RIS321843).**

In stemming komt motie N.1 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 23 tegen 20 stemmen.

In stemming komt motie N.2 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 24 tegen 19 stemmen.

In stemming komt motie N.3 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 25 tegen 18 stemmen.

In stemming komt motie N.4 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 25 tegen 18 stemmen.

In stemming komt motie N.5 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 8 tegen 35 stemmen.

In stemming komt de gewijzigde motie N.6 VVD.

De **voorzitter**. De gewijzigde motie wordt verworpen met 19 tegen 24 stemmen.

In stemming komt motie N.7 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 24 tegen 19 stemmen.

In stemming komt motie N.8 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 24 tegen 19 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 24 tegen 19 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Verduurzamen stadsdeelkantoor Haagse Hout (RIS322081).**

In stemming komt motie O.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 13 tegen 30 stemmen.

In stemming komt het voorstel.

De **voorzitter**. Het voorstel wordt aangenomen met 30 tegen 13 stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Kadernota subsidiebeleid Den Haag 2025 (RIS321508).**

In stemming komt amendement P.A VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie P.1 CDA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met algemene stemmen.

- **Voorstel van het college inzake Verordening tot wijziging van de Algemene subsidieverordening Den Haag 2020 (RIS321509).**

In stemming komt amendement Q.A VVD.

De **voorzitter**. Het amendement wordt aangenomen met 41 tegen 2 stemmen.

In stemming komt het aldus gewijzigde voorstel.

De **voorzitter**. Het aldus gewijzigde voorstel wordt aangenomen met algemene stemmen.

- **Tweede gewijzigd initiatiefvoorstel Hart voor Den Haag: Investeren in het World Forum (RIS319709).**

In stemming komt motie R.1 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 35 tegen 8 stemmen.

In stemming komt het tweede gewijzigd initiatiefvoorstel.

De **voorzitter**. Het tweede gewijzigd initiatiefvoorstel wordt aangenomen met 29 tegen 14 stemmen.

- **Vaststelling voorontwerp autoluwe Prinsestraat e.o. en eenrichtingsverkeer Prinsessewal (RIS321310).**

In stemming komt motie S.6 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 13 tegen 30 stemmen.

In stemming komt motie S.7 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 13 tegen 30 stemmen.

In stemming komt motie S.1 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 13 tegen 30 stemmen.

In stemming komt motie S.2 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 13 tegen 30 stemmen.

In stemming komt motie S.3 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 11 tegen 32 stemmen.

In stemming komt motie S.4 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 11 tegen 32 stemmen.

In stemming komt motie S.5 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 11 tegen 32 stemmen.

- **Reissector vecht reclameverbod aan.**

In stemming komt de gewijzigde motie T.1 HvDH.

De **voorzitter**. De gewijzigde motie wordt verworpen met 21 tegen 22 stemmen.

- **Commissiebrief inzake Evaluatie pilot doneerrekjes (RIS319650).**

In stemming komt motie U.1 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 15 tegen 28 stemmen.

- **Raadsmededeling inzake Programma laagdrempelig voorlichten en vaccineren (RIS321725).**

In stemming komt motie V.1 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 33 tegen 10 stemmen.

In stemming komt motie V.2 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 30 tegen 13 stemmen.

In stemming komt motie V.3 PvdA.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 42 stemmen tegen 1 stem.

- **Beantwoording raadsadressen inzake Opvang voormalig Hagacomplex Sportlaan.**

In stemming komt motie W.1 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 27 tegen 16 stemmen.

In stemming komt motie W.2 PVV.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 19 tegen 24 stemmen.

- **Debat over Verkeersveiligheid.**

In stemming komt motie X.1 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 30 tegen 13 stemmen.

In stemming komt motie X.2 D66.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 24 tegen 19 stemmen.

In stemming komt motie X.3 HSP.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 19 tegen 24 stemmen.

In stemming komt motie X.4 HSP.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 16 tegen 27 stemmen.

In stemming komt motie X.5 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

- **Afvaldebat.**

In stemming komt motie Y.1 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 4 tegen 39 stemmen.

In stemming komt motie Y.2 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 12 tegen 31 stemmen.

In stemming komt motie Y.3 HSP.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 2 tegen 41 stemmen.

In stemming komt motie Y.4 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

- **Debat over Duurzaamheid.**

In stemming komt motie Z.1 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 35 tegen 8 stemmen.

In stemming komt motie Z.2 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 38 tegen 5 stemmen.

In stemming komt motie Z.3 HSP.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 18 tegen 25 stemmen.

In stemming komt motie Z.4 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 13 tegen 30 stemmen.

In stemming komt motie Z.5 HvDH.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 13 tegen 30 stemmen.

In stemming komt motie Z.6 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 36 tegen 7 stemmen.

In stemming komt motie Z.7 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 11 tegen 32 stemmen.

In stemming komt motie Z.8 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 21 tegen 22 stemmen.

In stemming komt motie Z.9 PvdD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 11 tegen 32 stemmen.

In stemming komt motie Z.10 SP.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met algemene stemmen.

In stemming komt motie Z.11 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 8 tegen 35 stemmen.

In stemming komt motie Z.12 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 17 tegen 26 stemmen.

In stemming komt motie Z.13 VVD.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 6 tegen 37 stemmen.

- **Situatie Palestina en genocidaal geweld.**

In stemming komt motie AA.1 DENK.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 21 tegen 22 stemmen.

In stemming komt motie AA.2 DENK.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 21 tegen 22 stemmen.

In stemming komt motie AA.3 PVV.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 1 stem tegen 42 stemmen.

In stemming komt motie AA.4 PVV.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 1 stem tegen 42 stemmen.

In stemming komt motie AA.5 GL.

De **voorzitter**. De motie wordt aangenomen met 23 tegen 20 stemmen.

In stemming komt motie AA.6 CU/SGP.

De **voorzitter**. De motie wordt verworpen met 20 tegen 23 stemmen.

Dat waren ze. Dan gaan we over naar de stemverklaringen. Mevrouw Faïd als eerste.

Fatima Faïd (HSP). Voorzitter. Wij hebben tegen het actieplan mensenhandel gestemd, omdat wij het heel belangrijk vonden dat het amendement van de Partij voor de Dieren zou worden aangenomen. Dat is niet gebeurd. Het registreren van sekswerkers vinden wij onacceptabel.

Robin Smit (PvdD). Voorzitter. Helaas is ons amendement om de landelijke lobby verplichte registratie sekswerkers eruit te halen met één stem verschil verworpen. Toch hebben we voor het actieprogramma gestemd, omdat we daarin ook vele goede acties zien en de landelijke lobby voor de registratie van sekswerkers het niet wint van de lobby om sekswerk te decriminaliseren.

Wij hebben tegen motie AA.6 van de ChristenUnie gestemd. De Partij voor de Dieren is niet tegen het verzoek in de motie. We zijn het er echter niet mee eens dat we altijd terughoudend moeten zijn met uitspraken over internationale conflicten, want we leven in een internationale stad. Vorige week demonstreerden in deze stad meer dan 100.000 mensen en we moeten ons juist op alle mogelijke manieren uitspreken tegen de genocide in Gaza.

Hera Butt (GroenLinks). Voorzitter. GroenLinks kan zich aansluiten bij de stemverklaring van de Partij voor de Dieren over motie AA.6 van CU/SGP, Zoek vrede in de stad.

Lesley Arp (SP). Voorzitter. Ook ik kan mij aansluiten bij de stemverklaring van de heer Smit. Ik heb ook in het debat al het een en ander over deze motie van ChristenUnie/SGP gezegd.

Verder hebben wij nog een stemverklaring over de motie van Hart voor Den Haag over de burgerbrieven. De SP heeft er voorkeur voor om dit punt over burgerbrieven uitgebreider te behandelen bij de discussie over de jaarrekening met de wethouder dienstverlening. Los van de Hagacusus denk ik dat we daar betere afspraken over moeten maken. Verder vonden we de passage over de aansturing van ambtenaren door het college in het dictum wat onnodig.

Robin Smit (PvdD). Voorzitter. U merkte al dat ik een beetje beduusd was. Wij hebben vanavond één keer verkeerd gestemd, en dat was gewoon een omissie omdat we niet helemaal scherp waren. Het was bij de stemming over amendement Q.A van de VVD bij het agendapunt over het subsidiebeleid. We zijn voor dat amendement, maar één iemand van ons heeft tegengestemd. We zijn echt volledig voor.

De **voorzitter**. Nee, dat heeft u heel duidelijk gemaakt, meneer Smit, dus dat is nu ook helder.

Ik zie verder geen stemverklaringen meer. Ik dank de mensen op de publieke tribune, de kijkers thuis en vooral de raadsleden voor deze mooie vergaderdag.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter te 0.12 uur de vergadering.